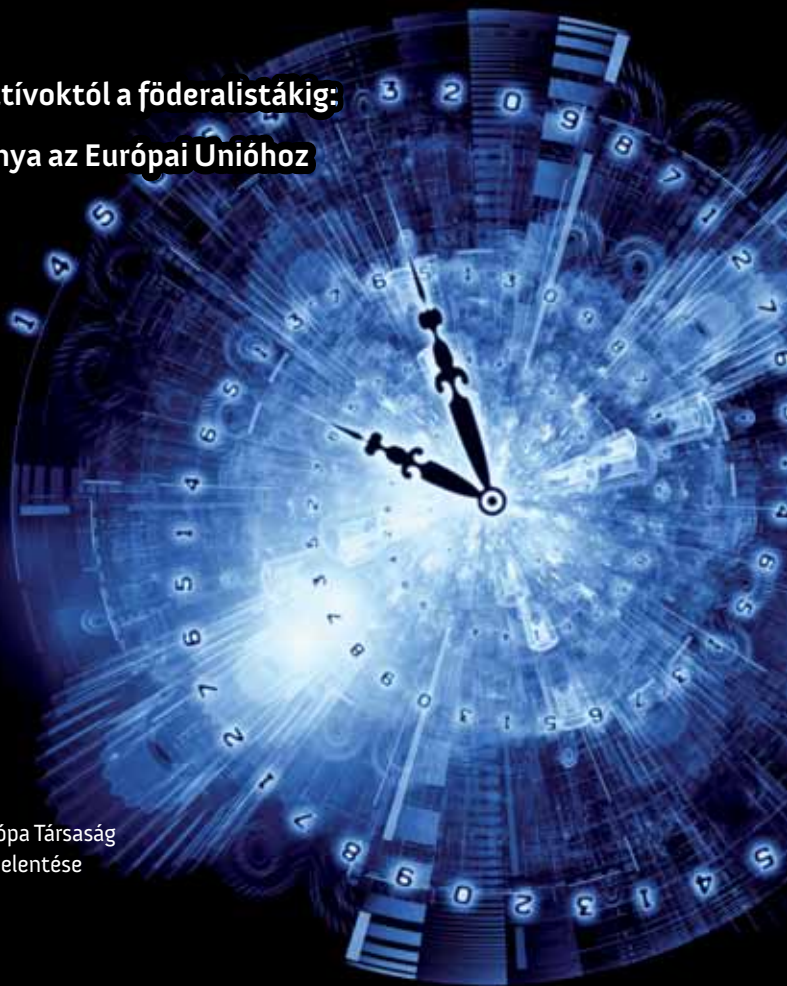

HOL ÁLL A PERC-MUTATÓ?

avagy

az EU-destruktívoktól a föderalistákig:

a pártok viszonya az Európai Unióhoz

A Magyarországi Európa Társaság
kutatócsoportjának jelentése
2012. december

Trust for Civil Society
in Central and Eastern Europe

HOL ÁLL A PERC-MUTATÓ?

avagy

az EU-destruktívoktól a föderalistákig:

a pártok viszonya az Európai Unióhoz

A Magyarországi Európa Társaság
kutatócsoportjának jelentése
2012. december

Trust for Civil Society
in Central and Eastern Europe

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETŐ	7	MAGYAR SZOCIALISTA PÁRT (MSZP)	64
A PERC-KUTATÁS KÖRNYEZETE	10	<i>Bevezető</i>	64
ELMÉLETI ELŐZMÉNYEK	10	<i>Európai parlamenti választási program, 2009</i>	66
A KÖZHANGULAT ÉS AZ EU	19	<i>Országgyűlési választási program, 2010</i>	68
A PERC-MÓDSZERTAN	22	<i>Felszólalások az Európai Parlamentben</i>	
A VIZSGÁLT FORRÁSOK KIVÁLASZTÁSA	22	<i>2009. június–2010. június</i>	70
<i>A hivatalos dokumentumok kiválasztása</i>	22	<i>Felszólalások az Európai Parlamentben</i>	
<i>Az európai parlamenti felszólalások kiválasztása</i>	22	<i>2010. július–2011. június</i>	74
<i>Az országgyűlési felszólalások kiválasztása</i>	23	<i>Felszólalások az Európai Parlamentben</i>	
<i>A médiamegnyilvánulások kiválasztása</i>	23	<i>2011. július–2012. június</i>	78
A PERC-MUTATÓ	24	<i>Felszólalások az Országgyűlésben</i>	81
<i>A PERC-mutató kidolgozásának és</i>		<i>Megnyilvánulások a médiában</i>	
<i>alkalmazásának szempontjai</i>	24	<i>Az MSZP PERC-mutatója</i>	89
<i>A PERC-mutató kategóriái és definíciói</i>	25	JOBBIK MAGYARORSZÁGÉRT MOZGALOM (JOBBIK)	93
A PÁRTOK PERC-ELEMZÉSE	27	<i>Bevezető</i>	93
FIDESZ–MPP	27	<i>Európai parlamenti választási program, 2009</i>	95
<i>Bevezető</i>	27	<i>Országgyűlési választási program, 2010</i>	97
<i>A Fidesz ellenzékben: 2009. május – 2010. május/június</i>	28	<i>Felszólalások az Európai Parlamentben</i>	100
<i>Európai parlamenti választási program, 2009</i>	28	<i>Felszólalások az Országgyűlés szakbizottságaiban</i>	103
<i>Felszólalások az Európai Parlament plenáris ülésén</i>	30	<i>Felszólalások az Országgyűlés plenáris ülésén</i>	106
<i>Felszólalások az Országgyűlésben</i>	32	<i>Megnyilvánulások a médiában</i>	110
<i>A Fidesz hatalomban</i>		<i>A Jobbik PERC-mutatója</i>	113
<i>2010. május/június – 2010. december:</i>		LEHET MÁS A POLITIKA (LMP)	116
<i>a választástól az uniós elnökségig</i>	34	<i>Bevezető</i>	116
<i>Országgyűlési választási program és</i>		<i>Európai parlamenti választási program, 2009</i>	117
<i>kormányprogram, 2010</i>	34	<i>Országgyűlési választási program, 2010</i>	120
<i>Felszólalások az Európai Parlament plenáris ülésén</i>	35	<i>Felszólalások az Országgyűlés szakbizottságaiban</i>	122
<i>Felszólalások az Országgyűlésben</i>	36	<i>Felszólalások az Országgyűlés plénumán</i>	125
<i>2011. január – 2011. július: az uniós elnökségi félév</i>	40	<i>Megnyilvánulások a médiában</i>	127
<i>Felszólalások az Európai Parlament plenáris ülésén</i>	40	<i>Az LMP PERC-mutatója</i>	130
<i>Felszólalások az Országgyűlésben</i>	43	DEMOKRATIKUS KOALÍCIÓ (DK)	132
<i>2011. július – 2012. július: az elnökség után</i>	46	<i>Bevezető</i>	132
<i>Felszólalások az Európai Parlament plenáris ülésén</i>	46	<i>Felszólalások az Országgyűlésben</i>	134
<i>Felszólalások az Országgyűlésben</i>	48	<i>Megnyilvánulások a médiában</i>	136
<i>Orbán Viktor interjúi</i>	53	<i>A DK PERC-mutatója</i>	138
<i>– 2010</i>	53	EP-VITÁK – MAGYAROK NÉLKÜL	141
<i>– 2011</i>	55	KÖZVÉLEMÉNY-KUTATÁS:	
<i>– 2012</i>	57	EMBEREK – PÁRTOK – UNIÓ	144
<i>Összesítés</i>	58	ÖSSZEZÉS: A PERC-mutató állása	145
<i>A Fidesz PERC-mutatója</i>	58	IRODALOMJEGYZÉK	149
		FÜGGELÉK	151

BEVEZETŐ

Magyarország 2004-es csatlakozását az Európai Unióhoz lényegében hézagmentes egyetértés övezte az akkori Országgyűlés pártjai között. A magyar politikai erők közül kevesen kérdőjelezték meg azt az álláspontot, hogy Magyarország helye nemcsak földrajzi és kulturális, hanem politikai értelemben is Európában van. Jóllehet akadtak olyan vezető politikai személyiségek – mindenekelőtt az akkori ellenzék legnagyobb pártjában, a Fideszben –, akik bizonyos fenntartásikat hangoztatták, a szocialista–szabaddemokraták többségű parlament egyhangúlag megszavazta a belépést.

Időközben a hazai politikai térkép szinte teljesen átalakult: a kereszténydemokratákkal összeolvadt Fidesz kétharmados parlamenti többségű kormánypárttá duzzadt, a szocialista párt összezsugorodott, a liberálisok pedig kiestek a törvényhozásból, amelyben megjelentek a zöldek, valamint – harmadik legnagyobb erőként – a szélsőjobb képviselői. E változásokkal gyakorlatilag párhuzamosan a magyar politikai közbeszédben az Európai Unióról való diskurzus korábban jellemzően pozitív hangneme elhalványult. Különösen a 2010-es választások óta jellemző, hogy a hazai politikusoknak egyre csökkenő része szól lelkesedve vagy reményteljesen az európai integrációról, miközben markánsan felerősödött az unióval kritikus, sőt ellenséges tónus.

E folyamattal egyidejűleg a magyar közhangulatban az ezredfordulóra valamelyest felerősödő europesszimizmushoz képest is negatív eltolódás következett be. Ebben természetesen szerepet játszhatnak olyan tényezők, mint a magyar gazdaság tartós és súlyos nehézségei, valamint az EU, ezen belül különösen az eurózóna több éve tartó küzdelme a pénzügyi válsággal. A Magyarországi Európa Társaság kutatócsoportjának azonban meggyőződése, hogy a közvélemény uniótól való eltávolodása igen nagy részt a politikai elitben – ideológiai és politikai okokból – felerősödött és általa gerjesztett euroszkepszisnek tudható be. Úgy véljük, a vezető politikusok nem csupán követik retorikájukkal szavazóikat, hanem legalább annyira alakítják is híveik álláspontját, s ez különösen így van egy olyan komplex, az átlagos választópolgárszámára meglehetősen bonyolult, áttételes és nehezen ellenőrizhető kérdéskör tekintetében, mint az Európai Unió. Állítjuk: miközben az integráció gazdasági krízisének megoldását Európában egyre többen a tényleges politikai unió felé vezető úton keresik, a hazai politikai elitnek rendkívül nagy a felelőssége abban, hogy tovább erősödik vagy pedig visszaszorul az unióellenesség Magyarországon; hogy 2014-ben akár választást is lehet majd nyerni az EU-ból való kilépés szlogenjével, vagy ellenkezőleg, Magyarország a föderális unió aktív alakítói között foglal majd helyet.

Ahhoz azonban, hogy az egyes pártok felelősségét e folyamatban pontosan megállapíthassuk, részleteiben ismernünk kell, hogyan is viszonyulnak valójában az Európai Unióhoz. Ezt szolgálja a Magyarországi Európa Társaság kutatócsoportja által most első ízben elvégzett PERC-kutatás. A „PERC” betűszó kutatásunk angol nyelvű címének (Party EU-attitude Report Card) kezdőbetűiből származik, de magyarul is értelmezhető, amennyiben elemzésünk percepció – kvalitatív jellegű – vizsgálatnak minősül. A PERC-

kutatás alapvető célja az, hogy a magyar Országgyűlésben jelenleg mandátummal rendelkező politikai pártokat besorolja aszerint, hogy különféle megnyilatkozásaik összesített minősítése alapján hol helyezkednek el egy 10 kategóriát tartalmazó, emelkedő skálán, ahol az 1. kategóriába az integrációt maximálisan elvető, azt lerombolni szándékozó, a 10.-be pedig a teljes, kiépült föderáció víziójával aktívan egyetértő politikai szervezet kerül.

Kutatásunkat az euroszepticismussal kapcsolatos nemzetközi és hazai tudományos elemzések (az ezekkel kapcsolatos összefoglalót lásd az „Elméleti előzmények” című fejezetben) újszerű megközelítésére építettük. Vizsgálatunk kizárólag a jelenlegi országgyűlési pártokra terjed ki, tehát nem szerepel benne olyan politikai szervezet, amely 2010-ben kiesett a magyar parlamentből, függetlenül attól, hogy az érintett pártnak maradt képviselője az Európai Parlamentben. Hasonlóképpen, nem képezték jelen vizsgálatunk tárgyait parlamenten kívüli politikai szervezetek, „protopártok”, függetlenül a közvéleménykutatások által jelzett népszerűségüktől. A PERC-kutatás főszereplői tehát a következő pártok: Fidesz–KDNP, Magyar Szocialista Párt, Jobbik Magyarországiért Mozgalom, Lehet Más a Politika, valamint a Demokratikus Koalíció (a továbbiakban a Fidesz–KDNP-t Fideszként említjük, hacsak speciális körülmény nem indokolja a KDNP külön megnevezését).

A vizsgált időszakot – kutatásunk témájához illően – a 2009-es európai parlamenti választásokkal indítottuk és 2012 nyarán zártuk le. A pártok EU-val kapcsolatos nézeteit az ebben a hároméves periódusban négy különböző forrásból származó, nyilvános szövegeik kvalitatív tartalomelemzése alapján értékeltük: hivatalos pártdokumentumok, a párt képviselőinek felszólalásai az Európai Parlament plenáris ülésein, felszólalások a magyar Országgyűlés bizottsági és plenáris ülésein, valamint a párt vezető személyiségeinek nyilvánulásai a médiában (a pártonkívüli kormánytagok értelemszerűen kívül maradtak vizsgálatunk hatókörén). E négy terep kiválasztásában – a kutatás korlátozott kapacitásai mellett – elsősorban az volt a vezérelvünk, hogy a pártok nyilvános szereplései milyen mértékben alakítják a közvéleményt, ezért például bármily jelentős szakmai munkára adnak is lehetőséget, kimaradtak a vizsgálatból az Európai Parlament szakbizottságaiban elhangzott magyar felszólalások. Mind az EP, mind az OGY tekintetében kutatásunk tárgya kizárólag az volt, hogy a képviselők mit és hogyan mondtak, nem pedig az, hogy miként szavaztak. A média által kínált merítési lehetőségéből igyekeztünk az eredeti forrásokra koncentrálni, az átvett, megismételt, „felturbósított” anyagok tömegével szemben. Eredeti elképzelésünk az volt, hogy a négy nyilvános területen túl az egyes pártok néhány vezető személyiségeivel kutatói háttérbeszélgetések keretében is igyekszünk kipuhatolni az unióhoz fűződő viszony természetét. Ez a kísérletünk a potenciális interjúalanyok vonakodása következtében csak korlátozottan sikerült, a megszerzett „információmorzsákat” az egyes pártokról szóló összegzésekbe építettük be. A különféle terepeken rendelkezésre álló megnyilvánulások szelekciós eljárása a „Módszertan” című fejezetben olvasható.

Tartalomelemzésünk legfontosabb eszköze a PERC-index, amely az „EU-destruktív” és a „föderalista” – mint két szélső pont között – 10 kategóriában ad meghatározást az EU-hoz fűződő viszony típusára, illetve annak intenzitására (a kategóriákat és definícióikat lásd

a „Módszertan” című fejezetben). A vizsgálat során először a különféle forrásokból kiválasztott egyedi politikusi megnyilvánulásokat értékeltük a PERC-mutatóval (a kategóriáit mindig a vizsgált szöveg után zárójelben tüntettük fel). Az elemi szövegrészekre adott pontszám alapján mindegyik terepre – az Európai Parlamentre, az Országgyűlésre stb. – átlagot számoltunk, majd ez utóbbiak átlaga – amelyet esetenként, „szubjektív benyomás” alapján fél ponttal eltérítettünk a számtani átlagtól – eredményezte az adott párt PERC-mutatóját. A módszer célja nemcsak az volt, hogy összességében kijelölje egy-egy parlamenti párt helyét a PERC-skálán, hanem az is, hogy – az átlagok mögé nézve – kiderüljön egy párt EU-val kapcsolatos retorikájának belső koherenciája, a belpolitikai küzdelem mögött meghúzódó érdemi álláspontja (esetleg annak hiánya), vagyis a felszín mögött a valóság.

Mint minden kvalitatív szövegelemzés, a PERC-kutatás is bizonyos mértékig szubjektív, a kutatócsoport saját vizsgálati szempontjait, kategóriarendszerét tükrözi. Ezért úgy gondoltuk, érdekes, és hasznos kiegészítője lehet vizsgálatunknak egy olyan közvéleménykutatás, amely a választópolgárokat kérdezi meg arról, hogy ők hová sorolnák be a hazai parlamenti pártokat az 1-10 skálán aszerint, hogy az adott párt hogyan viszonyul az Európai Unióhoz. Ezt a kutatást, amelynek eredményét tanulmányunkhoz fűztük, a Medián Kft. végezte el számunkra. Az elkövetkező évek során mind az újabb hasonló közvéleménykutatások, mind pedig magának a PERC-kutatásnak a rendszeres megisméltése jó lehetőséget kínál annak bemutatására, hogyan változott-változik – kiváltképp az esetleg színre lépő új pártok hatására – a magyar politikai elit Európai Unióhoz fűződő attitűdje.

A kutatócsoport tagjai:

Fóti Tamás, Hegedűs István, Kocsis Györgyi, Pál Mónika, Pereg Tamás, Stahl Zsófia, Szelényi Zsuzsanna, Tófalvi Zselyke

Kutatásvezető: Kocsis Györgyi

A PERC-kutatás a Magyarországi Európa Társaság (MET) égisze alatt készült. A MET 2000-ben bejegyzett civil, politikai pártoktól független szervezet. Érdeklődésének és tevékenységének középpontjában elsősorban az Európai Unió, illetve Magyarország uniós tagsága áll. Célja, hogy az egységesülő Európa eszméjét támogassa és a közös európai értékrendet képviselje, Magyarországon és külföldön egyaránt. Ennek jegyében részt vesz a közéletben és a szakmai körökben folyó, a liberális demokrácia jövőjét érintő nemzetközi vitákban. (lásd: www.europatarzasag.hu)

A PERC-kutatás a Trust for Civil Society in Central and Eastern Europe (CEE Trust) anyagi támogatásával készült. Az amerikai magánalapítványok által létrehozott CEE Trust feladata, hogy a civil társadalom és a nem-kormányzati szervezetek hosszú távú fenntartható fejlődését támogassa Közép- és Kelet-Európában. A CEE Trust értelmezésében a civil társadalom olyan, állampolgárok által létrehozott formális és informális nonprofit, nem-kormányzati szervezeteket, mozgalmakat és más, a média, illetve az oktatás területén működő csoportokat jelent, amelyek a közjó érdekében tevékenykednek. (lásd: www.ceetrust.org)

A PERC-KUTATÁS KÖRNYEZETE

ELMÉLETI ELŐZMÉNYEK

Az euroszepticismus kutatása figyelemre méltó múltra tekinthet vissza, a jelenséggel kapcsolatos szakirodalom terjedelme jelentős. A kutatók számottevő része csak viszonylag egyszerű, Aleks Szczerbiak és Paul Taggart nevéhez fűződő, kétosztatú meghatározást alkalmaz ezen a téren: „kemény euroszepticismusnak” nevezik azt, ha egy párt, politikai szervezet elvi alapon ellenzi bármiféle európai integrációnak még a gondolatát is, és – ha már országuk az Európai Unió tagállama – kiléptetnék hazájukat belőle, illetve a belépés ellen agítálnak. „Puha euroszeptikusnak” számít ugyanakkor ebben a felosztásban egy párt, ha nem általában utasítja el az integrációt, hanem csak az EU egy vagy több közpolitikáját kérdőjelezi meg, összeegyeztethetetlennek tartva azt a nemzeti érdekekkel.

Az utóbbi években publikált tanulmányok jelentős része azonban ennél aprólékosabban jellemzi az EU-hoz való viszonyt, s többségük ugyanazon szerző, Petr Kopecký elméletéhez nyúl vissza. Kopecký (a Cas Mudde társszerzővel együtt megjelentetett munkájában – *European Union Politics*, 2002) a pártok európai integrációhoz való viszonyát mindenekelőtt két dimenzió mentén minősíti. Az egyik dimenzió az európai integráció átfogó céljaihoz, ideáihoz való viszony erősségét méri, míg a másik tengelyen a jelenlegi formájában, intézményrendszerével működő és folyamatosan alakuló EU-val való elégedettséget. Az első, vagyis az integrációs elvekhez való viszony alapján Kopecký két altípust különböztet meg: „eurofilek” azok, akik politikai kiindulásból mélyen hisznek a nemzeti szuverenitás megosztásában (ilyenek a föderalisták), de azok is, akik számára mindenekfeletti a liberálisan szabályozott, integrált európai piacgazdaság (mint ahogy például egykor Margaret Thatcher brit miniszterelnök vélekedett), függetlenül a megvalósítás gyakorlati módjától. Ugyanebben a dimenzióban „eurofókok” viszont azok az emberek, illetve szervezetek, akik/amelyek általában ellenzik az európai integráció alapelveit, s teszik ezt nacionalista, szocialisztikus, vagy akár izolacionista megfontolásból. Utóbbiak közül sokan úgy gondolják például, hogy a nemzetállamok közti különbségek egyszerűen túl nagyok és áthidalhatatlanok, mások szélsőségesen ragaszkodnak a nemzeti szuverenitás megtartásához, és legfeljebb a szuverén nemzetállamok közti valamelyes együttműködést tudnak elképzelni, ismét mások elfogadják az európai integráció létét, csak éppen saját országuk részvétele ellen tiltakoznak.

Tipológiájának másik, a „létező EU”-hoz való viszonyt meghatározó dimenziója mentén Kopecký ugyancsak két csoportot különböztet meg. Az egyik az „eurooptimisták” kategóriája, akik teljes mértékben elégedettek az Európai Unió jelenlegi működésével és kilátásos fejlődési irányával, s nála még azok is ide tartoznak, akik esetleg az unió egy-két szakpolitikájával – például az agrártámogatások adott rendszerével – szemben most éppen kritikuskak. Velük szemben „europesszimistáknak” minősülnek azok, akik az EU jelenlegi

intézményrendszerével és fejlődési irányával elégedetlenek, jóllehet magát az EU-tagságot szükségesnek látják. Ez az elégedetlenség sok esetben éppen annak a kifejeződése, hogy az unió gyakorlati megvalósulását elkanyarodni látják az integráció eredeti alapelveitől.

Kopecký rendszerében tehát a két dimenzió mentén elhelyezkedő két-két kategória találkozási pontjaiban végül az Európával kapcsolatos pozíciót tekintve négyféle típus azonosítható:

- akik egyidejűleg elkötelezettek az integráció alapelvei iránt, és elégedettek az EU fejlődési irányával (vagyis egyszerre eurofilek és eurooptimisták), azok az „eurolelkesek”,
- akik hisznek ugyan az unió alapelveiben, de nem látják az unió gyakorlati megvalósulását, illetve a megvalósulás jövőbeli esélyét (vagyis egyszerre eurofilek és europesszimisták), azok az „euroszeptikusok”,
- akik elutasítják az integráció alapelveit, és nem is hisznek abban, hogy ezek valaha megvalósíthatóak (vagyis egyidejűleg eurofókok és europesszimisták), azok az „elutasítók”,
- akik nem igazán hisznek az integráció elvi alapjaiban, de az ideológiát félretéve, az országuk számára az unióból származó gyakorlati hasznot látva, utilitárius megfontolásokból nem is tiltakoznak az integráció ellen (vagyis egyszerre eurofókok és eurooptimisták), azok az „europragmatikusok”.

Kopecký és Mudde 2002-es tanulmányukban egyébként megkísérelték besorolni egy sor kelet-európai ország politikai pártjait saját tipológiájuk szerint. Magyarországot illetően akkor azt állapították meg, hogy a régióban a magyar lakosság minősíthető a leginkább eurofileknek, jóllehet a magyar elit eurofil hozzáállása az évek során gyengült, különösen az akkori kormány és az EU közti feszültebb viszony következtében. A kutatók az akkori, ellenzékben lévő MSZP-t és SZDSZ-t egyértelműen „eurolelkes” kategóriába sorolták. Indulásakor a Fidesz is ugyanebbe a kategóriába tartozott, s bár a párt, és kivált annak vezetője, időközben euroszeptikus megnyilvánulásoknak adta tanújelét, mivel Orbán Viktor az EU-val kapcsolatos elégedetlensége főként a csatlakozási tárgyalások lassúságára vonatkozott, még 2002-ben – kormányon – is megkapta a szerzőktől az „eurolelkes” jelzőt (szemben például az euroszeptikusnak tartott cseh Václav Klauszal és az általa vezetett párttal). Az MDF, a Fidesz akkori koalíciós partnere – noha a tanulmányírók szerint időnként a nemzeti szuverenitás csorbulása miatt aggodott – szintén „eurolelkes” pártnak számított, míg a harmadik akkori kormánypárt, az FKGP az „europragmatikus” címkét kapta, mivel – a földtulajdon miatti aggodalomból kifolyólag – nem lelkesedett ugyan az integrációért, de a pénzügyi támogatásokhoz fűzött haszonelvű megfontolásból nem is ellenezte a tagságot. Az első Orbán-kormány az Országgyűlésből 1998-ban kiesett koalíciós partnere, a KDNP (különböző ideológiai fázisokon át) 2002-ben az euroszepticismusnál landolt, mondván, „a kereszténydemokrata politikában a hazának elsőbbsége van az EU-val szemben” – állapítják meg a szerzők. Nem volt könnyű a kutatók számára az akkori fő szélsőjobb párt, a MIÉP besorolása: a párt elutasította az EU politikai és gazdasági alapelveit valamiféle harmadikutas nemzeti-populista tradíció jegyében, ugyanakkor nem kampányolt nyíltan Magyarország EU-tagsága ellen, hanem a belépést inkább a távolabbi jövőbe toltta volna ki. A MIÉP végül az „europragmatikusok” és az „elutasítók” határmezsgyéjén kötött ki ebben a tipológiai szisztémában.

Az EU és az euroszepticismus „fejlődése” szempontjából figyelemre méltó Dúró József tanulmánya, aki a 2009-es európai parlamenti választásokon mandátumot nyert pártok vizsgálata kapcsán alkotott tipológiát (Politikatudományi Szemle XIX/4). Dúró nézete szerint nem attól válik egy formáció euroszeptikussá, hogy az EU egy-egy közpolitikai döntését bírálja, hiszen ennek alapján például minden zöld pártot euroszeptikussá lehetne nyilvánítani. Jelenleg a legtöbb euroszeptikus párt ki sem léptetné hazáját az EU-ból – mutat rá. Így szerinte leginkább annak alapján célszerű minősíteni egy pártot, hogy miként vélekedik az európai integráció előrehaladásáról, nevezetesen a politikai unió kiterjesztéséről, a konföderációtól a föderáció felé mutató integrációs folyamatról, a közös politikák kiterjesztéséről (például a közös kül- és biztonságpolitikáról), a közös intézményrendszer (például az Európai Bizottság) hatalmának növekedéséről vagy valamilyen jelképes, az egységes Európa irányába mutató intézkedésről (például az euró bevezetése). Dúró ennek alapján azt a tömörülést tekinti euroszeptikusnak, amely a politikai uniót vagy annak valamely részét, illetve az EU döntéshozatali mechanizmusát ellenzi vagy bírálja, a bírálat pedig elsősorban elvi, nem pedig közpolitikai jellegű (nem azért ellenzi egy párt a közös környezetvédelmi politikát, mert az szerinte nem jó, hanem azért, mert az az integráció újabb lépcsőfokát jelenti – hoz föl egy példát a tanulmányíró).

E megfontolásokból kiindulva Dúró is két dimenzióban elemzi a pártokat: az első a politikai unió életre hívását célul kitűző Lisszaboni Szerződéshez való viszony, aminek alapján antiföderalista és proföderalista pártokat különböztet meg. A másik csoportosítás az, hogy a pártok milyen érvkészletet használnak a politikai unió bírálatok: szuverenitásalapút, demokráciaalapút, baloldali, regionális-etnikai alapút, semlegességi alapút, kelet-európai, valamint agráralapút (összesen hét kategória). A demokráciaalapú euroszepticismus az EU úgynevezett „demokráciadeficitjét”, illetve bürokratikus intézményrendszerét kritizálja, a baloldali euroszeptizmus szerint az EU a kapitalizmus védőbástyája, a regionális-etnikai alapon euroszeptikus – többnyire szeparatista – pártok az EU döntéshozatali mechanizmusát bírálják, a semlegességi alapú euroszepticismus a közös uniói hadsereg felállításával létrejövő katonai szövetségi rendszert ellenzi, a 2004-ben csatlakozott új tagállamokban életre kelt speciális kelet-európai euroszepticismusban „utazó” pártok szerint az EU-csatlakozás nem volt más, mint hazájuk nyugati felvásárlása, míg az agráralapú euroszepticismuson a kifejezetten a mezőgazdasági szektor irányából megfogalmazott EU-kritika (agrártámogatások relatíve csökkenő mértéke, külföldiek földtulajdona) értendő. Ebben a besorolási rendszerben az Európai Parlamentbe 2009-ben bekerült euroszeptikus pártok bő harmada (jellemzően szélsőjobb szervezetek, például a Brit Függetlenségi Párt, a francia Nemzeti Front, a belga Flamand Blokk, az osztrák Szabadság Párt) a „szuverenitásalapú antiföderalista” osztályba került, sajátos viszont, hogy a „szuverenitásalapú proföderalisták” között található a cseh ODS és a lengyel PiS, elsősorban a párt és a pártvezető egymásnak olykor ellentmondó megnyilvánulásai miatt. Az euroszeptikus pártok ugyancsak mintegy harmada (jellemzően kommunista pártok, de a görög Sziriza és a német Die Linke is) került a „baloldali antiföderalista” címke alá, míg maradék zöme a többi besorolás között oszlik szét. A magyar pártok közül

egyedül a Jobbik szerepel ebben a rendszerben, de egyidejűleg több helyütt is: szuverenitásalapú, kelet-európai és agráralapú anti-föderalista pártként. A tanulmány mellékleteként csatolt táblázatból egyébként kiderül, hogy a Lisszaboni Szerződésről tartott 2008-as EP-szavazáson az EP-ben mandátummal rendelkező magyar pártok – Fidesz, MDF, MSZP, SZDSZ – mindegyike, egyetlen távollévő szocialista képviselő kivételével, igen gombot nyomott.

Míg a Dúró-tanulmány azt (is) mutatja, hogy az euroszeptikus pártok a politikai mező két végletére (szélsőjobb–szélsőbal) szorulnak Európában, más tanulmányok ugyanezt más metszetben bizonyítják. Gary Marks, Liesbet Hooghe, Moira Nelson és Erica Edwards munkája (Comparative Political Studies, 2006) azt vizsgálták, hogy egy párt ideológiai arculata mennyiben befolyásolja viszonyát az európai integrációhoz, és ha létezik ilyen séma, az ugyanúgy működik-e Nyugat- és Kelet-Európában. Sokat hivatkozott kutatásukban először is azt állapították meg, hogy a politikai versenyben részt vevő pártokat két dimenzióban lehet csoportokra bontani: gazdasági szempontból a bal-jobb felosztás a releváns, míg a másik dimenzió a kulturális-politikai, amely ugyancsak két pólus köré rendezi a pártokat, a zöld-alternatív-liberális (angol rövidítéssel GAL) és a tradicionális-autoriter-nacionalista (angol rövidítéssel TAN) pólus köré. Mint kiderült, Nyugat-Európában az egyik dimenzió szerint „bal” pártok a másik dimenzióban egyúttal a GAL pólus közelében foglalnak helyet, míg a „jobb” pártok zömmel a TAN értékrenddel szimpatizálnak. Ezzel szemben Közép-Kelet-Európában más a helyzet: ott a „bal-GAL” pártok ritkák, a pártok zöme inkább „bal-TAN” vagy „jobb-TAN” kategóriába sorolható, aminek okát abban látják, hogy a kelet-európai kommunizmus valójában „bal-TAN” jelenségként volt leírható. Mivel nyugaton a status quo a kapitalizmust jelenti, a piacbarát pártok értelemszerűen a konzervatív értékrendűek, a piacszabályozásért küzdő baloldal pedig libertariánus ideológiát vall. Kelet-Európában ezzel szemben inkább a konzervatív ideológiájú pártok a hívei az állami újraelosztásnak, a reményeiket a piaccgazdaságba vetők pedig liberális értékrendűek. Hat évvel ezelőtti tanulmányukban a szerzők megjegyzik, hogy az általános képen belül Magyarország és Csehország viszonylag szélsőséget képez: az előbbiben, ahol a „nemzeti ügyek” kiemelkedően fontosnak számítanak, az egész politikai mezőt a „jobb-TAN” irányba húzza a MIÉP és a megelőző években a TAN- ideológia felé elmozdult Fidesz, míg Csehországban a megreformálatlanul maradt kommunista párt billenti el a mérleget a „bal-TAN” felé. Kutatásukat az európai integráció irányában tovább mélyítve a szerzők az uniós euroszepticismus „bipolaritását” állapították meg, közelebbről azt, hogy az európai integráció elutasítása a pártmezőny gazdasági értelemben szélsőbal, ideológiai értelemben pedig ultrakonzervatív végpontjain jellemző. Ezt azal magyarázzák, hogy az Európai Unió valójában centrista elképzelés, amelyet főáramú kereszténydemokrata, liberális, szociáldemokrata és konzervatív pártok hívtak életre, és ezek dominálják a tagállamok kormányait és az EU intézményeit is. A politikai centrumtól távol eső pártok valójában belpolitikai ellenzéki szerepük, „folytatásaként” támadják az integrációt: a radikális baloldal elitista tőkés képződményként, az ultrakonzervatívok pedig elitista szupranacionalista projektként. A pártok belpolitikai pozíciói azonban a centrum-

pártoknál is rányomják a bélyegüket arra, hogy milyen irányba próbálják terelni az EU-t: aki odahaza a szabadpiacot hirdeti (jobbközép), az kénytelen az integrált belső piaccal is egyetérteni, aki a kapitalizmus megrendszabályozásának híve (balközép), az uniós szinten is ezt követeli. Aki intenzíven küzd a környezetvédelemért, esélyegyenlőségért odahaza (GAL pártok), az uniós szinten is ugyanezekért az értékekért harcol, aki pedig a hagyományos közösségek védelmében ellenzi a bevándorlást (TAN pártok), az európai szinten is követeli e téren az intézkedéseket.

Mindezekből következően az EU-hoz való viszonyt illetően Nyugaton a pártok nagyjából szimmetrikusan helyezkednek el a bal–jobb, illetve a GAL–TAN dimenzió alkotta mezőben: az euroszkeptizmus a két szélső póluson (radikális TAN és radikális bal pártok) jelentkezik, míg a szélső pontoktól a centrum felé haladva növekszik az EU elfogadottsága (a leginkább eurolelkesek a zöld pártok). A bipoláris nyugati euroszkeptizmussal szemben annak keleti változata viszont egypólusú, mivel itt számos párt hirdet egyidejűleg baloldali és konzervatív értékeket, és csak a viszonylag csekély számú jobb-GAL párt támogatja elvi elkötelezettséggel is az integrációt. Ez annak a következménye, állítják a szerzők, hogy Kelet-Európában az EU ellenségei és barátai egyvalamiben megegyeznek: az uniós tagság a demokratikus kapitalista társadalmi berendezkedéshez vezet, mivel az úgynevezett koppenhágai kritériumok egyidejűleg követelik meg a piacgazdasági és demokratikus intézményrendszer kiépítését, márpedig ez a helyi pártmezőny jobb felső, libertariánus-piacbarát szegmensével egyezik meg. Mivel Kelet-Európában a pártok nagy része a radikális bal, illetve radikális konzervatív szegmensben torlódik, az EU-val szembeni ellenérzések nem annyira pártok között jelennek meg – mint Nyugaton –, hanem pártokon belül, ahogy folyamatosan szembesülnek az uniós tagsággal járó lehetőségekkel és korlátokkal.

Az elmúlt években ugyanakkor reneszánszát éli a populizmus fogalma, amellyel olyan politikai erők színre lépését vagy olyan régebb óta meglévő csoportok átformálódását írják le, amelyek a népre hivatkozva, elit- és korrupcióellenes jelszavakkal, majoritariánus és „morális” demokráciafelfogással, kirekesztő társadalomképpel rendelkeznek, miközben az általuk képviselt „vegyes felvágott” politikai és gazdaságpolitikai kínálatnak – „Molotov-koktélnak” – többnyire része az Európai Unióval szembeni retorika is (Krastev, 2006; Mesežnikov–Gyárfásóvá–Smilov, 2008; Siegert, 2011). Tagadhatatlan, hogy a gazdasági világválság hatására mainstream pártok is átvettek a populista politikuskor népszerű és könnyű jelszavai közül némelyeket, ami komoly veszély jelenthet az európai politikai építmény – kölcsönös szolidaritáson és bizalmon létrejött – tartosságára nézve (Missiroli, 2011).

A kifejezetten a hazai pártrendszer euroszkeptizmusával foglalkozó, szerényebb számú kutatás közül igen figyelemreméltó Batory Ágnes tanulmánya (*A vadon szava? – In: Opposing Europe? – Oxford University Press, 2008*), amely felidéz, hogy a korai 90-es években az uniós csatlakozás a volt szocialista országok demokratikus átalakulására nyomott nyugati „pecsétet” jelképezte, amelyre egyúttal a jövőbeni gazdasági fejlődés és a biztonságpolitika „puha” garanciájaként is tekintettek. Az ebben a kérdésben széles társadalmi támogatottságot élvező akkori politikai elitek alternatíva nélküli esélyként ítélték meg a csatlakozást, amelynek csak a lassúsága és egyes régi tagállamok vonakodása okozott csalódást,

így óhatatlanul általános nézetté vált, hogy a posztkommunista országok eurolelkesedése tartós lesz. Az euroszkeptizmus különböző formái azonban mégis hamar megjelentek a régióban – emlékeztet Batory: a 2003-as Eurobarometer adatai például már rávilágítottak, hogy az emberek tekintélyes része inkább csak „szükséges rosszként” fogadta el a csatlakozást, a politikai pártok pedig kezdték kidomborítani a „jó, de milyen áron?” kérdését. Noha a felmérés szerint 2002-ben a magyarok 76 százaléka (szemben a lengyelek 52 és a csehek 43 százalékával) tartotta „jó dolognak” az uniós tagságot – a 2003-ban tartott népszavazás pedig pozitívan végződött –, a 2002-es választásokon a szavazatok 41 százalékát megkapó legnagyobb, nemzeti-konzervatív ellenzéki párt, a Fidesz-MPP – a párt által az EU-nak címzett egyes bírálatok okán – már akkor bekerült a szerző három magyarországi euroszkeptikus pártot felsoroló listájára, igaz, „puha” jelzővel. A Fidesszel szemben „kemény euroszkeptikus” minősítést kapott a parlamenten kívüli, nemzeti-populista MIÉP, és ugyancsak „puha euroszkeptikusként” jellemezte a szerző a kommunista Munkáspártot (amely a korábbi, az EU-t zsigerből elutasító álláspontján változtatva már elfogadta a csatlakozás tényét). Jóllehet a kemény euroszkeptizmus egyelőre marginális politikai erő Magyarországon, az általa használt érvrendszer egyre inkább utat talál a főáramú politikai diskurzusba – állapította meg négy évvel ezelőtti tanulmányában Batory. A szerző azt is hozzáteszi: a kemény és puha euroszkeptizmus közti különbség olykor elmosódni látszik Kelet-Európában: mint a Fidesz példája mutatja, lehetséges egyidejűleg követelni az uniós tagság megadását Brüsszelben és az integrációval szembeni ellenérzéseknek hangot adni odahaza. Egyetértve a Kopecký-féle kategóriarendszerrel, Batory felhívja a figyelmet, hogy a pártok „kormányközelisége” is jelentősen befolyásolja az EU-hoz való viszonyukat: ellenzékben, főként kisebb, a kormányrúdra esélytelen szervezetként egy párt az euroszkeptizmusával is igyekszik begyűjteni a protesszavazatokat, miközben a kormányzó erőknek velük szemben meg kell védeniük brüsszeli megállapodásaikat, a koalícióképességre áhító euroszkeptikus kispártok pedig többnyire kénytelenek „felpuhulni”. Az euroszkeptizmus tehát gyakran nem elvi alapú, pusztán az ellenzékiesség egyik megjelenítési formája.

A hazai euroszkeptizmus részletes elemzésének bevezetéseként Batory megállapítja, hogy a magyarországi párttérképen a „bal” és a „jobb”, a „liberális” kontra „konzervatív”, illetve az „individualista” kontra „közösségi” értékek szembenállásává fejlődött, kevésbé kifejezve például az állam szerepét illető ideológiai különbségeket. Mivel a magyar konzervativizmus különös súlyt helyez az úgynevezett nemzeti és keresztény értékekre, a jobbközép pártok mindig is hajlamosabbak voltak az integrációt a nemzeti önazonosságra veszélyes folyamatnak tekinteni és „puha euroszkeptikus” jegyeket mutatni, míg a bal-közép következetesen eurofil maradt. A 90-es évek elején „Magyarország Európába való visszatérését” teljes lelkesedéssel hangoztató Fidesz még az 1994-es országgyűlési választási programjában is sürgette Magyarország mielőbbi uniós integrációját, ám a párt jobbra tolódásával párhuzamosan módosult az EU-hoz fűződő viszonya, s az 1998-as – megnyert – választásokon már inkább a csatlakozási tárgyalásokon való magyar érdekvédelem fontosságát hangoztatta. Ettől kezdve a Brüsszellel való „kemény alku” a párt hazai retorikájának kulcselemévé vált – jelzi a szerző –, olyannyira, hogy 2000 szeptemberében Orbán

Viktor miniszterelnök szájából elhangzott az elhíresült mondat, miszerint „van élet az unión kívül”. Ezzel egyidejűleg a Fidesz vezette kormány által folytatott csatlakozási tárgyalások számottevően előrehaladtak, jelezve, hogy a párt a gyakorlatban nem annyira hajthatatlan az EU-val szemben (így például a visegrádi országok közül Magyarország adta be a derekát elsőként a munkaerő szabad áramlását átmenetileg korlátozó uniós igényekkel kapcsolatban).

A „nemzeti érdek” kártyát a Fidesz alighanem a 2002-es, rendkívül szorosnak ígérkező választások megnyerését szolgáló kampányeszköznek tekintette a radikális, az EU-t a globalizáció káros megnyilvánulásának tartó jobbszél voksainak elhalászához. A mégis elvesztett választásokat követően – amikor a szélsőjobb MIÉP már egyenesen arra szólította fel híveit, hogy szavazzanak nemmel a csatlakozásról szóló 2003-as népszavazáson – a kormányzás terhe alól felszabadult Fidesz nem agitált ugyan kimondottan a belépés ellen, de feltételeket szabott a kormányra került szocialista–liberális koalíciónak ahhoz, hogy a csatlakozáshoz szükséges, kétharmados parlamenti többséget igénylő alkotmánymódosításhoz együttműködését adja. Az „igen, de...” jelszóval a Fidesz ekkor már hosszú távra igyekezett beásni magát a puha euroszeptikus pozícióba, „középen” elhelyezkedve a kifejezetten EU-barát szocialista–liberális kormánypártok és a csatlakozást egyértelműen elutasító MIÉP között. Batory elemzéséből kitűnik, hogy jóllehet a jobbszélű reprezentáló MIÉP és a balszálon elhelyezkedő Munkáspárt egyaránt az „idegen kapitalisták” miatt látott ellenséget az EU-ban, a MIÉP esetében az „idegeneken”, a Munkáspárt esetében pedig a „kapitalistákon” volt a hangsúly. Sajátos, hogy míg a MIÉP ellenségessége 1998–2002 között – amikor a párt bekerült az Országgyűlésbe és kormányzati pozíciót is remélt – csak átmenetileg lett puhább, majd a 2002-es remények szertefoszlása, a parlamentből való kiesést követően ismét „bekeményített”, addig az Országgyűlésbe soha be nem jutott Munkáspárt az ezredfordulón érzékelhetően és tartósan enyhített korábbi kemény euroszeptikizmusán. Az uniós tagság elkerülhetetlenségét belátva a Munkáspárt ezáltal a balközép, EU-hívő MSZP „társaságába” próbált beférkőzni, ami azonban ugyancsak sikertelen választási taktikának bizonyult.

Az euroszeptikizmus, illetve az EU-val kapcsolatos más szociológiai-politológiai kutatások során az egyik gyakran felmerülő kulcskérdés, hogy vajon a pártok pusztán csak követik, tükrözik-e az integrációval kapcsolatos közérzületeket, vagy pedig aktívan alakítják őket? Mekkora a felelősségük a pártoknak abban, ahogyan a választópolgárok gondolkodnak az unióról? Göncz Borbála doktori értekezéséből (Az Európai Unió megítélése Magyarországon, 2010) kitűnik, hogy az Eurobarometer-felmérések szerint a rendszerváltás óta 2002-ben volt a legpozitívabb az EU megítélése Magyarországon (a megkérdezettek 65 százaléka mondta, vagyis az uniós átlagnál 10 százalékponttal többen, hogy az EU jó dolog), s ettől kezdve folyamatos a csökkenés, úgy, hogy a csatlakozás után a magyar adat már rosszabb az EU átlagánál. 2001–2009 között az EU-t egyértelműen rossz dolognak tekintők aránya Magyarországon 7 százalékról 22 százalékra nőtt, azoké pedig, akik úgy gondolják, hogy az EU-csatlakozás nem vált Magyarország előnyére, 13 százalékról 52 százalékra emelkedett. Ebben az időszakban Magyarországon volt az EU

megítélésének romlása a legmarkánsabb az egész unióban, aminek következtében Magyarország a hagyományosan euroszeptikus brit közvélemény szintjére került, miközben például Lengyelországban, Szlovákiában, Észtországban éppen hogy javult az EU megítélése.

A magyar lakosság euroszepticismusának fokozatait tekintve Göncz megkülönbözteti a „pragmatikusokat”, akik pusztán utilitarista alapon (jó-e, hasznos-e nekünk) viszonyulnak az integrációhoz, s őket a puha euroszeptikusokhoz sorolja, valamint a kemény euroszeptikusokat, akik szimbolikus okok miatt utasítják el az uniót, és álláspontjuk azok értéktartalma miatt nehezebben változtatható. Kutatásai szerint 2009-ig Magyarországon a fenti módon értelmezett puha euroszepticismus elterjedése nem járt együtt az EU elvi vagy szimbolikus elutasításával, hiszen míg 2009 tavaszán pragmatikus értelemben csupán a lakosság harmada támogatta Magyarország EU-tagságát, addig az Európához való szimbolikus kötődés 87 százalékra volt jellemző. Göncz vizsgálata egyebek közt azt mutatta ki, hogy mivel az uniós tagság megítéléséhez az emberek sokszor a megbízható információk hiányára, tájékozatlanságra, a tájékozódás nehézségeire (időhiány, az információk bonyolultsága, „hozzá nem értés” stb.) panaszkodnak, véleményformálásukkor gyakran hagyatkoznak a politikai beállítódásukhoz legközelebb álló párt(ok) álláspontjára. A szerző úgy találta, hogy az önmagukat baloldali beállítottságúnak valló megkérdezettek pozitívabban ítélték meg Magyarország EU-tagságát, mint az önmagukat jobboldalinak besorolók, a legnegatívabb véleményeket pedig azok fogalmazták meg, akik nem is voltak hajlandóak önmagukat elhelyezni a politikai bal–jobb tengelyen. Bár ezeket az értékeléseket árnyalja, hogy a szerző vizsgálatai szerint Magyarországon az emberek önbesorolása erősebben kötődik ahhoz, hogy a megkérdezett támogatja-e az éppen regnáló kormányt, semmint általánosideológiai értékekhez, mégis az a következtetés adódik, hogy az EU-val kapcsolatos információk híján az emberek egyszerűen a belpolitikához és a hazai intézményekhez való viszonyukat vetítik ki az EU-val kapcsolatos attitűdjeikben. Az általános közvéleményhez képest némileg eltérő a kép az elitek esetében: a hazai gazdasági (vállalati felsővezetők) és politikai (országgyűlési képviselők) elit 122 fős mintáján végzett kutatás azt bizonyította, hogy ebben a sokkal alaposabban informált körben az EU megítélése eleve jobb (megközelíti a 88 százalékos uniós átlagot), s inkább a politikai tengelyen magukat középre sorolók körében pozitív, míg a jobbra vagy balra való eltérés az európai kötődés csökkenésének irányába hat. A Göncz-dolgozat megfigyelése az is, hogy a közvélemény zömmel utilitarista megközelítésével szemben az elitek nagyobb súlyt helyeznek a szimbolikus tényezőkre az EU megítélésekor.

Mivel kutatásunk során egyaránt vizsgáljuk a magyarországi politikai pártok otthoni viselkedését és brüsszeli/strasbourgi szereplését (amennyiben az adott szervezet rendelkezik európai parlamenti mandátummal), érdemes röviden foglalkoznunk az eltérő helyszínek mögött meghúzódó eltérő politikai viszonyrendszerekkel is. A szakirodalomban meglehetősen közhelyes megállapítás, hogy az ötvenként sorra kerülő európai választások másodlagos jelentőségűek: nem elsősorban azért, mert az állampolgári részvétel alacsonyabb az országos megméréteknél (akkor a helyi, önkormányzati választásokat is ide

kéne sorolnunk), hanem azért, mert a pártversenyt az európai uniós közös témák helyett a tagállamok megszokott belpolitikai vitái dominálják (Tóka–Bátory, 2006), akkor is, ha a választási kampányokban az elmúlt években egyre fontosabbá váltak a politikai és gazdasági integráció ügyei. A politikai pártok fontos európai témákat közvetítenek nem csupán a kibontakozó európai nyilvánosság keretei között (Hegedűs, 2011), hanem az otthoni civil társadalmi szereplők számára is – vagyis az európai ügyek behatoltak a hagyományos belpolitikákba (Sata, 2011). Az eurózána belső válsága felgyorsíthatja a következő, 2014-es európai parlamenti választások európaizálódását, amit a tervezett reformok is segíthetnek, például az európai politikai pártok első embereinek egymással ütköző pártprogramokon alapuló, nyílt küzdelme az Európai Bizottság elnöki posztjáért. Már most is igaz az a megállapítás, hogy az európai politikai közéletben és az uniós döntéshozatalban a korábban lebecsült európai politikai pártok szerepe – részben az Európai Parlament megerősödésével párhuzamosan – egyre markánsabbá válik: az európai színpadon fellépő tagállami politikusok, így az állam- és kormányfők is pártokhoz, pártcsaládokhoz tartoznak, a felmerülő uniós témákkal kapcsolatban pedig ideológiai preferenciákkal rendelkeznek (Hix, 2008).

Az európai parlamenti képviselők kötődése kettős. Egyrészt kiválasztásukkor az anyapártnak volt a legkomolyabb szava, és újrjelölésük kapcsán is ez várható, másrészt a mindennapos működés során többségük számára annak a transznacionális parlamenti frakciónak, európai párti politikai csoportnak a döntései az irányadóak, amelyhez tartoznak, és amelynek nevében felszólalnak, szavaznak (Rasmussen, 2008). Az európai parlamentben dolgozó képviselőcsoportok kohéziója az elmúlt évtizedek során jelentősen megnőtt, közeledve a nemzeti parlamentek esetében természetesnek vett pártfegyelem mértékéhez (miközben az EP funkciója továbbra is eltér a hagyományos parlamenti demokráciákban megszokott rendtől). Vagyis a (nemzeti) tagpártok erősen beágyazódnak az európai szinten tevékenykedő pártok és pártfrakciók munkájába, képviselőik retorikájukban és véleményük kialakításában az esetek nagy részében természetesen illeszkednek a csoport főáramlatához. Mindazonáltal a két „ügynöki” szerep között kialakuló konfliktusos helyzetekben, legalább is Simon Hix kutatásai szerint az európai parlamenti képviselők inkább követik anyapártjuk felfogását, mint EP-csoportjuk irányvonalát, miközben azért a parlamenti pártpozíciók és bizottsági tisztségek elosztása révén a transznacionális frakciók vezetői is nyomást tudnak gyakorolni rájuk. Ez a háttér ahhoz is vezethet, hogy más hangon beszélnek ugyanannak a nemzeti pártnak a reprezentánsai valamelyik európai intézményben, mint belpolitikai terepen.

A PERC-kutatás hazai szellemi előképei közül végül különösen célszerű kiemelni két munkát. Az egyik a Republikon Intézet által a 2009-es európai parlamenti választások előtt publikált elemzés (A 24-ek – a magyarországi EP-képviselők rangsora és értékelése aktivitásuk alapján), amely értékes, főleg kvantitatív információkkal szolgált annak megismeréséhez, hogy az Európai Parlamentben 2004–2009 között mandátummal rendelkező politikusok milyen mértékben tartották fontosnak érdemben részt venni az uniós képviselőház munkájában. Mint a kutatóintézet a 24 akkori magyar uniós képviselő parlamenti tisztségeinek, a jogalkotási tevékenységben való részvételüknek és a vitákban való felszólalásaik gyakoriságának vizsgálata alapján megállapította, abban a ciklusban az EP legak-

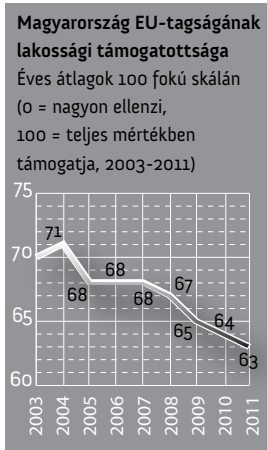
tívabb magyar pártjai az MDF és az SZDSZ voltak, közepesen teljesített az MSZP, míg a Fidesz politikusai számítottak a legpasszívabbaknak. A másik, egészen friss kutatási eredményt a Policy Solutions mutatta fel a Friedrich Ebert Alapítvány számára készült elemzésében (Euroszepticismus Magyarországon, 2012. június, kézirat). Az intézet – abból kiindulva, hogy „a politikai pártok egyszerre kiszolgálói és alakítói a politikai keresletnek” – a magyar parlamenti pártok 2010-es választási programjait, valamint a pártelnökök retorikáját értékelte az euroszepticizmus mértéke szerint egy ötfokú skálán (ez az 1 pontot jelentő „EU-ellenességtől” az 5-ös érdemjeggyel jutalmazott „teljes támogatásig” terjed). Végeredményként a kutatók a Fidesz hivatalos programját 4-esre, a pártelnök megnyilvánulásait viszont 2-esre értékelték, és hasonló belső ellentmondást mutattak ki a 2-est, illetve 1-est kapott Jobbiknál is. Velük ellentétben teljes önazonosságot találtak az MSZP és az LMP esetében, csak míg az Európai Uniót illetően a „teljes kritikátlanság” álláspontjára helyezkedő szocialista párt programja és retorikája egyaránt 5-5 pontot kapott, addig az egyértelműen EU-párti, de az integrációt olykor bíráló LMP szintiszta 4-essel végzett.

Az említett kutatásokból és a mindennapi tapasztalatokból a MET kutatócsoportja maga is azt a következtetést vonta le, hogy az EU-val kapcsolatos információk, ismeretek összetettsége, az uniós hatásmechanismusok sokszorosítottételei, a közösségi és tagállami működés összefonódásai következtében az emberek uniós vagy kapcsolatos önálló véleményalkotása gyakran nehézségekbe ütközik. Emiatt az emberek a véleményformáló elithez, ezen belül a politikusokhoz fordulnak „eligazításért”. Az uniós ügyekben viszonylag könnyen befolyásolható állampolgárok nézeteinek alakításában tehát a politikai pártoknak rendkívül nagy a felelősségük. A PERC – részben újszerű, kvantitatív helyett alapvetően kvalitatív típusú metodikájával és mások által e szempontból még nem vizsgált információforrásokra támaszkodva (lásd a Módszertan című fejezetet) – abban kívánja segíteni a magyar választópolgárokat, hogy jobban meg tudják ítélni, az egyes hazai pártok, politikai szerveződések által felrajzolt EU-kép milyen mozaikokból áll össze, az egyes pártok szavai és tettei mennyire koherensek, és a politikusok végül is mit sugallnak az európai integrációról és az EU-hoz, annak jövőjéhez való saját viszonyukról a külvilágnak.

A KÖZHANGULAT ÉS AZ EU

A PERC-kutatás tárgya nem a közvélemény, hanem a politikai pártok EU iránti attitűdje, mivel azonban a politikai elit nem légüres térben tevékenykedik, érdemes áttekinteni, hogy Magyarország EU-csatlakozása óta hogyan alakult a polgárok Unióról alkotott ítélete.

Az uniós csatlakozást megelőző, 2003-as népszavazás egyértelművé tette, hogy a magyar választók túlnyomó többsége támogatja az EU-ba való belépést: az érvényesen szavazók 83,8 százaléka voksolt igennel míg 16,2 százalékuk szavazott a csatlakozás ellen. 2004 óta folyamatosan több közvéleménykutató is vizsgálja a polgárok EU-attitűdjét. A Medián által készített, havi rendszerességű felmérésekből az derül ki, hogy a csatlakozás óta a magyar lakosságban az Unió iránti szimpátia lassan, de folyamatosan csökken. Míg 2004-

Forrás: Medián-omnibusz, havi felmérések összesítése

ben a megkérdezettek 71 százaléka mondta azt, hogy inkább vagy kifejezetten támogatja Magyarország uniós tagságát, 2011 nyarán ez az arány 63 százalékra süllyedt.

Ehhez hasonló eredményt mutatnak a uniós közvéleménykutató intézet, az Eurobarométer adatai is, amelyek szerint 2004 és 2011 között 46-ról 35 százalékra csökkent Magyarországon azok aránya, akik szerint az EU jó dolog, szemben azokkal, akik szerint az EU nem jó dolog utóbbiak aránya 2004-ben 14 százalék 2011-ben 20 százalék volt (Standard Eurobarometer, 2004-2012).

A fenti adatokból, valamint Závecz Gergő euroscepticizmusról szóló kutatásaiból (Závecz Gergő, Explaining the level of individual Euroscepticism in Hungary, CEU Budapest, Hungary, 2011) is kiderül, hogy Magyarországon az EU-tagsághoz való viszony az elmúlt 8 év során nem változott drámaian: az emberek több, mint kétharmada továbbra is támogatja, hogy Magyarország tagja az Európai Uniónak. Mindazonáltal a csökkenés érzékelhető, amit több tényező is magyarázhat. Az Eurobarométer felmérései láthatóvá teszik, hogy a polgárok EU-ról alkotott véleménye együtt mozog saját országuk állapotáról alkotott véleményükkel, amit viszont leginkább a gazdasági helyzet kilátásai befolyásolnak, ahogy arra Martin József Péternek a kelet-európai országokat összehasonlító elemzése is rámutatott (József Péter Martin, Disillusionment of Central and Eastern Europe vis-a-vis the European Union, 2011). Hasonlóképpen összefüggés mutatható ki a boldogság/elégedettség és az EU támogatottsága között. Azok, akik jobban érzik magukat a bőrükben - függetlenül attól, hogy azt az integrációnak vagy saját kormányuk teljesítményének tulajdonítják -, az Unióban is jobban érzik magukat, és pozitívabbnak látják annak jövőjét, (Future of Europe, Standard Eurobarometer Survey, 2010. January. p 44).

A gazdasági válság következtében az Unió megítélése 2008 óta Európa-szerte romlott, a korábbi 50 százalékos támogatottsági régióból 43-45 százalékra esett vissza, és 2011 szeptemberére még tovább mérséklődött (Standard Eurobarometer 77, p.). Az Unió népszerűsége ugyanakkor szinte minden országban nagyobb, mint a nemzeti kormányoké: az EU gazdasági válságkezelési potenciáljában jobban bíznak az emberek mint saját nemzeti politikusaikéban, és ez így van Magyarországon is (Eurobarometer magyar nemzeti jelentés, 2011. ősz). Az Eurobarometer azonban megemlíti, hogy a magyar lakosság polarizáltabb a jó/rossz irányú kérdésében, tehát más európaiakhoz képest több magyar választónak van határozott véleménye az Unió irányáról mind pozitív, mind negatív értelemben.

Össességében megállapítható, hogy a magyarok - a romló tendencia ellenére - pozitívabban és nagyobb bizalommal viszonyulnak az Unióhoz, mint az EU-lakosság átlaga, de például negatívabban, mint Lengyelország, ahol az elmúlt években a gazdasági folyamatok sokkal kedvezőbben alakultak és a politikai elit is erősen EU-barát. Ez egybecseng az Eurobarometer „Future of Europe” jelentéseinek más tapasztalataival, amelyek szerint a

válság által súlyosabban érintett tagállamokban - Görögország, Spanyolország, Portugália, Olaszország - a lakosság inkább számít az uniós szintű gazdasági növekedésre mint saját országuk jó gazdasági kormányzására.

A felmérések azt is kimutatják, hogy korántsincs teljes összhang az egyes pártok szavazóinak véleménye és maguknak a pártoknak az EU-attitűdje között. A Policy Solutions és a Medián 2011-2012-ben végzett vizsgálatai szerint az LMP szavazói után a Fidesz szavazói a leginkább EU-kedvelők, őket követik az MSZP-szavazók, végül következnek a Jobbik hívei, de még közöttük is többségben vannak azok, akik támogatják az EU tagságot (Euroszepticismus Magyarországon, Policy Solutions, 2012 június). Hasonló diszcrepancia derült ki a PERC-kutatás keretében 2012 őszén végzett Medián-felmérésből, amelynek során arra a kérdésre, hogy „Milyen az Ön saját véleménye az Európai Unióról?“, a válaszadók átlagosan 5,5 pontra értékelték saját EU-hoz való viszonyukat egy 10 fokú skálán (lásd a Közvéleménykutatás: Emberek-pártok-Unió c. fejezetet). Ha ezt az Eurobarométer kérdésével -: „Jó dolognak tartja-e Ön az Európai Uniót?“ -, illetve a Medián rendszeresen feltett kérdésével - „Egyetért-e Ön Magyarország EU-tagságával?“ - hasonlítjuk össze, az derül ki, hogy a magyarok EU-ról alkotott véleménye még ma is enyhén pozitív, Magyarország EU tagságát ugyanakkor fontosnak tartják. A Medián-felmérés szerint pozitívabban vélekednek az Unióról a nők, mint a férfiak, a fiatalok mint az idősebbek, a magasabbban képzettek, mint a kevésbé tanultak, valamint a budapestiek és más városok lakói, mint a kistelepülésen élők.

A PERC-MÓDSZERTAN

A VIZSGÁLT FORRÁSOK KIVÁLASZTÁSA

A hivatalos dokumentumok kiválasztása

Az Európai Unióval kapcsolatos pártmegnyilvánulások tartalomelemzéséhez az első információs forráscsoportnak a pártok – saját honlapjaikon megtalálható – hivatalos dokumentumait vettük alapul. Tekintettel a vizsgált időszak kezdetére, valamennyi párt esetében elemzés tárgyát képezte a párt 2009-es európai parlamenti választási programja, valamint a 2010-es országgyűlési választásokra készült programja. Emellett a 2009 után alakult pártok esetében elemeztük az alapító nyilatkozatot, illetve annak megfelelő hivatalos dokumentumot. A 2009 előtt alakult pártok esetében rövid összefoglaló mutatja be a párt EU-hoz való viszonyának előzményeit.

Az európai parlamenti felszólalások kiválasztása

A vizsgált, 2009 júliusától 2012 június végéig tartó hároméves időszakban az Európai Parlament összesen 173 plenáris ülésnapot tartott. Ezek napirendjét az EP magyar nyelvű honlapján található jegyzőkönyvek alapján vizsgáltuk meg. A szelekciót két lépésben végeztük el.

Az első lépésben összeállítottuk a három év legfontosabb plenáris vitáinak listáját. Ehhez a jegyzőkönyvből kiválasztottuk azokat a külön napirendi ponttal jelölt vitatémákat, amelyek megfeleltek legalább egynek a következő szempontok közül:

- olyan törvényhozási aktussal kapcsolatos vita, amelyben az EP-nek a legmagasabb fokozatú (együttdöntő) jogalkotó szerepe van;
- az adott vitatéma az Európai Tanács napirendjéhez fűződik;
- az adott vitatéma az integráció működését, jövőjét, környezetét tekintve különös fontosságú.

E szelekció eredményeként a vizsgált három évben összesen 407 EP-napirendi pontot regisztráltunk.

A második lépésben e plenáris témák 407 pontot tartalmazó listájából kiválasztottuk azokat, amelyekben előfordult (bármilyen pártállású) magyar felszólaló. Ez utóbbi szelekció eredményeként kiderült, hogy közülük 190 nem keltette fel egyetlen magyar képviselő érdeklődését sem, míg 217 napirendi pont esetében legalább egy magyar EP-képviselő felszólalt. Ez utóbbi csoport képezte a részletes tartalomelemzés tárgyát (a napirendi pontok jegyzékét lásd a Függelékben), de a magyar „hozzáadott értéket” nélkülöző napirendi pontokról is készítettünk egy tömör összefoglalót.

A magyar képviselők személyes honlapjain is ellenőriztük, hogy az általuk is aktív figyelemmel kísért napirendi pontok közül ne maradjon ki egy sem. Értelemszerűen kimaradtak az elemzésből azok a – képviselők honlapjain ugyancsak feltüntetett – magyar felszólalások és más akciók, amelyeket a PERC-kutatás célja, az integráció távlataihoz való viszony szemszögéből irrelevánsnak, illetve a parlamenti munkában relatíve súlytalannak tekintettünk (például napirend előtti felszólalások, saját kezdeményezésű jelentések).

Az országgyűlési felszólalások kiválasztása

Kutatásunk másik fontos terepe volt a magyar Országgyűlés plenáris és bizottsági ülésein elhangzott képviselői felszólalások vizsgálata. Forrásként az mkogy.hu honlapot, a parlament hivatalos internetes oldalát használtuk. A plenáris ülések vizsgált időszaka 2009. szeptember 14.–2012. június 14., az EP-választásokat követő őszi ülészek kezdetétől a 2012. tavaszi ülészek végéig. Ez idő alatt összesen 239 plenáris ülésre került sor, ezek teljes jegyzőkönyvében kerestünk az „unió”, „EU” vagy „Brüsszel” szavakra, s azokat a felszólalásokat választottuk ki, amelyekből következtetni lehet a felszólaló pártjának viszonyára az Európai Unióhoz. Így például nem került bele a válogatásba, ha a politikus tényként közölte, hogy a forint javult vagy romlott az euróhoz képest, vagy uniós statisztikai adatokat sorolt. Belekerült viszont ugyanez akkor, ha ezek alapján az illető véleményt is alkotott az unióról vagy a közös pénzről.

Ugyanezt az eljárást követtük a bizottsági ülések jegyzőkönyveivel is. Sajnos a nem nyilvános bizottsági üléseknek a jegyzőkönyvei sem hozzáférhetőek, így ezek anyagait nem tudtuk bevonni a kutatásba. A 2006–2010-es ciklus 18 állandó bizottságának 406 ülését vizsgáltuk, ebből 18 volt zárt ülés, a bizottságok esetében a kezdő időpont 2009. június 1-je volt. A 2010–2014-es ciklus húsz állandó és egy eseti bizottságának 1674 ülésének jegyzőkönyveit néztük meg, ebből 125 volt zárt vagy félig zárt ülés, és több bizottsági ülés is elmaradt határozatképtelenség miatt, de ezek is kaptak sorszámot. A bizottsági ülések vizsgálatának záró időpontja 2012. június 30-a volt.

A szűrések eredményeként tételesen, összesen a magyar Országgyűlés 36 plenáris és 86 bizottsági ülésnapjának tartalomelemzését végeztük el (ezek jegyzékét lásd a Függelékben).

A médiamegyilvánulások kiválasztása

Kutatásunk tárgyát képezték a pártok prominens képviselőinek, illetve európai parlamenti képviselőinek médiában való megnyilvánulásai is. A kiválasztott időszak 2009. május 1.–2012. szeptember 15. Elsődleges forrásként a HVG sajtóadatbázisát használtuk, amely feldolgozza a napilapok közül a Népszabadság, a Magyar Nemzet, a Magyar Hírlap, a Népszava, a Világgazdaság és a Napi Gazdaság; a hetilapok közül a HVG, a Magyar Narancs, a 168 óra, a Heti Válasz, a Figyelő, a Hetek és a Demokrata; az elektronikus sajtóból a hvg.hu és eseti jelleggel az MTV, az ATV, az MR1, az index.hu, az origo.hu anyagait. Ezenkívül támaszkodtunk az adott pártok és politikusok interneten fellelhető megnyilvánulásaira is.

A politikusok saját írásait, a velük készült interjúkat, az általuk tartott nyilvános beszédeket vizsgáltuk, vagy – ha szó szerinti idézet nem volt elérhető – az ezekről szóló, idézetekkel dúsított tényyszerű beszámolókat. Ebből az interjútömegből ugyancsak az „unió”, „EU” és „Brüsszel” szavak keresésével szelektáltunk, és választottuk ki azokat a cikkeket, amelyekből kiderül az illető politikus, illetve párt EU-val kapcsolatos álláspontja.

A PERC-MUTATÓ

A PERC-mutató kidolgozásának és alkalmazásának szempontjai

Tartalomelemzésünk legfőbb eszköze a PERC-kutatócsoport által kidolgozott, 10 fokozatú minősítési rendszer. A szisztéma azt a célt szolgálja, hogy a különféle területeken (hivatalos dokumentumok, Európai Parlament, magyar Országgyűlés, média) kiválasztott politikai megnyilvánulásokat lehetőleg tételről tételre – olykoregység gondolatmenet egységét – betudjuk sorolni az Európai Unióhoz való viszonyuk szempontjából. A PERC-skála a nemzetállami szuverenitást mindenek fölé helyező politikai attitűdtől az efféle önállóságot elhanyagolható jelentőségűnek tekintő integrációfelfogásig terjed. Célját tekintve az európai föderalizmus jövőjéhez való viszony intenzitását kívánja megragadni, nem pedig egyszerűen a „szereti – nem szereti az EU-t” dimenzióban működik, jóllehet az utóbbi tendenciájában értelemszerűen többé-kevésbé fedi az előbbit. A PERC-mutató minden egyes fokozatát aprólékosan definiáltuk, úgy, hogy ne csak nagyobb szövegaggregátumok, kidolgozott elvi víziók átfogó jellegű kategorizálására legyenek alkalmasak, hanem segítségükkel a mindennapi politikai, szakpolitikai retorika apróbb elemei is minél precízebben értékelhetőkké váljanak.

A tartalomelemzés során az egyes PERC-osztályzatok odaítélésénél az volt a mérce, hogy a megadott kritériumok tükrében a PERC-mutató mely kategóriájába illeszkedik a vizsgált szövegrészlet, ha pusztán önmagában tekintjük. Törekedtünk minél több „elemi egység”, szűken értelmezett (szak)politikai kijelentés konkrét besorolására, ezért igen gyakran nem „egyben” kategorizáltunk egy nem teljesen koherensnek tűnő mondatot, megnyilatkozást, hanem részletenként, ami lehetővé tette, hogy kidomborítsuk egy-egy politikai szövegnek a kutatásunk szempontjából releváns belső ellentmondásait, és megakadályozzuk, hogy az átlag mögött eltűnjenek a részletek, illetve esetenkénti szélsőségek. A szövegelemzés során – amennyire csak lehetett – igyekeztünk „kihámozni”, elkülöníteni a hazai pártközi csatározásokból az EU-val kapcsolatos mondanivaló magját, és ez utóbbit önmagában megítélni. Hasonlóképpen, kutatásunk szempontjából közömbös volt, hogy egy adott politikai kijelentés hol helyezkedik például a baloldali–jobboldali mezőben, illetve hogy szűk szakmai értelemben milyen álláspontra helyezkedik a szöveg alanya – az értékelés tárgya kizárólag az volt, hogy a kijelentés, illetve annak integrációs logikája, szemlélete miként viszonyul az EU-hoz és annak jövőjéhez. A PERC-mutatót minden egyes értékelt szöveg(rész) után zárójelben tüntettük fel.

Az egyes elemi egységek vizsgálatát követően minden, tartalomelemzés alá vett terület esetében kimutatjuk az adott területre vonatkozó átlagpontszámot, amit a szokásos mate-

matikai módszerrel kerekítettünk a hozzá legközelebb álló egész számra. Ez jelzi a szóban forgó terület (például X párt országgyűlési plenáris felszólalásai) PERC-értékét. Egy párt összesített PERC-mutatóját az egyes vizsgált területek átlaga adta meg. Utóbbit végül plusz-mínusz 0,5 ponttal módosítottuk, ha a PERC-mutató kritériumain túlmenő, szubjektív kutatói benyomások (a párt általános „stílusa”, különféle megnyilvánulásainak koherenciája, vezetőinek sajátos szereplései) ezt különösen indokolttá tették. Kerekítés után az így kapott szám eredményezi az adott párt komplett PERC-mutatóját.

A PERC-mutató kategóriái és definíciói

1. kategória: EU-destruktív

Definíció: Tagadja az EU létjogosultságát és bármiféle előnyeit. Működését elvi alapon, intenzíven bírálja, minden eszközzel akadályozza, hátráltatja. A kilépés mellett/a belépés ellen agitál. Az EU pusztá létét is fenyegetésnek tekinti egy kivülálló ország szuverenitására nézve. Nacionalista, izolacionista, antiglobalista, antiliberalis. Nem indul az EP-választáson, mert ezzel legitimálná az intézményt. Az uniót felszámolná, koherens víziója van ennek módjáról és az utána következő helyzetről.

2. kategória: EU-fób

Definíció: Geopolitikai megfontolásokból belenyugszik az EU létezésébe, de ártalmasnak tartja a nemzeti szuverenitás szempontjából. Hasznát elhanyagolhatónak ítéli a károkhoz képest. Nacionalista, antiliberalis. Megfogalmazza a jövőbeni kilépés szándékát. A közös politikák lebontásáért küzd, újak kialakítását gátolja. Minden uniós tevékenységet bírál. Belpolitikai megfontolásokból részt vesz az EP-választásokon, elveivel ellentétben legitimálva az uniót. Az EU bővítését birodalmi agresszivitásként értelmezi.

3. kategória: kemény EU-szkeptikus

Definíció: Történelmi kényszerként elfogadja az integráció létezését, az ország tagságát, de intenzíven küzd azért, hogy az EU minél kevésbé korlátozza a tagállami szuverenitást. Nacionalista. Csak azokat a közös politikákat támogatja, amelyekből közvetlen materiális haszon származik, a többit visszánacionalizálná. Ragaszkodik a nemzeti vétó intézményéhez, és alkalmazza is. Számára semleges ügyekben hajlamos hátráltatni az egységesülést. Az uniónak csak a hátrányairól beszél.

4. kategória: puha EU-szkeptikus

Definíció: Az EU létezését elfogadja, de nyűgnek és korlátnak tekinti, amely csak szelektíven értelmezett nemzeti ügyekben hasznos. Legfőbb szempontja az uniós pénzforrások megszerzése. A közösségi szabályok minimumát teljesíti. Egyes közösségi politikákat (például agrártámogatások) visszánacionalizálna, egyes alapszabadságokat (például termőföldvásárlás) korlátozna. Mérsékelt nacionalista. Az EU működésének ellentmondásait hangsúlyozza. Az eurót elutasítja, a közös külpolitikát nem létezőnek tekinti.

5. kategória: EU-pessimista

Definíció: Az EU-t történelmi szükségszerűségnek tekinti. Elfogadja az európai értéket, de szelektíven érvényesíti. Az integrációt a rövid távú praktikum és közvetlen anya-

gi haszon alapján kezeli. Hajlamos a protekcionizmusra, és a közösségi előírások tudatos megszegésére. Egyes közösségi szabályokat visszanacionalizálna. A tagállami adóverseny híve. Retorikájában fontos szerepet kap az állam szuverenitása. Az integráció további mélyítésének szükségességét és lehetőségét tagadja.

6. kategória: EU-pragmatikus

Definíció: Az uniót adottságnak tekinti, amelyhez alkalmazkodni kell, de nem szentel neki túl sok figyelmet. Az európai értékeket nyugtázza, de az EU-t pusztán gazdasági integrációként kezeli. A „hasznos” dolgokra koncentrál (például kohéziós és agrárvtámogatások, belső piac kiaknázása), a „mit tesz értünk az EU?” felfogás jegyében. Az euróbevezetést „elvből” elfogadja, de a beláthatatlan jövőbe tolja. Néhány közös politikát (például környezetvédelem) elfogad. Nem ellenzi az unió globális szerepvállalását. A politikai uniót elveti.

7. kategória: puha EU-pragmatikus

Definíció: Fontosnak tartja az integrációs status quo megőrzését, a benne rejlő lehetőségek minél teljesebb kiaknázását. Súlyt helyez az uniós jogszabályok betartására. A szakpolitikák tartalmi fejlesztésére koncentrál, további egységesítést akkor támogat, ha nem jár sok konfliktussal. Nem ellenzi az euróbevezetést, de a többszörös EU sem riasztja el. Fontosnak tartja az európai értékeket és kulturális hagyományt. Híve a globális szinten aktív EU-nak. A politikai unió felé való előrelépés szükségszerűségében kételkedik.

8. kategória: EU-konstruktív

Definíció: A tagállami együttműködés elkötelezett híve, a szakpolitikák (például energiapolitika, környezetvédelem, bel- és igazságügyek) közösségiesítésének motorja. Szorgalmazza a mihamarabbi euróbevezetést, minden belső akadályt elhárítana az egységes piacról. Erőteljesen bővítespárti. Kezdeményezője és támogatója a későbbi jövő számáraisnyitott megerősített együttműködésnek. Növelné az EU közös költségvetését új közös politikák támogatása érdekében. Támogatja a fiskális uniót, az adózás egyes elemeinek közösségiesítését. A nemzeti szuverenitást nem tekinti önmagában való értéknek. Az unió pozitívumait hangsúlyozza. Az EU-t nem a szuverenitás korlátozásáért, hanem az állami önkény szabadjára engedéséért kritizálja.

9. kategória: EU-optimista

Definíció: Távlati célként kezeli Európa föderalizálását. Ennek érdekében támogatja a közös fiskális, adó- és járulékpolitika létrehozását, szorgalmazza a szociálpolitika (például minimálbér, nyugdíjrendszer) több elemének uniós szintű harmonizációját. Kiterjesztené az Európai Bizottság és az Európai Parlament hatáskörét, új szupranacionális intézményeket hozna létre. A szubszidiaritás híve, a régiók Európája elv jegyében kiiktatná a kormányzati szintet a szupranacionális és lokális erők közötti kapcsolatból.

10. kategória: föderalista

Definíció: Az EU-t civilizációs fejleménynek, önmagában való értéknek tekinti. Az elérendő cél a teljes föderalizmus, az Európai Egyesült Államok, közös kormánnyal, költségvetéssel, valamint külpolitikával és hadsereggel, amelyben a jelenlegi kormányok szerepe a regionális döntéshozó és végrehajtó funkciókra korlátozódik. A föderális unióról koherens vízióval rendelkezik. A jelenlegivel szembeni kritikája mindig konstruktív, az EU kiteljesítése irányában működik.

A PÁRTOK PERC-ELEMZÉSE

FIDESZ–MPP

Bevezető

„Meggbánta, mint a kutya, amelyik...”

Megalakulása óta sokat változott a Fidesz általános attitűdje és a párt vonalvezetése az európai integráció kérdéseit tekintve. A rendszerváltás időszakában és a 90-es évek elején a Fialat Demokraták Szövetsége – hasonlóan a többi demokratikus politikai erőhöz – a nyugati nyitás és az euroatlanti orientáció feltétlen hívének számított. Érdemes felidézni, hogy 1991-es külpolitikai programjában a Fidesz a nemzeti szuverenitás átalakuló, „új tartalmát” az európai egységfolyamat felől közelítve kizárólag pozitív kontextusban boncolgatta. A közhangulat elbizonytalanodásával, az óvatos europesszimizmus fokozatos megjelenésével párhuzamosan a Fidesz a korábbi értékelvű megközelítést az Európai Unióhoz történő csatlakozás mindinkább haszonelvű argumentációjával váltotta fel jóval az ezredforduló előtt. A liberális eszméktől távolodó párt egyrészt továbbra is az EU-ba való mielőbbi belépést szorgalmazta, másrészt erőteljesen hangoztatta a magyar érdekek védelmének szükségességét. A szervezet számára az európai politika annyira fontosnak számított, hogy a párt elnöke, Orbán Viktor 1994 és 1998 között a parlament európai integrációs ügyek állandó bizottságának elnöki posztját töltötte be.

A Fidesz ugyan nem egyedüli politikai formációként, de feltörekvő erőként másoknál is markánsabban befolyásolta az Európai Unióval kapcsolatos közbeszéd megváltozását. Ez az a kulcsfontosságú időszak, amikor számos magyar politikus retorikájában – és a sajtóban – megjelent az a feltételezett törésvonal, amelynek egyik oldalán „mi”, a magyarok, a másikon pedig „ők”, vagyis a belső intézményi struktúrák nélkül elképzelt Európai Unió és a feltételezések szerint mindig a saját, nyers nemzeti érdekeiket követő tagállamok álltak. A Fidesz sokat tett azért is, hogy a politikai viták középpontjába nem az európai egység gondolat támogatása vagy elutasítása, hanem a magyar uniós csatlakozás – a pártpolitikai diskurzusokban többnyire leegyszerűsítve és mechanikusan értelmezett – előnyeinek és hátrányainak mérlegelése, költségeinek és hasznának összevetése került. A kontinens nyugati felén Európa jövőjéről folyó politikai, szakmai és intellektuális eszmecsere gyakorlatilag nem szűrődött át a magyar nyilvánosságba, és a párt nem is törekedett a tágabb szemléletű európai narratívák megismertetésére, honosítására.

Orbán Viktor első miniszterelnöksége szinte lefedte a csatlakozási tárgyalások egészét – lényegében csak a kezdés, illetve a koppenhágai záró megállapodás esett az MSZP–SZDSZ koalíció egy-egy időszakára. Az 1998-as parlamenti választások után a kiscgazdapárttal koalícióban kormányzó Fidesz csúcspolitikusai irányításával és a szakapparátus

igénybevételével alakította ki és formálta az egyes tárgyalási fejezetek kapcsán a magyar álláspontot. A Fidesz Európa-politikájának hangulati kettősségét ugyanakkor érzékeltette, hogy miközben az uniós tagság elérését külpolitikai prioritásnak tekintették, egyre keményebb tónusban kezdték követelni az „EU-tól”: „mondja már meg nekünk, mikor léphetünk be” a klubba. A tárgyalópartnerekhez fűződő kapcsolat radikalizálódását – különös tekintettel a nagyobb uniós költségvetési támogatás követelésére –, a többszintű uniós döntéshozatallal szembeni növekvő türelmetlenséget, illetve általában a rosszkezdű preconcepciók terjedését Kóvér Lászlónak az a kijelentése illusztrálta, miszerint az Európai Unió úgy megbánta már a keleti bővítést, mint a kutya, amelyik kilencet kölykezett. A 2003-as népszavazást megelőzően pedig Orbán Viktor pusztá érdekházasságnak minősítette a csatlakozást, illetve megtámogatta az állítólagos másodosztályú tagságról terjedő nézeteket, amikor sértett pozícióból arról beszélt, hogy az EU-ba való belépéskor vörös szőnyeg helyett bodyguardok fogadják a magyarokat. Ezeknek a felkapott politikai üzeneteknek a jelentőségét mindenekelőtt az adta, hogy célzatosan orientálták és strukturálták a közvéleményt: a felmérések szerint a csatlakozás idején az Európai Unióval szemben ambivalens véleményt megfogalmazó választópolgárok már főképpen a Fidesz szavazóbázisának részét képezték.

A Fidesz felfogásában bekövetkezett eltolódás tehát a csatlakozási tárgyalások végére és a népszavazás időszakában vált nyilvánvalóvá – miközben az attitűdváltás kevésbé volt tetten érhető a párt kiegyensúlyozottabb nyelvezetű programjaiban. A 2004-ben lezajlott első magyarországi európai parlamenti választás fideszes kampánytematikáját mindazonáltal az integrációhoz fűződő utilitarista álláspont uralta. A pártversenyfókuszába pedig az az egyébként félrevezető kérdés került, hogy melyik politikai erő tudja jobban képviselni a magyar érdekeket az Európai Parlamentben. Az Európai Unió létjogosultságát és Magyarország részvételét az európai integráción belül a Fidesz vezetői nem kérdőjelezték meg, sőt, politikai ellenfeleiket a turbulens 2006-os évtől kezdve az európai normáktól való elszakadással vádolták.

A Fidesz kommunikációjában a kettős beszéd az ellenzékben eltöltött nyolc év alatt elsősorban a párthoz szorosan kötődő médiában volt megfigyelhető. A csatlakozás következményeit csalódásként értékelő kommentárok, az európai egységfolyamatot és döntéshozatali rendszert övező növekvő averzió, az uniós intézményekkel szemben élesebb hangnema 2010-ben kezdődő újabb kormányzati ciklus, „kurucos” fordulatának, a harciasan önálló mozgásteret követelő, a „Brüsszellel” állandó konfliktusokba bonyolódó politikai irányvonalnak is megágyazott.

A Fidesz ellenzékben: 2009. május – 2010. május/június

Európai parlamenti választási program, 2009

„Erős, értékeiben, identitásában magabiztos, elveiből nem engedő, kibúvókat nem ismerő uniót teremtünk”

Az EP-választásokra az országgyűlési választások előtt egy évvel került sor, a Fidesz ekkor ellenzékben volt. A választási programban jelentős terjedelmet tölt ki a magyar belpolitikát elemző rész. Az első 30 oldal szelektív és erősen kritikus hangú, helyenként bulvár stílusú kampánydokumentum; „hazugság itthon, hazugság Brüsszelben – a hazugság bevett politi-

kai eszközzé vált...”, „cementszagú Magyarország-építés helyett a szürkeállomány Magyarországára építünk...” – olvasható a szövegben, amelynek a 30. oldalától kezdődnek a programszerű tézisek és szakpolitikai programok.

A 2009-es programban a Fidesz alapvetően pozitív módon viszonyul az integrációhoz, a dokumentum úgy nyilatkozik, hogy Magyarország fejlődésének az Európai Unió a természetes kerete. „A Fidesznek az a meggyőződése, hogy ...erős, értékeiben, identitásában magabiztos, elveiből nem engedő, kibúvókat nem ismerő uniót teremtünk” – folytatódik a szöveg, majd leszögezi: „ki kell kerülnünk a nemzetek feletti Európa és a, nemzetek Európája’ közötti ellentéteket”. A nemzetek és a nemzetek feletti Európa összeegyeztethetősége a dokumentum egyik fontos Európa-párti megnyilvánulása (7).

A program részletes elemzése során viszonylag egységes Európa-kép rajzolódik ki. Az EU-t érdek- és értékközösségnek tekinti, olyan, a nemzetek Európáján túlmutató struktúrának, amelyben azonban Magyarország specifikus szempontjai meg tudnak jelenni, nemzeti érdekei érvényesülhetnek (7). A program egyetért az integrációs építkezéssel annak érdekében, hogy az cselekvőképesebbé váljon, ezért támogatja a Lisszaboni Szerződés mielőbbi hatálybalépését. „Európa polgárainak jólétét és biztonságát a nemzetállami keretek ma már nem garantálják kielégítően..., szükség van az uniós intézmények megerősítésére, de csak azokon a területeken, ahol a közös cselekvés hatékonyabb...” – szól a 2009-es Fidesz-hitvallás, amely a szervezetépítő tevékenységgel szemben mégis inkább a konkrét ügyekkel való foglalkozást sürgeti (6). Szakpolitikai kérdésekben a program részletes, stílusa, szóhasználata EU-konform. Az általános rész (alkotmányos és jogi program) alapvetően EU-pragmatikus (6), helyenként (például ahol a nemzetállami és nemzetek feletti viszonyok összeegyeztethetőségére törekszik) puha EU-pragmatikus (7) besorolást kapott.

A dokumentum kimerítően foglalkozik a magyarság összetartásával, nemzetpolitikai célokat tűz ki, melyek szerinte az EU révén valósíthatók meg (7). Ugyancsak puha EU-pragmatikus fokozatot érdemelnek a migrációs, illetve a határrendészeti politikák integrációs szintű erősítésének fideszes tervei (7). Ezeknél a pontoknál az uniós politika harmonizációja kiaknázza az EU négy szabadságának lehetőségét: uniós állampolgárként a személyek, áruk, szolgáltatások és tőkeelemek szabad mozgása révén a magyarok teljes körű szabadságot élveznek, az összetartozást megvalósíthatják. Ennél magasabb, EU-konstruktív értéket adtunk a programnak ott, ahol új uniós jogintézmények létrehozását kezdeményezi a Fidesz annak érdekében, hogy a nemzeti kisebbségekkel kapcsolatos jogsértéseket orvosolni lehessen. Bár a szövegösszefüggés azt sugallja, hogy a Fidesz fogalomtárában a nemzetpolitikai megfontolások fontosabbak az európaiaknál, a végeredmény, vagyis hogy a nemzeti, illetve etnikai érdekek garanciájául uniós intézményt hívna segítségül, a PERC értékrendszerében méltánylandó (8).

A dokumentum legtöbb konstruktív eleme azoknál a szakpolitikáknál tűnik fel, ahol valamilyen társadalmi probléma megoldása belpolitikai értelemben különösen nehéz, népszerűtlen, illetve költséges, mint például a roma felzárkóztatási politika, fogyatékosok esélyegyenlősége (8). E kategóriába tartoznak azok a területek is, ahol Magyarország önállóan nem tud érdemi eredményt elérni, mint például a nyilvánvalóan globális probléma

mák: energiabiztonság, nemzetközi terrorizmus, migráció) (8). Egyértelműen pártolja a program azokat az uniós politikákat is, amelyek szerinte Magyarország nemzeti érdekeit különösen szolgálják, de magunk nem vagyunk kellően erősek vagy erőforrásgazdagok a megvalósításukhoz: például a közös határrendészet, a Keleti Partnerség és a Balkán-politika (7).

Jobbára azonban a Fidesz EP-programja mégsem haladja meg a tagállamok Európájának koncepcióját, nem támogatja a szuverenitás megosztásának újabb lépcsőfokát, nem lép tovább EU-optimista, föderalista irányba. Sőt, egyes esetekben kifejezetten nevesíti a további szuverenitás feladásának veszélyét, ilyen például „a közös adózás, fiskális egységesítés”, azt állítva, hogy „az adóegységesítést célzó javaslatok ellentétesek a magyar érdekekkel” (5). Emellett a PERC-skálán csak puha EU-szkeptikus szinten értékelhetők olyan, protekcionista, az uniós szabadságjogokkal ellentétes szándékok, mint mondjuk a külföldi EU-állampolgárokra vonatkozó földvásárlási stop tartós fenntartása (4).

Összességében a dokumentum különböző értékelő, illetve szakpolitikai tézisei a 4–8-as értékek között helyezkednek el, túlnyomó részt a 6–7-es értékek között, számtani átlaguk 6,7. A Fidesznek ez a programja jellemzően puha EU-pragmatikus (7) fokozatba tartozik.

Felszólalások az Európai Parlament plenáris ülésein

„Az Uniónak igenis meg kell szólnia minden ilyen törvény ügyében, amely veszélyezteti a kisebbségi nyelvhasználatot és a kisebbségi identitás megőrzését”

A 2009-es európai parlamenti választásokon a Fidesz–KDNP Szövetség 14 képviselői helyet szerzett a 22 magyarországiból. Így az uniós képviselőházba bejutott többi magyar párthoz viszonyítva sokkal több parlamenti szakbizottságban képviselteti magát, és saját pártcsaládján belül is meghatározó pozíciókkal bír, ami megmutatkozik a parlamenten és frakción belüli tisztségek számában és jelentésvetői megbízásokban is. A 14 fideszes EP-képviselő két felvidéki és három erdélyi képviselővel kiegészülve alkotja a Magyar Néppárti Képviselőcsoportot, az Európai Néppárt (EPP) frakciójának hatodik legnagyobb nemzeti delegációját. A képviselőcsoport illetően megalakítása a PERC-értékelésben EU-pesszimista értékelést kap, mert a tagállami országhatárokon átnyúlóan hoz létre egy etnikai alapon álló csoportot (5).

A PERC-kutatás csak a magyarországi EP-képviselők megnyilatkozásaival foglalkozik. A hazai Országgyűlés fideszes képviselőinél is jellemző „erős Magyarországot erős Európában” cél megvalósításának igénye a párt EP-képviselőinek retorikájában is visszaköszön: 2009–2011 közötti európai parlamenti munkájukról a Fidesz-küldöttgyűlésnek készített beszámolójuk – a szlogen első felét hangsúlyozva –, „A nemzeti érdek védelmében” címet viseli. A szempontok rangsorát jelzi, hogy a jelszó másik fele csak a szövegben tűnik fel, ahol leszögezik: a magyar érdekekért munkálkodás, kiegészíti az európai együttműködést”, s „egy erősebb Európai Unió hazánk számára is nagyobb mozgásteret, szabadságot és jólétet jelent” (6).

A 2009-ben megválasztott EP első évében vizsgált ügyek plenáris vitáinak nagyobb részében legalább egy fideszes képviselő megszólalt. Felszólalásaik többsége, még ha speciális magyar vagy belpolitikai érdeket jelenített is meg, kötődött az adott napirendi vita tárgyához. Erre ellenpélda, amikor Kósa Ádám a 2009. első félévi cseh elnökség értékelése kapcsán szóba hozta a szlovák nyelvtörvény ügyét. Utóbbi volt egyébként a vizsgált időszakban a kisebbségi jogokhoz kapcsolódó legfontosabb esemény (amivel pártállásra tekintet nélkül több magyar EP-képviselő is foglalkozott, a Magyar Néppárti Képviselőcsoport két tagja pedig, Gál Kinga és Bauer Edit – utóbbi szlovák EP-képviselőként – plenáris vitát is kezdeményezett az ügyben). Az ezzel a témával kapcsolatos fideszes hozzászólások leginkább az EU közös értékeire, különös tekintettel az akkoriban nemrég elfogadott Lisszaboni Szerződésben és az Alapjogi Chartában megfogalmazott közös jogelvekre hivatkozva hívták fel az Unió figyelmét egy bilaterális alapon megoldhatatlannak tűnő problémára: „egy kisebbség küzd itt a legalapvetőbb emberi jogáért a többséggel szemben, és nem két ország küzd egymással. És az Uniónak igenis fel kell lépnie és meg kell szólalnia a szlovák és minden ilyen törvény ügyében, amely veszélyezteti a kisebbségi nyelvhasználatot és a kisebbségi identitás megőrzését, hiszen ez ellentmond minden nemzetközi dokumentumnak, mind pedig a Lisszaboni Szerződésben és az Alapjogi Chartában most meg erősített alapelveknek.” – fogalmazott Gál Kinga. A puha EU-pragmatikus osztályzatot alátámasztja, hogy Gál Kinga – a határon túli magyarok helyzetére való bármilyen utalás nélkül, ami egyébként a képviselőcsoport esetében gyakran előfordul, mint például a nyugat-balkáni vízumliberalizáció támogatásakor is megjelenő szempont – egyszerűsre mind kiállt a Fidesz-Oroszországban élő lengyel kisebbség jogainak tiszteletben tartásáért (7).

A fideszes EP-képviselők legtöbb felszólalása puha EU-pragmatikus osztályzatot kapott, mint tipikusan integrációpárti, de a politikai unió elmélyítésétől tartózkodó szakpolitikai megnyilvánulás. Példa erre, amikor Őry Csaba az európai kisvállalkozások helyzetét megkönnyítő nicélzó új európai mikrofinanszírozási eszközmielőbbi bevezetését támogatta, vagy amikor Győri Enikő – hangsúlyozva, hogy nem adóharmonizációs törekvésekről beszél – az adócsalások felderítése érdekében előmozdítani kívánt tagállami adóhatósági együttműködését támogatta (7). Ugyancsak konzisztens 7-es értéket képviselnek a Deutsch Tamástól és Gyürk Andrásztól a kohéziós vagy az energiapolitikával kapcsolatban ekkor elhangzottak is. Ők a fejlettségi vagy geopolitikai szempontból hasonló helyzetű tagállamok mellett Magyarország számára is kiemelten fontos kérdések, mint például a felzárkóztatás vagy az EU–oroszi energiapolitikai kapcsolatok terén érdemi s végső soron az egész unió helyzetét javító közösségi összefogást, jellemzően többletforrásokat sürgettek, a fennálló integrációs keretek mélyítése nélkül (7).

Mindez elmondható a vizsgált időszak jelentős közösségi költségvetési kérdéseivel kapcsolatban is: például Surján László, a 2010-es EU-büdzsés fideszes parlamenti jelentéstevője a Tanáccsal vívott politikai küzdelemben több milliárd eurót, „gyűjtött még a közös kasszába”, amelyből az eddigieknél több forrás segíti az európai gazdaság élénkítését és a foglalkoztatást (7). A Duna-régióra vonatkozó európai stratégiához kapcsolódó vita kapcsán szintén puha EU-pragmatikus Fidesz-álláspont rajzolódott ki: a felszólaló Kósa

Ádám és Áder János is támogatta a „nemzetek feletti összetartozást szimbolizáló” stratégiát, kiemelve annak a magyar érdekekkel egybevágó elemeit, így az ökoturizmus előmozdítását vagy az ivóvízkészletek megőrzését (7).

Ezzel szemben alacsonyabb osztályzatot kapott Áder Jánosnak a koppenhágai klímataárgyalások kapcsán az EP-ben többször hangoztatott álláspontja, miszerint a kiotói vállalásait túlteljesítő Magyarországnak, más új tagállamokkal együtt, a Bizottság érvelésével ellentétben 2012-ben is járna a szén-dioxid-kvóták többletértékesítésének joga. Ez a magyar, illetve regionális érdeket egyértelműen előtérbe toló, EU-pragmatikus attitűd (6).

Akad azonban példa a Fidesz-képviselőcsoportban EU-konstruktív, tartalmában az integrációt előmozdító megnyilatkozásokra is. Ilyennek számított Járóka Livia integrált megközelítést bemutató, pártokon és ciklusokon átívelő komplex közösségi cselekvési tervet sürgető felszólalása a marginalizált közösségeket segítő lakáscélú intézkedések támogathatóságával kapcsolatban (8), valamint amikor Schöpflin György az Európai Külügyi Szolgálat EP általi elszámoltathatósága mellett érvelt (8). Az EU intézményi fejlesztése szempontjából kifejezetten előremutatónak értékelhető a Lisszaboni Szerződés egyik komplex jogtechnikai újításához kapcsolódó, Szájer József gondozta jelentés is, amely az EP-nek a Bizottság végrehajtási hatásköre felett gyakorolt ellenőrzési jogkörét cizellálta, ezzel erősítve az uniós demokratikus kontrollt (8). Mandátumuk első évében összességében a fideszes EP-képviselők felszólalásainak átlaga 6,9, ez egyértelműen puha EU-pragmatikus (7) hozzáállás.

Felszólalások az Országgyűlésben

„Érdekeltek vagyunk egy erősebb Európában”

Az EP-választások és a parlamenti választások közötti szűk egy évben Európai Unió téma a Parlament plenáris ülésén és számos szakbizottság ülésén is felvetődtek. Ebben az időszakban a Fidesz ellenzékben volt, ennek megfelelően a kritikai hangnem jellemezte a párt parlamenti képviselőit. A periódus legfontosabb Európa-politikai eseménye a Lisszaboni Szerződés életbe lépése volt, ezzel kapcsolatban az EU-s intézmények szerepének újrafogalmazása, tartalommal való megtöltése. Magyarország a Lisszaboni Szerződés által újrafogalmazott bizottsági elnöki szerepben 2011 első félévében került sorra, a frissen bevezetett elnöki trojka harmadik szereplőjeként. Így 2010 őszén már intenzíven zajlott az erre való kormányzati készülődés. Ez a fejlemény az Országgyűlés napirendjén is hangsúlyosan szerepelt, mindenekelőtt az Európai Ügyek Bizottságában. Több stratégiai -politikai vitára is sor került, és számos uniós nagykövetet is meghallgatott a bizottság. Ebben az időszakban volt napirenden az új magyar biztos kinevezése is.

Általánosságban elmondható, hogy ezt az időszakot a Fidesz köreiben pozitív EU-hozzáállás jellemezte, amely azonban nem volt különösképpen kreatív. Az általánosan pozitív képet negatív és pozitív árnyalatok is színezték. Kiugróan EU-pesszimista megnyilvánulás volt például a svéd nagykövet meghallgatásán folytatott bizottsági vita, ahol a svéd elnökségi prioritásokról volt szó. Ez alkalomból a Fidesz képviselői szinte kizárólag az akkor aktuális szlovák-magyar kormányközi konfliktusról és a szlovák nyelvtörvényről

faggatták a nagykövetet. A kisebbségi ügyeknek ez a fajta kizárólagos szerepeltetése egy komplex és politikai szempontból gazdag vita napirendjén, amelyben az illetékes csak korlátozottan kompetens, EU-pesszimista (5) attitűd. Hasonlóképpen, intellektuálisan nem túl igényes hozzáállás mutatkozott a Lisszaboni Szerződés életbe lépésével kapcsolatban is, amely ekkor az ír népszavazás miatt még függőben volt. A Fidesz és a KDNP képviselőinek egyetlen visszatérő kommentárja volt csupán a szerződéssel kapcsolatban, nevezetesen, hogy Magyarország túl gyorsan, szinte látatlanban ratifikálta azt, és ez a gyorsaság az országot gyengének mutatja. Ezek a kitételek EU-pragmatikus (6) besorolást kaptak, mivel azt a meggyőződést tükrözik, hogy az EU intézményi fejlesztésének támogatása – még ha érv nem is merül fel ellene – elhibázott politika. Kifejezetten negatív volt még a kormány külpolitikai tevékenységéről szóló 2010. februári beszámoló a Külügyi Bizottságban, ahol az uniós politika kapcsán a fideszes képviselők részéről teljességgel irreleváns kérdések merültek fel, valódi tartalmi vita nem volt. Ez a magatartás arra utal, hogy az EU-keretet politikai célból értelmetlen célokra is fel lehet használni, ezért a PERC-skála szerint EU-pesszimista (5) besorolást kapott.

Ezzel párhuzamosan azonban a Fidesz képviselői támogatták a legtöbb kormányzati lépést és kezdeményezést, amely az elnökséggel kapcsolatban állt (7). Tapasztalható volt egyfajta pártközi összezárás az elnökségre való felkészülésben, ez mind a plenáris ülésen, mind a szakpolitikai bizottságokban megjelent. A Fidesz frakcióvezetőjének egy napirend előtti felszólalása jól példázza a párt megközelítésének irányát: „Érdekeltek vagyunk egy erősebb Európában..., erős Európa ugyanis elképzelhetetlen erős Magyarországgal nélkül, és hasonlóképpen: mi is rá vagyunk szorulva természetesen az erős Európára.” A felszólalás puha pragmatikus (7) értéket kapott, mivel egyértelművé teszi, hogy Magyarország fejlődése szempontjából az uniós az elsődleges nemzetközi keret – a status quo azonban központi jelentőségű.

A strukturális alapok felhasználásáról szóló jelentés megvitatásánál a központi gondolat a források elvesztésének elkerülése, illetve azok ésszerű és teljes körű felhasználásának igénye volt. Ehhez a vitához hasonlóan ott is puha pragmatikus (7) értéket adtunk, ahol az uniós politika keretei között igyekezett a felszólaló magyar politikai érdeket megjeleníteni, de olyan javaslattal, amely más hasonló problémák esetén is értelmes megoldásokat kínál. Ilyen volt például, amikor a Fidesz képviselői a schengeni keretek között igyekeztek a nem Schengen-zónába tartozó kisebbségi magyarok számára mobilitási lehetőségeket szerezni. Az európai intézményi lehetőségek ésszerű kihasználására példa a Duna-stratégia támogatása is, amely az EU-n belül, jóllehet földrajzi logika szerint, de nemzetek feletti szintű együttműködést erősít. Ez is jellemzően puha pragmatikus (7) kategória.

A fentiek mellett előfordultak olyan diskurzusok is, ahol a Fidesz képviselői kifejezetten EU-konstruktív magatartást tanúsítottak. Ilyen volt például a koppenhágai klímacsúcsra való felkészülés, amikor a Fidesz szakpolitikusa határozott és előremutató közös európai klímapolitikáért lobbizott (8). Hasonló megfontolások alapján kapott konstruktív (8) besorolást a Fidesz energiabiztonsággal kapcsolatos hozzászólása is, amely a közös európai energiapolitika kiterjesztését sürgette. Konzolidált álláspontként értékelhető

a magyar EU-biztos meghallgatásán elhangzott fideszes megjegyzés, amely a nemzeti és európai identitás összehangolásáról szólt (7), illetve egy másik, amely azt feszegette, hogy a Lisszaboni Stratégia egyik problémája, hogy a sikeres megvalósításhoz szükséges eszközök egy része „túlzottan nemzeti kézben van” (8). Ezek az európai ethoszt plasztikusabban tükröző felszólalások minden esetben a Fidesz európai parlamenti képviselőitől származtak..

Összesítve a fenti időszakot a Fidesz átlagosan 6,7, vagyis a PERC-skálán puha EU-pragmatikus (7) értéket kap.

A Fidesz hatalomban

2010. május/június – 2010. december: a választástól az uniós elnökségig

Országgyűlési választási program és kormányprogram, 2010

„Mi magyarok egyszerre vagyunk Európa részei és a Kelet határa”

A Fidesz 2010-es választási programja, illetve a Nemzeti Együttműködés Programjaként elfogadott kormányprogram jelentős részben ugyanaz a dokumentum. Mivel 2010 óta egypárti kormányzás zajlik, a legfontosabb kormánydokumentumok elemzésétől nem tekinthetünk el.

Meglepő módon a 100 oldalas szövegben nincs szó Magyarországnak az Európai Unión belüli helyzetéről, európai szintű politikai és gazdasági kérdésekről, az európai egységfolyamatról, az euróra való magyar átállásról, a magyar tanácsi elnökségről (ami fél év múlva kezdődött). Bár kiderül a kormányprogramból, hogy Magyarország az uniós tagja, uniós vonatkozású megállapítások és célok elsősorban aktuál-magyar megközelítésből érintik a témát. Vízió szintjén egyetlenegy helyen bukkan fel Magyarország európai kötődése: „olyan Magyarország jövőképét érdemes felrajzolni, amely az élet meghatározó területein már a nyugat-európai működés jeleit mutatja”. A megállapítás azonban az unióhoz való intézményes kötődésről szól, hanem csupán kulturális orientációt jelez, amely a gondolat folytatásából is kiderül: „Mi magyarok egyszerre vagyunk Európa részei és a Kelet határa, érdemes ezért élnünk mindkét gazdasági övezet, kultúra előnyeivel. Új világgazdasági nyitásra van szükségünk, ami a Kelet felé való nyitást is jelenti, megtartva az Európai Unió tagjaként élvezett előnyeinket.” Ezért a dolgozat tárgya szempontjából nem értékelhető. Hasonlóképpen nem értékelhetők az olyan megjegyzések sem, amelyek referenciául szolgálnak, például amely leszögezi, hogy fejlettebb országokban már meghonosodtak az atipikus foglalkoztatási formák.

Szórványosan szerepelnek a programban szakpolitikai célkitűzések is: például az, hogy Magyarország váljék az európai gyógyturizmus központjává, ami inkább hazai politikát céloz, mint európai, illetve hogy valósuljanak meg Magyarországon is az energiahatékony épületekre irányuló EU-kezdemenyzések. A leggyakrabban azonban az uniós pénzügyi támogatások felhasználására vonatkozó utalások bukkannak fel. E tekintetben a fő mondandó az, hogy használjon fel Magyarország minél több forrást, és a

felhasználás rendszere támogassa a gyors abszorpciót. Ezzel összefüggésben pontszerűen prioritások is megjelennek: például az innovatív kutatás-fejlesztés, kisvállalkozások vagy – meglepő módon – a közmunkaprogram.

A kormányprogram PERC-értékelése meglehetősen nehéz, mivel döntően nem fogalmaz meg EU-politikai célokat, bár tekintetbe veszi Magyarország uniós tagságát. Ez leginkább EU-pragmatikus attitűdnek felel meg: mellékesen tudomásul veszi az uniót, és él annak alapvető kedvezményeivel. Ugyanakkor kifejezetten negatívumként értékelendő, hogy egy négy évre szóló kormányprogram érdemben nem számol az uniós politikai kerettel, leválasztja azt Magyarország politikai életéről. Emiatt inkább EU-pesszimista (5) érték adható a dokumentumnak.

Felszólalások az Európai Parlament plenáris ülésein

„Remélhetőleg az Európai Parlamenthez hasonlóan gyorsan és hatékonyan fog dönteni az Európai Bizottság a szükséges, a helyreállítást segítő anyagi segítségnyújtásról”

A Fidesz 2010 tavaszi újbóli kormányra kerülése alapvetően nem tükröződik direkt módon a párt EP-képviselőinek itt vizsgált felszólalásaiban. Kivétel Pelzné Gáll Ildikónak egy szeptemberi, a szólás- és sajtószabadság európai uniós helyzetéről szóló vitában tett megnyilatkozása, amikor a képviselő szükségét érezte, hogy Neelie Kroes biztost „hitelesen tájékoztassa” az akkor még csak tervezett hazai médiatörvénnyel kapcsolatban. Ez a jogszabálytervezet eredetileg nem képezte az inkább általános kérdésekkel foglalkozó vita tárgyát, ezért megállapíthatjuk, hogy az adott témában nem szakpolitikus Pelzné felszólalása pártjának, illetve jelen esetben a magyar kormány érdekeinek védelmében történt (5).

A 2010 nyarán Közép-Európát, köztük Magyarországot is jelentősen sújtó árvizek miatt Pelzné, Deutsch Tamás és Áder János felszólalásában az EU-pragmatikus álláspontot tükröző, az uniós forrásokból nyújtott további anyagi segítség és a vízvédelmi beruházások sürgetése a vezérmotívum (6): „Szeretném a reményemet kifejezni, hogy az Európai Parlamenthez hasonlóan gyorsan és hatékonyan fog dönteni az Európai Bizottság a szükséges, a helyreállítást segítő anyagi segítségnyújtásról” – kérte Deutsch. Ugyancsak EU-tagságunk anyagi hasznaira fókuszálnak a Magyarország számára különösen fontos ügyekhez szükséges uniós források „megvédéséért” tett nyilatkozatok. Erre példa Gyürk Andrásnak a gázellátás biztonságosságával és Öry Csabának az Európai Szociális Alap jövőjével kapcsolatos felszólalása, amelyek a 2014–2020 közötti többéves pénzügyi keretben az energetikai beruházásokra, illetve az említett strukturális alapra elkülönített források fontosságát emelik ki (6).

Az uniós anyagi támogatás szorgalmazására további példaként szolgál Kósa Ádám szereplése. A képviselő az intelligens közlekedési rendszerekkel kapcsolatos irányelvet vezet kapcsán kérte a Bizottságtól, hogy „a rendszer bevezetéséhez biztosítson külön forrásokat a közép-kelet-európai országok számára” (6). Ugyanakkor van szakpolitikai elem is az idézett felszólalásban: a politikus fő területével, a fogyatékosok jogainak erősítésével kapcsolatban is felhívja a figyelmet az infokommunikációs akadálymentesítés fontosságá-

ra. E helyen visszautalhatunk az „árvízvitában” tett felhívására is, miszerint az EU-nak tovább kell fejlesztenie a fogyatékkal élők információhoz való hozzáféréseit katasztrófa esetén szabályzó protokollokat (7).

A magyarországi vörösiszap-katasztrófa EP-beli plenáris vitáján Áder az EPP nevében nem csak a „szokásos” anyagi kérdésekkel foglalkozott (6), hanem környezetvédelmi szakpolitikusként több konstruktív javaslatot is megfogalmazott felszólalásában (7). Puha EU-pragmatikus álláspontot képviselt Gál Kinga a magyar kisebbségek érdekeinek képviselésében, amikor az adott témához kapcsolódó felszólalásaiban támogatta a vízumliberalizációt Albánia és Bosznia-Hercegovina irányába – kiemelve, hogy ez „az európai perspektíva felé tett első lépés, amely segíthet a megbékélésben – illetve Románia és Bulgária Schengen-integrációját, a személyek szabad mozgásának minél teljesebb megvalósulása érdekében (7).

Az adott szakpolitikákban még előremutatóbb, már a 8-as EU-konstruktív értéket elérő osztályzat adható Győri Enikő felszólalásának, amelyben a banki ágazat határokon átnyúló válságkezelésével kapcsolatban a határokon átvívelő pénzügyi intézeteknek az európai felügyeleti hatóságok alá tartozását támogatta, valamint Szájer József újabb, a Lisszaboni Szerződés újításait követő „intézményi szkanderben” aratott győzelmére, amely – a demokratikus kontrollt erősítendő – az EP szélesebb körű ellenőrzési jogkörét biztosítja a Bizottság felett (8). Viszonylag magas PERC-érték adható Surján Lászlónak az Európai Külügyi Szolgálat költségvetésével kapcsolatos megállapítására, amikor az intézményi huzavona helyett annak mielőbbi felállítását tartotta szem előtt (7), és Gál Kingának arra, hogy a demokrácia és az emberi jogok európai eszközének nevezett, a jogállamiságot világszerte támogató pénzügyi eszközzel kapcsolatban az EP stratégiai döntésekbe bevonását kérte. (8)

Összességében az ebben a félévben górcső alá vett felszólalások számtani átlaga 6,6, azaz puha EU-pragmatikus (7) értéket képviselnek a PERC-skálán.

Felszólalások az Országgyűlésben

„A kormány elkötelezett az erős Európa iránt (...), mert Magyarország lesz általa erősebb”

A 2010. májusi választásokat követően június végén ült össze a Fidesz kétharmados többségével megalakult új parlament. A nyári ülészak során uniós témák összesen két alkalommal bukkantak fel a plenáris ülésen. Július 22-én Hargitai János KDNP-s képviselő szólalt fel Horvátország EU-csatlakozását sürgetve. Baranya megyei képviselőként úgy vélte, Horvátország csatlakozásával a régió – centrálisabb szerepkörbe kerülve – erőteljesebb fejlődésbe foghatna, jobban tudná hasznosítani az unió regionális fejlesztési forrásait (7). Az Európai Tanács júniusi ülése előtt Hörcsik Richárd szólalt fel napirend előtt, kiemelve, hogy az unió gazdaságpolitikai prioritásai – a versenyképesség növelése és a fegyelmezett gazdaságpolitika – egybeesnek a magyar kormányzati prioritásokkal (7). Mindkét felszólalás az unióval való harmóniát és az abból származó politikai előnyöket méltatta.

Az új kormány összeállításával járó miniszterjelölti meghallgatások azonban több alkalmat is biztosítottak uniós kérdésekről való vitára. Navracsics Tibor közigazgatási és igazságügyi miniszterjelölti meghallgatásán kifejtette, hogy „az uniós szabályozásnak akkor

van értelme, ha segíti az ország gazdasági növekedését, segíti a polgárok jogérvényesítését” (6), valamint hogy „az európai integráció a magyar nemzetpolitika szempontjából azért bír különös jelentőséggel, mert lehetővé teszi a magyar nemzet békés újraegyesítését” (6). Fellegi Tamás nemzetgazdasági miniszterjelölti meghallgatásán az Európai Unióról csak érintőlegesen esett szó, mintha a fejlesztési források zöme nem az unióból származna (4). Martonyi János külügyminiszter-jelölt meghallgatásán úgy vélte, hogy a csatlakozás óta az EU nem váltotta be a várakozásokat, amiért azonban nem lehet az uniót hibáztatni (7). Az EU fejlődési tendenciájában a gazdasági integrációt tekintette következő lépésnek (8). Úgy látta viszont, hogy Magyarország EU-stratégiáját „patrióta társadalom- és gazdaságpolitikának” kell meghatározni, amit „mások is így csinálnak”, és amely védelmet adhat (5).

Ettől némileg eltérő hangsúly mutatkozott Matolcsy György nemzetgazdasági miniszterjelölt meghallgatásán a Fogyasztóvédelmi Bizottságban. Matolcsy jelezte, hogy az új gazdaságpolitika „felértékel mindent, ami belföldi piac”: a kormány meg fogja erősíteni a belföldi szereplőket a kereskedelemben, a közbeszerzésben és a pénzintézeteknél (5). A fideszes képviselők sorozatban folytatták ezt a protekcionista irányvonalat. Örvendi László József a magyar vállalkozók megerősítését követelte a multikkal szemben (5), Simonka György a magyar agrárvállalkozókat igyekezett támogatni a „mérgezett termékeket” előállító külföldi termeszökökkel szemben (4), Szabó Zsolt azt igényelte, hogy a bankok a magyar vállalkozókat szolgálják ki (5), Varga Gábor pedig azt javasolta, hogy a közbeszerzéseknél preferálják a magyar vállalkozókat (4). Ezekre az egyértelműen nem EU-konform, protekcionista igényekre reagálva a miniszterjelölt a preferencia módját abban jelölte meg, hogy az új kormány be fogja tartatni a szabályokat és a versenysemlegesség feltételeit a külföldi befektetőkkel és piaci szereplőkkel, hozzátéve: „a mi gazdaságpolitikánk alapja a monopolelles fellépés, a verseny erősítése” (7). A kormányzati felkészülés első pár hónapja során tehát változatos EU-viszony volt kimutatható a Fidesz parlamenti padsoraiban és a jövődó kormánytagok megnyilvánulásaiban. Az időszakot túlnyomórészt pragmatikus és az uniós status quo-t támogató felvetések jellemezték, amelyek az OGY európai ügyek bizottságában és a legtöbb szakbizottságban is hangot kaptak. Ezt a viszonylag pozitív attitűdöt azonban erősen lerontotta a gazdaságpolitikában elvárt és burkoltan megígért protekcionista politika. Ennek az időszaknak az átlaga ezért 5,7, azaz kerekítve EU-pragmatikus (6) attitűd lett.

A 2010. őszi parlamenti ülészakon az uniós soros elnökségre való felkészülés vált az elsődleges kérdéssé. Az első jelentős plenáris vitanapra 2010. október 10-én került sor Martonyi János külügyminiszter előterjesztésével. Martonyi egy nappal a plenáris vita előtt beszámolt az európai ügyek bizottságában, ahol a sikeres uniós elnökséget két kritériumhoz kötötte: mennyiben sikerül hatékonyabban működtetni az uniós intézményeket és előrevinni a napirenden lévő uniós politikákat, például a gazdasági kormányzást és közös energiapolitikát (8), illetve mennyire sikerül a Magyarország számára fontos kérdéseket érvényesíteni, mint például a Keleti Partnerség, a KAP-támogatások fenntartása és a kohéziós politika (6). Az uniós elnökségről szóló plenáris vitát, amelyben nyolc Fidesz-politikus szólalt fel, alapvetően pozitív hangulat jellemezte. Martonyi János expozéjában

kifejtette, hogy az EU prioritásai, a gazdasági növekedés beindítása, a foglalkoztatás növekedése és a szegénység csökkentése az unió és Magyarország közös célja, összeurópai ügy (7). Támogatta a gazdasági kormányzás elindításával kapcsolatos tennivalókat (8), a közös energiapolitikát (8), és a roma kérdés európai szintű stratégiájának megalkotását – amit az unió szempontjából hitelességi kérdésnek tekintett – (8), a kohéziós politikát pedig az új tagállamok versenyképességének kiépítéséhez ítélte szükségesnek (6). A vitában elhangzott szakpolitikai hozzászólásokat is szakszerűség jellemezte. Firtl Mátyás (KDNP) listázta Magyarország EU-tagságának hozadékait: a globális érdekérvényesítésben való részvételi lehetőséget, fejlesztési forrásokat, hatékonyabb bünyűldözést, kiterjedtebb jogokat és lehetőségeket (7). Kiemelte, hogy a kettős állampolgárságnak az EU keretei között van értelme (7).

Firtl is említette, s számos fideszes képviselő felszólalásaiban is sűrűn köszön vissza az „erős Magyarországot erős Európában” jelszó/cél. Ezt a gondolatot – a szövegösszefüggéstől függően – kétféle módon értékeltük. Puha EU-szkeptikus értékelést adtunk, amikor ez kifejezetten a magyar érdekek előtérbe tolására koncentrált, és kifejezetten az EU ellenében manifesztálódott, mint amikor például Balog Zoltán a vitában úgy fogalmazott, „mutassuk meg, hogy igenis lehet a magyar nemzeti érdekeket képviselni és megvalósítani” (4). Ezzel szemben EU-pesszimista értéket adtunk, amikor a felszólaló inkább azt hangsúlyozta, hogy az erős Magyarország felépítéséhez erős Európára van szükség. E második összefüggésben Európa nem egy ellentétpár másik pólusaként jelenik ugyan meg, de így is érzékelhető a nemzetállami fókusz elsőbbsége (5). Összességében az „erős Magyarország” kifejezést konkrét tartalom nélküli, de erős szimbolikus megnyilvánulásnak tekintjük, amely rendre hangsúlyozza a magyar és európai identitás különbözőségét, az Európával szembeni kétségeket, így az EU-pesszimista és az EU-szkeptikus irány jellegzetes megnyilvánulásának tekinthető.

A Soros elnökségi felkészülési vitában L. Simon László felvetette a nemzeti kisebbségek érdekérvényesítésének ügyét, méghozzá abban az összefüggésben, hogy az EU-ban meg kell értetni a kelet-európai kisebbségeknek a nyugatiaktól különböző státusát és problémáit, és európai szintű közös megoldásokat kell kialakítani a jogérvényesítésre. Ez a megfontolás a kisebbségi kérdések ésszerű kezelésére ösztönöz (7). Nógrádi Zoltán arra szólított fel, hogy Magyarország az európai értékközösséghez kapcsolódó projekteket fogalmazzon meg, amely fejleszti a belső piacot és a szabadságjogokat. Ezt a Fidesz kommunikációjában ritkán megfogalmazódó, értékalapú, EU-konstruktív megszólalás volt (8). Mengyi Roland az egységes energiapolitikát sürgette (8). Kifejezetten EU-konstruktív felszólalásnak minősül a vitát záró Győri Enikő külügyminiszteri államtitkáré, aki hangsúlyozta, „nem lehet elvárni azt az Európai Uniótól, hogy egyszerre ne szóljon bele az ügyeinkbe, hogy ne adjunk fel semmit az úgynevezett abszolút szuverenitásunkból, másrészt pedig elvárni, hogy oldja meg a magyar kisebbségek összes problémáját” (8). Győri ugyanakkor EU-pesszimista kiegészítést is tett, amikor úgy vélte, hogy „a kormány elkötelezett az erős Európa iránt, nem önmagáért, hanem azért, mert azt gondoljuk, hogy Magyarország lesz általa erősebb” (5). A plenáris vita egésze érdemi tartalommal zajlott, és

szinte teljesen hiányzott belőle a protekcionista üzenet, a fideszes képviselők hozzászólásai a 4–8-as intervallumban mozogtak, a vita átlaga: 6,8, azaz kerekítve puha EU-pragmatikus (7).

2010 őszén az Országgyűlés túlnyomórészt bizottsági szinten foglalkozott uniós kérdésekkel és a soros elnökségre való felkészüléssel. Jó pár kormányzati előterjesztésre és tájékoztatásra került sor. E meghallgatásoknak és vitáknak egyöntetű jellemzője volt a konstruktivitás, az egyértelmű törekvés, hogy az elnökségi félévre Magyarország jól felkészüljön, és az sikeres legyen. A parlamenti képviselők a szakmai kérdésekre fókuszáltak, ésszerű kérdések és megjegyzések hangzottak el. Az egészségügyi bizottságban Mikola István támogatta a betegjogok és egészségvédelem EU-szintű megerősítését, közös járványügyi felkészülés bevezetését, a védőoltások harmonizációját (7). Decemberben az európai ügyek bizottsága tájékozódott az EU 2020 stratégia nemzeti cselekvési tervének részleteiről, ahol Ivancsics Ferenc és Ékes József ésszerűnek találta a magyar terveket, amelyek Magyarország lehetőségeihez mérten követik az EU javaslatait (7 és 7). A Duna-stratégia előterjesztésével kapcsolatban a program gyakorlati megvalósításához tett konkrét javaslatokat Firtl Máttyás (7). Ugyanakkor egy EU-s jogharmonizációs vita során, amelyen az EU-szabályozás által megkövetelnél szigorúbb hazai migrációs törvénytervezetről volt szó, a fideszes képviselők – Révész Máriusz kivételével, aki a családsegítéssel kapcsolatban javasolt enyhébb eljárást – alig szóltak hozzá (6). Két bizottsági ülés volt, ahol az unióval szemben kritikusabb felszólalások hangzottak el, illetve ahol a magyar érdeke európaítól megkülönböztetve vetődött fel. A fenntartható fejlődés bizottságban a genetikailag módosított termények köztermesztéséről szóló vitában a fideszes Nagy Andor úgy ítélte meg, hogy Magyarország GMO-mentessége nemzeti érdek, és mindenképpen fenn kell tartani a tagállamok önálló jogosítványait a GMO-szabályozásban (5). A gazdasági és informatikai bizottságban került sor a magánnyugdíjak államosításával kapcsolatos vitára, amelyben Rogán Antal azt állította, hogy a magánnyugdíjakból származó állami bevételeket az EU Magyarország számára hátrányosan számolja el, vagyis megkérdőjelezte az unió közösen vállalt szabályainak érvényességét (4). Az időszak a bizottsági vitáinak PERC-átlaga 6,1, azaz kerekítve EU-pragmatikus (6).

Az új kormányzat első félévének parlamenti megszólalásait részben a kormányalakítás, részben a soros EU-elnökség feladataira való felkészülés keretezte. A felszólalásokat két vonulat jellemezte. Egyfelől a puha pragmatikus, az EU sikerére készülő és az uniót előrelendítő igények és tervek jelentek meg, amelyek az EU-konstruktívabb zónában helyezkedtek el. A Fidesz-képviselők emellett előszeretettel alkalmazták az új kormányzat vezető ideológiáját fémjelző „erős Magyarország” kifejezést, sokszor hivatkoztak a magyar nemzeti érdekekre, ami az unióval szembeni állásfoglalást tartalmazott. A leginkább alacsony értéket a protekcionista gazdasági és mezőgazdasági megnyilvánulásoknál lehetett tetten érni. Egy alkalommal felbukkant az EU-t hibáztató, de félrevezető, mert tartalmilag téves megnyilvánulás a meghatározó Fidesz-politikusnak számító Rogán Antal szájából, mintegy előszelekként az uniós intézményekkel szemben kibontakozó konfliktusosabb hozzáállásnak. A Fidesz e félévi országgyűlési teljesítményének összesített PERC-értéke 6,3, ami EU-pragmatikus (6) kategóriát jelent.

2011. január – 2011. július: az uniós elnökségi félév

Felszólalások az Európai Parlament plenáris ülésein

„Magyarországot mindig meg fogom védeni az olyan típusú, akár Brüsszelből érkező megjegyzésekkel szemben is, amelyet Magyarországon úgy lehet értelmezni, hogy ön meg akarja nekünk mondani, hogy mit tehetünk és mit nem.”

A magyar EU-elnökség idején, azaz 2011 első félévében Orbán Viktornak, Martonyi Jánosnak és Győri Enikőnek (ekkor már mint uniós ügyekért felelős államtitkárnak) a soros tagállami elnökség képviselőjében tett felszólalásait – mint Fidesz-politikusok megnyilatkozásait az Európai Parlament plénuma előtt – a párt európai parlamenti képviselőinek hozzászólásaival együtt vizsgáltuk. Ebben az időszakban a Fidesz-politikusok minden korábbinál és későbbinél gyakrabban szólaltak fel a strasbourgi plénum előtt. Ez annyiban természetes is, hogy a soros tagállami elnökség képviselőjében eljáró külügyminiszternek vagy az európai ügyekért, illetve az adott témáért felelős miniszternek, államtitkárnak feladata is részt venni a plenárison szavazásra bocsátott kérdések vitáiban, továbbá folyamatosan tájékoztatja az EP-t a közösségi döntési mechanizmus fejleményeiről, például a csúcstalálkozók, valamint a tanácsi ülések előkészítéséről és az ott meghozott határozatokról. A féléves elnökség programját pedig az elnökséget adó tagállam miniszterelnöke mutatja be az EP plenáris ülésén, és ugyancsak ő képviseli az országot az elnökséget értékelő vitában is.

Orbán Viktor ez idő alatti EP-szereplését komoly médiafigyelem övezte. E helyütt az előbb említett magyar elnökségi program bemutatásakor és az elnökségi félév értékelésekor az EP plenáris ülésén tett felszólalásait elemezzük. (NB. utóbbi felszólalás már 2011. július elejére esett, de tartalmilag itt indokolt foglalkozni vele.) A miniszterelnök 2011 januárjában mutatta be az Európai Parlamentnek a magyar elnökség munkaprogramját – inkább tárgyyszerű, semmint retorikailag terhelt hangnemben. Beszédében egy sor, az európai összefogást EU-konstruktív módon továbbmélyítő elem szerepelt, például a gazdasági koordináció erősítésének, a tagállami strukturális reformok jobb összehangolásának, az egységes piac további kiterjesztésének, egy diverzifikált beszerzési útvonalakkal ellátott, valóságos és átjárható energiapiac megteremtésének vagy az uniós szintű romastratégia létrehozásának szükségessége; továbbá kifejtette, hogy „a magyar elnökség a nagy, távlatos európai célnak az érdekében fog dolgozni” (8). Orbán azt is kiemelte, hogy „egységes Európában voltunk mindig is, és vagyunk most is érdekeltek, aminek megteremtéséhez és megtartásához is erő kell. S ha Európa erős, akkor választ ad a globális versenyképességi, demográfiai, környezeti, klíma- és biztonsági kihívásokra.” Ézért lett „erős Európa” a magyar elnökség hívószava – jelezte a kormányfő, utalva arra is, hogy az EU ilyen átfogóan meghatározó szerepe egybevág Magyarország érdekeivel. Ez a megközelítés a PERC-skálán puha EU-pragmatikus értéket képvisel (7). A beszédet megelőző magyarországi események sora, leginkább pedig a nem sokkal korábban elfogadott magyar médiatörvény azonban így is komoly politikai csörtét eredményezett az EP különböző pártcsaládjai között. Reagálásában Orbán arra kérte az EP-képviselőket, „ne keverjék össze a magyar belpolitikával kapcsolatos kritikai megjegyzéseiket és akcióikat az Európai Unió következő

hat hónapjának soros magyar elnökségével, hiszen annak nem Magyarország látja a kárát, hanem elsősorban az Európai Unió teljes közössége” – amivel rögtön szembe is állította a magyar kormány és az unió értékrendjét (4). A miniszterelnök a magyar nemzet megsértésének értékelte a diktatúra felé való elmozdulást felrovó hozzászólásokat, egyúttal viszont „a kritika alá vont médiatörvénnyel kapcsolatos európai uniós vizsgálatokat örömmel fogadta”, hiszen az „nem szkanderkérdés” (7). Ugyanezen az ülésen Kósa Ádám fideszes EP-képviselő egyenesen „boszorkányüldözésnek” nevezte a vita ezzel kapcsolatos részét, nyíltan fellépve a magyar kormány védelmében (4). A médiatörvénnyel kapcsolatos EP-vitával a későbbiekben részletesen foglalkozunk.

A magyar elnökségi félévet lezáró nyári plenáris vitában Orbán számba vette a szakpolitikai szinten elért jelentős eredményeket, mint például az európai szemeszter beüzemelését, az úgynevezett hatos jogszabálycsomag „95 százalékos készültségi fokát”, az EU-s romastratégia elfogadását, vagy a horvát csatlakozási tárgyalások lezárását (8), majd kimerítően foglalkozott az addigra elfogadott új magyar alaptörvényt ért kritikákkal is. Utóbbit az e tárgyban tartott plenáris EP-vitával együtt elemezzük. E helyütt csak Orbán azon kijelentését emeljük ki, miszerint „mi nem vagyunk euroszeptikusok”, és „mindig ki fogunk tartani az európai együttműködés és az európai egység eszménye mellett”, mivel „a nagyszüleink világosan elmagyarázták, hogy ezek nélkül Európában előbb-utóbb háború lesz” (7).

A nagy port kavart médiatörvény Orbán fent említett 2011. januári EP-beszéde után is többször előkerült a strasbourgi plénum előtt: 2011 februárjában, a soron következő Európai Tanács napirendjének megvitatásakor Martin Schulz, a szocialisták akkori EP-frakcióvezetője – nem az adott tárgyhöz, hanem mint kurrens politikai témához kapcsolódóan – érdeklődött a médiatörvénnyel kapcsolatban. Erre Györi Enikő, a Tanács soros elnöki képviselőjében csak annyit reagált, hogy folyamatban van az egyeztetés az Európai Bizottsággal, a megoldás közel, és „a jövőben remélhetőleg nem pártpolitikai szempontok alapján folytatódik a vita”; Gyürk András hozzászólásában erre ráerősített, „hiszen a minél előbbi befejezés az EU érdeke is”. Ezeket a kijelentéseket EU-pragmatikusnak látjuk (6). A február 16-ai, külön e témának szentelt ülésen Neelie Kroes biztos tájékoztatta az EP-t, hogy elégedett a magyar kormány vállalásaival, ha azokat úgy is valósítják meg. A vita nyilvánvaló politikai indíttatását hangsúlyozva Deutsch Tamás és Pelczné Gáll Ildikó is kiemelte, hogy a magyar kormány már megállapodott a Bizottsággal, továbbá fájlaták az állítólagos kettős mércét, mivel – vélekedtek – az EP nem talált problémát a Gyurcsány-kormánynál, így „hiteltelen a közös európai értékekre hivatkozni” ebben a „bolhacirkuszban” – e támadó hangnem mögött EU-pesszimista jegyek húzódnak meg (5). Martonyi János, a Tanács soros elnöki képviselőjében, megköszönve a Bizottság „ésszerű észrevételeit”, a vitában elhangzottakhoz még hozzátette, hogy a „vétkesség vélelme az egészunióra káros”, tehát a magyar külügyminiszter EU-pragmatikus módon igyekezett megoldani a felmerült problémákat (6). Szájer József a magyar elnökségi félévet értékelő vitában sajtóosan fogalmazott: „a médiatörvénnyel kapcsolatos kifogásoknak is úgy tettünk eleget, hogy az európai közös szabályoknak vetettük alá magunkat, mert nem kérünk külön elbá-

nást” – jelentette ki, azt sugallva, mintha erre egy tagállamnak lehetősége lenne egy köteleztségszegési eljárás során, kijelentése tehát EU-szkeptikus jegyeket hordoz (4).

A magyar elnökségi félév másik, uniós szinten is kényes ügyé vált belpolitikai lépése az új magyar alaptörvény elfogadása volt. Az erről rendezett plenáris EP-vita során 2011 júniusában ismét keményen egymásnak feszültek a különböző frakciók. Győri Enikő annak a vélekedésének adott hangot a plénumon, hogy a „Szerződés nem hatalmazza fel a Tanácsot, hogy beleavatkozzon a tagállamok nemzeti alkotmányaiba, az az érintett tagállam kizárólagos hatáskörébe tartozik. Ezért a Tanácsnak nincs lehetősége megvitatni az újonnan elfogadott magyar alkotmányt, de a magyar elnökség biztos benne, hogy az teljesen EU-konform, és megfelel az európai értékeknek” (6). Szájer József megint a kettős mércét panaszolta fel, illetve konkrét példákat hozott fel más tagállami alkotmányokból, hivatkozásul, miért kellene inkább „mindenkinek a maga portája előtt sepernie” a mostani „politikai boszorkányüldözés” helyett (5). Gál Kinga, Pelczné, Kósa Ádám és Áder János is az addig elhangzottra erősítették rá; majd Gyürk András kifejtette, hogy „akik ma otromba módon belegázoltak a nemzeti szuverenitásba, nem Magyarországnak, hanem egész Európának okoztak kárt, mivel ez csak az euroszeptikusokat erősíti” (4). Ezt a gondolatmenetet követte Orbán is az elnökségi félév értékeléséről rendezett vitán, mikor az alaptörvényt ért kritikákra reagálva kijelentette: „Magyarországot mindig meg fogom védeni az olyan típusú, akár Brüsszelsből érkező megjegyzésekkel szemben is, amelyet Magyarországon úgy lehet értelmezni, hogy ön [ti. Daniel Cohn-Bendit, a zöldek EP-vezére] meg akarja nekünk mondani, hogy mit tehetünk, és mit nem. Ön nincs abban a helyzetben, hogy ezt megmondja nekünk, és meg kell mondanom, hogy Európa támogatását otthon akkor tudom növelni, hogyha egyébként világgóssá teszem a magyarok előtt, hogy ön sosem fogja megmondani a magyaroknak, hogy mit tehetnek és mit nem.” Ez az EP egyik – főként a magyar alaptörvény kapcsán Orbánéval ellentétes véleményét keményen megfogalmazó – frakcióvezetőjének kritikájára született válasz nyilvánvalóan puha EU-szeptikus jegyeket mutat, annak az igénynek a jegyében, hogy az EU, még ha létezését el is kell fogadni, a lehető legkevésbé korlátozza a magyar kormányzati szuverenitást (4).

Nem feledkezhetünk meg azonban az EU-konstruktív jegyeket mutató közös európai roma keretstratégia elfogadásáról sem a jelentéstevő Járóka Lívia, vagy Győri Enikő erre vonatkozó felszólalásait elemezve (8). További példa a szakpolitikák mélyítésére és fejlesztésére a gazdasági koordináció uniós szintű erősítésére szolgáló, az EP-vel sokrétű tárgyalási kihívásokat jelentő hatos jogszabálycsomag vagy a határon átnyúló egészségügyi ellátásra vonatkozó betegjogok érvényesítéséről szóló irányelv tárgyalása során mutatott konstruktív hozzáállás mind a magyar elnökség képviselőjében, mind EP-képviselőként felszólaló Fidesz-politikusok részéről (8). Ugyanez elmondható az európai polgári kezdeményezés EP-vitájának kapcsán is (8). A fideszes képviselők puha EU-pragmatikus álláspontot képviseltek egy sor területen, a schengeni vívmányoktól, vagy a nyugdíjrendszerek jövőjéről szóló Zöld Könyvtől kezdve a fogyasztók jogairól, vagy a radioaktív hulladékok kezeléséről szóló irányelven át a gazdasági-foglalkoztatási iránymutatások EU 2020 stratégiába beépítéséig vagy az autóbusszal közlekedő utasok jogainak erősítéséig

(7). Ugyancsak az érdemi szakpolitikai megnyilvánulásra példa Győri, vagy Schöpflin felhívása a Szerbiával kötendő stabilizációs és társulási megállapodás jóváhagyásával, illetve Glattfelder Béla hozzászólása az általános tarifális preferenciák módosításával kapcsolatban (7).

Összességében megállapítható, hogy ebben a félévben az EP-plénumon a szakpolitikai kérdések tekintetében alapvetően konstruktív és érdemi szerepet töltek be az akár a soros elnökség „hangjaként”, akár EP-képviselőként megszólaló Fidesz-politikusok. Emellett viszont – főként az EP-képviselők – a pártjukat, illetve a magyar kormányt ért európai parlamenti kritikákra általában sértett és támadó hangnemben reagáltak. A vizsgált időszak alatt az uniós törvényhozásban tapasztalt Fidesz-szereplés összességében továbbra is EU-pragmatikus jegyeket viselt (6).

Felzárkózások az Országgyűlésben

„Csak egy öntudatában erősödő Magyarország tud segíteni Európának abban, hogy sikeresen megújuljon”

Magyarország soros elnöki szerepe az unióban érzékelhető volt az Országgyűlés napirendjén. Mind a szakbizottságokban, mind a parlament plénuma előtt is számos beszámoló hangzott el, bár jogalkotói tevékenység a kérdésben nem zajlott. Az OGY európai ügyek bizottsága (EÜB) rendszeresen meghallgatta a kormány szakminisztereit az EU Tanácsának fontos ülései kapcsán. Bár az úgynevezett Nagybizottság üléseinek titkos jegyzőkönyvei nem tanulmányozhatók, a nyilvános dokumentumok alapján is világos tendenciákat lehetett kiolvasni a fideszes politikuskok hozzászólásaiból.

A 2011. tavaszi ülésszak szakbizottsági ülésein jópár minisztériumi meghallgatás zajlott, ahol a kormány képviselői gyakran részletekbe menő tájékoztatást adtak az EU-elnökség alatt zajló tárgyalási folyamatokról. A Fidesz-kormány munkáját erőteljes megfelelési igényteljesítményel jellemezte, ez mindenképpen fontos elkötelezettséget jelent az EU intézményei irányába, ezt az általános attitűdöt EU-konstruktívnak értékeltük (8). Ugyanakkor a bizottsági ülések némelyike olyan szakpolitikai részletkérdésekről szólt, amelyek nehezen értékelhetők a vizsgálat szempontjából, illetve az is jellemző volt, hogy a fideszes képviselők csupán pár tisztázó kérdést tettek fel a kormány tisztviselőinek, így azok nem értékelhetők. Ezek közé tartozik Fellegi Tamás, Matolcsy György és Navracsics Tibor miniszterek 2011. június–júliusi meghallgatása. A vizsgálat szempontjából jól értékelhető megszólalások közé tartozott Balog Zoltán esélyegyenlőségi államtitkárnak az emberi jogi bizottságban lezajlott, az EU romastratégiájáról szóló beszámolója, amelyben egyértelműen megerősítette Magyarország elkötelezettségét a romák kulturális és szociális felzárkóztatása mellett, a romastratégiát pedig a közösségi politikák közé kívánta emelni (8). Fazekas Sándor mezőgazdasági miniszter az EÜB-ben tartott 2011. május 3-ai beszámolójában támogatta az agrárpolitikák közösségi megerősítését, eskifejtette meggyőződését, miszerint csak közös európai agrárpolitika tudja biztosítani az unió biztonságos, fenntartható élelmiszer-ellátását és vidékmegtartó képességét (7). Ivancsics Ferenc hozzászólásában megkérdőjelezte azt a gyakori kritikát, hogy az unió mezőgazdasági politi-

kája káros Magyarországra nézve (7). Az elnökségi időszakokkal párhuzamosan zajló, Magyarországot érintő súlyos nemzetközi kritikák csak kevéssé szűrődtek be a szakpolitikai diskurzusba. Egy ilyen kivétel volt a kulturális bizottság február 28-ai ülése, ahol Menczer Erzsébet megvédte a frissen módosított új médiatörvényt, szerinte az Európai Bizottság semmilyen lényegi módosító javaslatot nem tett, és újraszabályozást nem igényelt (5). A bizottsági ülések vitái ennek ellenére inkább konstruktív és az unió közös politikáit támogató megnyilvánulások voltak. Átlaguk puha EU-pragmatikus (7) értéket mutat.

Ennél az egy irányba mutató bizottsági viselkedésnél sokkal szerteágazóbb eredményt mutattak az Országgyűlés plénuma előtt zajló felszólalások és tájékoztatók. Napirend előtt két fideszes felszólalás hangzott el ebben az időszakban az unióval kapcsolatban. Az első alkalommal Ángyán József vidékfejlesztési államtitkár jelentette ki, hogy partrióta gazdaság- és társadalompolitikára van szükség, amely védelmet adhat (5). Egy másik alkalommal Pálffy István KDNP-s képviselő ünnepelte a horvát csatlakozási jegyzőkönyv aláírását, kifejtve, hogy bár szerinte Európának kétségtől a gazdasági kormányzás a legnagyobb siker, de „nekünk, magyaroknak, a szívünknek, a lelkünknek egészen biztosan az, hogy Horvátország az Európai Unió tagja lehet”. A felszólalás hangneme, valamint az EU és Magyarország szempontjainak különválasztása miatt EU-pesszimista (5) értéket kap ez a felszólalás.

Külön áttekintést érdemel a miniszterelnök 2011. április 4-ei és június 11-ei beszámolója a parlament nyilvánossága előtt, valamint Martonyi János külügyminiszternek az európai ügyek bizottságában tartott elnökségi beszámolója.

Orbán Viktor az elnökség félidejében, 2011. március 4-én és a végén, június 27-én is beszámolt az Országgyűlés plénuma előtt a kormány teljesítményéről. Mindkét beszéd tartalmazott EU-pragmatikus és EU-pesszimista kitételeket is, tehát a két felszólalás az EU-hoz való viszony természetét illetően hullámzó volt. Orbán Viktor többször is kiemelte a Fidesz szótárában gyakori „erős Magyarország” kifejezést, ezúttal inkább az EU-val összekapcsolható módon (5). Az erős Magyarország ugyanakkor új kontextusban bukkan fel, mely szerint a nyugati világ rég nem látott mértékű válságba került. Orbán úgy vélte, „csak egy öntudatában erősödő Magyarország tud segíteni Európának abban, hogy sikeresen megújuljon” (5). Emellett azonban úgy látta, hogy az uniós gazdasági kormányzás és az európai szemeszter léterehozása képes megerősíteni az európai gazdaságot (8). Orbán Viktor sikerként könyvelte el a horvát csatlakozás lezárását (8) és a romastratégia elfogadását (8). Kifejtette, szerinte az európai demográfiai problémákat nem bevándorlással, hanem családpolitikai megoldásokkal kell elősegíteni, ez az európai országok bevándorláspolitikájához képest zártabb migrációs politikára utal (5). A szakpolitikákra vonatkozó megjegyzések mellett a miniszterelnök mindkét beszéde tartalmazott jellemzően EU-szkeptikus megnyilvánulásokat is. „Tehát mi nem hiszünk az Európai Unióban. Mi Magyarországon hiszünk, és az Európai Uniót egy olyan területnek látjuk, ahol ha okosan tesszük a dolgunkat, akkor az a valami, amiben hiszünk, és amit Magyarországnak neveznek, megtalálja a számítását.” (4) Orbán Viktor javasolta, Magyarország soha ne járuljon hozzá, hogy az Európai Unió elmozduljon az európai egységes piacon belüli

adóharmonizáció irányába, mert szerinte ebből a magyarok mindig vesztesen kerülnek ki (4). A miniszterelnök felszólalásai mind hangnemükben, mind tartalmi elemeiben különböztek a külügyminiszter felszólalásától, aki az EÜB-ben tartott kimerítő beszámolót az unió helyzetéről és a magyar elnökségről 2011. március 8-án. Martonyi János úgy látta, hogy a világ elkerülte azokat a megrázkódtatásokat, amelyeket a múlt századi nagy gazdasági válság idején nem, és „Európa is többé-kevésbé jól válaszolt a válságra” (7). A Lisszaboni Szerződés erényei között kiemelte a közös külpolitika intézményes létrehozását, az Európai Parlament jelentőségének növekedését a közösségi jogalkotásban, valamint azt, hogy számos kormányközi szerződés közösségi szintre került (8). Helyzetértékelést adott a magyar diplomáciai erőfeszítésekről, amelyek eredményeként – mint mondta – az unió meghosszabbította a külföldiek magyarországi termőföldvásárlására vonatkozó moratóriumot (5), és előrelépés zajlott az energiabiztonság területén (7). Martonyi ugyanakkor kudarcként szölt arról, hogy Magyarország hét éve áll túlzottdeficit-eljárás alatt. Az, hogy Martonyi kényelmetlennek találta az eljárást, arra utal, hogy az EU-szabályoknak való megfelelést fontos értéknek tekinti (7). Úgy vélte, a magyar diplomácia fel tudott nőni az elnökségi feladatokhoz egy európai politikai kultúra megvalósítójaként (8). A külügyminiszter kifejtette, hogy az új közösségi politikák létrehozása, mint amilyen a gazdasági kormányzás, „elementáris európai érdek” (8), majd hozzátette: „Európa jövője nemcsak a gazdaságtól függ, hanem attól is, hogy Európa hogyan tudja megvalósítani a saját értékeit...” E felszólalás egyértelműen EU iránti értékelkötelezettséget tükröz (8). A két beszéd PERC-értékelésében jelentős különbség mutatkozik. Míg a miniszterelnök felszólalásainak pontátlag 5,9-et adott, ami felfelé kerekítve 6-os, EU-pragmatikus értéket eredményez, a külügyminiszter beszéde a PERC-skálán 7,3-et ért el, vagyis puha EU-pragmatikus (7) értékelést kapott ugyanabban a féléves időszakban.

Az Országgyűlés fideszes felszólalásait összegezve azt láthatjuk, hogy jelentős különbség mutatkozik a törvényhozás két színtere között: a plenáris ülés politikai szempontból kiélezettebb légkörében, ahol a képviselők inkább a választópolgároknak üzennek, a felszólalások az 5–6-os PERC-index között helyezkedtek el. Ezzel szemben a bizottsági munkában a szakmaiság és az EU iránti nagyobb elkötelezettség egyértelműen megmutatkozik, a felszólalások pontátlag itt – félúton a puha EU-pragmatikus és az EU-konstruktív fokozat között – 7,5. A teljes országgyűlési tevékenység számtani átlaga így 6,4, ami a PERC-skálán EU-pragmatikus (6) kategóriának számít. Nem lehet azonban megjegyzés nélkül hagyni, hogy a nagyobb nyilvánosság, a leegyszerűsített üzenetek határozottabban érnek el a politikusok közönségéhez, a szakmai és intézményes elkötelezettség pedig a közvélemény számára alig látható. A politikai diskurzusban tehát a továbbra is a 6-os, EU-pragmatikus érték jellemzi a Fideszt, míg a tényleges uniós politikai munka fideszes megvalósítói és támogatói hangtalanabbak maradnak a maguk EU-konstruktívabb elkötelezettségével. Ez a világos kép rávilágít arra a kettős beszédre, amellyel a Fidesz ebben az időszakban uniós ügyekben manipulált, továbbá indirekt módon rámutat azokra a konfliktusokra, amelyeket a miniszterelnök és a kormány ebben az időszakban generált elsősorban az alkotmány és a médiatörvény újírásával.

2011. július – 2012. július: az elnökség után

Felszólalások az Európai Parlament plenáris ülésein

„Ha annyi időt töltenének a válságkezeléssel, vagy az euró megvédésével, mint Magyarországgal, akkor már lehet, hogy sikerrel kezeltük volna a problémákat”

Ebben az időszakban is számos példa akad a fideszes EP-képviselők puha EU-pragmatikus értékű, az adott szakpolitikához érdemi jellegű hozzászólásaira, Glattfelder Bélának a WTO dohai tárgyalási fordulójával foglalkozó vitában tett felszólalásától kezdve, Öry Csabának a tagállamok foglalkoztatáspolitikájára vonatkozó iránymutatásaival kapcsolatban kifejtett, a fiatal munkanélküliekre kiemelt súlyt helyező álláspontján át, Gál Kingának az emberi jogokkal kapcsolatos felszólalásáig (7). Ugyanilyen értéket képvisel Schöpflin Györgynek a Szerbiára vonatkozó bővítési jelentéssel kapcsolatban a bolgár és román anyanyelvű, nem pedig a helyi magyar kisebbséggel példálózó meglátása, miszerint a szerb állampolgársági koncepció még nem eléggé inkluzív ahhoz, hogy EU-konform legyen (7).

Jellegzetesen EU-pragmatikus értéket képviselt Öry Csabának az Európai Globalizációs Alkalmazkodási Alap jövőjével kapcsolatos, a nemzeti szuverenitást előtérbe toló nézete: „Támogatjuk, hogy az alap meghosszabbodjon, de nem, hogy önálló költségvetési sorként a konstrukció megváltozzon – az a látszat keletkezne, hogy az unió átveszi az egyes tagországoknak a kompetenciáját” (6). Ugyanilyen osztályzat adható Surján Lászlónak az EU 2014–2020 közötti többéves pénzügyi kerettel kapcsolatos vitáján kifejtett álláspontjáért, amelyben csupán a kohéziós politikákra fordítandó – és természetesen Magyarország által is élvezett – uniós források mértékéről volt mondanivalója (6). Kifejezetten EU-konstruktív minősítést kapott ugyanakkor Gyürk András hozzászólása az energiapiacok integritásáról és átláthatóságáról szóló rendelet vitája során, amikor a politikus elmagyarázta a határokon átívelő gáz- és áram-nagykereskedelem esetében az említett jogszabálynak köszönhetően megszülető, szupranacionális ellenőrzés jelentőségét (8). Érdemes kiemelni Deutsch Tamás álláspontját is, amelyben az euróövezeti tagállamok költségvetési politikájának összehangolt ellenőrzésére irányuló kezdeményezést üdvözölte (7).

Külön említésre méltó a fideszes EP-képviselők ezen időszak alatt elhangzott felszólalásaiban is újra és újra megjelenő kettősség, nevezetesen, hogy az integráció működésével, fejlesztésével kapcsolatos észrevételeiket rendre az uniós intézmények ellen irányuló magyar sérelmi kitérőekkel vegyítik. Jó példa erre Gállné Pelcz Ildikó: a politikus egyfelől szakpolitikai szinten érdemileg vett részt a közbeszerzés modernizálásáról, vagy az európai kisvállalkozói intézkedéscsomagról szóló vitákban (7); sőt, a gazdaságpolitikai koordinációra vonatkozó európai szemeszterrel kapcsolatban a tagállamok cselekvési terveinek sokkal határozottabb összehangolására szólított fel (8). Másfelől azonban többször – olykor burkoltan – felhánytorgatta a magyar kormány ellen indított uniós eljárásokat. Az uniós kormányfők által idén márciusban elfogadott, úgynevezett fiskális paktummal kapcsolatban – ironikus módon – érthetetlennek nevezte, hogy „az egzakt mutatókon alapuló gazdasági értékeléseket egyes biztosok figyelmen kívül hagyják, talán politikai érzelmektől vezérelve értékelnek, ezzel megzavarják a piacokat, de ami a legfontosabb, az érintett

tagállamot. Ezután bírságot, forrásmegvonást irányoznak elő, majd további költségvetési megszorításokat, azaz kivéreztetnek. Hogyha a költségvetés helyreállítása érdekében az IMF és az EU rövid távú intézkedéseket fogalmaz meg, akkor az elfogadható. Ha egy tagállam önállóan teszi, akkor az elfogadhatatlan.” Ez az attitűd egyaránt mutat EU-pesszimista és EU-pragmatikus jegyeket, de az előbbiek dominálnak (5). A pénzügyi tranzakciós adó közös rendszerére vonatkozó irányelvjavaslattal kapcsolatban, amelyet valódi és kézzelfogható megoldásnak értékelt (8), Pelczné sajnálatát fejezte ki, hogy az nem valósulhat meg globális szinten „sőt, talán a teljes unió szintjén sem”, de támogatta a megerősített együttműködés bevezetését e területen. Ez egybevágnak tűnik a magyar kormány idevontató, a többsebességes uniót el nem vető álláspontjával (6).

Külön kell foglalkozunk a 2012 januárjában, a „közelmúltbeli magyarországi politikai fejleményekről” tartott plenáris EP-vitáról, ahol az új magyar alaptörvény hatálybalépését követő sarkalatos törvényekről, a Magyar Nemzeti Bank (MNB) és a média függetlenségéről, illetve a bírák nyugdíjazásáról s általános értelemben a demokratikus alapértékeknek a magyar kormány általi tiszteletben tartásáról volt szó. A vitán felszólaló Orbán Viktor miniszterelnök bevezetőjében kifejtette az értelmezése szerint szükséges magyarországi reformok indokait, hozzátéve, hogy „ilyen mértékű és ilyen tempójú átalakítás mellett természetesnek tekintem – és Magyarországon mindenki természetesnek tekintti –, ha vitás kérdések is felmerülnek”, és a magyar kormány készen áll a Bizottság által kifogásolt rendelkezések orvoslására. Az utóbbi kitétel valójában nem más, mint pusztán a játékszabályok betartására tett ígéret, ami a PERC-skálán nem érdemel magas pontszámot. Orbán kiemelte az alaptörvény újításait a kisebbségvédelem, jelnyelvvédelem, vagy a környezetvédelem területén, amely „megfontolásra méltó lehet bármely európai országnak”. A vitához kapcsolódó zárszavában pedig arra kérte az alaptörvényt kifogásoló EP-képviselőket, hogy ne „másodkézből” szerzett információk alapján alkossanak véleményt, hanem „legyenek kedvesek, és olvassák el azt az alkotmányt”. A vita ideológiai vonalával kapcsolatban Orbán kijelentette, hogy „a mi eszméink keresztények..., s lehet, hogy kisebbségben vagyunk vele Európában, de ettől ez az álláspont még európai álláspont és nekünk szabad ezt a meggyőződést képviselni”. A vita végén azt kérte, hogy „térjünk vissza a vitás ügyekben az európai útra. Magyarország a szabadságharcosok földje volt, ma is az, és az is marad. Ezeréves európai nemzetként mindenkitől megköveteljük azt a tiszteletet és európai kulturáltságot magunk felé, amelyet mi is minden nemzet számára megadunk. Akinek kétségei vannak, kérem, jöjjenek Magyarországra, ismerjenek meg bennünket, ismerjék meg a magyar népet.” Orbán Viktor szereplése ezen a vitán – a kiegyensúlyozottságra való látszólagos törekvés ellenére – EU-pesszimista jegyeket visel: ezt támasztja alá az EP plénumával szemben képviselt sértett attitűd a vita végén és a „szabadságharcos” retorika, amely ebben a helyzetben értelemszerűen az unió ellen irányul (5).

Szájer József felszólalásában ugyancsak azt kérte képviselőtársaitól, hogy mivel „az európai és a demokrata meghallgatja a másikat, és nem hoz ítéletet azelőtt, mintsem hogy lefolytatná a vizsgálatot, ugyancsak ezt kérjük önöktől is. Ismerjenek meg minket, és ki fog derülni mindenki számára, hogy Magyarország egy demokrácia, ahol a jogállamnak tisz-

telete van, és Orbán Viktor kormánya nem gyengítette, hanem megerősítette azt.” Ez az Orbán-kormány higgadtabb hangvételű védőbeszédének tekinthető (6). Gál Kinga megszibb ment, amikor a szabadságjogokkal kapcsolatban kettős mércéről beszélt, állítva, hogy nagyon sok régi tagállam nem felel meg ma a csatlakozási feltételeknek például a kisebbségek védelmének hiánya miatt sem. „Nem elfogadható, hogy önök légből kapott sajtóhadjárat, sajtóhíresztelések alapján ítéleznek, neveznek diktatúrának, megkérdőjelezik a magyar választópolgárok szabad demokratikus jogát” – olvasta ezután a plénum fejére (5). Schöpflin Györgynek is hasonló problémái akadtak a szerinte mások véleményére nem odafigyelő „nyugati baloldallal”, és figyelmeztetett, hogy a sok negatív kritika valójában nem a kormánynak, hanem a „hazaárulónak tekintett” baloldalnak árt. Gyürk András is nehezményezte, hogy „a baloldalon sokan inkább érdekeltek a koncepciók pereket idéző rágalomhadjárat folytatásában, mint a vitatott kérdések higgadt megoldásában”. Szerinte „ma egyértelművé vált, hogy a baloldalon sokak továbbra is abban bíznak, hogy a magyar választók kétharmados többséggel meghozott demokratikus döntése felülírható Brüsszelben vagy Strasbourgban”. Ez a kijelentés már puha EU-szkeptikus hozzáállást tükröz (4). Pelczné Gáll Ildikó hozzászólása is hasonló jegyeket mutat: „Ha jól emlékszem, akkor az unióba való csatlakozásunkkor nem arról döntöttünk, hogy minden kérdésben teljesen feladjuk országunk szuverenitását, hanem arról, hogy a közösen vállalt kötelezettségeket teljesítjük. Már a dán elnökség programbemutató vitájában is jeleztem, hogy nem az hozza meg az eurózóna adósságválságának megnyugtató kezelését, ha Magyarországot pellengetre állítják. Ha annyi időt töltenének a válságkezeléssel, vagy az euró megvédésével, mint Magyarországgal, akkor már lehet, hogy sikerrel kezeltük volna a problémákat. Méltatlan, hogy Európa mai válságos időszakában bűnbakokat keresünk, és közben eltereljük a figyelmet arról, hogy éppen egy újabb kormányközi megállapodás készül megszületni a közösségi módszer teljes figyelmen kívül hagyása mellett” – háborgott Pelczné. A fideszes politikus arányérzékének csődje nyilvánvalóan vezetett a puha EU-szkeptikus megnyilvánuláshoz (4).

A vizsgált egy év során a fideszes EP-képviselők EU-hoz való viszonya meglehetősen szélsőségeket járt be. Az értékelt megnyilvánulások PERC-átlaga 6,2, ami a besorolásban EU-pragmatikus (6) kategória.

Felszólalások az Országgyűlésben

„Nekünk megvannak a saját céljaink, a saját érdekeink, és ezeket magunknak kell elérnünk és kivívnunk”

2011 őszén, az uniós elnökség átadásával új időszak kezdődött az Országgyűlésben. Míg az elnökség ideje alatt a parlament ülése és bizottságai jobbára beszámolókat hallgattak az uniós működésével kapcsolatban, 2011 ősze új fejleményeket hozott. Az euróválság nyomán a tagországok elindították az Európai Unió újabb nagy reformfolyamatát, az úgynevezett fiskális szerződés kidolgozásával. Mindez döntéshelyzetbe hozta a magyar Országgyűlést is, így ez az egyéves időszakot az előzőhöz képest intenzívebb viták jellemezték, amelyek a parlamenti pártok Európai Unióhoz kapcsolódó attitűdjét is jobban megmutatták.

A parlamenti munka 2011 szeptemberében a magyar elnökség értékelésével kezdődött. Martonyi János külügyminiszter összegezte az uniós elnökség tanulságait. Úgy vélte, a magyar prioritások jól érvényesültek (7), és sikerült az uniós döntéshozatali színvonalasan előrevinni a fejlődés irányába (8). Komoly eredménynek tartotta a gazdasági kormányzást elősegítő hatos csomag elfogadását (8). Aggodalmának adott hangot egy esetleges kétebességes Európa kialakulását illetően, amely, mint mondta, nem érdeke Magyarországnak (8). Németh Zsolt államtitkár az unió bővítéséről szóló október 17-ei beszámolójában kifejtette, hogy a balkáni bővítésben az unió Magyarország szövetségese, s az Európai Uniónak kiemelt szerepe van ezen országok reformfolyamatainak és demokratikus elkötelezettségének fenntartásában és stabilizálásában (8). Ugyanerről a kérdésről Győri Enikő államtitkár úgy nyilatkozott, a csatlakozási tárgyalások előrevitele hitelességi kérdés az Európai Unió számára (8).

Az unió gazdasági stabilitását elősegítő fiskális szerződés Európai tanácsbeli tárgyalásáról Győri Enikő tájékoztatta az európai ügyek bizottságát 2011. december 19-én. Kifejtette, hogy az automatikus szankciók alkalmazása túlzott hiány-eljárás esetén szükséges ahhoz, hogy a válságot le lehessen küzdeni (9). Az államtitkár kifejtette, hogy Magyarországnak semmiféleképpen nem adhat mintát a britek euroszeptikus magatartása, ez semmiképp nem szolgálja az ország érdekét (8). Figyelemre méltó Győri Enikőnek a Jobbik Európa-ellenes megnyilvánulásaival szembeni következetes, EU-konstruktív magatartása, amely nem jellemző a kormány minden tagjára. Braun Márton aggasztónak találta a csúcsról szóló kommunikációs hibákat, úgy vélte, a nemegyértelmű magatartás előnytelen színben láttatja Magyarországot, sok pénzébe kerül az országnak (7).

A parlamenti vitákban az elnökséget követő év során gyakran szólt fel a miniszterelnök is, többnyire fontos uniós kérdést tárgyaló napirend előtti felszólalás formájában. Orbán Viktor 2011. október 24-én napirend előtt tájékoztatta a képviselőket a legutóbbi európai tanácsi csúcsról. A miniszterelnök beszéde Európa válsága köré szerveződött. Úgy fogalmazott, Magyarországnak nincs ideje kivárni, amíg Európa megoldja a problémákat: „Nekünk megvannak a saját céljaink, a saját érdekeink, és ezeket magunknak kell elérnünk és kivívunk.” A beszéd, bár azzal végződött, hogy a kormány elkötelezett az európai uniós tagság mellett, leginkább azt taglalta, hogy miért kell Magyarországnak az EU-tól függetlenül és nem azzal együtt gondolkodnia a gazdasági kilábalás mechanizmusairól (4). Kifejtette, hogy bár a magunk érdekében hozzá kell járulnunk Európa sikeréhez, nem számíthatunk arra, hogy mások kihúznak minket a bajból, ragaszkodnunk kell sajátos, bátor megoldásainkhoz (4). Úgy vélte, Magyarországnak a saját útját kell járnia a bankok kezelésében is, nem érdekes, hogy mások, kiváltképp, akik eladósították Európát és Magyarországot, mit szólnak ehhez (4). A beszéd Európát Magyarországtól független entitásként kezelte, mi több, egy keretbe foglalta a „bűnös bankokkal”, amelyek ártottak Magyarországnak. A beszédet leginkább a 4-es, puha EU-szeptikus érték dominálta.

Egy hónappal később, az Európai Tanács következő üléséről a miniszterelnök más hangnemben beszélt az Országgyűlés plénuma előtt. Felvázolta a költségvetési és gazda-

sági unió körvonalait. és jelezte, hogy ez a fejlődés a teljes politikai unió irányába halad. Úgy vélte, ez Magyarország számára is fontos körülmény, amelyet alaposan meg kell fontolni (8). Pozitív hozzáállását azonban rögtön árnyalta azzal, hogy azért a magyaroknak továbbra is saját céljaik kell, hogy az egyedüli mércét jelentsék (5). Egyúttal újfent hitet tett amellett, hogy nem véletlenül csatlakoztunk az Európai Unióhoz, amelynek igenis van jövője (6). Ugyanebben a vitában Lázár János frakcióvezető úgy vélte, jól felfogott érdekközösségből kell majd kérnie a kormánynak felhatalmazást az Országgyűléstől a paktumhoz való csatlakozásra (6), jelezve, hogy Brüsszel nem egyenlő Moszkvával, hiszen Brüsszelben lehet nemzeti érdeket képviselni (6). Vejkey Imre ugyanebben a vitában az európai néppárti vezetők tanácskozásáról érkező azt fejtette ki, hogy a Néppárt a problémák megoldására több Európát, magasabb szintű együttműködést javasol (8). Mind Lázár, mind Vejkey konstruktívabb hangot ütött meg, mind a miniszterelnök.

Az uniós költségvetési paktum vitájában újabb eurokonstruktív fordulatot hozott a miniszterelnök 2012. február 13-ai felszólalása. Ekkorra a kormány már elkötelezte magát az integráció mélyítése mellett, ezt a kötelezettségvállalást kellett elővezetnie a miniszterelnöknek egy olyan plénum tagjai előtt, ahol pár hónapja még a válság bűnöseiről beszélt, és váltig hangoztatta a mércéül szolgáló magyar utat. A kommunikációs kiutat a válságra való utalás, illetve egy európai átalakulás víziójának felvázolása jelentette, amelynek során, mint mondta, „Európában történelmi léptékű átrendeződés megy végbe”. Mivel Magyarország jövője az unió keretein belül van, Magyarországnak ki kell állnia az uniós intézmények megújítása mellett (8). Hozátette azonban, hogy az unióban belül is létezik egy élesben zajló érdekérvényesítési verseny, ezért nem lehet visszahőkölni, amikor támadás éri az országot, és nem viselkedhetünk úgy, mint az önfeladás stréberei, akik bármiről lemondanak, és mindent eladnak (5). A miniszterelnök saját beszédein belül is többféle hangot és logikát mutat az unióval kapcsolatos álláspontot illetően, akár önmagának is ellentmond. Így az alkalmi pozitív megnyilvánulások ellenére is EU-pesszimista irányba tolja felszólalásait, valójában az EU-pesszimisták vezérszónoka. A gazdasági kormányzással kapcsolatban ugyanezt az önellentmondásos logikát igyekezett követni Rogán Antal, aki azt hangsúlyozta, hogy a magyar érdekek képviselését mindig az ésszerű kompromisszumok elvével kell összekötni (6), hozzátéve: a gazdasági kormányzás kialakításának folyamatában a legnagyobb siker az volt, hogy az adóharmonizáció semmilyen formában nem lett része a paktumnak (5).

A gazdasági kormányzással kapcsolatos vitában a miniszterelnök és a frakció vezető politikusaik EU-pesszimista hangvétele különösképpen ellentétben állnak a külügyminisztériumot képviselő fideszes politikusok megszólalásaival. A februári parlamenti vitában Martonyi János egyértelműen elkötelezte magát az unió mélyítése mellett, kifejtve, hogy Magyarországnak érdeke az eurózóna megerősítése, mert ami az eurózónában történik, az meghatározza Magyarország sorsát is (8). Martonyi határozottan kikelt egy többsebességes Európa ellen, és jelezte, hogy az eurózónához való csatlakozás és az ahhoz vezető feltételek teljesítése magyar nemzeti érdek (8). Hasonlóképpen, Györi Enikő európai ügyekért felelős államtitkár a fiskális unióról szóló megállapodással kapcsolatos vitában

úgy vélte, hogy ez a megállapodás Magyarországnak egyértelmű érdeke (8), és sikerként könyvelte el, hogy az eurózóna országain kívüli tagállamok is részesei az egyezménynek (8). Jónak találta, hogy a szerződés beemelhető lesz az alapszerződésbe, ezzel is erősítve az Unió egységét (8). Németh Zsolt külügyi államtitkár szintén úgy érvelt, hogy az euróövezet megerősítése nemzeti és nemzetgazdasági érdek, amely az ország pénzügyi stabilitását nagymértékben szolgálja (8). Ha összevetjük a stabilitási szerződés plenáris vitájában fél év alatt egymást követő felszólalásokat, egyértelműen látszik, hogy a szerződés támogatására különböző típusú érvek hangzottak el. A miniszterelnök mindig a válságra és kényszerekre hivatkozott, illetve azokra az elemekre fókuszált, amelyek alól Magyarország mentesült, (felszólalásainak PERC-indexe 5,5, azaz EU-pesszimista), míg a Külügyminisztérium politikusai a magasabb szintű uniót magyar nemzeti érdekek tekintették (összesített PERC-indexük 7,9, azaz EU-konstruktív). Az EU-pesszimista/EU-pragmatikus és az EU-konstruktív attitűd más vitákban is kettészeli a Fidesz-frakciót. Navracsics Tibor a Jobbik képviselőjétől származó azonnali kérdésre válaszulva kijelentette: „n mélyen hiszek abban, hogy Magyarország európai ország. Éppen ezért gondolom, hogy Magyarországnak helye van az Európai Unióban“ (7).

Külön színfoltként jelentek meg a parlament ülésein Pálffy István KDNP-s politikus uniós témájú, napirend előtti felszólalásai. 2012. március 5-ei felszólalásában a nyugat-európai élelmiszerláncokat és kommunális cégeket ostromozta, amelyek szerinte mind a pénznek keletről nyugatra való kiszivattyúzásának az eszközei (5). Március 13-án azt mondta: „Igazolódott az, amit a józan, realista nyugati elemzők is mondtak: kiderült az, hogy az unió mindenáron büntetni akar – anyagilag és politikailag... Ha elragadtatnám magamat, akkor azt mondanám, hogy a Bizottság vért akar látni“ (4). Április 17-ei felszólalásában azt állította, nem tudni, Brüsszel mit kíván, nem mondja meg konkrétan, csak büntet (4). Május 7-én úgy fogalmazott: „Európa érték, de nem egyedüli mérték, mert nekünk megvannak a magunk nemzeti szempontjai“. Pálffy felszólalásai egy erőteljes EU-pesszimista kampány részeként is értelmezhetők, amelyeket még az ülésen válaszoló Németh Zsolt külügyi államtitkár sem osztott teljesen. Az államtitkár úgy vélte: Magyarország a közép-európai értékek mellett áll ki, és ezt más régióbeli országok is elismerik, Magyarország nincs egyedül (6). A májusi szóváltásban Győri Enikő államtitkár úgy fogalmazott, hogy „az európai uniós tagság kezd olyaná válni, mint a levegő, ami van, természetesnek vesszük, hogy beszívjuk, lélegzünk. Természetesnek vesszük, hogy béke van a kontinensen, hogy az Európai Uniót demokratikus országok alkotják, ahol az emberi jogokat tiszteletben tartják“. Úgy vélte, a magyarok számára az unió nem a probléma, hanem a megoldás része (9).

Az OGY bizottságainak munkáját tanulmányozva látható, hogy az európai ügyek bizottsága – a plenáris vitákat előkészítendő – több alkalommal tárgyalta a fiskális szerződést. Mind a Külügyminisztériumot képviselő előterjesztők, mind a felszólaló képviselők alapvetően pozitív módon viszonyultak az EU jogköreit jelentősen bővítő csomaghoz. Győri Enikő úgy fogalmazott, hogy a szerződést támogatni kell, mert fontos, hogy Magyarország az unió centrumához tartozzon (8). Az unió bővítésével kapcsolatos kor-

mányzati tájékoztatók is EU-konstruktív PERC-értékekkel minősíthetők, amit jól példáz Németh Zsolt felszólalása 2011. október 17-én: „a bővítés, amely mindenekelőtt a nyugat-balkáni térséget érinti, egy olyan politikája az Európai Uniónak, amely szoros, szerves kapcsolatban van a magyar külpolitikának a prioritásaival” (8).

Mindemellett akadtak olyan bizottsági ülések, amelyeken az EU-val szemben komolyabb fenntartások mutatkoztak meg a Fidesz részéről. Turi-Kovács Béla 2012. április 10-én a Fenntartható fejlődés bizottságban az EU bányászati irányelvének elfogadásáról szóló vitában úgy érvelt, hogy a fokozott környezetvédelmi eljárások a periférikus EU-tagországok ellen irányulnak, és a jogszabály támogatását csak a Magyarország elleni kötelezettségszegési eljárás miatt tartja elfogadhatónak (5). Az emberi jogi, kisebbségi, válásügyi bizottságban az információs és önrendelkezési jogról szóló törvény módosításáról szóló vitában – az aktus uniós kifogás miatt vált szükségessé –, Répássy Róbert államtitkár úgy nyilatkozott, hogy csak a kifogás miatt módosítják a törvényt, illetve, van olyan eleme is a kifogásnak, amelyre ebben a törvényben nincs mód választ adni. Ezzel a megjegyzéssel a közösségi jog mérsékelt tiszteletéről tett tanúbizonyságot (4). A cukorgyárak privatizációjáról szóló vizsgálóbizottság jelentését több szakbizottság is tárgyalta 2012 februárjában. Az előterjesztő Font Sándor úgy értékelte, hogy az EU stratégiai hibát követett el az európai cukorgyártás szabadpiaci elengedésével, az uniós védelem visszaszorításával, így a magyar cukoripar más erős EU-országok tulajdonosi érdekeltsége miatt lényegében megszűnt, és ez ellentétes a nemzeti érdekekkel (5). Hörcsik Richárd is úgy vélekedett, hogy a cukoripar gondjai az uniós csatlakozásunk egyik árnyoldalát jelentik (6). Braun Márton a 2012. április 26-án a belső piacról szóló bizottsági vitában fejtette ki az egységes piaccal kapcsolatos szkeptikus nézeteit, úgy találta, hogy nem egyértelmű az uniós belső piac értelme és a működés is sok negatív folyamattal jár (5). Ezzel szemben Győri Enikő hangsúlyozta, hogy egy válság időszakában mindig erős a protekcionizmusra, de meggyőződését fejezte ki, hogy az elszigetelődés Közép-Európában irreális, a közösségi belső piac pedig a talpon maradást szolgálja (7). Az európai ügyek bizottságában hangzott el Ivanics Ferenc felszólalása, aki a Jobbik által előterjesztett, az EU-zászló kötelező használata elleni törvényjavaslat vitájában azt mondta, hogy mivel mi Magyarországon élünk, a magyar jelképeket kell használnunk, de a Jobbik javaslata nem épp időszerű, „mikor épp pénzről tárgyalunk az EU-val” (4).

Ez a bizottsági áttekintés is jól példázza azt a végső soron szélsőségekbe hajló viszonyt, amelyet a Fidesz képviselői és politikusai mutatnak ebben az időszakban. Egyfelől egy, az EU közösségi intézményeinek jogköreit tágító és eszközeinek erősítését elkötelezetten támogató csoport bontakozik ki, másfelől pedig egy erősen EU-pesszimista, protekcionista vonulat. Ezt a két csoportot a miniszterelnök személye köti össze, aki alkalomtól függően egyik vagy másik szerepet veszi fel, mégis határozottan vezeti az EU-pesszimista csoportot, folyamatosan megerősítve és bátorítva pártjának azokat a tagjait, akik kötelező kényszerként tekintenek az unióra. A Fidesz egész éves országgyűlési teljesítményét végső soron egy 7,5-ös PERC-értékű EU-konstruktív blokk, valamint egy 5,1-es értékű puha EU-pesszimista blokk alkotja. Ezek átlaga EU-pragmatikus (6,3) besorolást ad.

Orbán Viktor interjúja

„Csak a döglött hal úszik az árral”

Ellenzéki politikusként, a biztos választási győzelem tudatában (csak a kétharmados többség megszerzése volt kétséges) szerepelt Orbán Viktor a nyilvánosság előtt, és fejtette ki nézeteit Európa-politikai kérdésekben. Gyakorlatilag kampányperiódusnak tekinthetjük a 2009 nyaratól kezdődő időszakot a választásokig, kiemelve ugyanakkor, hogy az Európai Unióhoz való viszony ezúttal sem tartozott a pártok közötti küzdelem fontos témái közé.

A 2010 tavaszán a miniszterelnöki posztot nyolc év szünet után újra elfoglaló – és egyben pártelnök – Orbán Viktor nyilvános szereplései, nyilatkozatai, interjúi legalább annyira kifejezték a Fidesz-MPSZ (és a komoly önálló politikai súllyal nem rendelkező KDNP) viszonyát az Európai Unióhoz, mint a kormányzat (és mögötte a kétharmados többséggel rendelkező parlamenti frakció) politikai döntései, konkrét cselekedetei. Orbán fellépéseinek jelentősége itthon és külföldön messze meghaladta a külügyminisztérium vezető tisztségviselőinek az európai intézményekkel folytatott konfliktussorozat során felvett „kármentő” retorikáját, a „támadásokat” kivédeni igyekvő „külső” kommunikációs ellenoffenzíváját. A Fidesz és a kormány attitűdjeinek vizsgálatakor hozzá kell tenni, hogy a nyilvánosság előtt keveset számított az európai szinten partnereivel együtt dolgozó szakapparátus munkája.

A kormányzat európai politikai attitűdjeinek értékelésekor még a gazdaságpolitikáért felelős miniszter megnyilvánulásai tekinthetőek relevánsnak, valamint Kövér László rendre érdekesen EU-ellenes szövegei. A parlament elnökének véleményét egy eklatáns példával illusztráljuk: „Az európai politikai színtér szocialista, liberális és zöld képviselői már úgy vették pergőtűz alá új alaptörvényünket, hogy nem is tudták elolvasni. Persze a médiatörvényt sem olvasták még akkor, amikor már véleményét alkottak róla. Mindez nem okozott meglepetést számomra, sajnos az európai politika is azon a szinten áll, amitől mi már húsz évvel ezelőtt szerettünk volna elrugaszkodni.” Túl az európai baloldal támadásain, magyarázatot kapunk arra is, miért nem szolidáris igazán az uniós konzervatív tábor a Fidesz politikájával: „egy jobboldali nyugati kormánynak is sokkal kellemesebb partner egy MSZP-s magyar kormány, amely olcsó pénzéért nem rest kiárúsítani az egész országot”. Az európai politikai élet szereplőinek lesajnálása és merev megítélése a PERC-skálán a kemény EU-szkeptikus kategóriába tartozik (3).

Fokozottan igazzá vált ugyanakkor az a korábbi megfigyelésünk, hogy a magyar választópolgárokat alapvetően a miniszterelnök nyilvános beszédei, interjúi orientálták abban, hogy milyen érzelmi vonzalmai és taszításai erősödjenek meg az EU-val kapcsolatban. Magától értetődő példa erre a Békemenet 2012. januári felvonulása, ahol a résztvevők „megvédték” Magyarországot és személy szerint a miniszterelnököt a kívülről jövő, „kettős mércén” alapuló „vádakkal” szemben.

2010

Még a választásokat megelőzően, márciusban Orbán Viktor beszédet mondott az Európai Néppárt európai parlamenti csoportjának budapesti rendezvényén, kijelentve, hogy „az Európai Néppárt szellemi hátszág is a mi számunkra”. Patetikus Európa-barát gondolatmenetében így fogalmazott: „az európai nemzetek között sohasem volt olyan kiterjedt és szerves

az együttműködés, mint éppen ma. És bátran mondhatjuk azt, hogy a történelem során még sohasem jártunk ennyire közel ahhoz, amit közös Európának nevezünk." Ugyanakkor élesen bírálta az európai bankszektort, amelyet spekulációval vádolt, és szembeállította a munkajellegűnek tekintett jövedelemtermeléssel (7).

Már a választások után, július 26-ai interjújában, az MTV Este című műsorában úgy vélte, hogy „történt egy komoly, számunkra szerintem kedvező változás az Európai Unióban, az Európai Unió legutóbbi miniszterelnöki csúcstalálkozóján megállapodtunk abban, hogy egy gazdasági koordináció jön létre". Az EU pozitív összefüggésben került szóba még a túlzottdeficit-eljárással kapcsolatban is: „az Európai Unióhoz való csatlakozásunknak most egy sikeres szakasza következik", a bizalmatlan légkört pedig az előző magyar kormányok költségvetési trükközésével magyarázta (8).

Október 1-jei interjújában az Info Rádió Aréna című műsorában az előző kormány utolsó évi költségvetési számaival vitatva fogalmazott úgy, hogy „szeretnék én is Brüsszelből beszélni a magyar költségvetés helyzetéről. Engem sem aggasztanak a magyarországi fejlemények, ha az Európai Bizottságtól kapnám a fizetésemet." Azt is megjegyezte, tulajdonképpen előre látta, hogy „az Európai Unió nem lesz képes arra, hogy befogadja azt a gondolatot, hogy a magánnyugdíjrendszerbe áthelyezett költségvetési pénzek nem okoznak tényleges hiányt a költségvetésnek". Majd hozzátette: „itt diszkriminációról van szó". Ugyanakkor tényszerűen foglalkozott az eljövendő magyar tanácsi elnökséggel, megemlítve, hogy az ügyek nagy részét, nem mi választottunk, nem én választottam, ez az unió saját életritmusából következő kihívások rövid listája" (5).

December 2-án Orbán Viktor beszédet mondott az európai parlamenti elnökök értekezletén, Budapesten. A magyar elnökség felkészültségéről, prioritásairól és az Európai Unió előtt álló feladatokról határozottan européer hangnemben fogalmazott: „Mindenkinek érzi, hogy az erős Európa a nemzetek számára támaszt és erőforrást jelent, egy gyenge Európa pedig csak kolonc mindannyiunk nyakán" (8).

Orbán Viktor december 21-én hosszú interjút adott az MTV Este című műsorának, amelyben közölte, nem tud arról, hogy az Európai Központi Bank a magyar jegybank függetlenségét féltette volna, hanem kizárólag a bankelnök fizetésének csökkentését kifogásolták. Ugyanakkor arról is beszélt, hogy lelkesen jött el a legutolsó Európai Tanács-találkozóról, mert „legutóbb volt egy miniszterelnöki csúcs, talán a múlt hét végén, ott már végre úgy néztünk ki, ahogy egy vezető testületnek ki kell néznie, világos időhatárokat szabtunk, feladatokat tűztünk ki, szétosztottuk a munkát". Sőt, összekapcsolta a magyar és az európai válságkezelést: „látszólag különböző, mert az egyik Magyarország, a másik Európa, az én fejemben a természetrajza ennek a két munkának nagyon közel esik egymáshoz". Az európai és a nemzeti hatáskörök szétválasztását tekintve ugyanakkor álláspontja távol állt a föderális (abb) elgondolásoktól: „a nyugdíjrendszer kérdése, az adórendszer kérdése, vagy a gyermeknevelési rendszerek kérdése az nemzeti hatáskörben van, nem is szabad onnan elvenni, az uniónak ezzel közösen nincs tennivalója". Az euró bevezetéséről óvatosan, de inkább pozitívan nyilatkozott: „az évtized végénél hamarabb ez nem tűnik realitásnak" (7).

December 23-ai Hír Tv-s interjújában hangzottak el az azonnal szárnyra kelt mondatok, amelyekkel Orbán megvetően ironizált az európai politikusoktól érkező első nyilvános kritikákat illetően: „Szegény luxemburgi külügyminiszter ügyében beszéltem a luxemburgi miniszterelnökkel, mert ezerévi jó ismeretségben vagyunk, és hát kérdeztem, hogy mégis mi történt Luxemburgban, és kiderült, hogy ez a luxemburgi szocialista munkáspárt által a kormányba delegált ember, tehát nem a kormány álláspontját képviselte. Ezzel ezt le is vette a napirendről. Ami pedig a szegény német kancellárasszonyt illeti, őt kabátlopásügybe keverték...”, és a német külügyminiszter telefonja ellenére „eszünk ágában sincs” megváltoztatni a friss médiatörvényt. A nemzetközi sajtó első nagy hullámban érkezett kritikájára pedig közölte: „van egy politikai vagy ideológiai epeömlés: nagyon utáljuk azt, ami Magyarországon történik, de hogy miért, mi a baj, mi fáj, erről nem lehet megtudni semmit”. A miniszterelnök viszonyát az európai politikai térben zajló diskurzushoz kemény EU-szkeptikusnak értékelhetjük (3).

Karácsonyi ünnepi interjújában Orbán a médiatörvényt érintő hazai és nemzetközi bírálatokat elutasítva közölte: „Ennek a médiatörvénynek egyetlen olyan passzusa sincs, amelyik ne lenne ott valamelyik uniós tagállam médiaszabályozásában. Ez egy európai médiatörvény.” Igyekezett még az internet hatósági felügyeletét is Európa-konform megoldásnak beállítani: „Mi az EU-államok eddig kidolgozott megoldásaira építettünk.” A magánnyugdíj-péntárrakkal szembeni fellépésről azt állította, hogy „Európában ezért nem is váltott ki a magyar kormány intézkedése különösebb politikai érdeklődést, mert világosan látták, hogy nem teszünk mást, mint felszámoljuk egy sikertelen kísérlet romjait”. Az interjúban Orbán alapvetően „Európára” hivatkozik ugyan, de az akkor kirobbant konfliktus fényében ez leginkább retorikai fogásnak tekinthető – amit a későbbiekben egyre ritkábban alkalmazott. Ugyanakkor a rákövetkező év januárjában kezdődő magyar uniós elnökség kapcsán a mainstream európai törekvések élére kívánt állni az eurózóna válságának leküzdése érdekében: „Most kell majd meghoznunk azokat a döntéseket, amelyek biztosítják az euró jövőjét, ki kell dolgoznunk a válságkezelő mechanizmust, és meg kell alkotnunk hat olyan pénzügyi tárgyú törvényt, amelyek révén össze lehet majd hangolni a tagállamok gazdaságpolitikáját.” Sőt, bejelentette a Lisszaboni Szerződés módosítását is az elnökség vége előtt. (Erre 2011 nyaráig nem került sor.) A „többfenekű” interjúra kemény EU-pragmatikus osztályzatot adhatunk (6).

2011

Az év elején vette át Magyarország az Európai Unió Tanácsa soros elnökségét, és ebből az alkalomból Orbán hitet tett a magyar szemeszter hivatalos szlogenje, az erős Európa mellett a Tanács honlapján megjelent interjújában. Két prioritást emelt ki a féléves programból: az átfogó európai romastratégia megalkotását, és a nyugat-balkáni országok számára biztosítandó európai perspektívát. Ugyanígy hangsúlyozta ekkor annak fontosságát, hogy „májusban még egy Keleti Partnerség csúcstalálkozót is rendezünk Budapesten” – ami később megghiúsult. A spanyol–belga–magyar trió elnökségéről pozitívan nyilatkozott, további együttműködést ígérve partnereinek, miközben rögtön felértékelte a következő, lengyel el-

nökséggel való kapcsolat jelentőségét. Az elsősorban a külső közvéleménynek szóló megfogalmazások elszánt európeérnek mutatják a magyar kormányfőt: „A magyar elnökség alatt ismét fel kell mutatnunk, hogy Európa a piacgazdaság őshazája, és képes új, innovatív megoldások felé fordulni” (8). Január végén az 5. Kohéziós Fórumon, Brüsszelben elmondott beszédében Orbán konstruktív hozzászólásában javaslatot tett például arra, hogy a kohéziós alapból ne válasszanak le egy szociális alapot, illetve általánosságban hangsúlyozta: „a versenyképességet és a szolidaritást ne engedjük szembeállítani az unió belüli vitákban”, úgy érvelve, hogy a támogatások sikeresen járultak hozzá számos európai régió felzárkózásához. Noha a kohéziós költségvetési forrásokért való kiállás szűk magyar és nettó haszonélvezői pozícióból is fakadhat, Orbán retorikája ekkor nem a régi „több pénz jár nekünk” mentalitást, hanem összeurópai gondolkodást tükrözött (9).

Március 15-ei budapesti beszédében viszont konfrontatív stílusban, erőteljes nacionalista retorikát használva beszélt az Európai Unióhoz fűződő viszonyról: „Kiálltunk Magyarorszáért az Európai Unióban. És kiálltunk a hazánkért az Európai Unióban, amikor alantas és hazug támadások érték hazánkat, amelyeket itthonról szerveztek a magyarok lejáratására.” (3) Az osztrák Kronen Zeitungban megjelent interjúban (amit a Népszava június 15-én teljes terjedelmében ismertetett) Orbán az európai szolidaritást emlegette, igaz, kívülről: „az euróövezet országai mind egy csónakban eveznek, tehát segíteniük kell partnereiknek”. Orbán saját elképzeléseit követi az európai politikai és gazdasági térségben, különutasságára pedig rendkívül büszke: „csak a döglött hal úszik az árral”, jelentette ki. Miközben természettudományos megfigyelésként aligha állná meg a helyét a gondolat, nyilvánvaló, hogy a szellemeskedés a közös európai játékszabályokkal való szembefordulást igyekszik kimagyarázni. Ezt később kis „Európa-cikizés” követi, nacionalista felhanggal: „Szomorúvá tesz az a tény, hogy Nyugat-Európában a nemzeti aspektust gyakran kvázzal bélyegzik meg. Ez gyengéje Európának. A 27 tagállam nemzeti identitása nélkül az Európai Unió csupán bürokratikus monstrum lenne.” A párt helyét az európai politikai palettán populista ízű megjegyzéssel jelölte ki: „A Fidesz európai néppárt, tagjai létszámát tekintve az egyik legnagyobb, és inkább értékei vannak, mint ideológiája” (4)

Hazai pályán, a Hír Tv-ben jelentette be Orbán decemberben, hogy válaszolt az Európai Bizottság elnökének levelére, amelyben Barroso elsősorban a jegybanktörvényt módosítani kívánó törvénytervezetet kifogásolta. A kormányfő úgy fogalmazott: „Jó híreket osztottam meg Barroso elnök úrral”: ...nem kell aggódnia, nem fogad el Magyarország olyan törvényt, amely ütközne európai uniós szabályokkal”, és „tudattam vele, hogy nincs mód arra, hogy halasztást engedjünk”. A „szóban forgó Barroso úr” által vezetett testület és a magyar kormány konfliktusáról közölte, hogy „ez a brüsszeli élet mindennapos, de inkább mindenhetes velejárója”. A gondolatmenet és a levél erőteljesen konfrontatív, radikálisan nemzeti szuverenitáspárti tartalma a PERC-skálán kemény EU-szkeptikus (3).

A miniszterelnök a Kisalföld című lapban magyarázta el decemberben, hogy miért utasította el először az új uniós pénzügyi szerződés tervét. Veszélyeket látott, mivel nem ismerhette a szerződés minden apró pontját: „Egy ország nevében pedig nem lehet igent mondanı tisztázatlan tartalmú megállapodásra!” Orbán szerint idõt kellett nyerni, ami si-

került. A gazdasági integrációt tovább mélyítő elképzelések első, kategorikus elutasításának védelmét kemény EU-szkeptikusnak értékelhetjük (3). Egy következő tévéinterjúban (m1) Betlen János közbekérdésére, hogy az eurózóna államai sem tudhatták előre, mi lesz pontosan az új szerződésben, így reagált: „ők már benne vannak”. Egyébként meg úgy vélte, hogy az eurózónához tartozó országoknak úgy kell a közös valuta válságát megoldaniuk, „hogy a magyar embereknek ezért ne kelljen fizetniük” (3).

December végén a Kossuth Rádió 180 perc című műsorában Orbán megismételte, hogy „senki sem létezik a világon, aki megmondhatná a magyar nép választott képviselőinek, hogy milyen jogszabályt alkothatnak, és milyen nem”, csak utólag jelezhetik, ha nemzetközi megállapodásokba ütközik egy törvény. A különösen érzékenyként jellemzett jegybanktörvény esetében azt állította, hogy „a brüsszeliek” 15 javaslatából „kettőben véleménykülönbség maradt fent, hát ezt majd, ha kell, akkor egy jogi eljárás keretében megvívjuk ezt a véleménykülönbséget”. A nemzeti retorikát használó, kombattáns stílus puha EU-szkeptikus kategóriába tartozik (4).

2012

Március 8-án Orbán Viktor beszédet mondott a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara gazdasági évnívótóján. Azt állítva, hogy a magyar kormány viszonylagosan sikeresen kezelte az öröklött nehézségeket és a világgazdasági válság hatásait, elítélően szólt az Európai Bizottság és az ECOFIN döntéséről, amellyel (néhány hónapon keresztül) kilátásba helyezték a kohézióalapokból való forrásmegvonást Magyarországon esetében, hanem nyújtjabeidőben a fenntartható gazdaságpolitikai pályát biztosító új költségvetési előterjesztését. Álkérdése – „Hogyan szeretne az Európai Unió és az európai gazdaság kilábalni a válságból, hogy ha azt az Önök által is ismert rossz vezetői mentalitást képviseli, hogy a rosszakat támogatja, a jókat meg bünteti?” – a közös európai gazdasági kormányzással szembeni szépsézt jelzett (3). Március 15-ei ünnepi beszédében hangzott el a programadó kijelentés: „Nem leszünk gyarmat!” Hozzátette: „A magyarok nem fognak idegenek diktátumai szerint élni!” Az új jelszó Európai Unió-ellenes (és IMF-ellenes) éle egyértelmű volt, hiszen Moszkva és Brüsszel egy kalap alá került a gondolatmenetben (2).

Hagyományos euroszeptikus húrokon játszott áprilisi vidéki útján, ahol kijelentette: „nem attól lesz az európai gazdaság versenyképes, hogyha Brüsszelből meg akarják mondani, hogy milyen méretű tyúkretrecben kell tartani az állatokat” (3). Egészen más hangon beszélt a „kohézió barátai” csoport ülésén, Bukarestben június 1-jén, ahol az Európai Bizottság szerepének megerősítését sürgette, és egyetértően idézett abból a brüsszeli tanulmányból, amely a felzárkóztatási támogatásoknak köszönhetően nyolc év alatt 9 százalékkal járul hozzá a magyar gazdasági növekedéshez (8).

A kőszegi Tranzitfesztiválon a Magyar Nemzet augusztus 27-ei beszámolója szerint Orbán kijelentette, hogy a kormányváltás után közvetlenül azért „vették előre” az Európai Unióval való „nagy konfliktusokat, mert kétharmados parlamenti többségük van, így az EU a belpolitikai bizonytalanságon keresztül nem tudja kikényszeríteni az akaratát”. Közölte továbbá: „A nemzeti szuverenitás kérdése minden korábbinál élesebben fog meg-

jelenni. Az EU ugyanis Brüsszelbe telepítene olyan döntési lehetőségeket, amelyekről ma még természetes, hogy a magyar törvényhozás felelőssége”. A szóhasználat erős EU-ellenes érzelmeket fejez ki (4).

Szeptember 10-ei parlamenti expozéjában Orbán kihirdette a győzelmet a spekulánsokkal, a bankszféra képviselőivel és az európai intézményekkel szemben: „Komoly konfliktusok árán, de ezekből a vitákból győztesen kerültünk ki, és ezzel kiszélesítettük Magyarország mozgásterét.” Sőt, a gazdasági nehézségekért a felelősséget az EU-ra hárította: „az Európai Unió inkább a probléma forrása. Mi, magyarok épp azért nem tudunk előrehaladni, mert visszahúz bennünket az eurózána válsága.” (3)

Összesítés

A hivatkozott miniszterelnöki megnyilatkozásokból kirajzolódik Orbán Viktor „kettős beszédének” íve: míg a soros magyar tanácsi elnökségi fellépésekor alapvetően Európa-párti politikusnak mutatkozott, „hazai” használatra bevezette az európai intézményeket és a magyar törvényhozásba való uniós „beavatkozást” gyakran rendkívül radikálisan bíráló nyelvezetet. A két szélsőség az értékelt 21 megnyilvánulás pontszámaiban is megmutatkozik: ezeken belül a miniszterelnök 11 alkalommal az EU-szeptikus regiszterben játszott, míg összesen 7 alkalommal puha EU-pragmatikus vagy annál is pozitívabb viszonyt mutatott az integrációt illetően. Átlagos attitűdje a PERC-skálán szilárdan az EU-pesszimista (5) kategóriába sorolható.

A Fidesz PERC-mutatója

A Fidesz ellenzékben: 2009. május – 2010. május/június

A Fidesz Európához való viszonyának részletes tanulmányozását a 2009-ben kelt Európai parlamenti választási programmal kezdtük. Ez a dokumentum alapvetően konstruktív hangot üt meg, Magyarországot az unió keretei között helyezi el a nemzetközi térben, azt vallja, hogy a nemzetek feletti Európa és a nemzetek Európájának koncepciója összeegyeztethető. A programból egy viszonylag egységes Európa-vízió bontakozik ki, szakpolitikai kérdésekben részletes, stílusa EU-konform. A program hangsúlyosan beszél a nemzetpolitika céljairól, a kisebbségben lévő magyarok érdekeinek érvényesítéséről, amit európai kontextusban lát megvalósíthatónak. Leginkább EU-konstruktív elemek azoknál a szakpolitikáknál bukkannak fel, ahol valamilyen társadalmi probléma megoldása csupán belpolitikai eszközökkel különösen nehéz. Mindemellett a Fidesz EP-választási programja nem haladja meg a tagállamok Európájának alapvető koncepcióját, nem támogatja a szuverenitás megosztásának újabb lépcsőfokát.

A 2009. nyár–2010. nyár közötti időszakban a fideszes politikusok mind a Magyar Országgyűlésben, mind az Európai Parlamentben követték az EP választási program fő irányvonalait, pragmatikus attitűd és csekély aktivitás volt jellemző, ami nyilvánvalóan az ellenzéki pozíciónak volt köszönhető. A Fidesz képviselői ugyanakkor támogatták a legtöbb kormányzati lépést, különösképpen amelyek a magyar uniós elnökségi előkészületekre vonatkoztak. Kritikus hangok leginkább a magyar érdekek érvényesítésével kap-

csalatosan jelentek meg. Ezzel párhuzamosan intenzív tevékenység jellemezte a fideszes európai parlamenti képviselőket, akik 2009 májusában nagy számban kerültek be az EP-be. A képviselők a vitákban az uniós fősodorhoz kapcsolódó, konstruktív tevékenységet folytattak. Az EP-programmal egybehangzó módon jelenítették meg a magyar kisebbségi érdekeket, jellemző módon európai megoldásokat keresve, sajátos magyar érdekelejtérbe tolására csak ritkán került sor. Ezzel szemben jó pár konstruktív javaslatot is támogatnak, amelyek az unió intézményeinek erősödését célozták.

Ehhez a pragmatikus hozzáálláshoz és különösen Brüsszelben/Strasbourgban aktív magatartáshoz képest meglepő, hogy a Fidesz 2010. évi, több mint 100 oldalas választási programja nem foglalkozik európai uniós politikai, társadalmi és gazdasági kérdésekkel. A Nemzeti ügyek politikája című dokumentum, amelyet később kormányprogramként törvénybe foglaltak, rögzíti ugyan, hogy Magyarország az unió tagja, a program azonban csak szórványosan említi meg az EU-t. Kutatói háttérbeszélgetés során fideszes interjúalanyunk úgy nyilatkozott, hogy „egyre nehezebb Európát képviselni Magyarországon, mint fordítva. Az emberek nem értik, és legfőképpen nem érzik, hogy mi is az az Európa.” Azt a tényt, hogy a Fidesz választási kampány- és kormányprogramja nem tesz semmiféle kísérletet arra, hogy ezt az információs hiányt pótolja, erősen negatív jelenségnek tekintjük. Úgy látjuk, ez az információ-visszatartás elhallgatja Magyarország és az EU közötti fontos kapcsolatot, kiemeli Magyarország és a nemzetek feletti unió távolságát.

A Fidesz hatalomban

2010. május/június – 2010. december: a választástól az uniós elnökségig

A Fidesz 2010. májusi hatalomra jutását követően azonnal határozott új hang jelent meg a Fidesz EU-kommunikációjában. A miniszteri meghallgatások alkalmával Matolcsy György nemzetgazdasági miniszter protekcionista gazdaság szemléletet jelenített meg, Martonyi János külügyminiszter patrióta társadalom- és gazdaságpolitikát javasolt, Navracsics Tibor miniszterelnök-helyettes úgy nyilatkozott, hogy az uniós szabályozásnak akkor van értelme, ha segíti az ország gazdasági növekedését. Míg az új kormányzati hang egyértelműen a nemzeti politikának az európai politika feletti primátusát hangsúlyozta, a külügyminiszter Európa mélyítését is fontosnak tekintette. A nemzeti retorika igénye tehát bizonyos racionális kereteken nem ment túl, ugyanakkor mégis eltávolodást mutatott az uniótól. A kormány ebben az időben több olyan gazdasági törvényt is hozott, amelyek miatt az Európai Bizottság eljárását indított Magyarország ellen. A kormány szakított az IMF-fel is. Ezt a távoldást visszatükrözik a fideszes parlamenti megnyilvánulások. Az országgyűlési bizottságokban ezzel párhuzamosan konstruktívabb tevékenység zajlott, amely alapvetően Magyarországnak az EU Tanácsában 2011 januárjában sorra kerülő elnöki pozíciójára való felkészülésre fókuszált. Összességében jellemzővé vált egy, az unióval kritikusabb hangvétel, és konfrontatívabb hangnem, amelyet leginkább a kormánypolitikusok jelenítettek meg, így politikai értelemben jelentős ez a fordulat. Az Európai Parlamentben ez a hangváltás kevésbé mutatkozott meg. A képviselők a korábban megkezdett szakmai munkát folytatták a korábbihoz hasonló puha EU-pragmatikus tónusban. Megjelentek ugyan Magyarországot pre-

feráló megnyilvánulások, ezt azonban jócskán ellensúlyozták kifejezetten EU-konstruktív javaslatok. A Fidesz-politikusok hazai és brüsszeli tematikája és hangneme ebben az időben elvált egymástól.

2011. január – 2011. július: az uniós elnökségi félév

Az Európai Unió soros elnökségéhez kapcsolódó feladatok ellátása fókuszba helyezte az uniós ügyeket Magyarországon – és Magyarországot az Európai Parlamentben. Az Országgyűlés bizottságaiban elhangzó kormányzati beszámolók alapvetően pragmatikus, konstruktív hangnemben zajlottak, jellemző volt a fideszes politikusok között a megfelelésre és teljesítményre való igény. Az Országgyűlés plénuma előtt ugyanakkor intenzív politikai vita zajlott. A soros elnöki szerepet a miniszterelnök sajátos módon értelmezte, amikor úgy nyilatkozott: csak egy öntudatában erősödő Magyarország tud segíteni Európának abban, hogy sikeresen megújuljon. Kifejtette, hogy „Mi nem hiszünk az Európai Unióban. Mi Magyarországon hiszünk, és az Európai Uniót egy olyan területnek látjuk, ahol ha okosan teszszük a dolgunkat, akkor az a valami, amiben hiszünk, és amit Magyarországnak neveznek, megtalálja a számítását.” Orbán Viktor erősen EU-pesszimista, távolságtartó hangot ütött meg, amelyből hiányoznak az európai értéktartalmak, viszont dominál a nemzeti elv és a hazszonelvűség. A külügyminiszter ezzel szemben sokkal realisabb képet festett Magyarország és az uniós viszonyáról, mikor azt állította, hogy ha Európa egységes és erős, az Magyarország számára is biztosítja az erőt, a fejlődés lehetőségét. Jól látható, hogy az „erős Magyarország – erős Európa” szlogen, amelyet a Fidesz-politikusok az elnökség alatt bejártak, két teljesen ellentétes, fordított logikájú érvelésre is alkalmasnak bizonyult, lehetőséget teremtett a nyilvánvalóan kettős beszéd alkalmazására. Ez a fordulat jól reprezentálja azt a szétartó beszédmódot, amelyet a Fidesz az elnökség ideje alatt megjelenített az Országgyűlés, a hazai média, illetve az Európai Parlament nyilvánossága előtt. A kettős beszéd bonyodalma okozott az Európai Parlament előtt zajló vitákban is. A soros elnökség szerepében fellépő miniszterelnök felszólalásait alapvetően EU-pragmatikus hangnem jellemezte, beszédeit azonban minden alkalommal felborították a magyar kormánypolitikát érő európai kritikák, amelyek az új alkotmány és a médiatörvény kapcsán bontakoztak ki. A Fidesz képviselői és a miniszterelnök szembesültek a kettős értékrendet érő kritikákkal. Míg a magyar diplomácia elkötelezett és színvonalas munkája elismerést nyert Brüsszelben, a Fidesz-kormánynak a demokrácia korlátozására tett lépéseit bíráló fogadta. A Fidesz-politikusok nem is igen tudtak másképp védekezni, mint hogy megkérdőjelezték az európai intézmények véleményformálásra vonatkozó kompetenciáját, illetve kétségbe vonták a kritikus EP-képviselők tájékozottságát Magyarországot illetően. Az elnökségi időszakot végigkísérő viták és konfrontációk azt mutatták meg, hogy a Fidesz által képviselt kettős beszéd nem az Unióval kapcsolatos differenciált viszonyt tulajdonítható, hanem sokkal inkább egymással kevésé összeegyeztethető meggyőződések jelenlétének. A Fidesz Európa-értelmezéseinkonzisztensnek bizonyult. Az időszak PERC-középpértéke EU-pragmatikus, de ez – jól dokumentálható módon – egy EU-szkeptikus és egy EU-konstruktív blokkra válik szét a magyar kormányt ért kritikákra adott válaszok, illetve a szakpolitikai megnyilvánulások mentén.

2011. július – 2012. július: az elnökség után

A soros elnökséget követő időszakban még hangsúlyosabbá vált az unió fiskális szerződéséről és az ehhez kapcsolódó további integrációról szóló vita. Ez a fejlemény, valamint az, hogy a Fidesz kormányzásában továbbra is felbukkantak az európai alapértékekkel konfrontálódó lépések, számos viharos országgyűlési vitát eredményezett. A Fidesz politikusainak magatartásában egyre szélsőségesebb módon mutatkoztak meg az Európával kapcsolatos elmentmondások. Míg a miniszterelnök és a frakció vezető politikusai az EU-pragmatizmus és az EU-szkepticizmus számos szintjét bejárták, a Külügyminisztérium fideszes vezetőit erőteljesebb EU-konstruktív hang jellemezte, akik az integráció intézményes mélyítését nemzeti kulcskérdésnek tekintették. Az EU melletti elkötelezettség és a protekcionizmus bírálatát még kritikus vitákban is vállalták, Győri Enikő egy alkalommal úgy nyilatkozott, hogy „az európai uniós tagság kezd olyaná válni, mint a levegő, ami van, természetesnek vesszük, hogy beszívjuk, lélegzünk. Természetesnek vesszük, hogy béke van a kontinensen, hogy az Európai Uniót demokratikus országok alkotják, ahol az emberi jogokat tiszteletben tartják.” Úgy vélte, hogy az unió nem a probléma, hanem a megoldás része számunkra. Ezzel szemben egy másik vitában a miniszterelnök úgy érvelt: „Az Európai Unió inkább a probléma forrása. Mi, magyarok épp azért nem tudunk előrehaladni, mert visszahúz bennünket az eurózóna válsága.” A 2012-es év a Fideszen belül a kemény EU-szkeptikus és az EU-optimista hangokat is előhívta, megszűnt a koherens EU-vízió. Elvált egymástól egy, az EU közösségi intézményeinek jogköreit mélyítő, elkötelezett csoport, másfelől jól beazonosíthatóvá vált egy erősen EU-pesszimista, protekcionista vonulat. A miniszterelnök alkalomtól függően egyik vagy másik szerepet vette fel, végső soron azonban határozottan vezette az EU-pesszimista csoportot, amelyet az is bizonyít, hogy az unióval kapcsolatban szkeptikus hangnem uralta a miniszterelnök médiában megjelenő kommunikációját. A Fidesz politikusai egy EU-konstruktív, valamint egy puha EU-pesszimista blokkra váltak szét.

Az elnökség utáni időben a helyzet az Európai Parlamentben is változott. A Fidesz EP-politikusaiban mély nyomot hagyott az a sokféle hatás, amely az elnökségi időszakban érte őket. Egyfelől a konstruktív és alapos elnökségi szakmai munka pozitív visszacsatolást kapott, másfelől a kormány politikáját érő folyamatos bírálatok sok sérelmet okoztak. A fideszes EP-képviselők felszólalásaiban a színvonalas konstruktív érvelések mellett rendre helyet kapnak a sértett megnyilvánulások, amelyekben külső támadásként értékelik a kritikai észrevételeket. Orbán Viktor EP-beli felszólalásait továbbra is tarkította a magyarázkodás – miszerint egy ilyen mértékű és tempójú ország átalakításnak természetes velejárója a sok vita –, valamint a szabadságharcos retorika: akinek kétségei vannak, az nyilván nem érti a magyarokat. A korábbi évektől eltérően az Európai Parlament fideszes képviselőcsoportjában is jellemzővé vált a szélsőségek megjelenése, még ha nem is olyan mértékben, mint a Magyar Országgyűlésben és a hazai sajtóban.

A miniszterelnök az EU-pesszimisták vezérszónoka

A Fidesznek az Európai Unióhoz való viszonya 2009. és 2012. között a jellemzően 7-es körüli PERC-értékről 6-os szint alá esett vissza. A legkonstruktívabb időszak az európai parla-

menti választások és az azt követő hónapok voltak. A Fidesz EP-választási programja konzisztens puha EU-pragmatikus, 7-es PERC-értékű dokumentum, amelyet követett a 2009. évi Országgyűlés és Európai Parlamenti munka. A Fidesz a 2010. nyári hatalomátvétel után erőteljes, protekcionista megnyilvánulásokkal tarkított nemzeti retorikát vett fel. Az alkotmányés más nagyjelentőségű törvények megváltoztatása számos ponton ütközött a demokratikus európai éthosszal és több esetben magával az uniós szerződéssel is, ami nyílt összeütközéseket eredményezett az unióval. Az elnökség időszaka így nagyon ellentmondásosra sikerült: annak ellenére, hogy a magyar Európa-politika túlnyomórészt konstruktív és előremutató volt, a demokratikus értékek csorbítása rendre megkérdőjelezte a Fidesz európai elkötelezettségét. Ezek az ellentmondások a Magyar Országgyűlés és az Európai Parlament napirendjén is egyre inkább megmutatkoztak, és a Fidesz-politikusok egymáshoz képest is széttartó, ellentétes irányú Európa-viszonyára mutattak rá. A különbségek 2011 és 2012 között tovább mélyültek EU-szeptikus, illetve az ezt ellensúlyozó EU-konstruktív irányba. Látványos azonban, hogy míg a fideszes EU-szeptikus hangok egyre inkább felerősödtek, az EU-konstruktív hangok a nyilvánosság számára láthatatlanabb tereken tudtak csak megnyilvánulni. Ennek oka az, hogy az EU-szeptikusok vezérszónoka maga a miniszterelnök volt, aki csak elvéve és jelentős nyomás alatt hangoztatott EU-konstruktív véleményt. Egy prominens fideszes politikus kutatói háttérbeszélgetésen úgy nyilatkozott, hogy a Fideszben a legtöbben magyar szemüvegen keresztül nézik az uniót, sokan vannak, akik nem igazán értik, hogy mi zajlik ott.

Megállapítható, hogy az Európai Unió a Fidesz-politikusok többsége és a miniszterelnök számára nem működik értékorientációként és igazodási pontként, hanem az integrációra sokkal inkább történelmi szükségszerűségként tekintenek, amely bizonyos kérdésekben segít ugyan Magyarország problémáinak megoldásában, hozzájárul az ország haladásához, más kérdésekben azonban fájdalmasan korlátozza az ország szuverenitását. Az ebből fakadó ellentmondásokat egyik beszélgetőpartnerünk úgy magyarázta, hogy „egy ilyen törvényhozási dömpingben, ami a magyar parlamentet jellemzi, nem lehet tökéletesen alkalmazkodni az európai jog bonyolult rendszeréhez”. Más fideszes beszélgetőpartnerünk, bár szívesen látna egy integráltabb Európát, ami valóságos politikai uniót takar, de ebben a pillanatban nem látja ennek esélyét. A széttartást jól mutatja egy olyan fideszes vélemény is, amely szerint, „egyszerre vagyunk európaiak és magyarok, de igazán csak magyarként lehetünk európaiak”. A fideszeseknek csak kisebb része látja az európai és magyar identitást összeegyeztetőnek, a többség számára ez választási kényszerűt okoz. Az unió történelmi értékei, demokratikus értékrendszere, a nemzetközi együttműködés magasabb szervezeti szintje nem interiorizálódott a Fideszben.

Ha a Fidesz hosszabb fejlődését tanulmányozzuk, akkor elmondható, hogy az európai értékkövetés az idő során gyengült a Fidesz politikai gondolkodásában, az elmúlt három év során pedig jól dokumentálható módon tovább lazult. A 2009-ben egyértelműen stabil, puha EU-pragmatikus (7) attitűd 2012-re 6-os szintre esett vissza. Mi több, a PERC-érték egy lefelé menő spirál középpértéke, tehát míg 2009-ben a 6–7-es érték dominálta a Fideszt, addig 2012-ben az 4–5-ös, illetve 7–8-as zónában koncentráltak a felszólalások. A kö-

zépérték által rejtett magasabb értékek azonban a kevésbé nyilvános terepeken kaptak csak helyet, ezért indokoltnak tűnik az értékek súlyozása. Tekintettel arra, hogy a Fideszben a domináns EU-szkeptikus véleményt maga a miniszterelnök jeleníti meg, és hogy a kormány több alkalommal nagy tömeget mobilizált olyan utcai demonstrációra, amely EU-ellenes jelszavakkal operált, illetve hogy a kormányhoz közeli sajtó erőteljes EU-ellenes retorikáját a kormánypolitikusok nem korrigálják, 0,5 értékpontot levontunk a Fidesz összesített PERC-indexéből. Ennek alapján a Fidesz PERC-indexe a 2009–2012-es időszakban összesen 5,7, azaz gyenge EU-pragmatikus.

A Fidesz PERC-mutatója		
2009-es EP választási program		7
2010-es OGY választási program		5
Felszólalások az EP-ben	2009. május – 2010. június	7
Felszólalások az OGY-ben	2009. május -2010. június	7
Felszólalások az EP-ben	2010. július – 2010. december	7
Felszólalások az OGY-ben	2010. július – 2010. december	6
Felszólalások az EP-ben	2011. január – 2011. július	6
Felszólalások az OGY-ben	2011. január - 2011. július	6
Felszólalások az EP-ben	2011. július – 2012. július	6
Felszólalások az OGY-ben	2011. július – 2012. július	6
Orbán Viktor média-interjúi		5
Átlag		6,2
Mínusz		0,5
Összesen		5,7
Kerekítve		6 (EU-pragmatikus)

MAGYAR SZOCIALISTA PÁRT (MSZP)

Bevezető

„Az európai uniós tagságnak és csatlakozásnak nincsenek hátrányai, csak nehézségei vannak, amelyekért azonban a végeredmény bőven kárpótol.”

A rendszerváltás után hivatalba lépett konzervatív Antall-kormány a külpolitika hármashatárán definiálta az ország mozgásterét: a NATO- és EU-közeledés (integráció), a nemzetiségpolitika, és a szomszédságpolitika alkotta a magyar külpolitika három pillérét. Az integráció szükségességét tekintve konszenzus uralkodott a politikai elitben, ezen belül az MSZP – és az általa vezetett koalíciós kormányok 1994–1998, valamint 2002–2010 között – kifejezetten a modernizációs horgony szerepét, s különösen a gazdasági felzárkózás lehetőségét látták az európai integrációhoz való csatlakozásban. Ez nagyon is érthető attitűd volt. A baloldali politikai elit számára az Európai Közösség a 80-as évektől mint gazdasági mentőöv tűnt fel, az Európa-orientáció az eladósodás következményeként jelent meg, a tényleges tagság pedig egy elkezdett folyamat logikus betetőzését jelentette. Mivel a csatlakozás egyik alapkritériuma a belső piac feltételeinek való megfelelés volt, ez felerősítette a szocialisták egészen a második Orbán-kormány idejéig terjedő, mindenekelőtt a gazdaságra koncentrált, pragmatikus–szakmai hozzáállását az EU-t illetően is.

Jóllehet Magyarország EU-csatlakozási kérelmét még az MDF vezette kormány nyújtotta be 1994 áprilisában, a csatlakozási tárgyalások 1998. tavaszi kezdetéig tartó előzetes jogharmonizációs időszak a Horn-kormány idejére esett, amelyben a miniszterelnök testesítette meg a par excellence pragmatizmust. Ennek kifejeződése volt, hogy – elődeivel szemben – Horn kimondottan az európai integrációra helyezte a külpolitika elsődleges súlypontját a sikeres szomszédságpolitika, illetve nemzetpolitika előtt. Hasonlóképpen, a csatlakozási tárgyalások során, majd azok záró szakaszában – amely a 2002 májusában belépő, Medgyessy Péter által vezetett MSZP-kormány idején zajlott – a szocialisták EU-hoz való viszonyát az alkalmazkodás, a megfelelés politikája dominálta.

Kormányzati pozíciója ellenére az MSZP lényegében belpolitikai defenzívából vezényelte le Magyarország EU-csatlakozását. Már 2002-ben, a csatlakozással kapcsolatos alkotmánymódosítás során az egyre inkább euroszkeptikus ellenzék a szuverenitás feladásával vádolta a baloldalt, mondván, az „internacionalisták” fel kívánják adni a „függetlenséget”. Nyakó István, az MSZP szóvivője ekkép reagált: „ha ez alatt azt kell érteni, hogy az MSZP modern szociáldemokrata pártként a globalizáció kihívásait tekintve a nyitás és a nemzetközi együttműködés útját tartja az ország számára sikeresnek, akkor el kell fogadjuk Orbán Viktor kritikáját”.

Az EU belső viszonyai, azok átalakítása, az integráció jövője ezután is kevésbé foglalkoztatta a minden terepen védekezésre berendezkedett baloldali pártot. „Az európai uniós tagságnak és csatlakozásnak nincsenek hátrányai, csak nehézségei vannak, amelyekért azonban a végeredmény bőven kárpótol” – fogalmazta meg az MSZP-s hitvallást az uniós tagságról tartott 2003-as népszavazás kampánynyitójában Kovács László külügy-

miniszter, aki a csatlakozás melletti érvek között felsorolta az érdekérvényesítés eszközeinek bővülését, Magyarország – és azon belül a leszakadt térségek – felzárkózását, az életszínvonal és az életminőség javulását, az agrártámogatások jelentős bővülését. Az EU-tematika hiánya, a közvéleménynek a kormányzati kommunikációs passzívításból is fakadó alulinformáltsága következtében a referendumon a szocialisták nem tudták kihasználni az EU-kártyát, vagyis nem használhatták azt hasznos munícióként, hiszen az ismeretlen referencia volt a választók számára. Az EU-népszavazás során a szocialista EP-kampány is pusztán félelmet eloszlató próbálkozás maradt („nem tiltják be a mákot”), leginkább az információhiányon alapuló euroszeptikus hangulat kivédését szolgálta, és nem fogalmazott meg proaktívan célokat, vagy ismertetett európai vívmányokat.

Az MSZP jobbra utilitarista és fantáziátlan EU-attitűdje a következő években is rányomta a bélyegét az unióról való közbeszédre, amelyben az EU mindenekelőtt mint potenciális pénzforrás jelent meg. Az önmagát mégoly unióbarátnak beállító baloldali párt nem tett komoly kísérletet arra, hogy megváltoztassa, áttematizálja azt a Fidesz által egyre erőteljesebben alakított közhangulatot, amelyben az integrációra pusztán a nemzeti érdekérvényesítés harci terepeként tekintettek. „Leverő volt az érdektelenség, amely a 2004-es EP-választásokkal szemben megnyilatkozott. A belpolitikai haszonszerzésen kívül más perspektívát sem maguknak, sem a közönségnek nem nyújtottak a pártok” – írta erről az időszakról Lengyel László politikai elemző, hiányolva a markáns magyar véleményt, például az uniós költségvetést vagy a bővítést illetően, vagyis azt, hogy a kormányzati politika sem reflektált az EU-agenda kérdéseire, inkább a belpolitika által meghatározott terepmon maradt. Miközben az MSZP kiváló partnere volt a Fidesznek a „ki képviseli jobban a nemzeti érdeket az EU-ban?” című politikai játszmában, az integráció jövőjéről való gondolkodás teljes hiányát jól jellemezte Kiss Péternek, az MSZP országos elnöksége tagjának 2004 márciusában megfogalmazott, „nagyívú” kijelentése, miszerint: „Legnagyobb nemzeti törekvéseink legfontosabb eszköze éppen az európai csatlakozás, persze nem mindegy, hogy milyen célok érdekében és milyen eszközöket felhasználva.”

Az európai integrációval kapcsolatos, tartalmasabb megközelítés a második Gyurcsány-kormány idején vált észlelhetővé a szocialista pártban. 2007 novemberében látott napvilágot a magyar külkapcsolati stratégia alapelvei című dokumentum, amely a külpolitika három irányát sorolta fel, elsőként említve az Európa-politika fontosságát. Szerzői a magyar külkapcsolati stratégia legfontosabb értékeinek az EU-val és a NATO-val közösen vallott elveket tekintették, így az emberi méltóság, a szabadság, a demokrácia, az egyenlőség, a jogállamiság, az emberi és kisebbségi jogok tisztelete, a vállalkozás szabadsága, de a kulturális, vallási és etnikai sokszínűség védelme is helyet kap a szövegben. A dokumentum aktív szerepvállalásra – immár az EU-klub tagjaként – sarkall, azért, hogy az ország a politikaelfogadó szerepből átléphessen a kezdeményező pozícióba, vagyis a korábbinál markánsabb, de az uniós értékrendet tisztelő Európa-politika igényét jelentette. „Magyarországnak progresszív Európa-képének kell lennie, amely alapvetően az integráció mélyítésére vonatkozik” – fogalmazott a későbbiekben a kormányfő, több ízben hitet téve amellett, hogy a kétsebességes Európában Magyarország az integráció pártosi országok

közé tartozzon, és ebben kezdeményező szerepet vigyen. A kudarcos, a költségvetési politika terén az uniós jogszabályokkal tartósan ellentétes gazdaságpolitika azonban jelentősen csorbitotta az elvek szintjén konstruktívnak mutatkozó Gyurcsány-kormány európai elkötelezettségének hitelességét. A 2009-es második EP-választásra radikálisan megváltozott belpolitikai helyzetben került sor, amelyben egy egyre népszerűtlenebb MSZP egyidejűleg próbálta meg orozozni az ellenzéket, és a belpolitikai problémékat kerülve igyekezett Európa dicséretére koncentrálni. Az eredmény nemcsak a szocialista párt megroppanása, hanem az unióról való euroszeptikus közbeszéd minden korábbinál jelentősebb magyarországi térnyerése lett.

Európai parlamenti választási program, 2009

„A magyar szocialisták azért fogják dolgozni, hogy a 2013 után nyújtott támogatások egyenlő versenyhelyzetbe hozzák a magyar gazdákat.”

Médiabeli megszólalásai alapján az MSZP olykor a kritikátlan EU-barát párt címkéjét kapja. A választási programot olvasva már korántsem egyértelmű ez az EU-fória, sőt az euroszepticismus és a gazdasági nacionalizmus sem idegen egy-egy esetben a párttól.

Az MSZP 2009-es választási dokumentumában nyitó gondolatként szerepel a magyar állampolgárok EU-beli „másodrendűségének” visszautasítása, a „diszkriminációmentesség követelése”, a „legtöbbet profitálni” kitétellet egyetemben. Ezek erősen nemzeti érdekérvényesítő, illetve pragmatikus töltetű álláspontok, enyhén populista színezetű EU-kritikával vegyítve (6). A szocialisták mindenekelőtt az unió pénzügyi eszközeit mozgósítanak a magyar gazdasági válság ellen, különösen aspirálnának az általuk megnövelni javasolt közösségi Globalizációs Alapra a hazai munkanélküliek megsegítéséhez. Hasonlóképpen, a foglalkoztatás növelése, a munkahelyteremtés mint baloldali prioritás érdekében szorgalmazzák, hogy „a foglalkoztatás növelését szolgáló intézkedések és közmunkaprogramok finanszírozásába uniós forrást is be kell vonni a strukturális alapok vagy az Európai Szociális Alap terhére” (7).

A gazdaságról szólva a dokumentum nyilvánvalóvá teszi a számos szavazó előtt ismeretlen, az unió gazdasági-politikai súlyát jellemző tény, miszerint: „A magyar gazdasági életet szabályozó jogszabályok több mint 80 százaléka az Európai Unióban keletkezett vagy keletkezik” (7). A megállapítást annak az igénynek a megfogalmazása követi, hogy a közösségi szabályozást „ne a nagyvállalatokra, hanem a kis- és közepes méretű gazdasági egységekre optimalizálják”, a burkolt kritikával azonban nem párosul bizonyíték, sőt a gondolat jelszerű folytatása – „Előnyt a kis cégeknek a multikkal szemben!” – valójában nem a vállalati méretstruktúra átalakítására való törekvést, hanem gazdasági nacionalizmust sugall (6).

A gazdasági válság leküzdésében a program szerint fontos szerepet kap a tagállami kooperáció, a szolidaritáson alapuló közös fellépés. Ez azonban a szocialista felfogásban némileg egyoldalúnak tűnik, hiszen elvárják, hogy az EU-ban „különös figyelmet fordítsanak a szegényebb, a válság által keményebben sújtott közép- és kelet-európai régióra” (6) – a kissé sértett, elhanyagolt régió/ország képét közvetítve a program az uniós fejlesztési célok kijelölésénél, továbbá a pénzügyi források felhasználásával kapcsolatban is egyér-

telmúen kritikai hangnemet üt meg. Az előbbit illetően a szocialisták a „megfelelő nemzeti mozgástér”, a közösségi intézmények szempontjaitól független, „autonóm” pénzfelhasználás igényét fogalmazzák meg (6). Az uniós kassza önálló és bőséges nemzeti megcsapolási lehetőségén túl ugyanakkor az MSZP előáll intézményes, vitathatatlanul az integráció mélyítését szolgáló újítási javaslatokkal is. Ilyen például a szociális ellátások terén az európai szociális minimum feltételeinek lefektetése, az európai minimálberről szóló elképzelés, továbbá az uniós nyugdíjminimum, tagállami gazdasági teljesítményhez igazodó bevezetésének” gondolata (9).

A baloldali párt a „Minél hamarabb eurót!” szlogennel kampányolt 2009-ben. A milőbbieuróbevezetés mögötti szándék pragmatikus: a közös pénzvédőernyőként szolgálna a gazdasági válság ellen, az eladósodott családokat mentesítené az árfolyamkockázat alól (7). A szövegírók ugyanakkor hozzáteszik: „az Európai Uniónak pedig az euróbevezetés követelményeinek értékelésekor figyelembe kell vennie a különleges körülményeket”, ami a konvergenciakritériumoktól eltérő nemzeti különbánás igényére utal (6).

Az MSZP szerint az EU gazdasági ereje hosszú távon a leszakadó térségek felzárkóztatásától függ, következésképp a szocialista követelés így szól: „A felzárkóztatást szolgáló uniós költségvetést, megfelelő uniós forrásokat 2013 után is!” E logika szerint az EU érdeke, hogy minél több forrást nyújtson, különösen a mezőgazdaság, a regionális támogatások, közlekedési és energetikai infrastrukturális nagyberuházások területén – ebben az esetben sikeres lesz az integrációs projekt. Ez a felfogás nem merül el az uniós költségvetés esetleges kiterjesztésének, illetve szerkezeti átalakításának részleteiben, pusztán annak megőrzése mellett teszi le a voksát (7). Az MSZP EP-választási programja ugyanakkor – nevesítve Gyurcsány Ferenc miniszterelnök válságkezelő elképzeléseit – konkrét javaslatként veti fel az euróövezeti és az euróövezeten kívüli országok összefogásával létrejövő, közös európai bankmentő-csomagról szóló tervet, ami fontos integrációs lépésként, valamint a kétsebességes Európa, az euróövezeten belüli és abból kimaradó országok közti különbségtétel elleni fellépésként értékelhető (8). A szöveg szintén Gyurcsány nevéhez köti az Európai Pénzügyi Felügyelet létrehozásáról szóló tervet, amely a tagállami pénzügyi intézetek hatékonyabb felügyeletére irányul. Az új, tagállamok feletti szupranacionális struktúra szintén föderális irányba való elmozdulást jelent, és magas pontszámmal honorálható (8). Sajátos fordulatként azonban a devizahitelek érdekében a szocialisták azt is szorgalmazzák a programban, hogy az Európai Központi Bank a magyar forintban kibocsátott államkötvényeket is fogadja el fedezetként, illetve széles körben tegye lehetővé a forint-euró csereügyleteket. A cél a forint-euró árfolyam stabilizálása, és a devizahitelek könnyebb átváltása forint alapú hitelekre, amely a szándék szerint segítene a magyar gazdaságon, miközben a maastrichti kritériumokat megkerülő különútként szolgálna (6).

Az energiapolitikát az egyik kiemelt ügyként kezelve a szocialista EP-program „erős közös európai energiapolitika” kialakítását szorgalmazza, amely garantálja „az energiabiztonságot, az olcsó és környezetbarát energiát”, kiáll a Nabucco-gázvezeték megépítése, valamint a magyar, szlovák és a román gázvezeték-hálózat, továbbá a horvátországi gázterminálok összekötése mellett (8). A magyar mezőgazdaság, továbbra is az uniós tagság

haszonélvezője legyen” – folytatódik a dokumentum – , egyszersmind azt is megígérve, hogy „a magyar szocialisták azért fognak dolgozni, hogy a 2013 után nyújtott támogatások egyenlő versenyhelyzetbe hozzák a magyar gazdákat”. Az intézményesített hátrányos megkülönböztetést sugalló szöveg elhallgatja, hogy 2014-től a közösségi jogszabályok automatikusan egységes közösségi agrártámogatásokat írnak elő az EU valamennyi tagállamában (6). A program agrárfejezetében lényeges elemként jelenik meg a termőföld, „magyar kézen” maradásának szorgalmazása, ami közösségi alapszabadság korlátozását célzó protekcionizmust jelez (5).

„Összeurópai ügyként” kezelné ezzel szemben az MSZP a nemzeti kisebbségek védelmét. A párt nem elégszik meg a kisebbségekhez tartozó egyének jogaival, amelyeket a Lisszaboni Szerződés garantál, hanem sürgeti, hogy a „kisebbségi jogi klauzulára építve hozzuk létre az uniós kisebbségvédelmi jogot”. Utóbbi értelmezését is megvilágítja: „a kisebbségek egyéni és közösségi jogait, kulturális, közigazgatási, területi autonómiához való jogát”, valamint a „témakör súlyát” kívánják elismertetni (9). Az EU bővítését illetően az MSZP támogatja Horvátország és Szerbia tagságát, Ukrajna és az EU szoros partnerségi kapcsolatát, valamint a szabad mozgást korlátozó vízumkötelezettség eltörlése mellett teszi le a voksát (8). A magyar és uniós állampolgárság összeférhetősége melletti explicit politikai kiállást megspórolva, befejezésül a dokumentum, „az Európai Unió, mint a közösségek közössége” mellett kampányol, támogatva a szubszidiaritás, a regionalizmus, a közösségi önkormányzatiság elvét (7), továbbá az általánosságok szintjén leszögezi, hogy a szocialisták „az EU reformját elsődleges feladatnak” tekintik, és a politikai unió, a föderalista szövetség irányába tett lépéseket szorgalmaznak (9).

Az MSZP 2009-es EP-választási programjára összességében a haszonmaximalizáló és gyakran egyedi elbánást igénylő unió-felfogás a jellemző, amely – egyes konkrét, szakpolitikákat érintő integrációmélyítő és -támogató javaslataitól eltekintve – nem reflektál az európai politika fősodrára, az EU várható irányára. Mindezt tekintetbe véve a program PERC-besorolása puha EU-pragmatikus (7).

Országgyűlési választási program, 2010

„A közösségi szolidaritást várjuk és kívánjuk”

Az MSZP „Nemzeti modernizáció, összetartó közösség: Ajánlat a demokratikus oldal programjára” című 2010-es választási programja a „Külpolitikai stratégiai feladataink” és célzottabban az „Uniói politika” fejezetében szól az Európai Unióról kialakított baloldali álláspontról.

A dokumentumban, a külpolitikai fejezetet is beleértve, nyolcszor szerepel az uniós forrás kifejezés, amely egyértelműen mutatja, hogy a párt a pénzügyi támogatások elnyerését tekinti az egyik, ha nem a legfőbb uniós vívmánynak. Külön szól a szöveg arról, hogy Magyarország mennyit profitál az uniós tagságból: a fejlesztéspolitikáról szóló fejezetben a szerzők kiemelik, hogy – a hazai társfinanszírozással együtt – 2007–2013 között 7 ezer milliárd forint áll rendelkezésre fejlesztési célra, ami az EU-nak 2004-től befizetendő összeg többszöröse.

Míg a magyar válságkezelésről szólva konkrét utalást nem találunk az EU-ra, utána azonban a Lisszaboni Szerződést nevesíti a szöveg. A szocialisták „hisznek” a Lisszaboni Szerződés végrehajtása során „az európai integráció felgyorsulásában”, és ezt „belső politikai folyamatok szervezésében és a külpolitika alakításában” is figyelembe veszik (8).

Az unióval is összefüggő konkrét külpolitikai vívmányok között a schengeni határnyitás, az USA-ba való vízum nélküli utazás szerepel, valamint az a tény kap említést, hogy Budapest adhat otthont az Európai Innovációs és Technológiai Intézetnek (7). Míg a szocialisták támogatják a déli és keleti szomszédok euroatlanti integrációját, a dokumentum nem ad külpolitikai állásfoglalást a konkrét magyar szerepvállalást, például a Nyugat-Balkán integrációját tekintve (6). A részletek megvilágítása nélkül csupán „felelős” külpolitika folytatását ígéri a dokumentum, valamint az európai értékek itthoni és a nemzeti érdekek külföldi következes képviselőjét (7). A szocialisták külpolitikához kapcsolódó napirendjére – tartalmilag igazodva az uniós agendához – az új típusú nemzetközi kockázatok is felkerültek, mint például a globalizálódó pénzügyi folyamatok, a migráció, a klímaváltozás, az energiabiztonság, a közegészségügyet veszélyeztető külső folyamatok, határokon átnyúló bűnözés, a kábítószer-kereskedelem és a nemzetközi terrorizmus (7).

Legfőbb feladatként a dokumentum azt jelöli meg, hogy „megteremtsük a nemzetközi gazdasági válság után beinduló hazai átalakulások, felzárkózási és modernizációs törekvések külső hátterét”. Ebben az összefüggésben a szocialisták az uniót „a gazdasági és politikai integráció távlatában” értelmezik, egyszerre hívei az integráció bővítésének és mélyítésének (9). A közösségi szolidaritást „várjuk és kívánjuk” – jelenti ki. A belső szövetségi együttműködési rendszert egyfajta ad hoc koalíciók sorozatának, változó geometriájú kapcsolatrendszernek fogják fel, amelyben a szakszédos országok mindegyikével, volt szocialista országokkal, vagy a visegrádi négyekkel kooperálnak. A német, francia, brit, olasz, skandináv, visegrádi, lengyel, trió-elnökségi országokkal folytatandó kapcsolat fontossága külön említést nyer a szövegben (7).

A szocialisták érzékelhetően a gyors euróbevezetés hívei: a 2010–2014-es ciklus konkrét vállalásai között mindenképp kiemelendő, hogy az ERM (árfolyammechanizmus) II. fázisához, vagyis a monetáris unió második szakaszához 2011-re kívántak csatlakozni a szocialisták. A közös valuta bevezetését – ez jelenti a harmadik, végső lépcsőfokot – 2014. január elsejei céldátummal kívánták elérni (8). Az MSZP kiemeli a magyar agrárgazdaság technológiai fejlődéséhez nyújtott uniós kontribúciót (7), miközben a földtulajdonból kizárná a többi uniós állampolgárt, hiszen programjában a külföldiek 2011-ben lejáró földvásárlási moratóriumának három évvel való meghosszabbítását tűzi ki célul, mondván, „minden megművelhető földdarab a magyar gazdálkodóé legyen” (5).

Összességében az MSZP 2010-es választási programja az olvasóban azt a benyomást kelti, hogy szerzői számára az „uniós” szó sűrű használata mintegy kötelező gyakorlat, ám az EU nem igazán képezi a magyar valóság integráns részét, inkább valamiféle távoli nagybácsiként, azaz leginkább pénzügyi forrásként kezelt entitásról van szó. Az Európai Unió tizenkétyszer jelenik meg a több mint 40 oldalas szövegben. A dokumentumban mégis hangsúlyos az Európai Unió mint nemzeti érdeket kiegészítő, azzal nem ellentétes érdek-

és politikai szféra említése, emellett óvatos, bár konkrétumoktól jórészt mentes utalás jelzi az integráció továbbfejlesztésének szocialista támogatását. A PERC-skálán adható besorolás mindezek figyelembe vételével a puha EU-pragmatikus (7).

Felszólalások az Európai Parlamentben

2009. június–2010. június

„Az egyes tagállamoknak is szolidaritást kell vállalniuk a közösséggel, pontosan végrehajtva a közösen meghatározott kötelezettségeket.”

2009-ben a belpolitika látványosan dominálta a szinte láthatatlan európai parlamenti kampányt. A kormányzó szocialisták „ellustulták” az európai ügyeket és az egész EP-kampányt. Az MSZP-t a 2009-es EP-választáson a protesztzavazók masszívan megbüntették a kormány teljesítménye miatt. A jócskán megcsappant szocialista képviselőcsoport – négy magyar szocialista maradt az EP-ben – továbbra is nagy elánnal vetette bele magát a törvényhozási munkába, jószerivel kompenzálva a kisebb létszámot.

A 2009–2010 nyara közt eltelt év a par excellence szakpolitika időszaka az EP-ben. A 2010-es kormányváltás még nem érezte hatását, az EP a szakpolitikai csaták terepe maradt. A fókuszba a Lisszaboni Szerződés implementációja, a pénzügyi kérdések, a válság, a klíma, és a magyar szocialisták számára oly kedves kisebbségi ügyek és antidiszkriminációs/emberi jogi aspektusok kerültek. A vitákat összegezve kijelenthetjük, hogy a szocialista megnyilvánulásokban a pénzügyi források mezőgazdaságra, környezetvédelemre való fordítása, a kohéziós alapok védelme prioritásként szerepelt. A terület, ahol egyértelmű előrelépés várna a szocialisták, a gazdaság és az emberi jogi dimenzió ügyei. A mélyebb gazdasági, fiskális integráció, egyszersmind a leszakadók, hátrányos helyzetben lévők védelme több MSZP-s felszólalás témája. A kohéziós politika és az agrártámogatások ügyét tipikusan a magyar érdekvégyesítés miatt hangsúlyozzák az MSZP-sek, amellett, hogy összességében egyértelműen igazodnak az EP által megszabott agendához, és az összeurópai érdek képviselését látják el. Mindazonáltal meg kell jegyezni, hogy noha a Lisszaboni Szerződés, a gazdasági válság, az uniós költségvetés kapcsán az EU által általában követendő irányról is szó eshetett volna, egy-két kivételtől eltekintve az MSZP képviselői mégsem tartották fontosnak az integrációs vízió felvázolását. A PERC-kutatás közvetlen szempontjából nézve a felszólalások viszonylag kiegyensúlyozottak voltak, a szocialisták által sugallt – gyakran expliciten is megfogalmazott – összkép alapján az unió jó irányba halad, mindössze kisebb hangsúlymódosításokra, kiigazításra van szükség.

A 2009. őszi EP-ülésszak nagy témája a Lisszaboni Szerződés sorsa volt. Az írországi referendum, vagyis a Lisszaboni Szerződés megszavazása kapcsán Tabajdi Csaba tért ki a kisebbségek jogaira, kifejtve, hogy a dokumentum óriási előrelépés a politikai unió, egy érték-közösség irányába, hiszen nagy mértékben kitágítja a szociális jogokat, az Alapjogi Charta pedig jogilag kötelező érvényével védi, uniós normává teszi a nyelvi és a kulturális sokszínűséget. „Az unió történetében először beszél a kisebbségekhez tartozó személyek jogairól” – fogalmazott Tabajdi, örömmel nyugtázva, hogy „végre elindulhatunk egy uniós kisebbségvédelmi rendszer kiépítése érdekében” (8). A képviselő felhívta az alapjogi biz-

tos, Margot Wallström figyelmét arra, hogy foglalkozzon a kisebbségek – közelebről „az őshonos kisebbségek, mint a számik, a bevándorló kisebbségek és a romák – jogaival. A kisebbségi érdekképviselet egyértelműen magyar prioritás, de ebben a kontextusban többről van szó, mint egy magyar ügyképviseletéről, vagyis magasabb érték adható, mint valamely, pusztán nemzeti szempont EU-pragmatikus felkarolásának esetében(7). Ugyancsak a Lisszaboni Szerződés írországi referenduma vitáján Gurmai Zita fontosnak tartotta kiemelni, hogy a Külügyi Szolgálat valódi közösségi intézmény legyen, tehát a szupranacionalista Európai Bizottsághoz kapcsolódjon és „az általános közösségi költségvetés részét” képezze(8). A Lisszaboni Szerződés kapcsán felállt új intézményi architektúráról szólva az uniós külügyi főképviselet fajsúlyos politikai szereplőként képzeltek el a magyar szocialisták, „aki élvezzi a Bizottság, a Tanács és a nemzeti diplomáciai szolgálatok támogatását”. Gurmai ugyanakkor – a nemzeti érdekképviselet szerepét vállalva – felröptette, hogy a Bizottság bizonyos főigazgatóságain (DG Relex és DG Enlargement) alulreprezentáltak a magyarok, és sürgette, hogy a külügyi szolgálati helyek kiosztásánál ezt vegyék figyelembe(7).

Göncz Kinga a 2009. októberi Európai Tanács (EiT) csúcstalálkozó kapcsán a társadalmi kohézió erősítését szorgalmazta, a foglalkoztatás növelését, valamint a társadalmi kierekesztődés megakadályozását hangsúlyozva, mint olyan ügyeket, amelyek nélkül nem lehet Európa erősebb, és nem lehet a válságot legyőzni. A szocialisták e cél eléréséhez nem tartják célravezetőnek a pusztán nemzetállami kooperációt, s világosan kimondják, hogy a nyitott koordináció gyenge, elégtelen eszköz (8).

Kifejezetten az új tagállamok érdekvédelmére helyezve a hangsúlyt, 2009. november 23-i felszólalásában, a koppenhágai klímacsúcs előkészítéséről szóló vitában Tabajdi a közép-európai államok kontribúcióját emelte ki, amelyek a klímapolitikai célok elérésében nagy terheket vállaltak: „A globális kibocsátáscsökkentési megállapodásban figyelembe kell venni az új tagállamok gazdasági erejét, és nagyon fontos, hogy ezek az eszközök ne vesszenek el ezen tagállamok számára, hogy zöld beruházásokat, megújulóenergiaforrás-fejlesztéseket hajtsanak végre.” A klímapolitika terén az „egységes uniós álláspont meglétét” méltatták a szocialisták(7).

Az akkori svéd elnökség prioritásai közül az MSZP-sek részéről az emberi jogi tematika, különösen a diszkrimináció, rasszizmus, antiszemitizmus, xenofóbia és homofóbia elleni fellépés kapott kiemelt figyelmet. Hangsúlyozták, emellett, hogy ellenzik az együttműködést a szélsőséges pártokkal, valamint üdvözlik a roma integrációért teendő európai lépéseket (8). A nem sokkal korábban lezajlott G20-as csúcsról tanácskozva az MSZP-sek szorgalmazták az adóparadicsomok elleni közösségi fellépést, és az Európai Pénzügyi Felügyelet létrehozását (vagyis Gyurcsány Ferenc javaslatát) (8). Ezt a fellépést ugyanakkor bankellenes kirohanással kombinálták, leszögezve, hogy e téren az EU-nak kell megvédenie a polgárokat. A bankellenes megjegyzést nem értékelhetjük az integráció szemszögéből, viszont az EU, mint a polgárokat védendő entitás, illetve az európai fellépés szorgalmazása értékelést érdemel (8).

A szociálpolitika terén történő integrációs előrelépést is támogatták a szocialisták, jó példa erre a Göncz Kinga nevéhez kötődő, 2009. december 18-án tárgyalt A foglalkozta-

tási és társadalmi integrációs célú európai mikrofinanszírozási eszköz (Progress) című jelentés, amely a politikus elképzelése szerint krízis kezelő eszközként működhet (8). Ezen az ülés szakon Herczog Edit továbblépést – politikai és pénzügyi támogatást – kért a Nabucco projekthez, valamint a részletek kidolgozását sürgette, annak érdekében, hogy hitelhez lehessen jutni. A szocialista politikus tehát az energiapolitika terén a Nabucco-vezeték mellett lobbizott, amely egyszerre EU-s projekt és kiemelt magyar ügy (7). 2009 decemberében, a svéd elnökségi félév lezárásakor Tabajdi ismét üdvözölte a klímapolitika terén megszületett uniós álláspontot, kiemelve, hogy a tárgyalások során Kínával és az USA-val ellentétben az EU a zöld fejlesztések élére állt. Ez – a környezetvédelmi szempontokon túl – az unió globális, külpolitikai szerepvállalásának példaként is értékelendő (8).

2010 januárjában, a spanyol elnökség beköszöntekor Tabajdi elismerte a trió első tagjának vízióját az EU jövőjéről. Úgy fogalmazott, az unió megújulásához a „zöld gazdasági növekedés, a digitális piac, a közös innovációs potenciál megteremtése és az európai oktatás érdemi fejlesztése” elengedhetetlen, míg az energiafüggőség csökkentése is valódi magyar érdek. Sürgette az új közös agrárpolitika (KAP) kidolgozását és az ehhez rendelő költségvetés meghatározását, hiszen „ellenkező esetben nem csak a KAP haszonélvezői, de az egész Közösség is sokat veszít” (7). A következő havi plenáris ülésen a bővítés állásáról szóló jelentéseket tárgyalták a képviselők. Ez ismét alkalmat adott arra, hogy Tabajdi kifejtse, mennyire fontosnak tartja az etnikumközi kapcsolatokat, a szomszédos viszony rendezését a csatlakozást megelőzően, „mert a csatlakozást követően az unió tehetetlen”, „Tessék megnézni a lettországi oroszok megoldatlan problémáját, vagy tessék megnézni Szlovákiát, ahol a Fico-kormány politikája következtében kiéleződött a szlovák többség és a magyar közösség viszonya” – hangsúlyozta a politikus, felsorolva a Törökország előtt álló csatlakozási akadályokat (kurd autonómia, nők és szexuális kisebbségek jogai, örmény népirtás kérdése) is, amelyek megoldása nélkül „Törökország nem lehet az unió tagja” (7). A nyugat-balkáni bővítés, a vízumkötelezettség eltörlése Szerbia, Macedónia és Montenegró számára 2010. január 1-jétől mind támogatásra talál a magyar szocialista csoportban, különösen a vajdasági magyarok szabad utazásának fényében (8).

A 2010 februárjában, az EiT-csúcsról és kifejezetten az EU 2020-ról eszmét cserélve fejtette ki a magyar képviselő, hogy szerinte a stratégia alapjául mely két elvnek kell érvényesülnie. Egyfelől a tagállamok közti szolidaritást emelte ki – vagyis, hogy egy államot sem hagynak hátra a válságban –, másfelől azt, hogy „az egyes tagállamoknak is szolidaritást kell vállalniuk a közösséggel, pontosan végrehajtva a közösen meghatározott kötelezettségeket”. Itt a status quo megőrzése, a meglévő *acquis* betartatása kapott hangsúlyt, s egyben kiállásként is értékelhető az egységes, nem kétsebességes Európa mellett (7). „A közös agrárpolitika és a kohéziós politika az európai integráció valódi eredményei, a tagállamok, nemzetek közötti szolidaritás szimbólumai” – mondta Tabajdi, síkra szállva az új közösségi politikák mellett is (a következő hangsúlyokat említve: tudásalapú társadalom, innováció, társadalmi befogadás, új munkahelyek létrehozása a fenntartható fejlődés ke-

retében, az éghajlatváltozás elleni küzdelem). Göncz Kinga szintén az EU 2020-ról szólva kijelentette:

„Az erőteljes nemzeti kötelezettségvállalások mellett az új stratégia sikerének záloga a közösségi politikák és a hozzájuk rendelt fölzárkóztatási, vidékfejlesztési és mezőgazdasági források fölhasználása, amely hozzájárul a gazdasági növekedéshez, a munkahelyteremtéshez. A most kirajzolódó, felülről építkező, a miniszterelnökök kiemelt politikai felelősségére építő munkamódszer is nagyobb garanciát jelent a sikeres végrehajtásra, mint a Lisszaboni Stratégia esetében.” (8) 2010 márciusában, szakterületéhez híven, ismét Göncz szólalt fel a huzamos tartózkodásra jogosító vízummal rendelkezők mozgásáról szóló vitában a tagállami jó gyakorlatok megismerése, összehangolása érdekében, és sürgette, hogy minden ország használja a SIS rendszert, mielőbb vezessék be a SIS II-t és működjön a VIS. „Európai érdek, hogy a harmadik országokból itt tartózkodók – diákok, üzletemberek, kutatók – valóban szabadon mozoghassanak” – hangsúlyozta. A SIS II és a VIS sürgetése a bel- és igazságügy terén alkalmazandó mélyebb integrációs lépés, ezért magas pontszámmal értékelendő (8).

Az EU 2020-ban foglalt elveket és prioritásokat illetően a képviselők 2010. március 24-ei vitanapon fejtették ki véleményüket, amelyre az EiT soron következő ülése kapcsán került sor. A vitában Tabajdi hiányolta a kohéziós és agrárpolitika célkitűzéseinek hangsúlyozását, miközben magyar szempontból kiemelte a „belső piac jogharmonizációját, az infrastrukturális és energiabiztonsági szűk keresztmetszetek” felszámolásának fontosságát. Az ugyancsak ekkor tárgyalt Scotta-jelentés kapcsán (A mezőgazdasági termékekre vonatkozó minőségpolitika: követendő stratégia) a közös uniói lógó használatával kapcsolatban oszlattott el félreértéseket a baloldali politikus, amikor elmondta, hogy az nem a föderalizmus irányába tett lépés, hanem azt bizonyítja a fogyasztó számára, hogy az unió különleges élelmiszer-biztonsági követelményeinek a termék megfelel, és egyben megkülönbözteti az unión kívüli világtól (9). Az uniói zöldség-gyümölcs piac szigorúbb szabályozása mellett kardoskodókkal szemben érvelve Tabajdi hangoztatta: „Ne térjünk vissza azokra az időkre, amikor túlszabályoztuk, hogy milyen legyen egy uborka görbülete”. Ez a kijelentés azonban nem EU-kritikaként értelmezhető, inkább a racionálisabb/emberközelibb/szerethetőbb Európa-kép iránti igény megfogalmazása (7). Az agrárpolitika egyébként a strukturális és kohéziós alapokról szóló áprilisi EP-vitában ismét terítékre került. Tabajdi ekkor úgy érvelt, hogy az EU „rendkívül veszélyes fordulópontra” előtt áll, amelyben választania kell, hogy „a renacionalizálás, a nemzeti bezárkózás, az egoizmus irányába tart vagy pedig elmegyünk a közösségiség irányába... a korábbi modell nem működik, a jelenlegi modell nem megfelelően működik” (7).

A 2010. márciusi EiT-csúcs kapcsán Göncz Kinga a szegénység és az elmaradott régiók finanszírozásának komplex kezelését, a foglalkoztatottság növelését, az élethosszig való tanulás ösztönzését követelte, dicsérve a magyar kormányt, amely „a szegénységre vonatkozó célkitűzések helyett számszerűsített területi kohéziós célokban gondolkodott.” „Noha a gazdasági válság kezelése és az EU 2020-as terve kijelöli a követendő irányt, teljesen érthető a visegrádi országok azon kérése, hogy az erről szóló vita ne determinálja a

2013 utáni hosszú távú pénzügyi perspektívát” – tette hozzá (7). Szocialista képviselők, Herczog Edit a 2011-es uniós költségvetés prioritásaiban egyebek közt a tudományos és műszaki haladást, innovatív technológiákat, és a fenntartható energiagazdálkodást jelölte meg támogatandó területként. A nemek közötti egyenlőségre vonatkozó 2006–2010 közötti uniós ütemterv értékeléséről szólva pedig a nők védelmét szolgáló nőjogi chartáról szóló megállapodást szorgalmazott (8).

A G20-ról szóló júniusi EP-vitában Tabajdi Csaba a gazdasági válságból való kilábalás érdekében érdemi lépéseket sürgetett a „valódi gazdasági unió létrehozására”. Értelmezésében, „ezegyrészt a tagállamok gazdaságpolitikájának sokkal hatékonyabb összehangolását jelenti. Csak a közösségi megoldások vezethetnek ki az unió válságából, a nemzeti egoizmus, a befelé fordulás csak tovább mélyíti a problémákat” – fejtette ki (8). A félév végén Göncz Kinga állt ki a plénum elé, hogy az uniós szolidaritási alap bővítését, flexibilisebb felhasználását sürgesse (8).

A magyar szocialista EP-képviselőcsoport teljesítményének pontátlaga a vizsgált időszakban 7,6. Ez az „óvatos európaiság”, amely az időnkénti enyhe kritikát ötvözi az integráció melletti tántoríthatatlan kiállással, a PERC-skálán alulról súrolja az EU-konstruktív (8) fokozatot.

Felszólalások az Európai Parlamentben

2010. július – 2011. június

„Nem fogja megspórolni magának az Európai Bizottság, hogy ne ellenőrizze a tagállamokat, hogy ezt az uniós alapvető jogot betartják-e.”

2010 nyara megváltozott viszonyokat hozott a magyar belpolitikában. A Fidesz kormány megalakulása szűkebb mozgásteret biztosított itthon az immár ellenzéki szocialisták számára a magyar elnökségi periódus 2011 első felében ugyanakkor fokozott figyelmet jelentett Magyarországon és az ellenzék számára is.

Az őszi ülésszak indulásakor, 2010 szeptemberében Tabajdi Csaba, az EP agrárügyi bizottságának tagjaként a hatékony élelmiszer-ellátásról szóló jelentésben emelte ki a tagállami és az uniós árfelügyelő-rendszer kiszélesítésének szükségességét, ilyen szakosítású ombudsman intézményének létesítését mint megoldandó feladatot (8). A 2010-es magyarországi önkormányzati választások kampányának árnyékában a szólásszabadságról szóló őszi EP-vita adott alkalmat a magyar képviselőnek arra, hogy a magyar alkotmányos rendszer átalakulásáról kifejtse a véleményét. Az unióra váró feladatot a következőképp fogalmazta meg: „Mivel az otthoni demokratikus fékek és ellensúlyok gyakorlatilag megszűntek, az örökutját, a watchdogot megmérgezték, s a mérég már lassan hat is, az egyetlen visszajelzés az európai intézményektől jöhet.” A sajtó- és véleménynyilvánítás szabadságára kitérve Tabajdi szintén az unió szerepére hívta fel a figyelmet: „Nem fogja megspórolni magának az Európai Bizottság, hogy ne ellenőrizze a tagállamokat, hogy ezt az uniós alapvető jogot betartják-e. Be kell tartatnia a Bizottságnak, monitoringozni kell, hogy a tagállamokban ne alakuljon ki a tulajdonviszonyokban monopolhelyzet... ne következzen be, hogy pártkatonákat ültetnek a közszolgálati médiumok élére. Ezek olyan jelenségek,

amelyeket az Európai Bizottságnak igenis szóvá kell tenni és ellenőriznie kell.” A képviselő tehát a Bizottságtól mint a szerződések őretől várta a közösségi törvények végrehajtásának határozottabb ellenőrzését (7).

Ebben az időszakban a magyar szocialisták felszólaltak több uniós pénzcsontra megőrzésért, intenzívebb alkalmazásáért. A kohéziós politikát az uniós „legsikeresebb és leglátványosabb közpolitikájaként” értékelő Tabajdi például kifejtette, hogy a kohéziós politika „a legátfogóbb integrált befektetési politika, amely a 2020-as stratégia célkitűzései megvalósítását elősegíti. Óriási hiba lenne ezt a kohéziós politikát szétdarabolni. Aki szétdarabolja a kohéziós politikát, szétdarabolja az Európai Uniót” (7). Gurmai Zita is az EU 2020 stratégiában szánt fontos szerepet az Európai Szociális Alapnak, mint foglalkoztatást segítő eszköznek (7). 2010 őszének-telének slágertémái között a bővítés és a vízumliberalizáció is szerepelt, amivel kapcsolatban több MSZP-s megszólalás hangzott el. Ezek mindegyike a bővítés és a liberalizáció melletti egyértelmű kiállásról tesztanúbizonyosságot. Októberben, a vízumkötelezettségről szóló vitában Göncz Kinga állt ki a Nyugat-Balkán csatlakozása mellett, hangsúlyozva, hogy csupán a (csatlakozási) kritériumok lehetnek az uniós tagság megadásának feltételei: „Elfogadhatatlan, ha a kritériumok teljesítésének elfogulatlan értékelése helyett belpolitikai megfontolások befolyásolják a kormányok lépéseit. A vízummentesség megadása egyben jelzés az érintett országoknak is: sikerrel vehetik az akadályokat, ha politikai egyetértés övezi a felkészülést” (8). A Grúziának, Albániának és Bosznia-Hercegovinának nyújtandó vízummentességet is támogatta a magyar szocialista csoport vezetője. Göncz Kinga a decemberi, grúz vízumkönnyítéséről szóló vitában általános megközelítéssel érvelt a könnyítés mellett. A cél, fogalmazott, hogy „könnyebbé tehesük az emberek közötti kapcsolatokat és közelebb hozhassuk ezen országokat az Európai Unióhoz” (8). Tabajdi Csaba a szerb és macedón vízumkényszer visszaállításától óvta az EU-t, hangsúlyozva, hogy „Szerbia szomszédjaként Magyarország rendkívül érdekelt abban, hogy ezek a problémák rendeződjenek, mind a szomszédos viszony, mind a 300 000-es magyar közösség okán”. 2010 januárjában ismét a nyugat-balkáni bővítést értékelték az EP-ben. A szerb stabilizációs és társulási megállapodásról szóló vitában Tabajdi dicsérte a szerbek eredményeit, különösképp a képviselő által az EU számára példamutatónak ítélt kisebbségpolitikát, és reményét fejezte ki, hogy Szerbia 2011-ben megkezdje az EU-csatlakozási tárgyalásokat (8).

A magyar elnökség 2011. januári indulását megelőzően az ellenzéki pártok elvileg felsorakoztak a kormány mögé, és „elnökségi békét” hirdetve támogatták a kormányt az elnökség sikere érdekében. A magyar belpolitika eseményei azonban az EP-ben is aktivizálták az ellenzéki szocialistákat. Az MSZP számára nehézséget okozott, hogy a kormány az uniós elnökség palástját viselve Európa-párti nyilatkozatokkal rukkolt elő Brüsszelben, míg Budapesten EU-szkeptikus hangott ütött meg. A fideszes kettős beszéd kontrasztja feladta a labdát a szocialistáknak, hiszen a kormány szinte árulásként értékelte azt, hogy az EP a magyar alaptörvénnyel foglalkozott, a szocialisták pedig nem kívánták a „hazaáruló” szerepét eljátszani. Ezt a skizofrén helyzetet az utóbbiak láthatóan kétféle technika alkalmazásával próbálták megoldani: a kormány teljesítményét igyekeztek leválasztani

Magyarország megítélésétől, egyidejűleg számon kérték a kormányon az európai stílust, a demokratikus jogállamot, az unió magyarok által is vállalt értékeit, azaz a magyar ügyet Európa-üggé emelték.

Ezekben a hónapokban a szakpolitikai témák részben háttérbe szorultak a magyar szocialisták plenáris szereplésein. Az elnökségi terveket értékelve Tabajdi Csaba a magyar szocialista hozzáállást foglalta össze, amikor az EP-ben József Attilát idézve kijelentette: „érted haragszom, nem ellened”, majd hozzátette: „Szeretném ezt az elnökségi félévet magyarként és európaiként büszkén, emelt fővel átélni.” A magyar EU-elnökségtől öszszességében azt várta a politikus, hogy „Európa legyen sokkal dinamikusabb és hatékonyabb, de közben őrizze meg a demokrácia szabályait és védje meg az európai szociális modell értékeit” (7). Szűkebb szakpolitikai térénumán maradvá, Herczog Edit a hozzáférhetőségésamegízfizethetőségismagábanfoglaló,többszempontú,komplexebbuniós energiapolitikáért szállt síkra (8). Emellett a gazdasági krízisből való kitéréshez kritikus fontosságúnak nevezett, de számos tagállam nyelvi nacionalizmusa miatt nehéz sorsú uniós szabadalmi jog kapcsán úgy vélekedett: „Magyarként azt gondolom, hogy elveszítjük ugyan a magyar nyelvet, de kis ár ez azokért az előnyökért, amelyekhez valamennyien hozzájuthatunk.” E szokatlanul bátor kijelentés a közösségi érdekeknek a tagállami érdek fölé helyezését jelentette (8). Politizálóbb attitűddel, Göncz Kinga „populista, nacionalista húrokat pengető harcoként” aposztrofálta Orbán Viktort, sajnálatát fejezve ki amiatt, hogy „a magyar elnökségi program végrehajtását veszélybe sodorhatják a kormány jogálmot támadó lépései” (7). Gurmai Zita viszont – elszakadvá a belpolitikai csatározásoktól – felvetette, hogy az elnökségi program nem említi a nemek közti egyenlőség kérdéseit, és kérte a Tanácsot, hogy fogadja el a szülési szabadságról szóló irányelvet, növelje a szexuális és reprodukív egésszéggel kapcsolatos jogokat és az ezekre fordítandó költségetvetési forrásokat (8).

2011 februárjában Göncz Kinga többször is felszóllalt az uniós törvényhozásban. A fenntartható nyugdíjrendszerekről szóló vitában a válság negatív hatásairól beszélve a nyugdíjak értékállóságának megórzése, a stabilitás, a méltó időskor mellett állt ki, kiemelve a tagállami különbségeket: „a magánnyugdíj-pénztári pillér megerősítése vagy létrehozása irányában máshol inkább az idő kerekének a visszafordítását látjuk... Bármi változás van, a szociális partnerekkel egyeztetni kell, megfelelő időt kell hagyni az átmenetekre.” Az európai trend felemlítése, és annak a magyar gyakorlattal való szembeállítása ezúttal csupán ürügynek tűnt a magyar belpolitika felidézésére (6). A volt külügyminiszter a gazdaságpolitika és a foglalkoztatáspolitiká közötti szorosabb koordinációra is sarkallt, majd a szociális párbeszédet illetően a tagállam közösségi felelőségére is rámutatott. „A magyar elnökségnek, a magyar kormánynak kiemelt szerepe van, nemcsak az elnökségi pozícióban, hanem abból a szempontból is, hogy mintanyújtó legyen”. (7) A magyar médiatörvény körüli felfokozott érdeklődés közepette Tabajdi hangsúlyozta, hogy a médiaszabadság magyarországi korlátozása általános európai ügy, és hogy „a Bizottság értékelése szerint a magyar médiaszabályozás ellentétes az uniós joggal. Nem csak az audiovizuális irányelvet sérti, hanem az uniós alapszerződéseket és

az Alapjogi Charta rendelkezéseit is". Az uniós jog melletti kiállásként értékelhetjük a megszólalást (7).

A gazdasági válságkezelés folyamatosan szerepelt az EP napirendjén. Márciusban az EIT-vel összefüggésben, illetve az EU-szerződésnek az euróstabilizációs mechanizmus miatti módosítását illetően, Gurmai Zita kiállt az eurózóna stabilitása, a felelősség és a szolidaritás követelményei, valamint a transzparencia, a parlamenti ellenőrzés és a demokratikus elszámoltathatóság elvei mellett (7). Az EU 2020 stratégia kapcsán a foglalkoztatás, kivált a nők munkaerőpiaci helyzete aggasztotta. A Tanács elnökségét arra kérte, hogy „legyen ambiciózus és határozott a foglalkoztatási iránymutatások kapcsán”, úgy, hogy az segítse a nőkmunkaerő-piaci részvételét, a nappali gyermekgondozás kiterjesztését. Mindezt az unió barcelonai célkitűzése szellemében tegye, amelyről – mint megállapította –, „tudjuk, hogy még messze nem teljesült”. A megszólalás a válság kontextusában a szociális dimenziót, egyes hátrányos helyzetű csoportokat támogat, ezért az integrációt kiterjesztő lépésnek értékelhetjük (8). Herczog Edit szemrehányást tett a kormány- és államfők tételének, mivel az nem tárgyalta az adóparadicsomok ügyét, felszólította a Tanácsot és a Bizottságot, hogy lépjen előre a K+F és az energiapolitika diverzifikációja területén az EU 2020 stratégia szellemében. Míg a gazdasági válságra az előrelépés, a nagyobb befektetés és szolidaritás válaszát nyújtották a szocialista képviselők, a migráció ügyében a visszalépés miatt aggódtak. Erre példa Göncz Kinga megszólalása, aki szerint az uniót érő migrációs nyomásra nem a belső határellenőrzés visszaállítása, hanem a „menekültügyi csomag, a közös európai migrációs politika és a schengeni értékelési rendszer mielőbbi elfogadása” a válasz (8).

2011 júniusában a kohéziós politika 2013 utáni stratégiájáról szóló vitában Tabajdi Csaba ismét a kohéziós költségvetés megnyírbálásának negatív következményeit ecsetelte. Érvelésében a források csökkentésével a szegényebb régiók felzárkózása kerülne veszélybe, ami az egész EU 2020 stratégiát veszélyeztetné. A politikus emellett elfogadhatatlannak nevezte a kohéziós támogatásoknak a makrogazdasági feltételrendszerhez való kötését is, „mivel a régiókat olyanért büntetnénk, olyan kormányzati politikáért, amelyre nem tudnak befolyást gyakorolni”. Ez a megközelítés a tagállami szint teljes kiiktatásának igényét jelenti az uniós felzárkóztatási politikából (8). Tabajdi júniusban, a magyar elnökség finisében a magyar elnökségi félévéről is értékelést adott, kijelentve: „Az elnökség keményen dolgozott a 27 tagállam közötti egyetértés eléréséért, amelynek célja Európa egységének és akaratának kifejezése, hogy leküzdje a válságot és megőrizze az európai integráció lényegét.” (7)

A PERC-pontszámokat tekintve a gazdasági integrációval és a bővítéssel kapcsolatos szocialista álláspontok egyértelműen felfelé húzzák az értékelést, a „magyar ügy” pedig számos alkalommal kínált lehetőséget az MSZP-eknek az európai értékrend melletti elkötelezettségük említésére. Az ebben az évben értékelt, összesen 20 megszólalás átlaga 7,5, ami a skálán EU-konstruktív (8) besorolású.

Felszólalások az Európai Parlamentben

2011. július–2012. június

„Fontos cél, hogy a megfelelő munkahely megtalálja a megfelelő munkaerőt.

Ehhez az kell, hogy a tagállamok komolyan vegyék a munkaerő szabad áramlásának EU által biztosított jogát.”

2011 nyarán a lengyel elnökség vette át a stafétabotot a Tanácsban, szeptemberben újraindult a törvénykezési munka, és az eurózóna válsága kiugró fontosságú napirendi téma maradt. Még júliusban a magyar szocialisták közül Göncz Kinga figyelmeztetett arra az EP plénumban, nehogy a belső egyensúlytalanság aláássa az európai projektet, az együttműködésnek és szolidaritásnak az eurózónán belül és kívül is érvényesülnie kell. A jóléti vívmányok és a szociális támogatások rendszerének megőrzését emelte ki, amelyeknek gazdasági stabilizátorként is működniük kell, az uniós források hosszú távú emelését pedig a siker zálogának tartotta. Göncz a közös gazdasági és költségvetési politika hiányában a közös valuta projektjét „félkészre sikeredett”-re értékelte, ezért a válságból kivezető út szerinte a „viszonylag gyorsan megvalósuló gazdasági, pénzügyi integráció az eurózónán belül” (8). A képviselő az euró mellett a schengeni rendszert tartotta az EU legfontosabb vívmányának, és a határőrizet egyoldalú tagállami újrabevetése ellen emelte fel hangját. „A migrációs hullámra a megfelelő válasz a külső határok megerősítése, a közös migrációs és menekültpolitika kidolgozása” – jelentette ki (8).

2011 szeptemberében Tabajdi Csaba is hozzászólt a gazdasági válságkezelésről szóló vitához, és a gazdasági kormányzásról szóló hatos csomag elfogadását sürgette, sőt, némileg továbblepve a föderációhoz vezető úton, úgy vélekedett, „komolyan meg kell fontolni már a közeljövőben az eurókötvények bevezetését és az ehhez hozhatóanul kapcsolódó szorosabb politikai koordinációt is” (9). Tabajdi örvendősenek nevezte a tranzakciós adó bevezetését, amit a pénzpiacok „sokkal szigorúbb felügyeletével” egészítene ki (8).

Ebben a hónapban az EP-ben terítékre került az akkor rendezett varsói keleti partnerségi csúcstalálkozó. Göncz Kinga helyeselte a lengyel elnökségnek az EU szomszédságpolitikájára irányuló törekvéseit, a keleti partnerség megerősítését az arab tavasz eseményeinek fényében vizsgálta, és hangsúlyozta, mennyire fontos a keleti szomszédság lehorgonyozása az uniós értékek mellett, aminek érdekében mihamarabb megállapodásokat kell kötni az EU keleti szomszédaival, a gazdasági és kereskedelmi kapcsolatok szorosabbra fűzéséről szóló tárgyalásokat kell kezdeni, amelyeknek a szabadkereskedelmi megállapodásoktól a vízumkönnyítésig kell terjedniük (8).

Október közepén tárgyalta az EP Bulgária és Románia schengeni övezetbe való csatlakozásának állását, amelynek kapcsán Tabajdi úgy vélekedett, nem Schengen, hanem az európai szolidaritás van válságban, vagyis „vannak még másodrendű államok”. A képviselő egyenlő bánásmódot kért Bulgária és Románia számára, mondván, azok teljesítették az EP és a Tanács által szabott feltételeket. (8) A 2011-es októberi EIT kapcsán borús képet vázolt fel a magyar szocialista delegáció vezetője: az EU a szakadék felé sodródik, nincs megfelelő összhang a vezetők között, ezért aláássák az EU hitelességét, a cselekvés, reagálóképesség nem elég gyors, tehát az „Európai Unió egyre kevésbé ura a helyzetnek”. A polgárok megnyugtatóására és az adósságválságra „tartós megoldásokat” kell találni, sürgette Tabajdi,

és négy pontban foglalta össze a tennivalókat: az Euró-Plusz Paktum intézkedéseit a közösségi jogrend részévé kell tenni, növelni kell az európai pénzügyi stabilitási eszköz forrásait, mielőbb be kell vezetni az eurókötvényeket, és vissza kell állítani a költségvetési fegyelmet. (8) Herczog Edit ismét kedvenc energiapolitikai szakterületére szorított. Úgy vélte, a gáz- és áramszállítás nagykereskedelmének európai uniós szabályozását a fogyasztók érdekeit figyelembe véve kell támogatni, segíteni kell az optimális energiafelhasználást, az ésszerű infrastruktúra-fejlesztést és védelmet kell nyújtani a fogyasztóknak, hiszen az eredmények alapján döntenek el az európai polgárok, hogy a „több Európa, jobb Európa”-e vagy sem (7).

2011 őszén egyébként Tabajdi Csaba és Göncz Kinga kiemelkedően aktív volt a plenáris üléseken (az előbbi tizenkétszer, az utóbbi tizenegyszer szólalt fel). Tabajdi például, felkérte a Bizottságot, „gyakoroljon nyomást a magyar kormányra, hogy a munka törvénykönyvének módosítása során vegye figyelembe az alapvető európai normákat” (7). Az európai szemeszterről szóló vitában ismét a Bizottsághoz fordult, igényelve, hogy az tekintse partnerek az EP-t a tagállamok ellenőrzése során. „Nincs garancia, hogy a nemzeti parlamentekben megfelelő viták folynak erről a kérdésről” – tette hozzá, és felkérte a Bizottságot, hogy küldjön összegzést a pénzügyi szemeszter végrehajtásáról folytatott nemzeti parlamenti vitákról (8).

2011 novemberében Göncz Kinga a romák helyzetével kapcsolatban szólalt fel, a franciászági kiutasításokat és a szlovák törvénytervezetet említve, amely ingyen sterilizálást, fogalmazáságtól javasol roma asszonyoknak, kiemelve a cseh és a bolgár romák elleni atrocitásokat is. Általánosan megfigyelhető, hogy ilyen emberi jogi, kisebbségi esetekben a szocialisták a Bizottság határozottabb fellépését, jelen esetben az uniós romastratégia hatékony végrehajtását várják, tehát nem új jogi eszközökben, intézményekben látják a megoldást, hanem a politikák hatékonyabb és következetesebb végrehajtását kérik számon a szupranacionális intézményen (7). Fetűnően „kilógott” a sorból Tabajdinak egy másik novemberi felszólalása. Noha a magyar szocialisták korábban rendületlenül kiálltak a horvát csatlakozás mellett, most Tabajdi az EP-plénuma előtt azt állította, hogy Horvátországban – egy korrupcióellenes vizsgálat keretében – „boszorkányüldözés” zajlik Hernádi Zsolt, a MOL vezérigazgatója ellen. Írásban benyújtott felszólalásában odáig ment, hogy „a magyar kormánynak érdemes fenntartásokkal kezelnie a horvát csatlakozási szerződés ratifikációját” (6). A hónap végén, az európai szemeszterről szólva Tabajdi ismét az eurókötvények bevezetését sürgette az eurózóna válságának megoldásához, a Bizottságot, valamint az állam- és a kormányfők testületét pedig időhúzással vádolta. Herczog Edit főleg a munkahelyteremtést hiányolta az Eit-n elfogadott csomagból, valamint az eurózónán kívüli tagokra fordított figyelmet, és az unió egészét érintő erőfeszítést hiányolta, ami vélekedése szerint a zóna tagjainak is alapvető érdeke. A kijelentések főleg azért értékelendők magasra, mert a hatékonyabb és földrajzilag kiterjedtebb válságkezelés igénye mellett kiálltak az egységes, nem kétértelmű/kétséges unióért is (8).

A tartózkodási és munkavállalói engedélyekkel kapcsolatos decemberi vitában Göncz Kinga a szabályozottan érkező migránsok és munkavállalók befogadását, mint alapvető EU-érdeket tálalta, ismét a közös európai migrációs politika elfogadását sürgette, miköz-

ben rámutatott, hogy az uniós versenyképesség javításához az új tagállamok felé is ki kell nyitni a munkaerőpiacot (8). Az EIT 2011. december eleji ülésén esett meg, hogy a magyar miniszterelnök „nem”ről „talán”-ra módosította álláspontját a pénzügyi válságkezelésről szóló intézkedéscsomaghoz való magyar csatlakozást illetően. A Tanács üléséről szólva Tabajdi az „álságos, sőt önveszéjtő nacionalista vita” jelenségére hívta fel a figyelmet, továbbá visszautasította azt a vélekedést, hogy „a pénzügyi unióról szóló szerződés lényegesen korlátozná nemzeti szuverenitásunkat”. „Kétségtelen, hogy ez a megállapodás szűkíti a nemzeti politikuskos mozgásterét, de ezáltal szűkíti a felelőtlen, rossz döntések lehetőségét is. Lehet-e ennél fontosabb érdeke a polgároknak? A négyévenkénti demokratikus választások túl hosszú kontrollján túl ez a pénzügyi unió a jelenbeli és jövőbeni valamennyi kormánytól költségvetési és gazdaságpolitikai fegyelmet igényel. Az Orbán-kormány ne játssza el a vonakodó uniós tag szerepét” – szólított fel az MSZP-s képviselő. Ez a vélekedés kétarcúságot mutat, hiszen óvakodik annak kimondásától, hogy a nemzeti szuverenitás egy komoly „szellete” valóban közösségi szintre kerül, és az uniót csupán a hazai demokratikus deficitet korrigáló mechanizmusnak látatja. A pénzügyi unió melletti – látszólag egyértelmű – kiállítás a szuverenitás-megosztást eltagadó, félrevezető érvelésre épül (6).

Decemberben Herczog Edit dicsérte a lengyel elnökséget, mivel az „a maradás helyett a haladást, a befordulás helyett a nyitást, a zaj helyett a hatékonyságot, a dacos különállás helyett az uniót választotta.” (7). Ugyanekkor nehezményezte a munkavállalói szabadság szerinte indokolatlan korlátozását, ami a bolgár és a román munkavállalókat sújtja, s a korlátozás mielőbbi feloldását sürgette. „Fontos cél, hogy a megfelelő munkahely megtalálja a megfelelő munkaerőt. Ehhez az kell, hogy a tagállamok komolyan vegyék a munkaerő szabad áramlásának EU által biztosított jogát” – tette hozzá (8).

2012 januárjával beköszönött a dán elnökség féléves időszaka, amely az EP-ben rögtön a kétharmados parlamenti Fidesz-többség létrehozta demokratikus deficit, az úgynevezett „magyar helyzet” taglalásával indult. A vitában Tabajdi Csaba kérte a Bizottság elnökét, hogy tudatosítsa a magyar polgároknak, „az Unió nem diktál, nem dirigál, ez nem Európa stílusa. Az Európai Unió nem egy külső hatalom, hiszen mi, magyarok is részesei vagyunk e közösségnek. Az unió mi is vagyunk. Az Európai Unióban, mint minden családban szokás, sőt morális kötelesség figyelmeztetni azt a családtagot, aki rossz útra tévedt. Az eltévelyedés leginkább az érintettnek rossz, de a közösség egésze is kárt szenved tőle.” (7) Göncz Kinga erőteljesebben fogalmazott, amikor kifejtette: „Magyarország önként csatlakozott az Európai Unióhoz, nem az ereje előtt hajolt meg. Egyértérett értékeivel és a demokráciával. Demokráciát, társadalmi békét, kiegyensúlyozott kereteket a sokszínűségéhez, a természetes módon létező konfliktusok békés megoldásához, a társadalmi összetartozáshoz. Ezeket szerette volna. És épp ez a baj az alaptörvénnyel.” (7) A gazdasági válságra áttérve Göncz úgy vélte, hogy a deficitcsökkentés nem tartható növekedés nélkül, ehhez azonnali döntéseket és cselekvést, valamint a felajánlott uniós források nagyobb mértékű, célzott felhasználását tartotta szükségesnek, „hogy a mai fiatalok ne érezzék úgy: ők Európa felesleges nemzedéke” (8). Herczog Edit megkésettnek és hiányosak ítélte a Tanács lépéseit, és egyebek közt a tranzakciós adó bevezetését sürgette (8).

2012 tavaszán a bolognai folyamatról érkekezve Tabajdi ismét kitért az euróvezetési válságra, amikor is egy átfogó uniós növekedési programot, munkahelyteremtést ösztönző uniós fejlesztési tervet szorgalmazott (8). A képviselő, egy márciusi felszólalásában viszszaért az agrárkérdésekhez: ennek kapcsán a gazdasági protekcionizmus ellen emelte fel hangját, a helyi termelés segítésére szólított fel, és arra emlékeztetett, hogy a globális kereskedelmet igenis nem lehet megállítani (7). Hasonlóképp tett májusban „saját”, emberi jogi szakterületével Göncz Kinga, amikor a melegjogok kiterjesztésért szállt síkra, valamint a gyűlöletbeszéd, gyűlöletcselekmények elleni európai szintű fellépést, horizontális antidiszkriminációs irányelv megalkotását követelte (8). Júniusban az uniós kohéziós politika fenntartása mellett kiállt Tabajdi azzal érvelt, hogy e politika eredményei az unió iránti bizalmat erősítenék a polgárok körében. A pénzügyi források tehát közvetve elősegítik az Unió elfogadottságát a szocialisták szerint, vagyis instrumentális szerepük van (7).

Összességében a vizsgált parlamenti évben visszaszorultak a magyar szocialista EP-képviselők részéről a szakpolitikai megszólalások, illetve ezek során szinte kizárólag – közvetve vagy közvetlenül – a gazdasági válságra fókuszáltak. Ez nemcsak azt jelentette, hogy gyakran sürgették az eurókötvények bevezetését és a tranzakciós adót, hanem szinte minden más, általuk felvetett témát (a nők társadalmi helyzete, energiapolitika, a KKV-k támogatása, kohéziós politika) a krízisből való kilábalás lehetőségeként vizsgálták. Bár az integráció mélyítésének már napirenden lévő lépéseit egyértelműen támogatták, az európai föderációhoz, a politikai unióhoz vezető eszközök terén nem mutattak különösebb kreativitást. A vizsgált tételek összpontszámának számtani átlaga 7,6, vagyis az MSZP EP-delegációjának teljesítménye ebben az évben a PERC-mutató szerint EU-konstruktív (8).

Felszólalások az Országgyűlésben

„Az európai uniós közérdek előmozdítása és az összeurópai célkitűzések következetes képviselése fontos az eredményesség és a sikeresség szempontjából.”

A MSZP számos alkalommal szólalt meg az integrációt érintő kérdésekben az OGY plenáris ülésein, ám bizottsági üléseken többször nem volt markáns álláspontja 2009–2012 között. Utóbbi 2010-ig feltehetőleg a kormányzati pozícióból fakad, ekkor ugyanis a kormány, az államigazgatás képviselői adtak elemzést, értékelést egy-egy kérdésben, az adminisztráció által előadott mondandót pedig a szocialisták nem kommentálták.

A baloldali pártban számos politikus „viszi” az európai agendát, de a megszólalások többsége a frakcióvezetőhöz köthető. Gyurcsány Ferenc volt miniszterelnök, Kovács László volt külügyminiszter és uniós biztos, valamint Káli Sándor, Kiss Péter, Szanyi Tibor képviselő vagy Hegyi Gyula, volt EP-képviselő, Duna-stratégiáért felelős nagykövet adott a vizsgált időszakban érdemleges értékelést az uniós politikáról.

A 2009. őszi ülészakon valódi szocialista véleményt első ízben novemberben, a szabadság és biztonság összeegyvetését szolgáló EU-terv, az úgynevezett Stockholmi Program kapcsán hallunk uniós ügyben. Ekkor Szanyi Tibor az ENSZ klímakonferenciája kapcsán emlékeztetett az európai ügyekkel foglalkozó bizottságban arra, hogy a tény, miszerint Magyarország jól teljesítette a kiotói vállalásokat, feljogosítja arra, hogy az ország

valós súlyánál jobban latba vesse lobbizási potenciálját, „egy picit megnövelve azért a multilaterális keretek adta lehetőségeken belül, illetve az EU álláspontjának stimulálásán” keresztül. Itt tehát az EU mint a multilaterális kapcsolatokra ható, Magyarország számára hasznosítható politikai erőforrás jelent meg (6). 2009 decemberében a környezetvédelmi bizottság napirendjén szereplő Duna-stratégia kapcsán Hegyi Gyula, a stratégiáért felelős kormányzati nagykövet úgy fogalmazott: „a Duna-völgye valamilyen módon mégiscsak a közép-európaiságnak egy központja”. Párhuzamot vonva a balti stratégiával, amelyre szerinte jellemző volt, hogy nem volt, „hozzá plusz pénz, nincs hozzá új intézmény és nincs hozzá plusz új jogszabály”, a Duna-stratégiát, karakteresebb és több forrással rendelkező tervezetnek szerette volna látni, amely valódi új projektként működhet. Ennek érdekében, 2014-től már érdemi uniós források hozzárendelésének elérését sürgette az addig megfogalmazandó projektekhez. A Duna-stratégiát illetően Hegyi tipikusan az úgynevezett változó geometriájú EU elméletére nyújtott példát, amikor megfogalmazta, hogy az országok a szubszidiaritás, a „szemezgető” gyakorlat alapján legyenek részesei a kezdeményezésnek (6). Baráth Etele ugyanakkor a gazdasági és informatikai bizottság 2010. február 17-ei ülésén a Duna-stratégiát a kelet-közép-európai identitás és európaiság megerősítésének, konfliktuskezelő eszközként látta, amely: „évszázados problémák fölé tudna a következő, tíz-húsz évben emelkedni” (8). Mesterházy Attila számára a Duna-stratégiát illetően a fő kérdés a magyar és európai ügyek összeegyeztethetősége volt (7).

2010 januárjában Andor László biztos parlamenti meghallgatása a szocialista képviselőket is aktivitásra sarkallta. Közülük sajátosként tűnt fel dr. Legény Zsolt megszólalása, ő arra kérte a biztosjelöltet, hogy „többet kellene juttatnia Magyarországnak az Európai Szociális Alap forrásaiból”. „A kialakítandó eljárásrendben vagy legalábbis abban a munkamódszerben, amelyben ön kíván dolgozni, azt gondolom, hogy a foglalkoztatás és a szociálpolitika keretén belül magyar érdekeket, illetőleg a magyar sajátosságokat bizonyosan lehet szerepeltetni” – vélekedett (6).

A 2010. október 20-án a magyar parlamentben tartott uniós politikai vitanapon az MSZP frakcióvezetője a közelgő magyar EU-elnökségről szólva kettős feladatot jelölt meg: egyrészt a nemzeti érdek képviselését, másrészt annak felmutatását, hogy az ország milyen hozzáadott értékkel és képességekkel járul hozzá az unió fejlődéséhez (7). Ehhez azonban Mesterházy Attila szerint megfelelő belpolitikai környezet is szükségeltetik: „Olyan belpolitikai légkört kell teremteni, amelyben érvényesülnek az alapvető európai értékek és normák. Ezek közé tartozik az érdemi párbeszéd.” A pártelnök a növekvő belpolitikai feszültséget azért is tartotta szerencsétlennek, mivel szerinte az elnökség épp a „Európa-tudatosság” erősítésére kínálna kiváló alkalmat. Mesterházy egy, Európa fontosságát hangsúlyozó konkrét javaslattal is élt: az uniós zászlót tegyék ki a miniszterelnök megjelenései alkalmával (9). A szocialisták frakcióvezetője szerint az ország, „elnökségi tevékenységét elsősorban azon fogják partnereink lemérni, hogy miképpen járultunk hozzá az európai napirend továbbviteléhez, az Európai Unió működőképességéhez és eredményességéhez”. Egyidejűleg Mesterházy a Magyar Szocialista Pártot, „az európai fejlődés, az európai eszmék, az Európai Unió erősödése mellett mélyen elkötelezett pártként” jel-

lemezte, és három dolgot jelölt meg az elnökségi siker fokmérőjeként. „Az európai uniós közérdek előmozdítása és az összeurópai célkitűzések következetes képviselete fontos az eredményesség és a sikeresség szempontjából” – érvelt a pártelnök. Másrészt, a magyar érdekképviselet csak úgy működhet, ha „összhangba hozzuk a közös európai gondolkodással”. Harmadsorban, hozzá kell járulni az unió „nemzetközi akcióképességének erősítéséhez” (8). A magyar EU-elnökség céljainak partikuláris értelmezését erősítette ugyanakkor az, amikor Mesterházy a sikeres elnökséget „a későbbi nemzeti érdek képviselete szempontjából” nevezte komoly horderejűnek és pártja részéről támogatandónak (6).

Hasonló irányt követve Kovács László rámutatott, hogy az Európai Bizottság prioritásai mennyire illeszkednek a magyar érdekekhez, és leszögezte, hogy az MSZP „elkötelezettsége az európai értékrend és Magyarország uniós tagsága mellett 20 éve töretlen, ez határozza meg viszonyunkat Magyarország soros elnökségéhez is” (7). Kiss Péter „az európai gondolatot kívánta közelebb vinni a polgárokhoz, amikor feladatként jelölte meg azt, hogy „építsük meg közösen az emberek útját az Európai Unióhoz”. A képviselő úgy vélte, „azok a fajta eljárások, amelyek a foglalkoztatáspolitiká kapcsán az Európai Unióban gyakorlatként kialakultak, azok bizony a nemzeti politikákhoz csak bizonyos módon tudnak hozzájárulni. Szűk módon tudnak hozzájárulni, szűkebb módon tudnak hozzájárulni, mint amennyi a Közösség felelőssége és lehetősége lehetne, hozzájárulása lehetne ahhoz, hogy a nemzetek ezt a kérdést hatékonyabban legyenek képesek megoldani... a nyílt koordináció módszere, a tapasztalatcsere, a ráolvasás vagy az európai hablaty ezekben a kérdésekben nem segít.” Kiss tehát az úgynevezett soft law módszeren alapuló, nem kötelező, a szociálpolitikára vonatkozó tagállami együttműködést elégtelennek tartotta, szávaiból egy erősebb, hatékonyabb, mélyebb szakpolitikai integráció igénye körvonalozódik (8). Harangozó Gábor a kohéziós politika kapcsán fejtette ki az álláspontját, amely során kritizálta az uniós költségvetés csökkentése melletti érveket, és a hátrányos helyzetben lévő térségek felgyorsuló leszakadásának visszafordítása érdekében megfogalmazta az elnökség határozottabb fellépésének igényét. „Nekünk ki kell mondani azt is, hogy a kohéziós politika hol rossz, és meg kell változtatnunk, vagy legalábbis arra kell törekednünk, hogy megváltozzon” – hangsúlyozta a képviselő (7). Göndör István felszólalásában Európa és Magyarország számára egyaránt fontosnak tartotta az energia kérdését, kiemelve az észak–déli vezetékrendszereket, az adriai kikötőfejlesztést és a Nabucco gázvezetékét. Nem csupán a forrásokat, hanem a „tranzitot, a szállítást, az elosztást” is diverzifikálni kell – hívta fel a figyelmet, kiállva a komplex uniós energiapolitika mellett (8).

Mesterházy Attila az elnökségi féldíót értékelő 2011. áprilisi parlamenti vitában adott újabb betekintést az EU és a szocialista párt viszonyába. Ezúttal is azt tartotta fontosnak kiemelni, hogy a siker megnövelheti az ország érdekérvényesítő képességét (6), továbbá pozitívként értékelte az energiacsúcs eredményeit, a gazdasági kormányzás terén elért konszenzust, de téves döntésnek tartotta az Euró Plusz Paktumból való kimaradást, valamint az euró-bevezetés szándékának kormányzati „lebegtetését” (8). A líbiai válság rendezéséből való kimaradást, és a keleti partnerség ülésének áthelyezését is egyértelműen kudarcnak értékelte a szocialista pártelnök, elítélve a miniszterelnök Strasbourgban

elhangzott, Brüsszelt Moszkvához hasonlító felszólalását (7). Tükrözve a hivatalos szocialista álláspontot, amely a magyar EU-elnökséget politikai kudarcként, de szakpolitikai-lag sikerként könyvelte el, az elnökségi teljesítmény mérlegelése kapcsán Szabó Vilmos a kettős beszédet, a belpolitika és az uniós szerepvállalás elkülönítését kérte számon a kormányon, amikor azt kérdezte a külügyi minisztertől: „Szolgálja-e a kormány európai alapértékekkel szembenő, antidemokratikus belpolitikája a nemzeti érdekeinket és az erős Európára iránti elkötelezettséget? Nyugat vagy Kelet felé szeretné Orbán Viktor miniszterelnök kormányozni Magyarországot?” (7)

Az Európai Tanács 2011. novemberi csúcstalálkozójáról, az ECOFIN üléséről és a válságról tartott miniszteri beszédre reagálva Kovács László a válság hatásaként megjelenő nemzeti önzést kritizálta. „A helyes válasz nem a kevesebb, hanem a több Európa, a mélyebb és hatékonyabb integráció” – szögezte le a politikus. Mindezt a pénzügyi piacok és pénzügyintézetek hatékonyabb, szigorúbb ellenőrzésében, az európai szemeszter végrehajtásában, a közös gazdasági kormányzás hatos csomagjának elfogadásában, a szankciókban, vagyis az „integráció továbbvitelében” látta megvalósíthatónak (9). A társasági adó-alapok harmonizációja mellett érvelve kifejtette, hogy az nem jelentene veszélyt a szuverenitásra, ellenben növelné a magyar versenyképességet, főképp az egységes belső piacon megjelenő KKV-k számára, valamint „növelné Magyarország tőkevonzó képességét is” (8). A volt adóügyi biztos az Európai Tanács ülése előtt fontosnak tartotta azt is kiemelni, hogy „az előrehaladás egy sor fontos kérdésben, mindenekelőtt a görög válság kezelésében azért érezhető és nyilvánvaló, és ez némi bizalomra ad okot” (8). Orbán Viktor napirend előtti felszólalását méltatva, miszerint „bankok nélkül nincs jó gazdaság, bankok nélkül nincs jó élet színvonal, a másik pedig, hogy Magyarország hosszú távú sikerének egyik feltétele Európa sikere”, Kovács hozzátette: „ezek talán az első bátortalan lépést teszik az értelmetlen és kifejezetten káros, Magyarország érdekeit sértő gazdasági szabadságharc befejezéséhez” (7).

A 2011 decemberében a miniszterelnöknek az euróválságról szóló napirendi felszólalására kapcsán az MSZP frakcióvezetője is ismertette álláspontját. Kontrázva Orbán Viktor szavait, Mesterházy úgy vélte, nem a szuverenitást félti a kormányfő, hanem a különutas, nem orthodox gazdaságpolitika, a „szabadságharc” végét jelentené a Paktumhoz való csatlakozás. A pártelnök az uniós gazdasági válságkezelő csomaggal kapcsolatos kardinális kérdésnek tartotta azt, hogy az EU „meg tud-e maradni a világgazdaság egyik legfontosabb pillérének”, megőrizve a „stabilitását, növekedését, versenyképességét”, és az „igen” válaszhoz vezető utat a fiskális unió irányába tett lépéseknek ítélte, mondván, ezek „egészen biztosan olyan lépések, amelyekkel Magyarország közép- és hosszú távon nyerni tud, ezért támogatjuk azt, hogy Magyarország csatlakozzon ehhez a kezdeményezéshez” (9).

A gazdasági és monetáris unióban megvalósuló stabilitásról, koordinációról és kormányzásról szóló szerződés Magyarország általi aláírásának támogatásáról szóló határozati javaslat általános vitájában Gyurcsány Ferenc úgy vélte, nem csodaszer a fiskális unió, amely mindent egyszerre megold, és fontos kérdésekkel (például foglalkoztatás,

ökoszociális ügyek) nem is foglalkozik, másfelől viszont – mint fogalmazott – „az unió északi tagországainak weberi értelemben használt protestáns gazdasági kultúráját teszi majd dominánssá”. Gyurcsány szerint el kell magyarázni a választóknak, hogy az idézett megállapodások egy föderatív Európa felé vezető út állomásai, amit ő személy szerint támogat. „Azt gondolom, hogy jó lesz, ha az én gyermekeim egy demokratikusan felépülő, Európa polgárai által közösen, több szinten választott nemzeti és európai kormányzás kezei között, egy erős demokratikus közösségnek a polgárai lesznek. . . . Amikor a nemzetek Európája volt a meghatározó közös eszmei talapzat, akkor ahhoz képest a mai napig, 2012-ig érdemi és jelentős elmozdulás volt a föderatív Európa irányába, és ezzel a megállapodással is ez fog történni” – fogalmazott a volt miniszterelnök (9).

Gyurcsány érvelése szerint a magyar „mozgáster bővítésének lehetősége és képessége” az az értelmezési keret, amelyben az ország érdekei meghatározhatóak, ez szolgálja a magyar érdeket. („Magyarország mozgásterét egy mélyebben együttműködő Európában való sikeres részvétel növeli, ezért nekünk ez érdekünk.”) A fősodorhoz való csatlakozás, az „aki kimarad, lemarad” érvelés teljesen egybecsengett az ország nemzetközi, politikai elszigetelődését aggódva figyelő kritikával (6).

Bizonyos részletekbe is menve, Gyurcsány kiállt az eurókötvények bevezetése mellett, felhívva a figyelmet, hogy a monetáris unió kiteljesítése mellé uniós költségvetési fedezetet, intézményi kapacitást és szabályozókat szükséges rendelni (9). Határozottan érvelt amellett, hogy a monetáris uniónak nincs alternatívája, ugyanakkor revideálta álláspontját az euró magyarországi bevezetésének céldátumát illetően, s ódzkodott a mielőbbi euróbevezetés mellett letenni a voksát (7).

Mesterházy Attila a 2011. decemberi csúcs kapcsán arra hívta fel a figyelmet, hogy a különutas gazdaságpolitika nem ad lehetőséget arra, hogy az ország az unió politikáját befolyásolja, abba érdemlegesen beleszóljon, vagyis kiállt az EU-fősodor és a magyar érdekvédelem mellett (7). Mesterházy megdicsérte a miniszterelnök Európa melletti kiállását, a mélyítés és bővítés melletti elkötelezettségét, amelyre „végre, először” sor került, miközben emlékeztetett arra, hogy a szocialisták mindig is elkötelezettek voltak az Unió politikájával kapcsolatban (7). Szekeres Imre, „szükséges, de nem elégséges” feltételnek tartotta a válság leküzdéséhez az uniós megállapodást. A foglalkoztatás, és társadalmi kohézió terén keményen kritizálta a szöveget, hiszen e területeken az igényeknek „nem tesz eleget” (6), és további lépéseket sürgetett, például a pénzügyi tranzakciós adót, valamint egyéb növekedésgyorsító és foglalkozásösztönző intézkedéseket (8). A szocialista politikus szerint a kormány politikájának az lesz az igazi tesztje, hogy nem euró-zóna tagként érvényesnek tartja-e magára nézve a pénzügyi stabilitásra és a gazdasági kormányzásra vonatkozó megállapodás bizonyos részeit, azt sugallva, hogy pártja a megállapodást magára nézve is kötelezőnek tartaná (9).

2012 februárjában négy órán át tartó általános vita folyt a parlamenti patkóban a gazdasági és monetáris unióban megvalósuló stabilitásról, koordinációról és kormányzásról szóló szerződés határozati javaslatáról és annak megszavazásáról. A szocialista Józsa István a megállapodást kritizálta, mivel az a múlt hibáinak a kiküszöbölését célozta meg, és

nem a „kibontakozásra” koncentrálnak, amellyel nem mutat Magyarország számára a pénzügyi központtá válásra kitörési pontot, holott Magyarország „Kelet-Közép-Európa Luxemburgja lehetne” (6). A kritika mellett az integráció mélyítése mellett elkötelezettségnek is hangot adott, kiemelve: „a magyar kormány feladata, hogy e mentén tovább haladva ne álljon meg, hanem a kohéziós politikák, illetve az eurókötvény élénkítése irányába is fejtsse ki a magyar álláspont képviselőjére való igényt” (8). 2012 márciusa után az MSZP már csupán GMOügyben szólalt fel egyszer, de európai ügyeket illetően érdemi felszólalást nem találunk júniusig.

Összegzőként elmondható, hogy főképp a 2010. októberi uniós vitanapot, az elnökség értékelését vagy az euróválságról tartott vitanap plenáris ülését használták fel az MSZP politikusai, hogy az integráció további mélyítése mellett kiállva sürgessék a fiskális csomagon túllépő, a válságkezelést a szociális dimenzióval, növekedésösztönzéssel kiegészítő lépéseket, míg más szakpolitikai kérdésekben, főképp az energiaügy területén is a status quo, vagy az előrelépés mellett érveltek. A válságkezelés témakörét az MSZP képviselői rendre összekötötték a kormány különutas politikájának kritikájával. Uniós ügyek perspektivikus, részletes kifejtését csak elvétve találjuk, és azok főképp a magyar érdekegyeztetően jelennek meg. A gyér bizottsági jelenlét mellett a plenárison az MSZP láthatóbb és markánsabb teljesítményt mutatott.

Az MSZP 33 megszólalásának átlagos pontszáma 7,6, ami EU-konstruktív (8) besorolást érdemel.

Megnyilvánulások a médiában

„Magyarország nem egyenlő Orbán Viktorral”

A 2009 kezdete és 2012 közepe közötti időszakban az MSZP-politikusoktól a nyomtatott médiában (Népszabadság, Népszava, Magyar Hírlap, 168 Óra, Magyar Narancs) megjelent, EU-val kapcsolatos nyilatkozatok, interjúk fókuszában a párt EP-képviselői által Brüsszelben vitt szakpolitikai ügyek – energiaszektor, romastratégia, klímapolitika stb. – és az Orbán-kormány uniós megítélése állt. A PERC-kutatás szempontjából értékelt szövegek főszereplői az MSZP legaktívabb politikusai, köztük egyrészt a párt vezető személyiségei (Mesterházy Attila elnök, Szanyi Tibor elnökségi tag, Kovács László korábbi pártelnök és adó- és vámügyi EU-biztos), másrészt pedig a párt EP-képviselői (Tabajdi Csaba, Göncz Kinga, Herczog Edit és Gurmai Zita).

Éles vonal tapasztalható a 2010 előtti és a Fidesz kormányzása óta eltelt időszakban tett MSZP-s megnyilvánulások tematikája között. Míg ugyanis korábban dominálnak az uniós szakpolitikai kérdések, addig az utóbbi időszakban a szocialisták a sajtóban az Orbán-kormány uniós bírálataira, valamint a magyar uniós elnökség megítélésére összpontosítottak. Míg a kormányváltás előtt csak a nagyobb érdeklődésre számot tartó ügyekre reflektáltak – Szanyi Tibor részvétele a 2009-es ENSZ klímakonferencián, az új magyar uniós biztos jelölése, a Herczog Edit által 2010-ben Brüsszelben kapott Az év európai parlamenti képviselője díj –, addig az Orbán-kormány által elfogadott új médiatörvényről és az alaptörvényről sokkal többet, gyakrabban nyilatkoznak, rendre kiemelve, hogy a szo-

cialista EP-képviselők erről a két témáról azt közvetítik az EU felé: „Magyarország nem egyenlő Orbán Viktorral.”

Az MSZP-politikusok a leggyakrabban a nemzeti érdekképviselet szemszögéből viszonyulnak az integrációhoz, a célravezető eszköz azonban számukra jellemzően nem a szembenállás, hanem a nemzetközi együttműködés. A sajtóban számos alkalommal jelentik ki meggyőződésüket, hogy a jelenlegi miniszterelnök nem érvényesíti a nemzeti érdekeket az EU-ban. Mesterházy Attila pártelnök úgy véli, Orbán „nem érvényesít, hanem kárt okoz. Persze a károkozást könnyű leönteni a nemzeti önállóság, a nemzeti virtus mázával, könnyű azt mondani, hogy nekünk senki nem diktálhat. Csakhogy az igazi nemzeti érdekképviselet az, ha szövetségesek, barátok révén előrébb tudjuk vinni a magyar ügyet.” (7) A pártszempontok azonban nem mindig szorulnak háttérbe az MSZP gondolkodásában, példa rá a magyar EU-biztos jelölése 2009-ben, ami több megszólalásra is sarkallta a szocialista politikusokat. A nyilatkozók – elsősorban Mesterházy Attila, és Kovács László – kiemelik, hogy olyan közös jelöltet kell állítani, aki a nemzet számára a legalkalmasabb, de hozzáteszik: „mi feltétlenül baloldali, szociáldemokrata értékeket valló, az MSZP-hez kötődő személyt szeretnénk találni. Erre ösztökélt bennünket az Európai Szocialista Párt és személyesen Martin Schultz frakcióvezető is.” Ugyanakkor a megszólalások azt is bizonyították, a szocialisták mindenképpen olyan személyt szerettek volna jelölni a magas posztra, aki minden értelemben az európai értékeket képviseli, és szakmailag felkészült (7).

A magyar elnökségre vonatkozó szocialista sajtónyilatkozatok viszonylag nagy súlyt képviselnek. Az MSZP-s megszólalók jellemzően kételkednek a magyar elnökség sikerességében a médiatörvény és az alaptörvény, valamint Orbán EU-ellenességének negatív visszhangja miatt. A kritikák ellenére elismerik, hogy több tekintetben mégis sikeresnek bizonyult a Fidesz-kormány uniós elnöksége: Tabajdi Csaba a sajtóban üdvözli, hogy az uniós gazdasági kormányzás a magyar elnökség alatt indult be (8), és hogy ekkor fogadták el a magyar elnökség egyik legnagyobb eredményének számító romastratégiát is (8).

Kovács László korábbi pártelnök és uniós biztos az Országgyűlés külügyi bizottságának alelnöke jellemzően külpolitikai kérdéseket érintő sajtómegjelenéseiben, részletesen és hosszan elemezve a kormány EU-ellenes attitűdjét, illetve az uniós normákkal szemben álló, a demokráciát sértő intézkedéseit és az ezekre adott brüsszeli válaszokat. Az MTI-nek a 2012. májusi Európa-nap alkalmából adott nyilatkozatában például úgy fogalmaz, hogy Magyarország uniós tagsága mindenkinek előnyös, aki szeret demokráciában, jogállamban, jogbiztonságban élni, és aki fontosnak tartja a szabadságjogok érvényesülését (7), továbbá kiemeli, hogy a csatlakozás óta eltelt időszak alatt az EU Magyarország számára 8 ezer milliárd forintos támogatást nyújtott (6). A tagsággal járó kézzelfogható előnyök közül megemlíti az utazást, a tanulmányi és munkavállalási mobilitás megkönnyítését, és a magyar vállalkozások csatlakozását az átfogó belső piachoz (7). Kovács bírálja az Orbán-kormány EU-ellenes politikáját, rámutatva, hogy Brüsszel számos kötelezettségszegési és túlzottdeficit-eljárást indított az ország ellen. A politikus bírálja azt az attitűdöt a kormány részéről, amely „nagy mértékben rombolja a kormány és személy szerint a miniszterelnök

szavahihetőségét”. Kovács számos nyilatkozatában hangsúlyozza, hogy Brüsszel 98 esetben indított kötelezettségsegési eljárást Magyarország ellen, köztük olyan problematikus területeken, mint az adatvédelem, az igazságszolgáltatás függetlenségének kérdése, a jövedékiadó-mentes pálinkafőzés vagy a hulladékkezelési eljárások szabályozása és a telekommunikációs cégek különadója (7).

A szocialista politikusok 2011–2012-ben jellemzően a belpolitikai kérdésekre, illetve azok brüsszeli recepciójára fókuszáltak sajtómegnyilvánulásaikban. Mesterházy Attila elnök-frakcióvezető egy 2011 decemberében megjelent nyilatkozatában aggályosnak tartja és elítéli Orbán Viktor nemleges válaszát a pénzügyi fegyelem szigorításának céljával létrehozott uniós egyezményre. Úgy fogalmaz: „az önfejtésnek és a hülyeségnek is van határa”, ezért is üdvözlözi az elutasítást követő enyhülő, megengedő kormányzati állásfoglalást, amely nem zárja ki az egyezményhez való esetleges magyar csatlakozást. Az MSZP-s elnök-frakcióvezető nyomatékosítja: a szocialisták támogatják, hogy Magyarország csatlakozzon a kormányközi szerződéshez, továbbá az európai integráció bővítését és mélyítését szorgalmazza a jelenlegi, általa euroszeptikusnak tekintett kormányállásponttal szemben (8). A 2011. decemberi, José Manuel Barroso által Orbán Viktorhoz írt levélre reagáló sajtótájékoztatóján az MSZP elnök-frakcióvezetője ugyancsak éles kritikát fogalmaz meg a kormány „külön utas politikájáról”. Mesterházy számos, általa konzervatívnak minősített európai politikusra hivatkozik, akik szerinte bírálják az Orbán-kormány politikáját; többek közt megemlíti, Viviane Redinget, aki EU-s alapjogi biztosként az igazságszolgáltatási reform bizonyos részeit kifogásolja, és José Manuel Barrosót, az Európai Bizottság elnökét, aki a már említett levélben fogalmazta meg a Magyar Nemzeti Bank függetlenségének kormányzati lebontását célzó intézkedésekkel kapcsolatos ellenérzését, de listájában szerepel Olli Rehn pénzügyi biztos is, aki – Mesterházy megkérdőjelezhető beállításában – a magyar kormánnyal folytatott egyeztetések megszakításáról döntött, jóllehet Rehn nem konzervatív, hanem liberális politikusként ismert. A pártelnök részéről mutatott ismerethiány lerontja az érvelés meggyőző erejét, és így az adható PERC-értéket is (6). Mesterházy egyébként példátlanul minősíti a kormányt ért uniós kritikákat, és kiemelten a jegybankot érintő tervezet megváltoztatására szólítja fel a kormányt (7).

Sajátos fordulatként 2012 februárjában a Hannes Svobodával, az Európai Szocialista Párt frakcióvezetőjével tartott közös sajtótájékoztatót követően Mesterházy – annak kapcsán, hogy a Magyarország ellen zajló túlzott deficit-eljárás keretében felmerült az országnak folyósított kohéziós támogatások felfüggesztése – már azt nyilatkozta, hogy a szocialisták nem támogatnak olyan, Magyarországot érintő szankciót, amely „a magyarok érdekeit sérti”, elutasítva ezzel az uniós jog érvényesítését, legalábbis amennyiben Magyarországról van szó (6). 2012 márciusában az ATV Egyenes beszéd című műsorában Mesterházy ismét öngyilkos politikai akciónak minősíti Orbánnak az EU/IMF-tárgyalások megszakítását célzó politikáját (7). 2012 júniusában Mesterházy Brüsszelben nyilatkozik az MTI-nek Magyarország euróövezethez való csatlakozásának, és az azt előkészítő intézkedések megfogalmazásának fontosságáról (8). A pártelnök a lehívható uniós pénzek

jelentős csökkenésének lehetőségére is felhívja a figyelmet. „Nem jól állunk, hiszen az eddigi hírek alapján csökkenő forrásokra számíthatunk” – fogalmaz, hozzátéve, fontos lenne, hogy ennek elkerülésére az ország szövetségeseket találjon az unión belül (6).

Az MSZP EP-képviselői a sajtóban brüsszeli tevékenységüket népszerűsítik, beszélnek az uniós intézmények működéséről, kiemelik az EP szerepét, hatásköreit és a magyar érdekvédelem lehetőségét. Göncz Kinga a Magyar Narancsnak 2012 márciusában adott interjújában bemutatja például az EP-ben működő politikai pártcsaládokat, hangsúlyozva, hogy a progresszív pártokban politizáló képviselők szerepe minden alapjogi és demokráciakérdésben meghatározó. Az alaptörvényt ért uniós kritikákat illetően Göncz rámutat az EP és a Tanács politikai működés módjának különbségeire: „A Tanács óvatosabb az EP-nél a politikai véleménynyilvánításokkal, a Tanács tagjai ezért a színpalak mögött mondják el véleményüket.” Ezzel szemben „az EP egyszerűen nem hallgathat, ha bármelyik tagállamának bármelyik politikai oldalhoz tartozó vezetése a jelenlegi magyar kormányhoz hasonlóan jár el. Annál kevésbé, mert a képviselőkre is komoly választói nyomás nehezedik, hogy miért nem lépnek, miért hagyják, hogy Magyarországon elerőtlenítsék a szabad sajtót, árnyék vetüljön a bíróságok függetlenségére. A magyar demokrácia állapotát az EP képviselői és a választóik összeurópai ügynek tekintik” – éppen ezért az EP-képviselő fontosnak tartja az unió politikai erősítését (9).

Herczog Edit is úgy véli, hogy az európai politizálás az együttműködésről, a tárgyalásról, a kompromisszumokról, a közös nevezők felkutatásáról szól. Szakpolitikusként az úgynevezett rádiófrekvenciaspektrum-irányelv lezárását nevezi meg elnökségi sikernek, és azt, hogy zöld utat kapott a Duna-stratégia és a romastratégia (8). A szocialista EP-képviselő a magyar sajtóban is a szakpolitikák mélyebb integrációját sürgeti, mindenekelőtt a közösségi energiaszektorban. A Napi Gazdaságnak 2009 szeptemberében adott nyilatkozatában például az európai közös energiapiac létrehozását szorgalmazza, amelyen belül szerinte „Magyarország versenylőnyre tehet szert” (8).

Az EU-t érintő, jelentős részben szakpolitikai tartalmú, másrészt a belpolitikai konfliktusok által generált szocialista sajtómegnyilvánulásokra összességében jellemző, hogy azok PERC-értékét a párt konstruktív szemléletű és aktív EP-képviselőinek megszólalási emelik, míg az összbenyomást lerontja az MSZP-elnök némileg felületes uniós ismerete, a közösségi jog szelektív érvényesítését pártoló, ugyanakkor a brüsszeli támogatásokat előtérbe helyező szemlélete. Az MSZP médiaszerepléseinek besorolása a PERC-skálán együttesen puha EU-pragmatikus (7).

Az MSZP PERC-mutatója

A szocialistákat a politikai paletta egyik leginkább Európa-barát politikai tényezőjeként szokták besorolni. Ez a megállapítás azonban az euroszeptikusokkal összehasonlítva jelöli ki a párt helyét, és vajmi keveset árul el az Európa-barátság mibenlétéről. A PERC-kutatás azt célozta, hogy kiderüljön: a napi politika és a nyilvános megszólalások szintjén milyen típusú és mélységű Európa melletti elkötelezettséget találunk az MSZP prominensei között.

A 2009-es EP-választásokat követően megcsappant a szocialista frakció. A hetedik ciklusban mindössze négy szocialista képviselő került az EP-be a korábbi kilenc helyett. A korábban is itt politizáló, harcedzett Tabajdi Csaba–Gurmai Zita–Herczog Edit trió mellé negyedikként a korábban külügyminiszteri posztot is betöltött Göncz Kinga került. Az MSZP-n belül az országgyűlési bizottsági tagság szerint egy-egy képviselő felel az EU-szakpolitikát érintő ügyekért, de az EU-val összefüggő, nagyobb horderejű témákban a pártelnök Mesterházy Attila, Kovács László volt külügyminiszter és uniós biztos, olykor Tabajdi Csaba, a brüsszeli magyar szocialista képviselőcsoport vezetője nyilatkozik a sajtónak.

Az MSZP 2009 közepe és 2012 nyara közötti, integrációval kapcsolatos megszólalásait tekintve az idő előrehaladtával bizonyos időbeli tendenciamódosulást figyelhetünk meg, a nagyobb különbség azonban inkább térben jelentkezik: érzékelhető aktivitásbeli különbség mutatható ugyanis ki a pártnak az Országgyűlésben és az Európai Parlamentben kifejtett tevékenysége között. Itthon a szocialisták jórészt az EU/IMF-tárgyalásokra, a túlzottdeficit-eljárásra koncentrálnak próbálták – korlátozott eredménnyel – befolyásolni az EU-ról szóló, egyre euroszeptikusabb közbeszédet, egyébként a szocialista megnyilvánulások között alig kap helyet európai ügy, az MSZP-sek nem különösebben törekedtek arra, hogy behozzák az Uniót a hazai törvényhozás falai közé. Ezzel egyidejűleg a szocialisták Brüsszelben sokkal aktívabbnak, illetve hatékonyabbnak bizonyultak nemcsak egyes közösségi szakpolitikák (például energetika, környezetvédelem, migráció) befolyásolásában, hanem a magyar demokrácia és jogállamiság európai szintű ügyé emelésében is. Miközben azonban a konfliktusos politika számottevő munióit adott a baloldal számára az unióbarát attitűd megjelenítésére itthon és külföldön egyaránt, a párt megnyilvánulásai közül mégsem bontakozott ki markáns vízió, számottevő javaslatcsomag az EU föderális átalakítását illetően, a pártot leginkább a progresszív-követő, napi politikai eseményekre reagáló, de a távlatos elképzeléseket illetően óvatos, óvatoskodó attitűd jellemzi.

Mindezzel egyidejűleg a vizsgált időszak során némi eltolódás volt regisztrálható az MSZP-sek által szívesen felkarolt, unióval kapcsolatos ügyek témaválasztékát illetően is. A 2009 közepétől számított egy-másfél év során a szocialista retorikában – különösen az Európai Parlamentben – a közösségi szakpolitikai viták, szabályozási kérdések vitték a prímert, aminek során az MSZP-sek jellemzően az integráció mélyítése, kiterjesztése mellett szóltak fel, de kiemelt szerepet tulajdonítottak az EU által nyújtott pénzügyi támogatások mértékével, jövőjével kapcsolatos kérdéseknek is, olykor pedig – például agrárterületen – gazdasági nacionalista felhangok is színezték a szocialista beszédmódot. Ez a jellegzetesség egyenes folyománya volt a kormányváltás előtti szocialista Európa-politikának, amit jól tükrözött a párt 2009-es EP-választási és 2010-es országgyűlési választási programja is: e két, az EU-ügyeket illetően jobbra utilitarista felfogást mutató dokumentum az unióra elsősorban mint potenciális pénzforrásra tekintett.

A „magyar ügy” nemzetközi kibontakozásával párhuzamosan azonban e szakpolitikai fókusz meglehetősen háttérbe szorult, helyébe a demokrácia és jogállamiság tisztelete, mint számonkért integrációs érték került. A Fidesz-kormány Európával kapcsolatos kettős beszédének kontrasztja – kinn Európa-barát, itthon EU-szeptikus — ugyanakkor

feladta a labdát a szocialistáknak. Mivel a kormány szinte árulásként értékelte, hogy az EP napirendjére tűzte a magyar alaptörvényt, a szocialisták pedig nem kívánták a „hazaáruló” szerepét eljátszani, az MSZP a csapdát kétféle technika alkalmazásával próbálta kikerülni: a kormány teljesítményét igyekezett leválasztani Magyarországot megítélésétől, egyidejűleg, „semlegesíteni” az európai beavatkozás vádját a demokratikus magyar jogállam helyreállításának, mint összeurópai érdek hangsúlyozásával. Az időszak utolsó évében a szocialista képviselőcsoport tematikájában újból nagyobb szerepet kapott a gazdaság, immár főleg az uniós válságkezelés okozta növekedési, foglalkoztatási problémák közösségi megoldásának igénye. Figyelmre méltó, hogy az MSZP-s EP-képviselők folyamatosan napirenden tartottak számos emberi jogi típusú kérdést is, mint például a migráció, illetve az egyenlő esélyek (nők, romák) uniós szintű kezelésének lehetőségei.

Miközben a négyfős magyar szocialista képviselőcsoport szinte hiperaktív volt az uniós törvényhozásban, hazai porondon az MSZP-sek gyakran uniós mondanivaló nélkül maradtak. Ez a tény 2010-ig feltehetőleg a kormányzati pozícióból fakad, ekkor ugyanis a kormány, az államigazgatás képviselői adtak az Országgyűlésben elemzést, értékelést egy-egy integrációs kérdésben, amit nemigen követtek érdemi felszólalások a párt képviselői részéről. A kormányváltás után mind az Országgyűlésben, mind pedig a médiában szinte kizárólag Mesterházy Attilától volt regisztrálható az integráció perspektívájára is utaló megnyilvánulás. Bár a pártelnök többé-kevésbé következetesen állt ki a fiskális unió és általában az integráció mélyítése mellett, attitűdjét az unió belpolitikai és gazdasági instrumentumként való kezelése, az Orbán Viktorral folytatott „magyar érdekérvényesítő versenyfutás” dominálta. Ez utóbbit plasztikusan bizonyította, amikor Mesterházy bírálta az uniót azért, hogy a konvergenciaprogram megszegése miatt kilátásba helyezte a Magyarországának nyújtott kohéziós támogatások megvonását, azaz konkrétan magyar „érdeksérelem” esetén visszautasította a közösségi jog érvényesítését. Sajátos színfoltja volt az unióval kapcsolatos szocialista beszédnek, hogy a „föderatív EU” irányába mutató integrációfejlődést explicit módon csak Gyurcsány Ferenc üdvözölte, amikor még az MSZP képviselője volt.

Az európai integráció melletti érveket tekintve a szocialisták az elmúlt három évben, csakúgy, mint azt megelőzően, az EU „modernizációs és stabilitási horgony” szerepét tekintették a legfontosabbnak, amelyen belül a gazdasági érdekek mellett egyre jobban hangsúlyozzák a kulturális értékközösség fontosságát, ugyanakkor partnerek voltak a parciális nemzeti érdekérvényesítéssel kapcsolatos, sokszor értelmetlen és öncélú vitákban is. Miközben ritkán hagytak kétséget kiegyenlítettén Európa-barát attitűdjük felől, a szuverenitás kérdését, a föderális Európa ügyét legfeljebb felszínesen és kisebb elemeiben érintették, leginkább azonban kerülni igyekeztek. Általános impresszióként rögzíthető, hogy a különböző MSZP-s megszólalások „nem adódnak össze”, nem mutatják egy markáns arcúval rendelkező, vagy akár bizonyos európai szakpolitikákat kreatívan kezelő párt képét.

A PERC-skálán az európai integrációt és annak továbbfejlesztését támogató – elvéve némi megingással –, egyes szakterületeken konstruktivitást is bizonyító, viszonylagos kiegyenlítettséggel és koherenciával jellemezhető szocialista megnyilvánulások összességükben az indexrendszer felső régiójába (7–8) kerültek. Az összpontszámából azonban le-

vontunk 0,5 pontot, mert a párt a hazai pályán mutatta a halványabb arculatát, s mert a pártelnök elkötelezett uniópártisága időnként inkább az „Orbán-ellentétként” való megjelenés eszközeinek, semmint tényleges belső meggyőződésnek tűnik.

Az MSZP PERC-mutatója	
2009-es EP-választási program	7
2010-es OGY-választási program	7
Felzólalások az EP-ben	8
Felzólalások az OGY-ben (bizottsági és plenáris együtt)	8
Médiaszereplés	7
Átlag	7,4
Mínusz	0,5
Összesen	6,9
Kerekítve	7 (puha EU-pragmatikus)

JOBBIK MAGYARORSZÁGÉRT MOZGALOM (JOBBIK)

Bevezető

„Népszavazást az EU-tagságról”

A Jobbik 2003-as színrelépését, párttá alakulását négy évre visszatekintő szerveződés előzte meg, elődje az 1999-ben megalakult Jobboldali Ifjúsági Közösség volt, tagjai még korábban, a Keresztény Értelmiség Szövetsége (KÉSZ) diákszervezeteiben „szocializálódtak”, ismerkedtek a különféle konzervatív áramlatokkal. Az ezredforduló idején a későbbi Jobbik vezetői felismerték, ha céljuk a politikai érvényesülés, akkor törekedniük kell az önálló arculat kialakítására. Bár kezdetben lojálisak voltak a Fideszhez (Vona Gábort, a Jobbik későbbi elnökét 2002-ben Orbán Viktor személyesen invitálta a Szövetség a Nemzetért Polgári Körbe), tulajdonképpen másolták a Fidesz pozicionálását a 90-es évek elejéről. Míg a Fidesz annak idején szakított a liberális tradíciókkal, és „kinézte” magának a belső válságokkal küzdő jobboldali pártok helyét, tíz évvel később a Jobbik önállóságát a szélsőséges-ségirányabattel lépésekkel teremtette meg, a nemzedékváltás érdekében áramvonalasította a nemzeti radikalizmus addig MIÉP-képviselte irányzatát, és elfoglalta a belső válsággal küzdő, peremre szorult Csurka-párt helyét. Utóbbi antiszemitizmusát és Trianon felülvizsgálatára vonatkozó igényét további rasszizmussal, mindenekelőtt a cigányság kirekesztésének programjával egészítette ki.

Bár a Jobbik szárnypróbálgatása kétségkívül a Fidesz-fészekben történt, mindkét párt részéről megvan az erős hajlandóság a múlt e nemkívánatos fejezetének a kiretusálására. „A liberális gyökөрű, polgári tömörülés a jobboldalon kizárólagos, monopolszerepre törekszik, ezért a tőle független nemzeti erőket igyekszik saját szervezeti kereteibe kényszeríteni” – áll a Jobbik 2003-as alapító dokumentumában a Fideszről, a válasz pedig 2009-ben Kövér Lászlótól érkezett, amikor a Jobbikot az MSZP kreatúrájának nevezte.

Ez nem akadályozta meg Orbánt abban, hogy a 2010-es választás megnyerése után elátogasson a Jobbik frakciójához, és támogatást keressen politikájához. A Jobbik 2003-as alapító nyilatkozatában „a rendszerváltás befejezését” ígéri, a nemzeti–keresztény párt a radikális jobboldali szavazóknak nyújt „reális alternatívát”. Programpontjai lényegében ennek az alapvetésnek a jegyében születnek, ami alkalmas arra, hogy egyszerre váljon rendszerkritikává és a tagadáson keresztül sejtesse – konkrét ígéretek, vállalások nélkül –, hogy hatalomra jutása esetén orvosolja a sérelmeket.

„Elfogadhatatlan számunkra az uniós tagság, amely nemzeti függetlenségünk végzetes megcsönkítésével jár” – szögezi le a 2003-as pártprogram és az uniós szembenállás azóta sem változott, legfeljebb a kategorikus tagadás öltött retorikailag eltérő formákat. A csatlakozásról rendezett 2003-as népszavazás kampányában a Jobbik plakátjain az uniós zászló mellett önkényuralmi jelképeket, vörös csillagot és horogkeresztet helyeztek el, utalva az EU birodalmi jellegére, a Magyarország számára előnytelen csatlakozási szerződésre.

A párt nem indul 2004-ben az EP-választáson, ezt azzal indokolja, hogy az ország elhamarkodottan csatlakozott az Európai Unióhoz. Hogy pontosan milyen területeken elégedetlen, az nem derül ki, megreked az általánosságok síkján, érvei között olyan „ártalmak” szerepelnek, mint például a globalizáció, a liberálisnak bélyegzett gazdaság- és pénzügypolitika, az ország kiszolgáltatása az EU gazdagabb tagállamainak. Szintén visszaterő kritikája, hogy az EU-tagsággal megszűnik az ország sajátos nemzeti arculata, elveszti önállóságát. Bírálja a csatlakozásról kiírt népszavazás lebonyolítását, az elitprojekt szerinte egy szűk, az establishmenthez tartozó csoport érdekét szolgálja, és a tagság ellenzőinek nem áll rendelkezésre semmilyen lehetőség arra, hogy kifejtessék a csatlakozás ellen szóló érveiket.

A 2006-os országgyűlési választásokra ismét felsejlik a Jobbik–MIÉP közötti együttműködés lehetősége, megkötik a „harmadik út választási szövetséget”, de nem érik el a parlamentbe jutás küszöbét, ami az együttműködés felbomlásához vezet. Őszre – elsősorban az őszi beszéd, majd az október 23-ai zavargások nyomán – a Jobbik az utca pártja lesz, radikalizmusa végképp háttérbe szorítja a MIÉP-et, sokan átpártolnak a Jobbikhoz. Ezzel párhuzamosan 2007 tavaszán megjelenik az artikuláltabb pártprogram, amely Bethlen Gábor erdélyi fejedelem nevét viseli. Ebben a Jobbik leszögezi, hogy az ország 1944-es német megszállásával az országot letérelítették a jogfolytonosság útjáról, „azóta alkotmányossági válság” van, amelyet a Szent Korona-tanra épülő alkotmány visszaállításával kell megoldani.

A programpontok között már megtaláljuk a jövőben is visszaterő követeléseket, köztük a stratégiai fontosságú ágazatok köztulajdonba vételét, a privatizáció felülvizsgálatát, az uniós tagság mezőgazdaságra vonatkozó feltételeinek újratárgyalását. A párt felszámolná a „multinacionális tőke számára biztosított adókedvezményeket”, egyúttal viszont helyzetbe hozná a határon túli magyar és külföldi régiókba működőtőkét kihelyező hazai vállalkozásokat. Ez egyértelműen uniós jogba ütköző diszkriminációs politika vállalása (2). A program követeli a „társadalmi asszimilálásra nem alkalmas csoportok bevándorlásának megállítását” is. A megfogalmazás sajátos, hiszen nem nevezi meg az érintett csoportokat, de – szembe menve az uniós értékekkel – úgy tesz, mintha az asszimiláció volna a bevándorlás engedélyezésének egyetlen elfogadható feltétele (2).

Megváltoztatva öt évvel korábbi álláspontját, a Jobbik mégis elindult a 2009-es európai parlamenti választásokon, elérve első áttörő sikerét: a közvélemény-kutatások által jóval többet kapott, a szavazatok 14,77 százalékát szerezte meg. Ezt követte a 2010-es parlamenti választás, ahol a Jobbik 16,71 százalékkal az ország harmadik legerősebb pártja lett. A párt EU-ellenessége nem változott, továbbra is népszavazást követel az EU-ból való kilépésről. 2012. január 14-én az uniós intézmények budapesti képviselőlelőtt tartott demonstráción a párt vezetőinek jelenlétében elégették az uniós zászlót, tiltakozásul, amiért José Manuel Barroso, az Európai Bizottság elnöke levélben kérte Orbán Viktortól az Országgyűlésnek megküldött, a jegybankról és a pénzügyi stabilitásról szóló sarkalatos törvények visszavonását (2).

A Jobbik három képviselőt küldhetett az Európai Parlamentbe, Morvai Krisztina, Balczó Zoltán és Szegedi Csanád személyében. Balczó 2010-től az Országgyűlésben

folytatta, őt Kovács Béla követte, míg Szegedi Csanád 2012 nyarán kilépett a pártból, de nem adta fel EP-mandátumát. A párt EP-képviselőinek szakpolitikai tevékenysége pozitívabb értékelést kap a PERC-skálán, mint általában meglehetősen ellenséges uniós retorikája. Különösen az utóbbi fényében pozitív PERC-értékelést érdemel a Jobbik honlapjának elismerő beszámolója Kovács Béla EP-teljesítményéről. A Policy Solutions kutatóintézet által készített elemzésre alapozó írás címe: KB egymaga lekörözte az MSZP képviselőcsoportját. Ugyanis, mint a magyar EP-képviselők aktivitását vizsgáló PS megállapítja, „az Európai Parlamentben ritka, hogy nem valamelyik frakció tagja kap jogot vélemény készítésére, így a két – amúgy közvetlenül vagy közvetve orosz relációjú – dokumentum elkészítése jelentős eredmény”. A Jobbik büszkén emeli ki a PS tanulmányából, hogy „KB egymaga kétszer annyi véleményezői megbízást kapott, mint az MSZP négy képviselője együttesen”. (Az „eredmény” súlyából némileg levon, és a Jobbik méltatása arról nem ejt szót, hogy a PS szerint az év EP-képviselői Kósa Ádám (Fidesz) és Göncz Kinga (MSZP). A képviselői tevékenység hierarchiájában ugyanis a véleményezésnél magasabb, tekintélyesebb a jelentés készítése, az állásfoglalás indítványozása vagy a határozat előterjesztése. Az a tény azonban, hogy a Jobbik az egészséges verseny jegyében lekörözésről beszél, az EP tekintélyének méltánylásával egyenlő, ami a PERC-skálán a puha EU-pragmatikus (7) minősítést érdemli. A hiperaktív EP-képviselő így közvetve hozzájárul ahhoz, hogy a szélsőjobb saját választóinak nyújtott önképe a PERC-mutatón meghaladja a pusztán EU-főb fokozatot, és elérje a kemény EU-szkeptikus (3) besorolást.

Európai parlamenti választási program, 2009

„Magyarország a magyaroké!”

A Jobbik európai uniós retorikája a mozgalom színrelépése óta negatív, kritikus, gyakran kifejezetten desktruktív. Magyarország uniós tagsága elleni tiltakozásul a párt nem indult a 2004-es EP-választáson, öt évvel később azonban úgy döntött, hogy belső rendszerkritikával „alakítójává akar válni Magyarország sorsának”. Ezzel a lépéssel tehát választói szemében mégiscsak legitímálta valamelyest az uniós intézményrendszert. Bár a „nemzeti radikális párt” soha nem hagyott kétséget azon célja felől, hogy Magyarország hagyja el az Európai Uniót, ezt nyíltan a 2009-es program nem mondja ki, ám a programból egyértelműen következik, hogy annak megvalósításáig szinte minden pontján szembemenne az uniós célokkal és politikákkal.

Jóllehet a dokumentum hivatalosan az EP-választásra készült, már a címe is jelzi, hogy az európai dimenzió háttérbe szorul: „Magyarország a magyaroké! A Jobbik programja a magyar érdek védelmében, a Nemzetek Európája megteremtéséért”. Nehéz is ezt EP-választási programnak tekinteni, mert a dokumentum inkább a Jobbik nacionalista érték szemléletének kifejtésére nyújt alkalmat, az uniós szempontok elutasítása pedig a vélt magyar érdekek kidomborítását szolgálja, a párt azon alapkoncepciójának jegyében, amely szerint az EU szinte minden területen ellenséges a magyar érdekekkel szemben. Beszédesebből a szempontból, hogy az 56 oldalas EP-programban 220-szor fordul elő a

„magyar” szó, míg az EU és euró összesen 160-szor (a cigány, roma szavak 31 alkalommal, ugyanannyiszor, mint a „bűn”).

Elemzésünkben elegendő volna egy-két alapvető állítást kiemelni, hogy indokoljuk, miért tekintjük a Jobbik EP-programját EU-főbnak vagyis a PERC-mutató szerint 2-es minősítést érdemlőnek. Ilyen például a dokumentumnak az a téttele, amely tagadja a közösségi jognak a nemzetivel szembeni elsőbbségét az Önrendelkezésünk visszaszerzése című fejezetben. „Az uniós csatlakozással elvesztett nemzeti szuverenitást vissza kell szerezni, elsődlegesen az unió jelenlegi szabályainak megváltoztatásával, ha pedig ez nem megy, akkor végső esetben akár a kilépéssel” idézet ugyancsak elegendő ok lehet a 2-es kiértékeléséhez.

Ha azonban nem érzük be az Európai Unió létének, alapvetésének megkérdőjelezésével, hanem a szakpolitikák kritikáját is vizsgáljuk, akkor nem kerülhetjük meg azt a tételt, hogy a „jelenlegi berendezkedésű Európai Uniónak” létezik reális alternatívája. Ezt ugyanis a Jobbik ferdítésekkel, félrevezető adatokkal, önellentmondásos, következetlen megállapításokkal kísérel meg alátámasztani. A párt szerint eleve elhibázott volt Magyarország csatlakozása az Európai Unióhoz, gazdaságilag egyértelműen rosszul járt, a belépésnek tulajdonítja, hogy „nőtt a leszakadás és az esélyegyenlőtlenség”, a csatlakozási tárgyalások során szerinte kiszolgáltatták az országot, a magyar politikai elit behódolt az „európai bürokráciának”. A program Catharine Samaryt idézi, aki a firenzei Európai Szociális Fórumon a bővítés előtt azon félelmének adott hangot, hogy az „EU gyarmatosítani fogja Kelet-Közép-Európát”. Azzal adós marad a Jobbik, hogy miért is szaktekintély a „francia közgazdász”, akiről egyébként elhallgatja, hogy a Forradalmi Kommunista Liga társalapítója.

A Jobbik szerint Magyarország rosszabb feltételekkel csatlakozott, mint például Lengyelország: „területalapú agrártámogatásuk pedig nem 25, hanem 50 százalékról indult” – állítja a program, nyilvánvalóan tévesen, hiszen minden új tagállam a régiek 25 százalékaról indult. Megismétli a csatlakozási tárgyalásokat lezáró 2002. decemberi koppenhágai csúcs ellenzéki bírálatának gyenge lábon álló érvét is, amely a magyarok elé példaként állította, hogy a lengyeleknek az utolsó pillanatban sikerült egymilliárd euróval javítaniuk nettó pozíciójukon. A program (is) elhallgatja, hogy ez a „vívmány” nem plusz pénz volt, hanem a strukturális alapból a lengyelek számára kalkulált összeg terhére megelőlegezett egymilliárd euró átcsoportosítását kínálták fel.

Sajátos példa a szélsőjobb párt önellentmondásos integrációképére, hogy egyfelől bírálja programjában Ausztriát és Németországot, amelyek nem nyitották meg a csatlakozás időpontjától a Magyarország szempontjából fontos munkaerőpiacukat, – nem említve, hogy az engedélyezett kvóták mindvégig kihasználatlanok maradtak –, de egy füst alatt felrója, hogy „jól képzett, tehetséges fiatalok tízezrei települtek ki a munkaerőpiacukat megnyitó államokba, sok esetben végleg”.

Gazdaságpolitikáját a Jobbik az adósság-felülvizsgálat, a piacok visszaszerzése, a multik visszaszorítása mentén jelöli ki, felfogásában az EU-tagság és az azzal együtt járó, neoliberalisnak titulált gazdaságpolitika érvényesülése a hazai vállalkozások elleni me-

rénylet volt. Programjában a hazai vállalkozások támogatása az állam kiemelt feladata, „vissza kell szerezni az ellenőrzést a feldolgozás és értékesítés felett”. A Jobbik-program szerzői meghirdetik a pénzügyi intézetek visszaszerzését is: „el kell érniünk, hogy a hazai gazdaság finanszírozása jelentős részben hazai tulajdonú bankokhoz kerüljön vissza”. Ezek a követelések az adott szövegösszefüggésben félreérthetetlenül az integrált közösségi áru- és tőkepiac renacionalizálásának igényét tükrözik (2). Ezt a harcot – különös önelmentmondásba keveredve – a Jobbik azonban uniós szinten kívánja megvívni, hiszen a program „alapvető feladatának tekinti, hogy Brüsszelben, összefogva az euroszeptikus képviselőkkel, erőteljes propagandát fejtsen ki az uniós neoliberalis gazdaságpolitikájának megváltoztatása érdekében”. Ha ugyanakkor uniós forrásokról van szó, a Jobbik nem igazán engesztelhetetlen. A párt EP-választási dokumentuma elveti ugyan a közös mezőgazdasági politikát (KAP) a jelenlegi formájában, a csatlakozási szerződést pedig úgy tekinti, mint az EU kísérletét arra, hogy ráerőszakolja Magyarországra a nagybirtokrendszert, továbbá újratárgyalná a csatlakozási szerződésnek a termőföld tulajdonlására vonatkozó, a „föld feletti önrendelkezésről” való lemondást eredményező passzusait, de számítana a közösségi forrásokra, amennyiben azok a „profithajhász” nagyüzemek helyett a családi gazdaságokat támogatnák (3).

Feltűnően nagy hangsúlyt kap a Jobbiknál az energiapolitika: a program csaknem 10 százalékát teszi ki, és számos eleme szakmai-tartalmi értelemben összhangban áll az uniós célokkal (energiatakarékosság, energiafüggettség csökkentése, megújuló energiaforrások részesedésének ésszerű növelése). Ezeket ugyanakkor a belső piac működését felrúgó, tőke- és piacellenes megoldásokkal valószínűsítaná meg, például kezdeményezné az uniós direktívák felülvizsgálatát, profitot limitáló, önköltségalapú árképzést fogadtatna el, és helyreállítaná az egyhangú döntést (2).

A Jobbik EP-programja egyetlen „európai” értéket sem említ, kifejezetten ellenséges az integrációval szemben, a tájékozódni kívánó közönséget megtévesztő, hamis adatokkal, tényekkel igyekszik befolyásolni, az uniós szembeállítani kívánt alternatíva pedig inkoherens, így e dokumentum besorolása a PERC-mutatón EU-fób (2).

Országgyűlési választási program, 2010

„A magyar gazdasági társaságokat és azok termékeit a jogszabályi lehetőségek adta keretek között előnyben részesítjük, akár a jogszabályok módosításával is.”

A Jobbik 2010-es választási programjának EU-s vonatkozásai túlnyomórészt megegyeznek az EP-választás előző évi programjával, bár bizonyos esetekben az abban leírtakhoz képest markánsabb megállapítások is bekerültek a dokumentumba. A Jobbik számára fontos alapvetés, hogy a csatlakozási szerződésnek a párt által Magyarország számára hátrányosnak tartott elemeit módosítaná, ha pedig az nem lehetséges, akkor tagságfeladását is explicit módon felveti. Ilyen például az agrárfejezet azon kitétele, amely szerint a Jobbik fenntartaná a külföldiek és jogi személyek földtulajdon-szerzési tilalmát 2011 után is, „akár EU-tagságunk megkérdőjelezése árán”. A problémával már a 2009-es EP-program is részletesen foglalkozik, de a párt ott még a jogi kiskapuk bezárásával is megelégedne,

például a belterületi ingatlant is földterületté nyilvánítaná (amihez a külföldiek nem jutnak hozzá, szemben a belterületi ingatlannal). 2010-ben új, radikális elem, hogy amennyiben a tagállamok nem fogadják el a földtulajdonszerzés tilalmát, akkor a kilépés a válasz (2). A párt felülvizsgálná a csatlakozási szerződést a versenyjog területén is – igaz, a módosítás tulajdonképpen nem is annyira a szerződés versenyjogi szabályozását érinti, mint inkább az EU egyik alapelvét, az áruk és a tőke szabad mozgását. „Minden lehető esz-közzel védjük élelmiszerpiacainkat, a multiknál a „80% hazai – 20% külföldi” arány biztosítását a versenyjog felülvizsgálatával” – olvasható az egyértelműen protekcionista elképze-lés (2).

A program szóhasználatában nem föltétlenül szerepel minden alkalommal az EU, de nehézmásként, mint unióelleneshangulatként értelmezni például azt, ha a szöveg ál-talánosságban a multinacionális vállalatok ellen lép fel. A „multik megjelenésével kétszer annyi munkahely szűnt meg, mint amennyit teremtettek” – szól a közgazdaságilag érte-lmezhetetlen indoklás. „Egyidejűleg több területen történő intézkedéssorozattal verseny-képessé tesszük a hazai vállalkozásokat, megszüntetjük a gazdaság dualitását. Az esély-egyenlőség megteremtése miatt az országból esetleg kivonuló multinacionális vállalatok helyét a versenyképessé tett magyar vállalkozások hónapokon belül betöltik” – szól a prog-ram ígérete. Vagyis a nemzetközi konkurencia ellehetetlenítésével – következésképp a ha-zai fogyasztó megkárosításával – hozná mesterségesen előnyösebb helyzetbe a Jobbik a hazai cégeket (2).

A továbbiakban is e gondolatmenetet követi a párt. „Az adózási és számviteli rendszer-ből kigyomláljuk a magyar gazdaság számára káros kiskapukat” – ígéri a program. Bár nem világos, hogy melyek a kigyomlálásra szánt káros kiskapuk, az nyilvánvaló, hogy a különbségtétel a hazai és a külföldi cégek között ezen a téren szintén uniós jogot sért (3). Hasonlóan diszkriminatív az egységes belső piac szabályait felrúgó ígéret, amely a hazai cégeknek és termékeiknek – a megvalósítás módját illetően homályban hagyott – „előny-ben részesítést” helyez kilátásba, és különösen nehezen értelmezhető, hogy mindezt egyfe-lől a jogszabályok betartásával, de akár azok módosításával érnék el. „A magyar gazdasá-gi társaságokat és azok termékeit a jogszabályi lehetőségek adta keretek között előnyben részesítjük, akár a jogszabályok módosításával is” – fogalmaz a szöveg. Mindez nem más, mint a külföldi cégek nyíltan vállalt hátrányos megkülönböztetése, amit súlyosbít a jog-biztonság aláásása, így ez a PERC-skálán kemény EU-szeptikus kitételnek számít (3). A Jobbik emellett Vállalkozói Magyarigazolvány kibocsátását ígéri, amelyhez kedvezmé-nyek járnának. Utóbbinak ismét az a célja, hogy kiszorítsák, hátrányos helyzetbe hozzák a külföldi vállalkozókat, kivételt képeznének a Kárpát-medencében élő magyarok, mert idővel őket is bevonnák a kedvezményezetttek körébe (3).

A Jobbik környezetvédelmi programja – legalábbis céljaiban – hasonló elveken ala-pul, mint az uniós közösségi politikáké, illetve mint az EU klímavédelmi akcióterve. Le- von azonban ennek értékéből, hogy például az úgynevezett inváziós növények, mint a parlagfű visszaszorítását a „nemes célt” kompromittáló közmunkaprogrammal akarja el-érni. A pártprogram kordában tartaná a magyar gazdaság károsanyag-kibocsátását is,

csak éppen Magyarország részéről felmondaná az uniós szén-dioxid-kvótarendszert. Ez – a lépés értelmének vitathatóságán túl – nyilvánvalóan félrevezető ígéret, hiszen a kötelezettségzegésieljárásvége oly mértékű pénzbüntetés lenne, amit magyarköltségvetés aligha gazdálkodhatna ki. Nem világos az sem, milyen rendszert működtetne a Jobbik, hogy teljesítse Magyarország környezetvédelmi uniós vállalásait, a széndioxid megkötésére tervezett, őshonos erdők telepítésének, fenntartásának költség-haszon elemzése hiányzik (3). Az energiapolitika területén ugyancsak kemény EU-szeptikus hangot üt meg a szöveg. „Az ellátás biztonsága érdekében felülvizsgáljuk az Európai Uniónak tett ígéreteket, és csak racionális célkitűzést vállalunk az energiafogyasztás csökkentése, a megújuló energiaforrások növelésének mértéke, az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése és a bioüzemanyagok arányának növelése kérdésében” – szögezi le, elbizonytalanítva a közösség klímapolitikai céljaihoz való magyar hozzájárulást. Az energiaprogramemmel olyan államosításokat helyez kilátásba, amelyek alighanem csak önkényesen, kisajátítással képzelhetők el: „Az energiaszektor meghatározó részeit ismét magyar nemzeti, közösségi tulajdonba vesszük” – ígér (vagy inkább fenyeget) a program, amely konkrét tervei között sorolja fel, hogy „a hazai gáztároló kapacitásunk használati jogát ismét magyar kézbe vesszük, és többségi állami tulajdonba vesszük a kőolaj-finomító kapacitásunkat is” (2). (A jelenlegi kormány nem megy eddig a gáztárolók államosításában, csak az állam elővételi jogát rögzíti arra az esetre, ha egy tulajdonos vagy üzemeltető megválna tulajdoni részétől.)

A Jobbik-program egyetlen helyen említi – közvetett formában – pozitívan az EU-t, amikor a panelházak korszerűsítésének várostervezési koncepcióba emeléséhez uniós források felhasználását vetíti előre. Ez arra utal, hogy az uniós jogszabályokkal szemben a közösségi támogatásokat nem kívánja visszautasítani a párt (4). Sajátos vonása a programnak az is, hogy például miközben elégedetlenségét fejezi ki az EU munkaügyi irányelveivel szemben – ezekben erőteljesebben érvényesítené a munkavállalók szempontjait –, törekvésében, vagyis az európai irányelvek módosításában az Európai Parlamentre számít. A PERC-skála honorálja az önkényességről való lemondást, még ha e mögött nyilvánvalóan annak belátása áll, hogy versenyhátránnyal járna, amennyiben a munkavállalók Magyarországon szélesebb jogkörökkel rendelkeznének, mint uniós társaik (4).

Mivel az oktatáspolitikai a unióban jelentős részben nemzeti hatáskörbe tartozik, nem értékeljük, csupán megjegyezzük, hogy a bolognai rendszernek a Jobbik által szorgalmazott megszüntetése lényegében kiiratkozást jelentene az európai felsőoktatási térségből, ami sokszorosan hozná hátrányba a magyar diplomásokat külföldön. Ugyanakkor szándékos félrevezetésként, az unió által kínált lehetőségek eltagadására irányuló cselekedetként értékeljük, hogy bár a Jobbik-program kiemelt célként nevezi meg a külföldi egyetemekkel diákok és oktatók cseréjére vonatkozó együttműködést, egy szóval sem említi az EU Erasmus-programját, amely éppen ezt célozza és támogatja (2).

A Jobbik 2010-es országgyűlési választásokra készült programjának a PERC-skálán értékelt 11 tétele a fentiek alapján átlagosan 2,7-et ért el, ami összességében kemény EU-szeptikus besorolású (3).

Felszólalások az Európai Parlamentben

„Szuperállam-kezdeményezés lesz.”

A Jobbik három képviselői helyet nyert az EP-választásokon, Morvai Krisztina, Balczó Zoltán és Szegedi Csanád személyében.

Morvai Krisztina nem tagja ugyan a Jobbiknak, ám listavezetőjeként jutott be az Európai Parlamentbe, és azóta is a párt prominens politikusa, például ő a Jobbik köztársaságielnök-jelöltje. Így joggal tekinthetjük őt a Jobbik európai parlamenti „szócsövének”. Morvai be is tölti ezt a feladatot: a plenáris üléseken szívesen hallatja hangját, általában kékkártya-jogon, ami arról is árulkodik, hogy kevésbé tervezettek, inkább ad hoc, rögtönzött felszólalásokról van szó, de ezeket kivétel nélkül pártja népszerűsítésére, ismertté tételére használja. A Nőjogi és Esélyegyenlőségi Bizottság tagja, egy alkalommal nyújtott be állásfoglalásra irányuló indítványt (atomerőművek biztonságáról), 110 esetben szólalt fel a plenáris ülésen. Hozzászólásai zömében eltérnek a tárgytól: például a guineai helyzetről indított vitában a magyarországi emberi jogi helyzetről beszélt. Improvizált, a témától gyakran független megnyilvánulásainak nagyjából kétharmada elnöki félbeszakítással végződik: megvonták tőle a szót, mert eltér a kék kártya funkciójától, nevezetesen nem a téma lényegi megvilágítására irányul.

Morvai EP-megszólalásai nem egy esetben konkrét idézetek a Jobbik programjából – ezegyébként az összes jobbikos képviselő felszólalásáról megállapítható: a program jellemző pontjai köszönnek vissza, multinacionális vállaltok támadása, hazai kis- és középvállalatok helyzetbe hozása, bevándorlás korlátozása, kisebbségek („határon túli testvéreink”) jogfosztottsága, a hazai gazdák érdekeinek képviselete. Általában a jobbikos képviselői felszólalásokból két dolog nem hiányzik: a magyar és a jobbikos identitás leszögezése.

Attitűdje az EU-fób (2) és a kemény EU-szkeptikus (3) között ingadozik. Bár a közös politikák vitájánál nem fogalmazza meg explicit módon sem az EU-ból való távozás igényét, sem a közösségi kezdeményezés fölöslegességét, azzal, hogy alapvetően csakis a Jobbik által feltételezett nemzeti érdek szempontjából – kvázi asszociatíven – reagál, más szférára összpontosít, a PERC-skálán csak negatív beágyazottságban helyezhető el a véleménye. Esetében elvélve találunk példát valamelyest is konstruktív megszólalásra, például a szervadományozásravezetők cselekvési tervvitájában a beleegyezés vélelmezését javasolja – tehát nem utasította el a téma EU-szintű kezelését (4). Máskor azonban – és ezek az alkalmak vannak elsősorban többségben – Morvai felszólalásában egyáltalában nem említ európai dimenziót, csakis a magyar helyzetre tér ki, függetlenül attól, hogy az releváns-e a téma szempontjából (2).

Míg Morvai a Jobbik nézeteinek zajos képviselője, a párt árnyaltabb „ideológusának” tekinthető Balczó Zoltán, aki a Jobbik 2010-es országgyűlési választásokon elért kiemelkedő szereplésének köszönhetően Magyarországon folytatta pályafutását, utódja Kovács Béla lett 2010 nyarától. Balczó az uniós törvényhozásban 35 alkalommal szólalt fel, egyszer élt állásfoglalási indítványal: az Európai Unió Törökországgal folytatott csatlakozási tárgyalásainak beszüntetésére szólított fel, további négy frakción kívüli, szélsőséges párt (a francia FN, a bolgár NDP, a brit BNP és az osztrák FPÖ) képviselőjével közösen. 2009-es és 2010-es megnyilvánulásai Morvaiéhoz képest átgondoltabbak, kevésbé perfor-

mance jellegűek. Már legelső megszólalásában világossá tette, hogy a Jobbik a nemzet-államok felszámolásának eszközeiként tekint az európai intézményekre (2), ugyanakkor nem veti el a „közös Európát”, de a nemzetek megőrzését tekinti fő céljának (4). A „united in diversity” helyett a „cooperated in diversity” jelszót követi. Balczó fő témái – és általában ezekhez szól hozzá – az energiapolitika, klímavédelem, kisebbségvédelem, agrárpolitika, romapolitika. Tény, hogy árnyaltabb, nem föltétlenül ideológiai, hanem gyakorta szakpolitikai szempontok alapján közelít a témákhoz, ez azonban néha – főként az EU közös külpolitikája kapcsán – látványos Jobbik-propagandába csap át.

A közös külpolitika eszközeül felálló külügyi szolgálat vitája ismét alkalom Balczónak, hogy féltse a magyar szuverenitást: „Arról beszélünk valójában, hogy a Lisszaboni Szerződés által meghatározott úton haladva egy szuperállam kezdeményezés lesz, vagy huszonhét ország szoros intézményi együttműködése. Erről a kérdésről alkotmánybírók most is vitáznak és döntést akarnak hozni. Itt Strasbourgban az első ülés előtt felhúzták az unió zászlaját, eljátszották az unió himnuszát katonai tiszteletadás mellett. Himnusz, zászlaja államnak van, nem együttműködésnek. Itt azt halljuk, nagykövetet küldünk a világba. Azt halljuk, hogy Európa egy hangon beszéljen. Mi ezzel nem értünk egyet, mi más úton képzeljük el Európa jövőjét. Ettől még nem vagyunk paranoiások, a toleranciát hirdetőik szava ez, ettől mi még Európát akarunk, csak másat, mint a többség.” Ezek a szavak másképpen csengenek, más a jelentésük Strasbourgban, mint Budapesten, ahol hiába várnánk, hogy a Jobbik bizonyítsa, „a toleranciát hirdetőik szava ez”, a két évvel későbbi zászlógetetés például aligha nyilvánítható a tolerancia jelének.

Balczó visszatérően bírálja az USA–EU kapcsolatokat és Izraelt. Utóbbira érdekes, és leleplező példa az EU-bővítéséről szóló vitához való hozzászólása: megjegyzi, hogy amennyiben Európának fontos a keresztény tanítás, kulturális örökség, akkor Törökországnak nincs helye az EU-ban (2). És bár ezzel a megállapítással korántsem csak a szélsőséges pártok értenek egyet az EP-ben, a gondolatot így folytatja: Izrael távolabbi célja az uniós tagság – neki sincs helye az EU-ban. Az EU bővítésének kapcsán nemigen kerülnek manapság terítékre Izrael esetleges uniós ambíciói, aki ezt ma felveti, egyetlen céllal teszi: igyekszik megkülönböztetni magát (pártját) az európai mainstreamtől, látványos eszközt keres pártprogramja megismertetéséhez. Hasonlóképpen, a romákról szóló második európai csúcstalálkozó vitájában Balczó megint az európai mainstreammel ellentétes javaslattal él: a „pozitív diszkrimináció” köntösébe igyekszik bújtatni szegregációs javaslatát, a cigány iskolások „külön foglalkoztatásának” gondolatával (2). Feltűnő mindezek figyelembevételével, hogy hangsúlyozza az európai stratégia fontosságát (4). Bár egymást kioltó megállapításokat tesz, az európai dimenzió jelenléte a kemény EU-szeptikus (3) mutatót indokolja.

Kovács Béla csak 2010 nyarától, Balczó utódjaként kapcsolódott az EP munkájába, megörökölte elődje helyét az Ipari, Kutatási és Energiaügyi Bizottságban. Hétszer tett fel kérdést, 17 hozzászólása volt és két alkalommal szerkesztett véleményt. Kifejezetten EU-konform módon szól hozzá az Albánia-vitához: „Az Európai Unió elengedhetetlennek tartja, hogy a tagjelölt országok fokozzák erőfeszítéseiket a korrupció és a szervezett bűnözés ellen folytatott küzdelemben. Ez nem csupán az unió számára fontos, de az adott or-

szág társadalmának is hasznára válik, nem beszélve arról, hogy a tagjelölt országokról alkotott kép is jelentősen javulhat ilyenformán.”

Az uniós tagság feltétele, mint referencia, kiérdemli az EU-pragmatikus minősítést (6). Az Európai Külügyi Szolgálat késedelmes elindulását nehezményezte az „EU, mint globális szereplő a világban” témakör plenáris vitájában. Megállapítja, hogy a védelem- és biztonságpolitikában a hatékonyság, gyors reagálás kritikus fontosságú, ezért a külügyi szolgálat mielőbbi elindítását szorgalmazza, még ha nem ért is egyet teljesen életréhvásával. Felszólalása EU-barát (6). Az EU–Oroszország csúcstalálkozó vitájában javasolja, hogy az EP is részt vehessen választási megfigyelőként a 2013-as választásokon, ami az EP szerepének, jelentőségének a hangsúlyozása (6). Kovács az EU-pozitív megszólalások mellett képviseli a Jobbik multi- és EU-bürokrácia kritikáját is (2): „Nyíltan ki kell mondani, hogy az európai uniós bürokrácia asszisztálása mellett a régi tagországok multinacionális vállalatai az elmúlt években felvásárolták és tönkretették az újonnan csatlakozott tagországok feldolgozóiparának nagy részét, majd ezeket a vállalatokat csődbe vitték, és piacikat megszerezték. Az eredmény munkahely és jövőkép nélküli milliók, keleten könnyen szerzett profit, és nagy adóbevételek nyugaton. Ugyancsak a bürokrácia asszisztálása mellett sajnos nagyon sok technológia, amely felhalmozódott Európában, Kínába került át.”

Jóllehet Szegedi Csanádot 2012 nyarán eltávolították a Jobbikból, és felszólították, hogy adja vissza EP-képviselői mandátumát, ő ennek nem tett eleget. Viszont mivel kutatásunk egyébként is csak 2012 nyaráig vizsgálja a pártokat, addigi tevékenységét a Jobbik európai uniós irányultsága megjelenítésének tekintjük. Szegedi a Regionális Fejlesztési Bizottság tagja, 14 kérdést intézett az EP-hez, egy állásfoglalást (atomenergia terén nagyobb biztonságáról) indítványozott és 111 alkalommal szólalt fel. Felszólalásai szinte kivétel nélkül azt célozzák, hogy kidomborítsa, miben tér el pártja az adott kérdés EP- (vagy uniós) megközelítésétől, összekötte egymástól független kérdéseket. Románia (és Bulgária) Schengen-csatlakozását például azért nem támogatta, mert Bukarest elzárkózik a székelési területi önrendelkezéstől (2). A Lisszaboni Szerződést Szegedi mint a nemzetállamok elleni merényletet utasítja el, mert az szemben áll a „nemzeti tradíciókkal” (2). Szintén a kisebbségi szempont túlsúlyozása az Ukrajnáról szóló vitában: a vereckei emlékmű meggyalázása súlyos magyar sérelem, amely felér a Timosenkót ért sérelemmel. Bírálja az EU bevándorlás-politikáját, az Európa „megtelt” jelisével, „Kelet-Európában a túl sok cigány miatt nehéz a menekültek befogadása” (2). Az „arab tavasz” 300 millió eurós támogatását főlegesen tartja, „gondolják meg, mennyi európai munkahelyet lehetett volna ebből teremteni” – teszi föl a populista álkérdést (2). Szegedi felszólalásai ellentmondásosak, mert noha több kérdésben istámaszkodnának az európai együttműködésre, és ezért néhol még a puha eu-szkeptikus (4-es) jegyet is megkaphatná, ám pontosan illik rá, „a számunkra nem fontos ügyekben hátráltassuk az egységesülés lépéseit” taktika – lásd a román schengeni vitát –, vagyis túlnyomórészt a kemény EU-szkeptikus (3) és az EU-fób (2) között ingadozik. A közös politikákat csak a nemzeti szemüvegen át nézi, negatívan ítéli meg.

A fentiek átlagát tekintve a Jobbik plenáris teljesítménye 3,2, ami egyértelműen kemény EU-szkeptikus.

Felszólalások az Országgyűlés szakbizottságaiban

„Szerintünk az EU-ból való kilépést kell most már nagyon tudatosan és nagyon egyértelműen előkészíteni.”

A Jobbik képviselői a magyar Országgyűlés szakbizottságaiban általában hasonló euroszeptikus szemlélettel szólalnak meg, mint a plenáris üléseken, de kevesebb a plenáris szereplésekre jellemző indulat – bár találkozhatunk szélsőséges megnyilvánulásokkal is.

Általános jellemző, hogy a legtöbb jobbikos bizottsági felszólalás csak érintőlegesen kapcsolódik az adott napirendi tárgyhoz, a felszólalás fő célja a brüsszeli kompetencia sérelmezése az adott témakörben. Például az alkotmányügyi, igazságügyi és ügyrendi bizottságban a fiatalkorúak dohányzásának visszaszorításáról szóló vitában Gaudi-Nagy Tamás csak azért kért szót, hogy nehezményezze: a törvényjavaslatot meg kell küldeni véleményezésre az Európai Bizottságnak, hogy kiderüljön, nem sért-e uniós szabályt a javaslat. A képviselőt – mint kijelentette – ez arra emlékezteti, amikor Magyarország Moszkvának akart megfelelni, most szerinte Brüsszel a mérce (2). Hasonlóan, amikor ugyanebben a bizottságban a közadatok nyilvánosságáról tárgyalnak, Gaudi-Nagy felelegeti, hogy a hazai jogalkotás java része nem más, mint az uniós jogszabályok kötelező átvétele. A képviselő nem vizsgálja, hogy a konkrét közösségi jogszabály – amely egyebek között védelmet kíván nyújtani a tagállamok polgárai számára a személyiségi jogaikkal való, uniós kívüli visszaélés ellen – jobb globális érdekérvényesítési lehetőséget nyújt a tagállamok számára, mint ha egyedileg próbálnák ugyanezt elérni. Konklúziója (2): „A javaslat, ha jól látom alapvetően megint egy EU-s irányelv átültetését célozza. Ez minket már egyre jobban kezd zavarni, és egyre jobban idegesít és felháborít, hogy a magyar jogalkotást most már egyre emelkedőbb arányban, de merem mondani, hogy most már 50 százalékos arányt kezd közelíteni az, hogy nekünk most már csakegyetlen mozgásterünk maradt, az, hogy egy irányelv esetében arról vitázzunk, hogy maximalista, minimalista vagy közepes módon vesszünk át egy irányelvet... a fő szabály a mi hozzáállásunkban az ilyen javaslatokhoz az, hogy egyszerűen nem támogatunk semmi olyan javaslatot, amely EU- diktátumra kerül elének”.

Előfordul, hogy a Jobbik EU-ellenessége explicit módon öncélú, vagyis a párt még akkor is ellenségesen viszonyul az unióhoz, ha történetesen relevánsnak, pozitív hatásúnak tekint egy adott brüsszeli intervenciót. Az adatvédelmi törvény kapcsán például a kormánypártok minden ellenzéki felvetést elutasítanak, de végül Brüsszel beavatkozására módosításra kényszerülnek. Ekkor Staudt Gábor „egyik szeme sír, a másik nevet, örül, hogy a többletgarancia, a függetlenségnek a nagyobb biztosítása bekerül a jogszabályba”, de nem marad el az unióellenes kritika: „Brüsszel megírja levelét, és akkor mi ezeket a jogszabályokat rögtön módosítjuk”, „tehát maga az eljárás, hogy Brüsszel beleszól a belpolitikába, az felháborító”, „ez már ebben a formában a gyarmati sor” (2). Ugyanerről Gaudi-Nagy Tamás is beszél. „Az Adatvédelmi Hatóság vezetőjének a státusával kapcsolatos függetlenség nem olyan mértékű, ahogy azt egy jogállamban megkövetelnék a jogszabályok” – ismeri el, de azonnal rátér az unió ostromozására: „Tulajdonképpen ez egy leirat, mint annak idején a királyi leirat, ez a Barroso-féle bizottság leirata.” Amiből számára egyenes az út: „Szerintünk az EU-ból való kilépést kell most már nagyon tudatosan és na-

gyon egyértelműen előkészíteni, ez az az út, ahol sokkal több megaláztatás és sokkal több veszteség vár ránk. Ha ezt a teljes közjogi szőnyegbombázást, amit itt végeztek, ezt mind görcső alá vonná még alaposabban az EU, akkor még ezen kívül 25 vagy 30, vagy ki tudja még hány más ponttalálhatnak, és előbb-utóbb mindenhol meghátrálásra kényszerülne a kormány, és rájönne előbb-utóbb, hogy nem lehet szabadságharcot vívni az EU keretein belül. Ezt kellene megérteni, ez egy tévedés! Az EU-n belül az uniós jog elsődlegességet élvez, és ebből fakadóan még az alkotmányokat is übereli az EU joga. Mindenesetre mi támogatunk minden olyan törekvést, amely a nemzeti szuverenitás bővítését szolgálja az EU-n belül meg kívül is. De mi kifejezetten az EU-n kívüli szuverenitás visszaállítás útját javasoljuk” – jelenti ki, tehát annak dacára tiltakozik az Európai Bizottság szerepe ellen, hogy elismeri, Brüsszel képes a Jobbik által is elutasított kormányzati „közjogi szőnyegbombázás” megállítására (2).

A Magyar Nemzeti Bankról szóló törvény módosításához szükséges alaptörvény-módosítást megint nem szavazza meg a Jobbik, mert „brüsszeli diktátumra, Magyarország gyarmattá süllyesztésére történik” – fejt ki Gaudi-Nagy (2).

A szélsőjobb párt önellentmondásos attitűdjére ellenkező előjelű példa is akad. Az Egészségügyi bizottságnak a soros magyar EU-elnökség egészségpolitikai prioritásairól szóló vitájában a jobbikos Gyenes Géza bizottsági alelnök megállapítja, hogy 2020-ig az EU-ban kétmillió egészségügyi alkalmazotti állás lesz betöltetlen. A magyarországi betöltetlen állásoknak az alacsonyabb hazai bérszínvonal az oka. Ezen változtatna azzal a javaslatával, hogy az EU vezesse be a kötelezően egységes szintű bérezést a tagállamokban, így a magyar alkalmazottak megmaradnának hazai állásukban. A gazdaságilag nyilván csak igen hosszú távon megvalósítható, de a probléma uniós szintű megoldását felvető elképzelés kutatásunk tárgya szempontjából különös érdekessége, hogy csaknem föderalista szemléletet rejt, amit a PERC-skála magas értékkel honorál (8). Ezt megközelíti Bana Tibor, amikor üdvözlő, és ambiciózus tervben szeretné vizontlítani, hogy a magyar kormány uniós vállalása szerint a kutatás-fejlesztés támogatása a GDP 1,8 százaléka lesz 2020-ra. A tanácsi ajánlásra való hivatkozás a PERC-skálán puha EU-pragmatikusnak minősül (7).

Az EU-ellenes szerepkörből való efféle eseti kibeszélés viszonylag ritka a Jobbiknál. Az Emberi jogi, kisebbségi, civil- és vallásügyi bizottságban például Gaudi-Nagy Tamás kereken tagadta, hogy a magyar EU-elnökségi prioritások között szereplő Európai romastratégiának egyáltalában lennének uniós vonatkozásai (3). A foglalkoztatási és munkaügyi bizottságban pedig Bertha Szilvia oda lyukad ki, hogy a roma felzárkóztatási program elhibázott, mert a nem-roma magyaroktól von el forrásokat, s ekképp pusztán az „EU-nak való megfelelési kényszer”, „Más tagállamokban mostohán bánnak a cigánysággal, de Magyarországon integrálni és tolerálni kell őket. Itt nagyon jó helyen vannak, küzdjünk velük mi” – teszi hozzá (2).

A magyar EU-elnökség kapcsán további, a közösségi játékszabályok szándékos felrúgására kész jobbikos álláspontot jelzett Bana Tibor, amikor a magyar külügyminiszter-től azt kérte, a „pártatlan közvetítő” elnöki szerepbe „ferjen bele” a magyar kisebbségek védelme (3). Hasonló igénnyel lépett fel Balczó Zoltán, azt várva a magyar elnökségtől,

hogya a GMO-mentesség ügyében képviselje a magyar érdeket (3). A közösségi gazdasági kormányzás reformjáról szóló szakbizottsági vitában Balczó visszautasítja az Európai Bizottságnak a tagállami kormányok rovására kiterjesztett jogkörét – a költségvetési szabályok megsértése esetén a bizottságszankciós javaslata elfogadottnak minősülne, hacsak a Tanács azt minősített többséggel el nem veti (3).

Sajátos jobbikos szemléletet tükröz, amikor Balczó Horvátország uniós csatlakozásáról pozitívan nyilatkozik, egyúttal azonban reményének ad hangot, hogy Zágráb majd „a szuperállam ellen foglal állást, olyan EU mellett, amely tiszteletben tartja a nemzetek önrendelkezését”. A bővítés, mint az EU-szkeptikus tagállamok számának növelését szolgáló politikai cél az EU-pesszimista kategóriába sorolható (5). Nem nélkülöz bizonyos konstruktivitást viszont Balczó és Gyöngyösi Márton 2012. február 14-én benyújtott javaslata, amely az uniós tagság mérlegelt elkészítő eseti bizottság felállítását szorgalmazza. A bizottság feladata lenne megvizsgálni a gazdasági egyenleget – mennyi folyt be a támogatásokból, milyen bevételektől esett el Magyarország a vámunió miatt –, valamint azt, hogy a kétirányú a munkavállalói áramlás mennyiben volt hasznos Magyarország számára. A képviselők két okkal indokolják a bizottság felállítását: az Eurobarométer szerint a magyar megkérdezettek 35-40 százaléka mondja azt, hogy az EU-tagság egyértelműen jó dolog, „vajon emögött szubjektív benyomások vannak-e, mennyire megalapozottak” – teszik fel a kérdést Balczóék. Javaslatauk másrészt valamilyen felkészülést szolgálna, mert „folynak a találgatások az EU megroppanásáról, széteséséről”. „Meggyőződésünk, hogy egy ilyen helyzetben a magyar országgyűlésnek feladata... komplex módon megnézni... mik ennek a tagságnak az előnyei és hátrányai.” Gyöngyösi Márton szerint utólag kell elvégezni azt a munkát, amelyet a csatlakozásról szóló népszavazás kampányában elmulasztottak, hogy „milyen konkrét hatásokkal fog kihatni a magyar társadalomra”. „Felfokozták a várakozásokat” – teszi hozzá –, „aminek a vége a jelenlegi csalódottság”, ezért újra kell értékelni az EU-t, hogy „tisztán lássunk, hogy mennyiben volt pozitív – mert természetesen azt soha nem vitattuk, hogy pozitív hozadékai is vannak az európai uniós csatlakozásnak”. Túl azon, hogy ez utóbbi mondat ritkán hangzik el jobbikos képviselőtől, egy efféle – természetesen objektív adatokra épülő, valamint az uniós csatlakozás nem számszerűsíthető, „modernizációs” céljait és eredményeit is magában foglaló – országgyűlési jelentés felvetése a PERCskálán EU-pragmatikus javaslatnak minősül (7).

2012 áprilisában, az egységes belső piac kapcsán Balczó – jobbikos szemszögből – ismét „eretnek” hangot üt meg. „Természetesen a Jobbiknak is az a véleménye, hogy az európai országok együttműködésének nincs alternatívája. Mi ennek az uniónak képzeljük el az alternatíváját, és ebbe nyilván beletartozik az, hogy vannak a lebontott határok, egy valamilyen módon egységesülő piac, csak azt nem látom, lehet, hogy nem ennek az anyagnak lenne a feladata, de azért utal a globális gazdasági versenyben való részvételünkre, ami miatt a versenyképességet ez az egységes piac elősegíti. De bizony mi sokszor azt tapasztaljuk, hogy ebben a globális versenyben kívülről nem eléggé védett ez az európai gazdaság és piac, és bizony sokszor az embernek az az érzése, hogy bizonyos WTO-tárgyaláso-

kon adott esetben nem feltétlenül az európai polgárok vagy kis- és közepes vállalkozások érdeke érvényesül, hanem ezeknek a bizonyos multinacionális világcégeknek." Az egységes piac közösségi védelmének szorgalmazása – az állítás igazságtartalmától függetlenül – mindenképpen uniópárti attitűd (6).

Jóval kevésbé differenciáltan látja a dolgokat Murányi Levente, amikor 2012 májusában az európai ügyek bizottságában az EU-zászlóról szóló jobbikos javaslat kapcsán így összegezi (2): „Mi úgy gondoljuk, hogy az Európai Unió tulajdonképpen árt a magyar nemzetnek, a magyar gazdaságnak, és egyáltalán a magyar létnek” Nemigen különbözik ettől Novák Előd véleménye (2): „És leplezetlenül látszik az is, hogy próbálnak egy olyan, szinte állami propagandát kifejteni, hogy mindenhol mintegy dicshimnusz övezze az Európai Uniót. Ilyen kötelező, azt gondolom, a rákosista rendszert idéző szabályozás, amivel egy idegen nagyhatalmat illetnek, teljességgel idejétmúlt.” Volner János ez idő tájt ugyancsak a magyar szuverenitásvesztés miatt aggódik, amikor a gazdasági és informatikai bizottságban kifejti, hogy a banktörvény uniós követelésre végrehajtott módosítása az MNB-t „az Európai Központi Bank parancsuralma alá” rendeli. A kormány nem határozhatja meg a magyar monetáris politikát, „ilyen módon tehát a gazdaságpolitikai eszköztár egy nagyon fontos darabjáról Magyarország lemondott. Mondhatjuk úgy is, hogy ezt feláldoztuk az európai uniós csatlakozásunk oltárán” – jelenti ki a képviselő. A megjegyzés közvetve a csatlakozási szerződésbe foglalt kötelező euróbevezetés elutasításának is számít, hiszen a jegybank kormánytól való függetlensége ennek előfeltétele (3). Lenhardt Balázs sem érzi mást, csupán a Brüsszellel szembeni alulmaradást (2): „Én azt mondom, hogy fájdalmas látni azt a folyamatos meghátrálást a nagyobb erővel szemben, amit a magyar kormány az utóbbi időben folytat. Tehát mostanra, ha nem is teljes a kapituláció, de már nagyon közel kerülünk ahhoz az állapothoz, ami a külföldről jövő folyamatos utasítások és parancsok közben még megmarad szabad mozgástérnek itthon Magyarország és a magyar kormány számára.”

A kutatás során a Jobbik 44 bizottsági felszólalását vizsgáltuk – amelyekben volt uniós utalás –, és 19-ben találtunk olyan megállapítást, amelyet elhelyezhettünk a PERC-skálán. Ezek számtani átlaga 3,5, ami kerekítve a puha EU-szeptikus (4) kategóriába illeszkedik.

Felszólalások az Országgyűlés plenáris ülésein

„Ott nem sallert meg kokit fogunk kapni, ott agyon fogják verni Magyarországot”, „cselédszoba leszünk az Európai Egyesült Államokban”

A kutatás során a magyar Országgyűlés plenáris ülésein 2009 közepe és 2012 nyara között elhangzott 19 jobbikos képviselői felszólalás tartalomlemezését végeztük el. A Jobbik képviselői jól körülhatárolható témákban hallatják hangjukat, amelyekben – a témáktól szinte függetlenül – közös az EU-ellenesség, és gyakori az EU-t bűnbakként beállító indulatos felszólalás. Ugyancsak visszatérő elem a tagságról tartott népszavazás kiírásának követelése. A közös címke az ország szuverenitásának korlátozása, mintha Brüsszelt ez az egyetlen szándék vezérelné.

A Jobbik EU-t érintő témái: a gazdasági, pénzügyi válság nyomán hozott EU-intézkedések (gazdasági kormányzás, fiskális unió, európai szemeszter), a bevándorlás kérdéseinek uniós szabályozása, a magyar elnökség, EU-bővítés, külpolitikai állásfoglalások.

A szuverenitás korlátozására hivatkozva utasítja el mindenekelőtt Balczó Zoltán az EU-nak a gazdasági kormányzásról szóló közös szabályozását, ugyanis – mondja – a Lisszaboni Szerződés „szuperállamot” hoz létre. Balczó úgy véli, „a magyar kormány lemond költségvetése szuverén megalkotásáról”; a Magyar Nemzeti Bank csak az Európai Központi Banktól fogadhat el utasításokat – állítja tévesen, hiszen az MNB-t az EKB sem utasíthatja. Majd felteszi a kérdést: „Ezek után állítható-e, hogy Magyarország szuverén állam?” Balczó nem vizsgálja, hogy az európai kompetenciának vajon van-e hozadéka, például a költségvetési hiány rossz kormányzati kezeléséből származó nemzetközi dominóhatások elkerülése, kizárólag azt állítja előtérbe, hogy ezáltal csorbul Magyarország szuverenitása (2).

A magyar soros EU-elnökség prioritásainak vitájában is Balczó a Jobbik vezérszónoka. Felszólalása jól tükrözi, hogy a párt eszköztárából hiányzik a konszenzusteremtés, mintha az EU-t valamiféle arénának tekintené, ahol pusztán póre érdekérvényesítés folyik, a nagyobbak pedig lenyomják a kisebbeket. Így nem meglepő, hogy hangfelütése szembemegy olyan általános uniós alapelvekkel, mint hogy a soros elnökség háttérbe szorítja saját nemzeti érdekeit, nem használja kiemelt pozícióját azok előtérbe helyezésére, a napirendek összeállításánál képes összeurópai szempontrendszert képviselni. Balczó ehelyett így beszél: „ennél fontosabb, hogy olyan kérdéseket is vállaljunk, ahol lehet, hogy kemény viták vannak, és ezek a kérdések a mi nemzeti érdekeinket kell, hogy adott szempontból érintsék, és adott esetben azt is tudomásul kell venni, hogy még az is nagy eredmény, ha ebben az időszakban nemzeti létkérdéseket erre a fórumra tudunk vinni” (2). Mindazonáltal a Jobbik érdekelt abban, hogy sikeres legyen a magyar elnökség, „az országnép szempontjából nagyon fontos, hogy helyt tudjunk állni” (5). Ezt néhány hónappal később is megismétli, már az elnökség idején: „Abban vagyunk érdekeltek, hogy Magyarország jó arcát mutassa a félév alatt; országimázs szempontjából fontos, hogyan bonyolítjuk a hazai rendezvényeket” (5).

Balczó azonban az európai szemeszternek nevezett közösségi eljárásrendben is a magyar költségvetés szuverenitásának korlátozását, „a gazdasági önrendelkezésünknek egy részbeni feladását” látja, és ezért elvetését javasolja. Megint csak hiányzik annak mérlegelése, hogy közösen elfogadott alapelvekről és együttműködési megoldásokról van szó (2).

Az uniót érintő jobbikos bírálatok öncélúságáról árulkodik, amikor a plenáris ülésen téma az EU bővítése. Indokolt feltenni a kérdést: ha a Jobbik egyértelműen károsnak, elhagyhatónak ítéli az EU-t, ahol az új tagállamok húzzák a rövidebbet, akkor miért támogatja Horvátország csatlakozását. Márpedig talán ez az egyetlen uniós téma, amelyet a párt részéről nem övez bizalmatlan gyanakvás, egyértelműen támogatja Horvátország felvételét (8).

A migrációs törvények 2010. október 17-20-ai vitájában Volner János vezérszónok húszperces felszólalása tükrözi a Jobbik idegenellenességét, ezen belül EU-ellenessége annyiban mutatkozott meg, hogy elvetette az EU-politikák szolidaritási elvét (2). „A ma-

gyar nemzetet óvjuk meg a migráció nem kívánt hatásaitól” – követeli a képviselő, aki hivatkozik az európai bevándorláspolitikára, amely szerint három fő pillérre: illegális bevándorlás elleni harc; képzett munkaerő legális bevándorlásának ösztönzése; illegális bevándorlók foglalkoztatásának szankcionálása. A beszédben nemcsak a migráció esetleges pozitív hozadékaról nincs szó, hanem Magyarország nemzetközi felelősségéről, a menekültek befogadásának nemzetközi konvenciókkal szabályozott kötelezettségeiről sem, a migráció kapcsán csak az esetleges negatív jelenségeket domborítja ki. Volner megfogalmaz már Magyarországon élő idegenekkel szembeni előítéleteket, például „vietnami marihuana-termelők”, „ukrán maffiózók”, „tipikusan nemzetspecifikus bűncselekmények elkövetői”, „külföldi bacilusgazdák” stb. Követeli a kormánytól, hogy „mondják ki azt, hogy igen, nemzeti alapon is indokolt vizsgálni a migrációban részes személyek magatartását” (2).

A Jobbik egészen paradox felfogását tükrözi Szávay István interpellációja, amelyben Szerbia és az uniós integráció viszonyát érinti, és gyakorlatilag arra szólítja fel a kormányt, hogy zsarolja meg Belgrádot, a társulási és stabilitási egyezmény ratifikálását kösse feltételekhez, a délvidéki magyarság teljes körű autonómiáját, a támogatások arányos elosztását és a temerini fiúk szabadon bocsátását követelve. Ez nem más, mint az EU előnyeinek sajátos, burkolt elismerése, hiszen nyilvánvaló, hogy a magyar kormányt kizárólag az uniós tagság ténye erősíti fel a Szerbia zsarolására képes nemzetközi politikai tényezővé (3).

Z. Kárpát Dániel frakcióvezető-helyettes kérdése egy uniós direktívát nehezít meg. „Meddig lesznek a magyar termelők kiszolgáltatva Brüsszel kényének-kedvének?” – kérdezi, és úgy véli, „csak uniót cseréltünk, szovjetből Európai lett, az elnyomatás nem változott, Magyarország újabb birodalomnak lett kiszolgáltatva”. A képviselő egyébként a tojástermelőknek a tyúkretrec uniós által előírt mérete miatti panaszát közvetíti képp, megállapítva, hogy „a régi tagországok kitalálják számunkra az értelmetlen előírásokat, amelyeket ők maguk nem tartanak be, de rajtunk kőkeményen számon kérnek őket” (2).

Az európai szemeszter kapcsán ismét Balczó tér ki arra, hogy Magyarország – a magyar uniós elnökség szlogenjével szemben – nem lett erősebb és függetlenebb, mert „az európai szemeszter meghatározza majd a költségvetés sárokszámait”. Idéz a Jobbik programjából, amikor a tagság hátrányait említi: „a multik kiviszik a Magyarországon megtermelt profitot, 2009-ben 4600 milliárd forint volt a kivitt profit, a teljes profit 92 százaléka, amihez a magyar állam 600 milliárdos támogatással járult”. Balczó verdiktje az, hogy „Magyarország a brüsszeli központnak adja át a gazdasági kormányzást” (3).

Az EU Irán elleni, 2011. májusi szankcióinak országgyűlési vitájában Gaudi-Nagy Tamás Izrael-ellenes megállapításokat tesz, majd „birodalmi jogalkotásnak” minősíti az uniós döntést, hangsúlyozva, hogy azzal pártja nem ért egyet (2).

Ritka, hogy a Jobbik ne negatív összefüggésben beszéljen az EU-ról, Balczó azonban elismeri – még ha szavaiban fel is bukkan a „szuperállam” réme –, hogy „van Európának közös kulturális gyökere és közös gazdasági érdeke” (6). Megállapításának értékéből mindazonáltal levon a gondolat folytatása (ami paradox módon a kormányzat uniós teljesítményének dicsérete): „Önök azonban egy erős EU megteremtéséhez járultak hozzá, egy erős, Brüsszelből irányított szuperállam kiépítéséhez” (3).

Vona Gábor 2011. október 24-én erősít rá az EU-ellenességre: az „Európai Unió megmenthetetlen”, és Magyarország, „elmúlt hét éve ebben a közösségben ráfízetelt volt” – szögezte le, majd így folytatta: „mi ide csak olcsó munkaerőnek, piacnak és szeméttelépnek kellettünk”. Ezt követően ismét felvetette az államadósság újratárgyalását, továbbá javasolta egy szakértői bizottság felállítását, amely megvizsgálná „az EU-n kívüli életet”, amelyhez alternatívaként „egy kelet-közép-európai integrációt, esetleg egy sokkal nagyobb keleti fordulatot” kezdeményezne, mindenesetre „másik hajót kell keresni” – fejezte be felszólalását (2). A 2011. decemberi uniós kormányfői csúcs határozata a fiskális szerződésről megint csak alkalom a Jobbik elnökének arra, hogy ezúttal „írjunk ki népszavazást a fiskális unióhoz való csatlakozásról”. A felszólalás hangulati elemei beszédek: „Ez egy nem magyar út”, „Levágjuk kezünket, lábunkat, még meg is szorítjuk saját magunkat és kérünk egy szíves felvételt a süllyedő hajóra”. „Ott nem sallert meg kokit fogunk kapni, ott agyon fogják verni Magyarországot”, „cselédszoba leszünk az Európai Egyesült Államokban” – sorjáznak Vona EU-főb vadjai (2).

2012. február 14-én Volner János az európai kormányzásról szóló hozzászólásában szintén elutasítja a fiskális megállapodást, mert „nincs olyan gazdasági csomag, amely csak restriktóra alapozva sikeresen orvosolta volna a gazdaság problémáit, az európai válságkezelői modell sikertelen lesz”. Leszögezi továbbá (2): „Az összes gazdasági lépésünkről az az EU dönt, amely egyébként gyakran és igen-igen méltánytalan eszközökkel támad nemcsak a magyar kormányra, hanem egész Magyarországra is, azért, mert egyes gazdaság európai uniós államnak érdekei sérülnek Magyarországon, hiszen a multik meg lettek adóztatva. Az EU átveszi Magyarországot fölötte az irányítást.” Felszólal Bana Tibor is: Londonhoz és Prágához hasonlóan maradjunk ki a paktumból, javasolja (3).

2012. február 27-én Gyöngyösi Mártont a kohéziós pénzek befagyasztása indítja arra, hogy megismételje a tagságról szóló népszavazás ötletét (2). Így érvel: „A Jobbik hosszú éveken keresztül képviselte és képviseli az Európai Unióval szemben az EU-szkeptikus álláspontját, egyedül a politikai elittel szemben. Mire alapozzuk ezt az EU-szkeptikus álláspontot? Az utóbbi két évtizedben egyedül a Jobbik volt az a párt, amelyik rámutatott arra, hogy az Európai Unió rendszere és logikája tökéletesen halad az Európai Egyesült Államok irányába, amelyik a Szovjetuniótól nagyjából annyiban különbözik, hogy nem 15, senki által meg nem választott bürokrata igazgatja, hanem két tucat, és a hatalmi elnyomás rendszerét nem katonai megszállásra, hanem gazdasági szankciókra, fenyegetésre és politikai nyomásra alapozza.”

2012 márciusában Gaudi-Nagy Tamás – ismét a migrációról szólva – nem sok jót ígér a Magyarországot választó menekülteknek. „Én attól a veszélytől tartok, mint ahogy hozzánk szállítottak egy időben szemeket fizikailag, tehát szó szerint szeméttelakóvá tették az országot, most én attól tartok, hogy az Európai Unió a hozzá áramló, egyébként a nyugati államok által korábban gyarmatosított országokból hozzájuk érkező, nagyon kedvezőtlen élethelyzetek között élő, vagy politikai okokból menekült embereket, bevándorlókat átterelik a közép-kelet-európai régióba.” Gaudi-Nagy félelme aligha a szakpolitikusoknak szól: pártjának emberi jogi kérdésekben is vezérszónoka pontosan tudja, hogy

a bevándorlók, „átterelése” nem lehetséges. Hamis vádja a szélesebb közönség EU-ellenes érzelmeinek felkorbácsolására alkalmas (2).

Vona Gábor pártelnök 2012. március 5-én újfent népszavazást követel a tagságról. Állítása szerint a „centrumországok évente 100 milliárd eurót vonnak ki a periféria országaiból – gyarmatok vagyunk”. A pártelnök nem érti, miért fél a kormány a referendum kiírásától. Egy héttel később immár a magyar termőföld kiárúsítását vizionálja, és úgy látja, hogy az uniós keretek között nincs lehetőség a magyar föld megvédésére. „Egyre inkább szembesítenünk kell saját magunkat és a magyar társadalmat is azzal az eldöntendő kérdéssel, hogy vagy az Európai Unió tagjai maradunk, és lóttak a magyar földnek, vagy pedig kilépünk az Európai Unióból, és talán meg tudjuk védeni a magyar földet” – jelenti ki Vona (2). 2012. május 7-én ismét Gaudi-Nagy Tamásra jutott a szerep, hogy követelje a kormányfőtől a népszavazás kiírását, most az apóópó ismét egy hamis állítás, nevezetesen, hogy „nem vagyunk nettó haszonélvezői a tagságnak, nettó befizetők vagyunk, nem mutatják ki azokat az összegeket, amelyeket veszítettünk” (2). Ugyanezen az ülésen Novák Előd bejelenti, hogy az uniós zászlónak nincs helye a magyar Országgyűlés épületén, ezért egy jobbikos társával levették a zászlót, és átadja a plenáris ülést levezető elnöknek (2).

A Jobbik agrárkérdésben illetékes vezérszónokai, Z. Kárpát Dániel és Varga Géza a GMO-mentesség érdekében szólnak fel többször is. Magyarország számára kitorési lehetőségnek tartják, ha megmarad GMO-mentesnek, másfelől a nemzetközi, mindenekelőtt amerikai lobbistáktól féltik Brüsszelt, amely szerintük meghajol a lobbierdekek előtt. A jobbikos képviselők emellett azzal vádolják az Európai Bizottságot, hogy akadályozza a GMO-mentességet feltüntetető címkézést és az áruk elkülönítését a boltok polcain. Ez ismét – legjobb esetben téves, rosszabb esetben szándékos – félrevezetésre alapított, hangulatkeltő elem, hiszen ezekben a kérdésekben nem az EB, hanem az EU Tanácsa mondja ki a végső szót (2).

A PERC-mutatón a jobbikos képviselők országgyűlési plenáris felszólalásaiból értékelt 24 tétel PERC-értékének átlaga 2,8, ami kemény EU-szkeptikus kategóriába tartozik (3).

Megnyilvánulások a médiában

„Csak legyen egy kormány, amely nem csak az USA és az EU talpnyalója.”

A magyar médiában a Jobbik képviselői közül általában keveset szerepelnek a „pártkatonák”, úgy tűnik, a médiamegjelenés inkább a párt prominenseire vonatkozik, aminek két oka lehet. Valószínűleg a sajtó is szívesebben keresi az ismert személyiségeket, függetlenül attól, hogy alkalmasak-e a Jobbik szakpolitikai véleményének bemutatására. A „celeb-fertőzés” mellett valószínűsíthető, hogy a vezetők előtérbe kerülésének tudatos, a Jobbik oldaláról is szorgalmazott döntés az oka. Populista pártok gyakori eszköze, hogy médiamegjelenésüket hangzatos jelszavak, tömör programpontok egyszerűsített előadására, népszerűsítésére használják. Ezek a szereplések aztán kellő visszhangot váltanak ki, további meghívásokat generálnak.

Általában a jobbikos politikusok médiaszereplésében visszatérően téma a párt EU-ellenessége, láthatóan az interjúkészítőket ez érdekli leginkább. Éppen ezért értelemszerűen elsősorban a Jobbik EP-képviselői szólnak meg, illetve a pártvezetés legismertebb

személyei – eltekintve attól, ha a párt „performance” megnyilvánulása kelt érdeklődést, vagy – mint például a Jobbikból kizárt EP-képviselő, Szegedi Csanád esetében – a párt körül más okokból keletkezik vihar.

Igen gyakran szólal meg a sajtóban Balczó Zoltán, a Jobbik alelnöke, aki 2009-től a magyar országgyűlési választásokig háromnegyed éven át volt az EP képviselője. A hazai parlamentben is gyakran vezérszónok uniós ügyekben, különösen kezdetben láthatóan ő számított pártja EU-szakértőjének. Bár Balczó érzékelhetően tisztában van az EU működésével, megnyilatkozásaiban többször is találtunk félrevezető, szakmailag védhetetlen megállapításokat. Például egy 2009-es Magyar Hírlap-cikkben így fogalmaz az Európai Parlament szerepével kapcsolatban: „Változatlanul tisztában vagyunk azzal, hogy az unió meghatározó döntései nem a parlamentben, hanem a nem választott testületekben, az Európai Bizottságban és a Miniszterek Tanácsában születnek. Ugyanakkor az Európai Parlament ma már lehetőséget ad arra, hogy az unió alkotmányos szerződésével és az annak a helyébe lépő Lisszaboni Szerződéssel szemben állók egyre erőteljesebben jelenjenek meg Európa politikai színterén. Ne felejtjük el, hogy az előbbi a francia és a holland, az utóbbi pedig az ír népszavazáson elbukott, és így nem is léphettek hatályba.” Hogy mi számít „meghatározó döntésnek” – lehet megítélés kérdése. Azonban tény, hogy éppen a Balczó által közvetve bírált – egy második ír népszavazást követően hatályba lépett – Lisszaboni Szerződés turbózta fel az EP-t, továbbszélesítve hatáskörét, illetékességét. Az EP-t már a bizottsági javaslatok korai fázisában is bevonják az előkészítő, érdemi munkákba, továbbá együttdöntési jogköre megkerülhetetlenné teszi az uniós politikák legnagyobb részében. A jobbikos képviselő számára azonban a vívmány csupán anyyi, hogy a „Lisszaboni Szerződéssel szemben állók” jelenhetnek meg erőteljesebben. Ferdítésnek kell tekintenünk a képviselőnek azt a kijelentését is, hogy a Miniszterek Tanácsa nem választott uniós testület. A tagállami kormányok demokratikus választások eredményeként alakulnak meg, a választásokon pedig egyre gyakoribbak az uniós témák – tehát felhatalmazásuk megkérdőjelezhetetlen. Euroszeptikusok gyakran hivatkoznak Balczó másik állítására, miszerint az Európai Bizottság az EU nem választott testülete. Ez ugyancsak hamis beállítás. Az Európai Parlament – amely választott testület – a tagállami kormányok által jelölt biztosok meghallgatásán véleményezheti a potenciális tagokat. Sokszor előfordul, hogy a jelölt leszereplése miatt új személyt jelöl az adott kormány, vagy a jelölt – mint a magyar Kovács László esetében előfordult – kevésbé fontos portfóliót kap az elnöktől. Igaz, hogy az EU plenárisa csak a bizottság teljes testületéről szavaz, de még azt is jogában áll elutasítania. Balczó sommás véleménye ezért a PERC-skálán kemény EU-szeptikusnak számít (3).

Vona Gábor Jobbik-pártelnök számára az EU-tagság „egyoldalú nyugati függés”, amit egyensúlyozni kell például olyan keleti országokkal kiépített kapcsolatokkal, mint Oroszország és Törökország. Ezt az InfoRádió Aréna című műsorában részletesen is kifejti: a két államot – tekintettel az ezeréves kapcsolatokra – Németországgal egy háromszögre egészítené ki, és az uniós tagság alternatívájaként támaszkodna rájuk. Ugyanakkor a török szövetségmenlenneljeskörű: nem engedélyezné a török ötkötő megbeszéléseket a települését Magyarországra. Vona a Magyar Hírlapban (2009. 12.22) arra a kérdésre, hogy euroszeptikusként

milyen szövetségi rendszerben látná a jövőt, úgy válaszolt, hogy ő „eurorealista”. „Realisan nézve pedig ez az uniós tagság Magyarországnak eddig szinte csak hátrányokkal járt. Sem az unióból, sem a NATO-ból való kilépést nem tartom tabukérdésnek” – nyilatkozta. Vona visszatérően követeli, hogy a kormány hozzon létre egy testületet, amely megvizsgálná, milyen gazdasági lehetőségeket kínálna Magyarország számára, ha nem lenne EU-tag, milyen előnyökkel járna, ha „nem kötnék béklyóba” uniós előírások. E – konkrét számításokat is felvonultató – „szakértői” munkára, a Jobbik mindeddig maga sem vállalkozott. „Csak legyen egy kormány, amely nem csak az USA és az EU talpnyalója” – jelenti ki a pártelnök, nem hagyva kétséget afelől, hogy Magyarországot nem tekinti az EU részének (2).

A kirekesztés vádjáról ezt mondja: „Történelemtanárként tudom, hogy Magyarország minden más országnál inkább befogadó volt, érkezzen a jövevény akárhonnán. Egyetlen elvárás volt velük szemben: tartsák be az együttélés normáit. Aki képes volt alkalmazkodni, elfogadni a normáinkat, annak soha nem kellett kirekesztve éreznie magát. A magyarokban senkivel szemben sem volt előítélet a történelem során, ide jöhetett mindenki.” Vona itt elhallgatja, hogy pártja mind a magyar Országgyűlésben, mind az Európai Parlamentben idegenellenes megnyilvánulásokkal igyekezett megtorpedózni a közös uniós migrációs politikát, sőt az utóbbit láthatóan nem létezőnek tekinti (3).

A magyar sajtó gyakran szólaltatja meg Morvai Krisztinát, aki nem tagja ugyan a pártnak, ám politikusként a Jobbik színeiben szerepel. A Magyar Nemzetnek 2009-ben adott interjúban elismeri, hogy a Lisszaboni Szerződés a korábbihoz képest több jogkört biztosít az EP-nek, ám számára ez nem a nagyobb demokrácia jegyében született, hanem csak annak a bizonyítéka, hogy Európa rossz úton, az Európai Egyesült Államok megteremtése felé halad.

„Valóban, a szerződés életbelépésével nagyobb súlya lenne a parlamentnek az Európai Bizottsággal és az Európai Tanáccsal szemben. De nem vagyok hajlandó elfogadni azt, hogy Brüsszélből Jobban tudják, mint a nemzeti parlamentek, hogy mi kell a portugál halászoknak vagy a francia parasztoknak.” (4) Bár Morvaitól sem idegen, hogy az EU-ra mint gyarmatosítóra tekintsen, mégis, az EP-tapasztalat mintha árnyalná EU-ellenességét: „Nem Európa-ellenes vagyok, hanem az unió jelenlegi formáját és az egyre erősebb integrációt ellenzem. Azt, hogy a döntéshozatal lehetősége egyre távolabb kerül az emberektől, a kisközösségektől és a nemzetektől. Az EU, amely korábban kölcsönös gazdasági érdeken alapuló szövetség volt, mára átalakult, majd egyre több hatáskört vontak Brüsszélbe. Mégis nagyon jól együtt lehetne működni az unióban például az oktatás vagy a

tudományos kutatások területén. Az európai együttműködés és a gazdasági kooperáció jó dolog, de csak ha a nemzetállamok kölcsönösen előnyös, szabad együttműködéséről van szó. Az erőszakos központosítást és a nemzeti érzés elvételét viszont elutasítom.” (4) A mezőgazdaság uniós versenytől való megvédése, a föld magyar tulajdonban való tartása azonban számára is tabu: „Ha a földjeink az ár, akkor ki kell lépni az Európai Unióból” – ismétli meg a Jobbik alapvetését a Magyar Hírlapban 2012 márciusában (2).

Szegedi Csanád EP-képviselő így összegezte uniós tapasztalatait a Magyar Nemzetnek 2012 júliusában: „Szerintem egy EP-képviselőnek 3 fontos feladata van. A plenáris ülésen való felszólalás, én a második legtöbbet felszólaló magyar képviselő vagyok. A másik a

választópolgárokkal való kapcsolattartás: az eltelt 3 évben csaknem 500 lakossági fórumom és fogadóórám volt. Fontos még a Magyarország érdekében végzett diplomáciai munka, itt azt tudom kemelni, hogy elsőként én nyitottam irodát Erdélyben a külhoni magyarok védelmére.” Az EP-beli munka pusztán „mennyiségi” felfogása mellett, Szegedi elhallgatja, hogy a Jobbik nem tagja egyetlen EP-frakciónak sem, ami eleve csökkentti az esélyét, hogy tartalmaz törvényhozói feladatot végezzen. Ugyanakkor a PERC-értékelés méltányolja, ha egy alapvetően unióellenes párt politikusa – legalább sűrű szereplésével – legitimálni kívánja az egyik legfontosabb EU-intézményt és ennek nyilvánosan hangot is ad (4).

A Jobbik médiaszereplése a PERC-skálán összességében kemény EU-szkeptikus kategóriájú (3).

A Jobbik PERC-mutatója

A Jobbik az Európai Uniót teszi meg Magyarország szinte összes gazdasági és pénzügyi, sőt olykor szociális problémái bűnbakjának. A párt országgyűlési és EP-programjában, valamint a magyar és európai parlamenti felszólalásokból kirajzolódó jobbikos EU-kép rendkívül negatív: az EU Brüsszelből irányított „szuperállam”, amely Magyarországra kényszeríti akaratát; a közösségi gazdasági kormányzás legfőbb eszköze, az úgynevezett európai szemeszter gazdasági önrendelkezésünk feladásával egyenlő; Magyarország az EU szeméttelpe; az EU süllyedő hajó, amelyhez hozzákötötték az ország sorsát. A párt követeli, hogy írjanak ki népszavazást a kilépésről, illetve tárgyalják újra az uniós csatlakozási megállapodást, különös tekintettel a külföldiek földtulajdonlásának kérdésére. A Jobbik eltérő, egymással ellentétes értelmű meghatározásokat használ, amikor az EU-hoz való viszonyát minősíti: a leggyakoribb az euroszeptikus, de például a párt egyik erős emberének számító, uniós ügyekben kiemelt szerepet vivő Balczó Zoltán alkalmazza az eurorealista fogalmat is (a szakirodalomban ez a kifejezés általában olyan attitűdöt jelöl, amely a föderációval szemben szkeptikus ugyan, de elismeri az integráció létjogosultságát azokon a szakpolitikai területeken, ahol azt hatékonyabbnak tekinti, mint a szuverén állami cselekvést).

Mindez felveti a kérdést, van-e valójában érvényes jobbikos álláspont Magyarország uniós tagságára vonatkozóan. A különféle megnyilatkozásokból az a megfigyelés bontakozik ki, hogy a párt a nagy nyilvánosságnak szánt retorikájában domináló EU-ellenesség mindig a magyar állami szuverenitás elviselhetetlen korlátozását domborítja ki, amit akár a kilépés árán is meg kell szüntetni. Ugyanakkor a szűkebb körben elhangzó, például országgyűlési, európai parlamenti szakpolitikai állásfoglalások, felszólalások mérsékeltebbek, például Volner János a migrációs törvény vitájában úgy fogalmazott: „Mi ugyan szkeptikusak vagyunk az EU-val szemben, de tudomásul vesszük azt, hogy Magyarország az EU tagja, elfogadjuk ezt adottságként”.

Bár a Jobbik részéről ezeken a fórumokon is megjelenik a magyar szuverenitás megosztása elleni tiltakozás és számonkérés, a párt politikusai ilyenkor az unióhoz való lojálisabb viszonyról adnak tanúbizonyságot, jelezve, hogy akkor fogadnák el a tagságot, ha az integrációiránya megfordulna, a tagállamok közötti méretbeli és fejlettségi különbségeket

jórészt „kisimító” közösségi, nemzetek feletti intézmények kompetenciája visszaszorulna egy sekélyesebb, a tagállamok közti laza együttműködés, a „nemzetek Európája” koncepció felé. Ez nyilvánvalóan a legtöbb esetben az integrációs vívmányok felrúgását hozná magával, ami azonban a Jobbikot azért sem aggasztja, mert a párt nézetei szerint – miként ezt Balczó Zoltán a magyar uniós elnökség prioritásainak országgyűlési vitájában meg is fogalmazta – jelenleg „Magyarország másodrangú EU-tag”, amit az integráció mélyülésének megakadályozásával, visszafordításával lehetne, kellene orvosolni. Ez a felfogás valamelyest eltér a kilépés egyértelmű követelésétől, amennyiben lát esélyt arra, hogy az alapszerződés módosításával Magyarország kikerülhet az „EU áldozata” szerepéből. Ez a megközelítés lehetővé teszi a párt számára, hogy a kilépés „fantáziátlan”, egy dimenziójú követelése helyett folyamatosan a Magyarországgal szemben ellenséges, diktatórikusan viselkedő, igazságtalan, egyoldalú haszonra törekvő EU-képet tartsa napirenden.

Az EU elhagyását, a kilépés feltételezett népszerűsége reményében, az EU-tagságról szóló újabb népszavazás kiírását a Jobbikban általában Vona Gábor pártelnök követeli, jöllehet még az ő retorikájában is érezhető némi bizonytalanság. Úgy tűnik, mintha létezne egy belső, hallgatólagos jobbikos megállapodás arról, hogy valójában a tagság, „lebegtetése” felel meg a leginkább a párt érdekeinek. Míg a „hivatalos” Jobbik-állásfoglalás a legtöbb uniós ügyben minden ízében szembemegy az érvényes közösségi politikákkal, a konkrét felszólalások, jobbikos megnyilvánulások mélyelemzése alapján nem állítható teljes bizonyossággal, hogy ha a párt kezében lenne a döntés, valóban Magyarország kiléptetése mellett határozna. A kilépés követelése ezért inkább látszik következni a párt ellenzéki státusából, semmint konzekvens, átgondolt, évrrelkkel alátámasztott racionális megfontolásból, már csak azért sem, mert a párt adós a kilépés utáni világ bemutatásával, Magyarországot vélt előnyeinek felvázolásával. A konkrétumokon való nagyvonalú felül-emelkedés lehetővé teszi a párt számára az ellenérvekkel, cáfolatokkal való szembesülés elkerülését is.

A Jobbiknak a magyar gazdaságot és agráriumot védő, protekcionista, diszkriminációs szabályozások követeléséből álló programját a Fidesz számos intézkedése kiűrtette, (bankadó, multik terheinek növelése stb.), a magát nemzeti radikálisnak nevező párt számára így leginkább csak a radikális nézetek hangoztatása marad. Erre utal a külpolitikai kérdésekben a jobbikos EP-képviselővel együtt aktív Gyöngyösi Márton frakcióvezető-helyettes által a Barikádban 2012 júniusában részletesen kifejtett „keleti nyitás” tétel is. Gyöngyösi „paradigmaváltást” sürget a külpolitikában, megállapítva egyébként, hogy azt a „mostani, izzig-vérig euro-atlantista garnitúrával” aligha lehet végrehajtani. Gyöngyösi nem számol ugyanakkor azzal, hogy a legtöbb ázsiai befektető számára Magyarország sokkal vonzóbb terep uniós tagként, mintha az integráción kívül lenne. Gyöngyösi Norvégiát, Svájcot állítja példaképnek arra, hogy „létezik az unión kívül is élet”, elfeledkezve arról, hogy a két említett ország – az unióval kötött megállapodások alapján – ténylegesen az egységes piac része, valamint hogy az EU-ba való belépés népszerűtlensége ott jórészt az azal függ össze, hogy a tagság számukra tetemes nettó befizetői pozícióval járna.

Külön érdemes kitérni az Európai Parlamentre vonatkozó jobbikos felfogásra. Mint deklaráltan EU-ellenes párt a Jobbik távolmaradt a 2004-es EP-választástól, amit azonban öt évvel később felülbírált. Az európai választási megmérettetés ugyanis jól jött a 2010-es magyarországi országgyűlési választások főpróbájául, ráadásul a három EP-képviselői hely még lukratívnak is bizonyult a pártkassza szempontjából, amely a képviselői jövedelem 10 százalékát beseprí, függetlenül attól, hogy a Jobbik e pénz forrásáról kizárólag elítélően, ellenségesen beszél. Megjegyzendő az is, hogy Balczó Zoltán közel egy esztendei EP-képviselői karrierje nem múlt el nyomtalanul: bár a képviselő szinte fáradhatatlan az unió ostromzásában a magyar szuverenitás korlátozása miatt – mindenekelőtt gazdasági, pénzügyi vonatkozásban –, mégis szinte ő az egyetlen a Jobbik vezető politikusai közül, aki képes a tagságban, az európai integrációban pozitív vonásokat is felfedezni. A „brüsszeli és strasbourgi szindróma” tehát Balczó esetében fékezőleg hat a Jobbik által vallott szélsőséges nézetekre. Ugyanez vonatkozik a Jobbik EP-képviselőjére, egyben köztársaságielnök-jelöltjére, Morvai Krisztinára, aki formálisan nem tagja ugyan a pártnak, de szinte minden fontosabb rendezvényén, utcai megmozdulásán részt vett. Ő például az oktatásban, a tudományos életben emeli ki az EU-együttműködés jelentőségét, odáig elmenve, hogy „az európai együttműködés és a gazdasági kooperáció jó dolog, de csak ha a nemzetállamok kölcsönösen előnyös, szabad együttműködéséről van szó”, homályban hagyva, hogy mérlegelésében mi számít „kölcsönösen előnyösnek”.

Összegzésül megállapítható, hogy a Jobbik kutatásba bevont megjelenései, az Európai Unióra vonatkozó megnyilvánulásai a választási programokban, az Európai Parlamentben, a magyar Országgyűlésben, valamint a médiában a PERC-skálán a kemény EU-szkeptikus kategóriába (3) utalják a pártot.

A Jobbik PERC-mutatója	
Alapdokumentumok	3
2009-es EP-választási program	2
2010-es OGY-választási program	3
Felszólalások az EP-ben	3
Felszólalások az OGY-ben – bizottsági munka	4
– plenáris munka	3
Médiaszereplés	3
Átlag	3 (kemény EU-szkeptikus)

LEHET MÁSA POLITIKA (LMP)

Bevezető

„Célunk a fenntartható fejlődés európai modelljének megvalósítása.”

A Lehet Más a Politika (LMP) gyökerei a magyarországi környezetvédő, szociális és jogvédő mozgalmakhoz – közülük elsősorban a Védegyletchez – nyúlnak vissza. A 2008-ban létrehozott szervezet 2009. február 26-án alakult párttá, egyúttal bejelentve, hogy a Humanista Párttal közösen kialakított listát indítják az európai parlamenti választásokon. Az Európai Zöld Párt által támogatott formáció az EP-választásokon 2,6 százalékos eredményt ért el, s ezzel az ötödik lett a pártok között, de a mandátumszerzéshez szükséges 5 százalékos küszöböt nem ugrotta át. A Humanista Párttal való szakítást követően az LMP már önállóan indult a 2010-es országgyűlési választásokon, amelynek első fordulójában a szavazatok 7,5 százalékát kapta, s ezzel – a negyedik legerősebb pártként – a mandátumok 4,15 százalékát (16 mandátum) nyerte el a törvényhozásban. A pártot 13 tagú választmány vezeti. A párt 2011 novemberében az Európai Zöld Párt teljes jogú tagja lett.

A jelenleg is a tagfelvétel alapjául szolgáló 2008. februári alapító nyilatkozat szerint az LMP „a kapitalizmus vesztesei, az elnyomottak és a kiszolgáltatottak oldalán” áll, s „ebben az értelemben baloldali” párt, amely ugyanakkor elégtelennek ítéli „az emancipációt és a társadalmi igazságtalanságok megszűnését pusztán a mondénizációtól és az anyagi javak bőségétől” váró „hagyományos baloldali” programot. „Elkötelezettek vagyunk az emberi jogok, az egyéni és közösségi szabadságjogok védelme, az emancipáció és a jogkiterjesztés eszkéi mellett. A politikai kérdésekre intézményes megoldásokat keresünk” – folytatódik az alapító nyilatkozat, amely „ebben az értelemben” liberálisnak is nevezi az LMP-t, de elhatárolódik az akkori hazai liberális pártnak (SZDSZ) „a közjó képviseletét ellátó állammal szembeni engesztelhetetlenségétől”. „A helyi tudások és sokféleségek, a hagyományok le nem zárt szokás- és tudáskincse alig helyettesíthető segítséget nyújthat a globalizáció folyamatában való tájékozódáshoz. Ebben az értelemben közösségelvű konzervatívok vagyunk” – jelzi az LMP harmadik arcát az alapító nyilatkozat, amely a párt ökológiai és radikális demokratszemléletű politikájának alapelveiként az igazságosságot, a szabadságot és a közösséget jelöli meg, politikai céljaiként pedig a részvételi és képviseleti demokracia minőségét, a társadalmi igazságosságot, valamint az ökológiai fenntarthatóságot sorolja fel. Az alapító nyilatkozat figyelembe veszi, hogy Magyarország az EU tagja, és ezzel kapcsolatban így fogalmaz: „Miközben aggodalmainkat és kritikánkat hangoztatjuk az unió intézményrendszerének demokratikus ellenőrzésével, stratégiai céljainak és közpolitikájának sorával szemben, meggyőződésünk, hogy hazánkknak aktívabb szerepet kell játszania abban, hogy az unió az eddiginél határozottabban álljon ki az ökológiai értékek és a jövő nemzedékek érdekei mellett, és váljon az ilyen irányú törekvések nemzetközi motorjává. Támogatnunk kell ugyanakkor az unió meglévő erőfeszítéseit egy fenntartható Európa kialakítása érdekében.” (7)

Az LMP megalapítását követően nem sokkal, 2008 októberében Kezdeményezésünk céljai címmel kibocsátott másik program-előkészítő dokumentum hétfejezetek közül az utolsó, Közös Európával – egy jövőbarát világért program című rész határozottan kiáll az európai integráció mellett, a „helyi” és a „globális” közötti fontos közvetítőintézményként kezelve azt. „Az előttünk tornyosuló feladatok csak a nemzetállami intézményeken túlmutató fellépéssel oldhatók meg” – fogalmaz a szöveg, a párt céljának tekintve, hogy az európai zöld pártokkal együttműködve kezdeményező szerepet vállaljon „az Európai Unió jelenlegi politikai válságának megoldásában, az európai, és azon belül a közép-európai politikai együttműködés alakításában, az unió külpolitikájának és kereskedelempolitikájának formálásában”. „Arra törekszünk” – ígéri az LMP –, „hogy a globalizáció viszonyai között megőrizzük a magas szintű társadalmi szolidaritás sajátosan európai modelljét. Másrészt azt akarjuk elérni, hogy Magyarország és az unió hatékonyan lépjen fel az oszthatatlan és egyetemes jogok, a demokratikus értékek, a globális igazságosság előmozdításában, a konfliktusok békés megoldása, a nemzetközi jogbiztonság, valamint az emberiség életfeltételeinek hosszú távú biztosítása és az egymás iránti bizalom erősítése érdekében.” Az LMP nem kritikátlan az EU-val kapcsolatban, de a hiányosságokat az integráció föderatív jellegének lényeges – intézményi és közpolitikai – kiterjesztése révén szándékozik orvosolni.

„Az Európai Unió a demokratikus berendezkedésű államok óriási vívmánya, de fejlődése során messze került polgáraitól, átláthatatlanná és nehezen ellenőrizhetővé vált” – állapítja meg a dokumentum, majd így folytatja: „Ezért a döntéshozatalban növelni kell a közvetlenül választott Európai Parlament szerepét. Az EP legitimitásának és ellenőrizhetőségének erősítése érdekében a képviselőket egységes európai választójog alapján, európai választóközrtekben, közös európai pártlistákról kell megválasztani. A demokratikus ellenőrzéshez nem a Tanács, hanem a Bizottság és a Parlament szerepét kell erősíteni, a Bizottságot a Parlament számoltassa el, a Bizottság elnökét pedig válassza az EP. A Tanács működésében a többségi elvet kell követni.” A közvetlen demokráciának fontosszerepet tulajdonító párt mellett nagyobb szerepet juttatna az európai népszavazásnak, illetve állampolgári kezdeményezésnek, ösztönözné az európai nyilvánosság és médiahálózat kiépülését, valamint erősítené a régiók szerepét. „Célunk a fenntartható fejlődés európai modelljének megvalósítása” – olvasható az LMP fontos alapító dokumentumában, amely ennek érdekében, figyelemre méltó politikai konstruktivitással azt követeli: az EU-ban a környezet- és egészségvédelemmel, valamint a jogegyenrangúváan a nyugalapszabadságelveivel. A csaknem teljes és koherens föderalista vízió EU-optimista attitűdöt mutat (9).

Az LMP politikai-ideológiai alapvetésének számító két dokumentum együttesen a PERC-skálán igen magas, EU-konstruktív (8) besorolást tesz indokolttá.

Európai parlamenti választási program, 2009

„A külföldiek földtulajdonszerzését méretkorlátozással, tartós helyben lakáshoz kötve tartjuk lehetségesnek.”

Az LMP világrajvetele közvetlenül Európához kötődik: a korábbi civil mozgalom a 2009-es európai parlamenti választásokon való megméretés céljával alakult párttá, és ekkor lépett először kimunkált politikai programmal a hazai közélet színpadára.

ra. Az akkori választáson az Európai Zöld Párt támogatásával indult LMP EP-választási programja az uniós zöld pártok hagyományosan kiemelt ügyét, a gazdasági és környezeti szempontból fenntartható fejlődés európai kereteinek létrehozására tett ígérését igyekezett egybeszerkeszteni néhány olyan, speciálisan megválasztott témakörrel, amelyek – számításai szerint – a magyar választók szemében plusz pontokat jelentenek.

A kettős célkitűzés összeegyeztetésének nehézségeit mutatják a program jelentős belső ellentmondásai: míg például az EP zöld frakciója a föderalista ideához legközelebb álló pártcsoportok egyike az uniós képviselőházban, amelynek eszméit az LMP-program számos kérdésben – egyebek között a pénzügyi szabályozást illetően – magáévá teszi, más területeken ugyanakkor gyakorlatilag visszaforgatná az integráció kerekét: például az agrárszektorban és a hozzá kapcsolódó szakterületeken (földtulajdon-, élelmiszer-biztonsági szabályozás). Ez a felfogás – amely olykor előreszaladna a nemzetek feletti szabályozással, míg másutt éppen ellenkezőleg, „helyi szintre” vinné le a döntési hatásköröket, vagyis érdemben átrendezné az integráció mai szintjeit – a PERC-mutató rendszere szerint EU-konstruktív besorolást is kaphatna, ha az LMP programjában a gyakran, és pozitív konnotációban használt „helyi” kifejezés valamelyest is definiált lenne. Utóbbi híján azonban a program olvasója előtt sokszor rejtve marad, mit is ért valójában az LMP „helyi” alatt (egy falut, egy várost, egy régiót, olykor egy egész tagállamot), és nem derül ki, hogy a decentralizált vagy éppen a tagállami szabályozás miért lenne előnyösebb a „helyiek” számára, mint a nemzetek feletti. Ráadásul a programban számos az európai integráció jelene és jövője szempontjából rendkívül fontos kérdés egyáltalán nem szerepel. „Az LMP célja, hogy az Európai Unió váljon a fenntartható fejlődés modelljévé”, jelenti ki a dokumentum, ám egy sor, ebből a megközelítésből is kulcsfontosságú témakört meg sem említ, következésképpen nem tudható, miképpen vélekedik az integráció jövőjéről ezekben a témakörökben. Nem szól a program egyebek között – az európai zöld pártok által kiemelten kezelt – emberi jogokról (kivéve a határon túli magyar kisebbségek jogait), a bevándorlásról, a közös külpolitikáról, a kutatás-fejlesztés közösségi támogatásáról, az uniós költségvetés és intézményrendszer jövőjéről.

Az LMP 2009-es EP-választási programja öt témakörben vázolja fel részletesebben a párt EU-val kapcsolatos álláspontját, amelyekből az alábbi megállapítások értékelhetők a PERC-mutató alapján:

I. A pénzügyi piacok megszelídítése

A párt szerint a mai gazdasági válság a pénzügyi szektorból indult ki, aminek oka a globális pénzpiacok laza szabályozása volt. A helyzet javítását illetően az LMP kiemelt szerepet tulajdonít a nemzetközi szabályozásnak, ezen belül az e téren – akkor még – korlátozott hatáskörökkel rendelkező EU-nak (8). „Az LMP szerint fontos, hogy az EU a jövőben sokkal nagyobb mértékben éljen ezekkel a meglévő, korlátozott hatáskörökkel” – fogalmaz a program, egyenesen követelve, hogy „meg kell növelni az Európai Központi Bank felügyeleti hatáskörét” (8). Mindezt megtoldja azzal az akár föderalistának nevezhető gondolattal, miszerint, „az LMP meggyőződése, hogy az európai pénzügyi piacok integrációja képes hozzájárulni Európa fejlődéséhez és fenntarthatóvá tételéhez” (9).

II. Nemzetpolitika

A határon túli magyar kisebbség helyzetével foglalkozó fejezet abból indul ki, hogy „az EU a régiók és a nemzetiségek hazája, ezért a kisebbségek védelme, kulturális, helyi és regionális autonómiájamegteremtésének támogatása európai szinten természetes módon található támogatókra (9). Az LMP a „régiónok Európája” – vagyis a tagállamnál alacsonyabb szintű közigazgatási, illetve döntési területi egységekből álló integrációs modell – eszméje, a decentralizáció és a szubszidiaritás uniós értékei alapján, Nagy-Britanniára, Spanyolországra, Olaszországra hivatkozva látja megvalósíthatónak a határon túli magyar kisebbségek települési és regionális autonómiájának kialakítását (7), emellett a schengeni határ két oldalán élő magyarok közötti kapcsolatok fejlesztése érdekében határátlépési könnyítéseket szorgalmaz (6).

III. Vidékfejlesztés

Az LMP-program e fejezete a pártnak az EU közös agrárpolitikájával (KAP) szembeni éles kritikáját fejezi ki. Jóllehet a földtulajdonlás szabadsága az EU-ban nem az agrárszabályozás, hanem a szabad tőkeáramlás kérdéskörébe tartozik, az LMP a KAP legnagyobb, Magyarországra leselkedő veszélyének a külföldiek földvásárlására vonatkozó moratórium megszüntését nevezi meg, aminek akár a csatlakozási szerződés módosításával is elejét venné. „A külföldiek földtulajdonszerzését méretkorlátozással, tartós helyben lakáshoz kötve tartjuk lehetségesnek” – szögezi le az LMP, homályban hagyva, hogy miért tesz különbséget a fenntartható fejlődés szempontjából például egy bécsi és egy budapesti ügyvéd magyarországi földtulajdonlási joga között (4). A tényleges agrárszabályozást illetően a program a KAP olyan átalakítását szorgalmazta, amely az intenzív módszerekkel gazdálkodó nagybirtokok helyett a kis- és közepes birtokukon életvitelszerűen gazdálkodókat támogatja, hangsúlyozva: „nem a támogatások csökkentése, hanem átalakítása a cél” (7). Az egész LMP-program talán legellentmondásosabb, igencsak nagyot markoló kijelentése szerint a KAP-nak „a tagállamok élelmiszer-önrendelkezésére” kellene épülnie, „amely biztosítja a tagállamok önálló döntési jogát saját agrárpolitikai, munkaügyi, élelmiszeri és termőfölddel kapcsolatos szabályozásának kialakításához, úgy, hogy mindez ökológiai, társadalmi, gazdasági és kulturális körülményeiknek megfeleljen”. A „régiónok Európájának” szorgalmazói szerepéből kiesve e helyütt az LMP tehát nem azért venné ki Brüsszel kezéből a hatásköröket, hogy azokat a helyi közösségekhez delegálja, hanem hogy a tagállami kormányoknak adományozza, ám nem világos, miért éppen az országhatár jelenti számára a szabályozási terület optimumát (4). A fejezet további részeiben a program biztatja a helyi közösségeket, hogy éljenek az uniós adta fejlődési, társadalmi-hálózatépítési lehetőségekkel (7), EU-ajánlást szorgalmaz a közúti közlekedés környezeti kárainak csökkentésére (8), és védelmébe veszi az uniós fejlesztési források felhasználásakor megkövetelt brüsszeli – a decentralizációra, a nyilvánosságra, a társadalmi beleszólás lehetőségére vonatkozó – követelményeket (7). Mi több, az élelmiszerpiaccal kapcsolatban leszögezi, hogy „a multik térhódítása, a helyi termékek kiszorulása nem az EU, hanem a magyar szabályozás hibája, bár az, hogy preferálandó „helyi termék ne csak az adott településen termeltre vonatkozzon, hanem a tágabb régióra”, megint csak a pártideológusok fogalmi bizonytalanságaira utal (7).

IV. Élelmiszerbiztonság és fogyasztóvédelem

Az LMP fenntarthatósági ideológiájának egyik sarokköve a „helyi termékek” fogyasztásának támogatása a „távolról érkező”, „bizonytalan eredetű” élelmiszerekkel szemben, és célként tűzi ki az ilyen szemléltető uniós szabályozás megalkotását. Szemléletmódja ugyanakkor ráerősít a „magyar élelmiszer jó – külföldi élelmiszer rossz” típusú elterjedt hazai sztereotípiákra (5). Némiképp ellentmondásba kerülve az agrárfejlesztéssel – amely a tagállami szintű szabályozás mellett teszi le a voksot – ebben a részben a párt élesen kikel az ellen a „rossz hazai gyakorlat” ellen, amelynek alapján „derogációkat kérünk az EU által betiltott káros növényvédő szerekre”, és megerősítené az uniós élelmiszer-biztonsági hatóságokat (7). Az agrárfejlesztéssel hasonló önellentmondásokba keveredik a program a GMO-ról szóló részben is, ahol „elfogadhatatlannak” nevezi, hogy az EU „ránk kényszerítheti a génmódosított termékeket”, ezután kijelenti, hogy minden GMO-döntés kerüljön a tagországi önrendelkezés körébe, miközben azt is elismeri, hogy „minden régióknak vagy falunak is joga van a génmódosított növények és állatok termesztését és behozatalát megtiltani” (4). Az LMP ugyanakkor jelentős uniós eredménynek mutatja be a vegyi anyagok termelését, forgalmát szabályozó uniós jogszabályt (7), és olyan, uniós szintű előírást szorgalmaz, amely megtiltana a betiltott anyagok EU-n kívüli exportját (8).

V. Klíma- és energiapolitika

Ebben a fejezetben ismét az LMP föderalista „arca” bukkan elő. Az EU-t jelentős nemzetközi klímaügyi megállapodás kezdeményezőjévé szeretné tenni, és ennek érdekében kötelezné a tagállamokat az uniós energiahatékonysági célok végrehajtására (8). A fenntarthatóság jegyében – az agrártermeléshez hasonlóan – az energiatermelés decentralizációjáért is sikra száll, ám a kontinensméretű stabilitást az „intelligens helyi kishálózatok” összekötésével, úgynevezett „Európai szuperhálózat” kiépítésével teremtené meg (8). Hasonlóképpen radikális a párt, amikor összeurópai szén-dioxid-adó bevezetéséért áll ki (9).

Az LMP 2009-es választási programjában értékelt, összesen 21 tétel PERC-mutatóinak átlaga egyértelműen a „puha EU-pragmatikus” besorolást teszi indokolttá (7).

Országgyűlési választási program, 2010

„Az Európai Uniót a benne részt vevő demokráciák hatalmas teljesítményének, megőrzendő értéknek tartjuk.”

„Tagállama vagyunk a világ vezető gazdasági hatalmának, az Európai Uniónak, ami számos lehetőséget kínál a cselekvésre” – állapítja meg bevezetőjében az LMP 2010-es országgyűlési választásokra készült, terjedelmes programja. A dokumentumra végig jellemző, hogy a párt nemcsak elismeri Magyarország mély nemzetközi és ezen belül európai beágyazottságát, hanem céljai és eszközei tekintetében szisztematikusan az európai uniós adatokat és gyakorlatokat tekinti összehasonlítási, illetve hivatkozási alpnak, igen gyakran követendő példának, emellett számos esetben érdemi összefüggésekre mutat rá a párt szűken értelmezett belpolitikai, illetve az EP-választási programban kifejtett Európa-politikai céljai között. Ez a tartalmi komplexitás a PERC-skálán általánosságban véve meglehetősen magas, EU-konstruktív besorolást követel (8).

Az LMP ebben a dokumentumában fejti ki részletesen a választók számára az integrációval kapcsolatos általános, alapvetően pozitív, de kritikától sem mentes vízióját, amelynek külön fejezetet is szentel. „Az Európai Uniót a benne részt vevő demokráciák hatalmas teljesítményének, megőrzendő értékeknek tartjuk. Úgy látjuk, olyan esélyt ad a társadalmi igazságosságot középpontba helyező, sajátosan európai gazdasági-társadalmi berendezkedés megőrzésére, a globális problémák érdemi kezelésére és az európai népek békés együttélésének garantálására, amely az unió nélkül nem állna rendelkezésre” – jelenti ki a program, amely – a párt szerint – az unió működésében kitapintható „demokratikus és legitimitási deficit”, továbbá a Magyarország előtt tornyosuló feladatok megoldása érdekében is egyértelműen kiáll az „Európai Unióban megvalósult politikai integráció fejlesztésében” való aktív részvétel mellett (9). A globális kormányzás, a fenntarthatóság és a társadalmi igazságosság, a demokratikus és emberi jogok tisztelete, mint hármasság célrendszer megvalósítása érdekében az LMP az uniói döntéshozatali rendszert illetően föderalista típusú javaslatokat fogalmaz meg: kiterjeszteni az Európai Parlament szerepét és eltörölné a tagállami vétó lehetőségét (9), továbbá támogatná az európai népszavazás intézményének bevezetését (9). A párt ezzel egyidejűleg néhány területen – ilyenek például a környezet- és egészségvédelemmel kapcsolatos normák – erősítené „a tagállamok önrendezkedését”, vagyis visszanyesné az integráció mai szintjét (5).

A 2010-es országgyűlési választási programban – helyenként árnyaltabb módon – visszaköszönnek az LMP 2009-es EP-választási programjában kifejtett euroskeptikus álláspontok. A hazai vidékfejlesztés kapcsán a dokumentum is érvényben tartaná a külföldiek magyarországi földtulajdonának moratóriumát, az EP-programmal ellentétben azonban itt már nem jelenik meg az állampolgársági kritérium (5). A „helyi termék” fogalmának szélesebb, az uniói gyakorlatnak megfelelő hazai definiálását követelve a párt szerint „támogatni kell az Európai Unió minden olyan törekvését, amely a szabályozás differenciálására irányul” (7). E konstruktívhoz közelítő attitűddel élesen szemben áll, amikor a szöveg – teljesen figyelmen kívül hagyva az integrációs döntéshozatali rendszert, mintegy kívül helyezve Magyarországot az EU-n, és félreértve a derogáció fogalmát – kijelenti: „az Európai Unió előírásainak mechanikus átvétele helyett figyelembe kell venni a magyarországi sajátosságokat, és a többi országhoz hasonlóan bátrabban kell élnünk a derogáció lehetőségével” (4). „A cél az, hogy a magyar fogyasztók hagyományosan és nemzetközileg is elismerten jó minőségű magyar élelmiszert egyenek, amelyet adott esetben magyar ellenőrző szervezetek bármikor ellenőrizhetnek. A más uniói országokból érkező élelmiszer ellenőrzésére ilyen lehetőségünk nincs” – állítja a program, „a magyar ellenőrző hatóság jó – külföldi ellenőrző hatóság rossz” mítoszának jegyében (4).

A társadalmi igazságosságot ideológiája egyik pillérének tekintő LMP az Európai Unióban látja a szociális védelem magas szintjének, a közszolgáltatások rendszerének, az esélyteremtés javításának a garanciáját, így e vívmányok megőrzését nevezi meg az európai politikai együttműködés egyik legfontosabb fejlesztési irányának (8). Ennek érdekében a program föderális hatású javaslatokkal él: „meg kell állapítani a társaságokat, foglalkoztatókat terhelő adószint közös minimumát” – írja (9), és meg kell határozni a köz-

szolgáltatások és szociális ellátások körének és színvonalának uniós minimumát (9). Ebben a választási programban tűnik föl az uniós bevándorlási politika egy eleme is, amikor a párt kiáll a bevándorlás pozitív kulturális hatásai, a migránsok integrációjának javítása mellett, és sürgeti az uniós előírások hazai alkalmazását e téren (7). Az LMP programjából kitűnik, hogy a párt nem tartja a fenntartható társadalom gazdaságával ellentétesnek az euró bevezetését, kifejezetten elismeri a maastrichti kritériumokat és betartásuk fontosságát (7), sőt a 2014-ig tartó ciklusban „reális csatlakozási céldátum” megjelölését követeli (8). Az energiagazdálkodásról szóló fejezetben is érzékelhetően uniópárti az LMP: az EU nyomásának tudja be a Magyar Villamosművek Zrt. káros, piactorzító monopolörekvéseinek korlátozását (7), és megismétli az EP-programban megfogalmazott, a közösségi energiahatékonysági intézkedéseket szorgalmazó álláspontjait (8). A környezetvédelemről szólva fontosnak tartja megismertetni a hazai választót a legújabb uniós vegyianyag-szabályozással (7), a klímavédelmi fejezetben pedig Magyarország nemzetközi felelősségvállalásának fontosságára is rámutat (8).

Az LMP 2010-es választási programjában vizsgált, összesen 19 tétel értékeléseinek számtani átlaga 7,2-et ad, ami a gyakran egyértelműen föderalista jellegű javaslatokat bizonyos esetekben EU-szkeptikus elemekkel vegyítő pártot összességében a puha EU-pragmatikus (7) kategóriába utalja.

Felszólalások az Országgyűlés szakbizottságaiban

„Az uniós jog legyen irányadó Magyarországon!”

A Lehet Más a Politika részvétele az Országgyűlés szakbizottságaiban a 2010 közepe és 2012 nyara közötti időszakban mind a szűken, mind a tágan értelmezett uniós ügyeket tekintve – feltehetően a viszonylag szerény képviselőlétszámmal dolgozó párt korlátozott kapacitásai miatt is – mérsékeltnek, de észrevehetőnek, egyes kiemelt esetekben pedig markánsnak volt mondható. A kutatás eredménye azt mutatta, hogy ebben a periódusban az LMP képviselője vagy nem volt jelen, vagy nem tett az Európai Unióra – akár áttételesen – vonatkozó megjegyzést, kijelentést, utalást az alkotmányügyi bizottságban, az egészségügyi bizottságban, a foglalkoztatási és munkaügyi bizottságban, a honvédelmi bizottságban, valamint a mezőgazdasági bizottságban.

Más bizottságokban azonban számos alkalommal a párt valamilyen formában egyértelműen annak adott hangot, hogy az uniós jogot és gyakorlatot Magyarország számára betartandónak, követendőnek, olykor mintaértékűnek tartja – ez az álláspont minősíthető az LMP EU-hoz való viszonya egyik fő pillérének. Ez a meggyőződés tünt ki például Szabó Rebekának, az emberi jogi, kisebbségi, civil- és vallásügyi bizottságában 2010 októberében a migrációval kapcsolatos hazai törvények módosításáról szóló vitájában, amikor a képviselő számon kérte a kormányon, hogy javaslata az idegenrendészeti őrizet szabályozásának kérdéseiben szembemegy a hatályos uniós irányelvekkel (7). Ezzel rokonnak tekinthető Ertsey Katalin vélekedése a fogyasztóvédelmi bizottság 2010. május végi ülésén, amikor a „fenntartható fogyasztás” uniós szinten már megfogalmazott stratégiájának hazai követését szorgalmazta a miniszterhez intézett kérdésében (7). Világos álláspontnak számít Vágó Gábor álláspontja az ifjúsági, szociális, családügyi és lakhatási bizottság 2010. novemberi

ülésén, amikor több aktuális uniós jogszabály egy salátatörvénybe csomagolt hazai átvételekapsánleszögezte: „alapvetően támogatjuk ezt a törvényjavaslatot, hiszen egyértelműen arról van szó, hogy az uniós jog legyen irányadó Magyarországon” (7). Ugyancsak Ertsey fogalmazta meg a külügyi bizottság 2011. decemberi ülésén, miszerint a nemzeti érdekek általa jogosnak és támogatandónak tartott védelme mellett is, „van egy pont, amikor a gazdaság helyzete miatt egy egészen államcsőd közeli helyzetben már ellentétes a nemzeti érdek azzal, hogy folyamatosan szembemenjünk azzal az értékközösséggel, amit ez az unió jelent” (7). Hasonló gondolat mentén szólalt meg Karácsony Gergely a kulturális bizottság 2011. február végi ülésén a médiatörvény módosítását sürgetve, mondván, a médiatörvény miatti jogos nemzetközi nyomás „beárnyékolja Magyarország EU-s elnökségét” (7).

Csak részben látszott követni ezt a politikai nyomvonalat Jávor Benedek, az OGY fenntartható fejlődés bizottságának LMP-s elnöke. Jávor például a szakbizottság 2010. októberi ülésén a megyei kormányhivatalok kialakításáról szóló törvényjavaslat kapcsán úgy fogalmazott, hogy az abban megjelenő erős központosítás, „nem feltétlenül passzol össze az Európai Unió szubszidiaritás elvére való törekvésével” (7). Ugyanezen az ülésen Jávor bírálta a kormányt, mert az határidőig nem nyújtotta be az EU-hoz a megújuló energiákkal kapcsolatos nemzeti cselekvési tervet, ráadásul a bioüzemanyagokkal kapcsolatos hazai törvényjavaslat ellentmond az általa is helyesnek tartott uniós szemléletnek (7). A GMO-szabályozás az egyik kritikus terület, ahol a prominens LMP-politikus elégedetlen volt az uniós viszonyokkal: a témáról 2010 novemberében tartott bizottsági vitában a nemzeti hatáskör növelését, az ilyen irányba tett kormányzati erőfeszítést szorgalmazta (5). Másfelől, az úgynevezett biocid termékek forgalmazásáról szóló közösségi jogszabály hazai transzpozíciója kapcsán (2010 november) Jávor éppenséggel erőteljesebb közösségi fellépést tartott szükségesnek (8). Az LMP-s bizottsági elnök akkor is elismerte az uniós jogszabály betartásának szükségességét, amikor annak szakmai tartalmával nem értett egyet. Jávor a bányászati törvény 2012. áprilisi vitáján, elismerve a geológiai szén-dioxid-tárolással kapcsolatos jogharmonizációs kötelezettséget, úgy fogalmazott: „hibás, de sajnos követendő irány” (7).

Az EU-val szembeni LMP-s bírálat az OGY szakbizottságaiban a legerőteljesebben 2010. március közepén jelent meg, amikor az érintett bizottságok előkészítették az uniós fiskális paktumhoz való magyar csatlakozásról szóló plenáris ülést. A költségvetési bizottságban Vágó Gábor megkérdőjelezte, hogy az uniós fiskális szerződés valódi megoldást nyújt az Európai Unió foglalkoztatási és növekedési válságára, csupán tüneti kezelésnek tartva azt, amely befagyasztja a magországok és az újonnan csatlakozó országok közötti növekedési különbségeket, és – az európai zöldek álláspontjára hivatkozva – úgy vélte, a fiskális paktum mellé szükség volna „egy új Európai Unió átgondolására” (9). Ezzel egyidejűleg a gazdasági bizottságban Scheiring Gábor kifejtette azt az LMP-s nézetet, amelyet azután a plénumon is összefoglalt. Scheiring megállapította, hogy „az Európai Unióból való kilépés és a nemzeti elzárkózás katasztrofális politikai választás lenne”, és pártjának a fiskális szerződést illető kritikája középpontjában nem a szuverenitás kérdése áll (7). „A szerződéssel gyakorlatilag a baj, ami nincs benne” – fogalmazott a képviselő, bejelentve, hogy az LMP csak akkor támogatja a paktumhoz való magyar csatlakozásról szóló parla-

menti határozatot, ha a Fidesz EP-frakciója támogatja az európai zöldeknek a paktum ki-egészítésére vonatkozó javaslatait. Ezeket Scheiring a következőkben foglalta össze: a rövid távú válságkezelés érdekében eurókötvények kibocsátása, európai kockázatközösség (9), a strukturális és kohéziós alapok bővítése az európai periféria számára (6), valamint azeurópaiökoszociálismodellmege erősítéseérdekébenaspekulációsadóbevezetéseeurópai szinten. Az utóbbit illetően hozzátette: „Ezt Kína nem fogja megtenni, amiről a Fidesz is kíván példát venni, Amerika nem fogja megtenni, csak az unió képes arra, hogy a globális mobiltökével szemben egy politikai kontrollt kiépítsen, viszont ehhez arra van szükség, hogy megerősítsük az uniót, a politikai együttműködést is megerősítsük az unióban” (9).

Az LMP számára kézenfekvő lehetőség, hogy Mile Lajos személyében az Országgyűlés európai ügyek bizottságának alelnökét adva, a törvényhozásban elfoglalt súlyához képest markánsabban tegye közkinccsá az EU-val kapcsolatos nézeteit, az alelnök azonban viszonylag ritkán él ezzel az eséllyel, a bizottságban többnyire kérdez – a kormány képviselőjétől –, semmint állást foglal, óvatos megszólalásaiból pártjának álláspontja ritkán hámozható ki, ekkor viszont mérsékelt uniópárti hangnemet üt meg. Mile 2010 októberében reményét fejezte ki, hogy a romaintegrációt – mivel a kormány a magyar EU-elnökség prioritásainak élére helyezte a témát – átfogó európai problémának tekintik (8), a bizottság következő ülésén viszont aggódott, hogy az EU aktivizálódhat a GMO-engedélyeztetése terén (5). A bizottság 2011. márciusi ülésén aggályát fejezte ki a magyar EU-elnökség néhány prioritásának (keleti partnerségi konferencia, schengeni bővítés, horvát csatlakozás) realitását illetően, s konkrétan Románia és Bulgária schengeni csatlakozásával kapcsolatban – a kormányral azonosulva – úgy fogalmazott: „Tartjuk-e még magunkat ahhoz az állásponhoz, hogy a két ország esetében a korrupció és az igazságszolgáltatás területén jelentkező problémákat függetleníteni szeretnénk a schengeni bővítéstől?” (6). Párttársaihoz hasonlóan Mile fontosnak tartotta a közösségi szabályok betartását, valamint az új, úgynevezett európai szemeszter hitelességét, amikor a 2011. március végi ülésen a magyar konvergenciaprogram határidő szerinti benyújtására szólította fel a kormányt (7). A bizottsági alelnök több ízben – 2011 októberében és 2012 júliusában is – veszélyesnek nevezte, hogy megingott Törökország uniós csatlakozási szándéka (8), Horvátország csatlakozását 2012 februárjában azonban csak abból a szempontból értékelte, hogy szövetséges-e Magyarországnak az új uniós költségvetési keretről szóló tárgyalásokban (6). Az LMP uniós frontembere 2011 decemberében amiatt aggódott, hogy készül-e forgatókönyv az eurózóna stabilizálásának kudarca esetén „tragikus sérülést” szenvedő integráció megmentésére (7). Jóllehet az általános LMP-s vonallal ellentétben az új uniós szerződéssel kapcsolatban ekkor Mile úgy fogalmazott, „hajlok rá, hogy inkább alá kellene írni, mint nem” – hozzátéve, „nem egy rossz irány, hogy most valahogy a megállapodás, a meg egyezés irányába kezdett fordulni a magyar diplomácia”, egyúttal részletesen kifejtette a fiskális paktummal kapcsolatos, tartalmában a párttársaiéhoz igazodóan kritikus véleményét, miszerint a paktum nem tartalmaz eszközöket a periféria-országok problémáinak kezelésére, megoldásként pedig példaként a közös kötvénykibocsátást hozta fel (9). Nézetéből következően 2012 áprilisában az alelnök üdvözölte, hogy a válságkezelésről szóló

uniós diskurzusban újból előtérbe került a növekedést és foglalkoztatást szolgáló Európa 2020 dokumentum (7), a júliusi bizottsági ülésen – az állam- és kormányfők által elfogadott úgynevezett növekedési csomag kapcsán – a korábrinál reménytelibbnek ítélte a közösség helyzetét, aminek „a végkifejlete egy politikai unió is lehet”, ám a legfontosabb eredeti célja „nem más, mint a fejletlenebb régiók felzárkóztatása a fejlett régiókhoz” (6). Mile egyidejűleg üdvözlendőnek nevezte az európai szintű bankrendszer létrehozására vonatkozó uniós döntéseket (8), és megismételte pártja közismert javaslatát az európai spekulációs adó bevezetéséről (9).

A kutatás által nagyító alá vett, összesen 37 olyan országgyűlési bizottsági megszólalás, amikor az LMP képviselője az EU-val kapcsolatban beszélt, pontosabban ezekből a konkrét értékelésre alkalmas, összesen 27 kitétel PERC-mutató szerinti számtani átlaga 7,2, amelyen belül mind a puha euroszkepticista, mind pedig a föderalista irányba bizonyos kilengések voltak tapasztalhatóak. A párt OGY-bizottsági aktivitása mindezek alapján a puha EU-pragmatikus (7) kategóriába sorolható.

Felszólalások az Országgyűlés plénumán

„Az adóverseny megnyerésére való törekvés helyett inkább az adóharmonizációban legyenek érdekeltek!”

A PERC-kutatás az Országgyűlés 15 olyan plenáris ülését választotta ki vizsgálatra, ahol az unióról általánosabb megközelítésben, hosszabban volt szó, illetve egyes, az EU szempontjából ebben az időszakban kiemelt témák napirendre kerültek, és amelyeken az LMP képviselője felszólalt. A magyar uniós elnökségre való kormányzati felkészülés nyújtotta a lehetőséget az LMP számára, hogy a párt a magyar törvényhozásban első ízben fejtsse ki részletesebben az EU-val kapcsolatos, a PERC-skálán többnyire igen magas kategóriát elérő elképzeléseit. Az OGY 2010. októberi vitanapján elhangzott felszólalásában Scheiring Gábor elképzelhetetlennek tartotta az EU általa sürgetett zöld fordulatát és szociális, szolidaritási dimenziójának megerősítését a nemzetállamok közötti adóverseny elleni közös fellépés, a nyereség-, vagyon- és környezetvédelmi adó minimumát is meghatározó közös uniós adópolitika nélkül (9). A képviselő emellett úgy vélte, a közszolgáltatások védelmét európai szabályozásnak kell biztosítani, a társadalombiztosítás finanszírozásában új európai eszközöket kell találni, és mindehhez a közösségi költségvetést is növelni kell (9). A magyar elnökségi tervekben szereplő európai romastratégia kapcsán Osztolykán Ágnes közös európai mentorhálózat kiépítésének kezdeményezését javasolta (8), Mile Lajos pedig lényegében föderalista jellegű külpolitikai nézeteket vázolt: „Az Európai Unió markánsabb megjelenése a nemzetközi szinten egyre érzékelhetőbbé vált, főleg a Lisszaboni Szerződés elfogadása óta. Mi, a Lehet Más a Politika képviselői abban bízunk – fogalmazott –, hogy ez a nemzetközi szerepvállalás csak erősödni fog” (9). „Magyarország legbiztosabban az Európai Unión keresztül tudja érvényre juttatni legfontosabb érdekeit a külpolitika különböző szintjein” – mondta a képviselő, az EU bővítésére és szomszédságpolitikájára utalva. Míg előbbit elsősorban ökológiai szempontból tartotta elengedhetetlennek, addig utóbbit a demokrácia dimenziójában is, kifejtve: „Magyarországnak alapvető érdeke fűződik ahhoz, hogy az unió keleti

szomszédai egyre nagyobb gondot fordítsanak demokratikus intézményeik fejlesztésére, az emberi jogoktiszteletben tartására és a jó kormányzás elemeire. Ezt a célt leghatékonyabban az Európai Unió keleti szomszédosági kapcsolatainak fejlesztésével, valamint kétoldalú kapcsolataink további elmélyítésével érhetjük el” (9).

Az LMP a magyar Országgyűlésben is következetesen képviseli a politikai programjaiban megjelenő, az uniós adóharmonizáció szükségességére vonatkozó, föderalista elemeket is tartalmazó véleményét. Az eurózóna országai által kötendő, de a zónán kívüli tagállamok számára is nyitott, úgynevezett fiskális paktumról tartott 2011. márciusi csúcstalálkozó utáni OGY-vitában Schiffer András azt követelte az európai adóversenyt preferáló kormányfőtől, hogy „az adóverseny megnyerésére való törekvés helyett inkább az adóharmonizációban, a spekulációs tőke megregulálásában legyenek érdekeltek, erre bátorítsák az Európai Uniót” (9). Az LMP akkori frakcióvezetője az uniós költségvetési paktumról és az ezt keretező EU-szerződés módosításáról szóló 2011. októberi plenáris vita alkalmával is hangot adott a párt álláspontjának, miszerint a nemzetközi pénzügyeket európai szinten kell, illetve lehet csak megregulálni. „Magyarország legyen kezdeményező egy olyan nemzetközi pénzügyi felügyeleti rendszer kialakítása érdekében, amelyik alkalmas arra, hogy a különböző spekulatív pénzügyi buborékok piacra jutását megakadályozza” – követelte Schiffer (8), egyszersmind európai szintű bankbiztosítási adó bevezetését is sürgetve (9). A rá következő, hasonló témájú decemberi uniós csúcstalálkozó alkalmával tartott OGY-plenárison a frakcióvezető ugyancsak vitatkozott a miniszterelnök szűk horizontú szuverenitásfogalmával: „Közös költségvetési politikáról beszélünk akkor is, amikor a félperiferia, a kelet- és dél-európai országok támogatást várnak az Európai Uniótól. És szuverenitás kérdése az is, amikor az Európai Bizottság akadályozta meg több esetben az elmúlt tíz évben azt, hogy önök vagy éppen az álbalsoldali kormányok a szolgáltatások liberalizációjában engedjenek a WTO, a nemzetközi kereskedelmi szervezet nyomásának” (7).

Az integráció mélyítését, ám egyidejűleg súlypontjainak áthelyezését valló LMP-ideológia karakteresen jelent meg a párt képviselői által kifejtett indoklásokban, amikor 2012 februárjában az LMP nem szavazta meg a Fidesz által akkor már elfogadhatónak ítélt, válságkezelő célú uniós fiskális paktumról szóló OGY-határozatot. Az uniós paktumban előírt 0,5 százalékos strukturális hiánycélról az új frakcióvezető, Jávor Benedek úgy vélte, az Magyarország, illetve az EU-hoz újonnan csatlakozott országok gazdasági helyzetében szükségtelen korlátozást, „egyfajta kényszerubbonyt” jelent (5). Scheiring Gábor a fenntarthatatlan európai gazdasági modell bebetonozásának ítélte a paktumot, amely „hosszú távon az unió szétesését is kockáztatja”. A képviselő a válságra adandó megoldást a több és mélyebb integrációban jelölte meg, amelynek eszköze szerinte az európai szociális modell ökológiai modernizációja az európai szintű spekulációs adó és az uniós kötvénykibocsátás révén (9).

Az LMP intenzíven, ám nem mindig konzekvensen hallatta hangját az Országgyűlés plenáris ülésein akkor is, amikor a politikai programjaiban kiemelt helyen szereplő ügyeket érintő törvényjavaslatok kerültek terítékre. A EU-követelményekhez illeszkedő hazai GMO-szabályozás februári vitájában a párt nevében Szilágyi László sürgette, hogy a magyar kormány ne csak a határokon belül, hanem uniós szinten is lépjen fel a közösségi en-

gedélyezési eljárások és ellenőrzések szigorításáért (8), ugyanakkor felelősségre vonta a kormányt, hogy nem vezetett be ösztönzőt annak érdekében, hogy a hazai gazdák magyar eredetű vetőmagot vásároljanak (6). Aktívan reprezentálta az LMP-véleményt az OGY-plénumon a menekültügy és migráció témakörében Szabó Timea. Röviddel képviselővé választását követően szorgalmazta, hogy Magyarország lépjen fel az egységes európai menedékjogi eljárás megteremtéséért, az európai menekültügyi támogató hivatal felállításáért, és az uniós határőrizeti ügynökség, a Frontex szorosabb ellenőrzés alá vonásáért (8). A hazai migrációs törvény uniós jogharmonizációs módosításáról folyó vitában a képviselő kifogásolta, hogy a törvényjavaslat „szembemegy a jelenlegi uniós tendenciákkal, ahol az emberi jogi szempontok sokkal aktívabban megvalósulnak” (7), idén márciusban pedig a hasonló témájú vitában üdözölte az EU bevándorlás-politikájának fontos mérföldkővet jelentő, a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező migránsok jogainak kiterjesztéséről szóló uniós irányelv-módosítást, kifogásolva a hazai jogrendbe való átültetés felemás módját (7).

A kiválasztott plenáris üléseken elhangzott, fent értékelt összesen 15 kijelentés átlagértéke önmagában is viszonylag magas, 7,9 pontot ad a PERC-skála szerint. Mivel az elemzésben szereplő véleményeket a párt képviselői rendszeresen, számos alkalommal szenvedélyesen megismételték az Országgyűlés plénúmán, részletesen érvelve álláspontjuk mellett, a „hangulati” elemeket is számításba véve a párt országgyűlési plenáris teljesítménye a stabil EU-konstruktív (8) fokozatot éri el.

Megnyilvánulások a médiában

„A demokrácia védelme nemzeti érdek, amit helyettünk most az EU tesz meg.”

Az LMP által a magyar médiában sugallt integráció-felfogás elemzését két sajátos körülmény, pontosabban két, a párthoz közel álló személyiséggel kapcsolatos értékelési akadály nehezíti. Az egyik, meglehetősen közismert személyiség Róna Péter közgazdász–vállalkozó, aki az LMP jelöltjeként 2010 őszén került a Magyar Nemzeti Bank felügyelőbizottságába, majd 2011-ben a párt Ökopolisz Alapítványának kuratóriumi társelnöke lett. Róna gyakran fejti ki, elsősorban az eurózóna válságával és válságkezelésével, illetve az utóbbit érintő kormányzati cselekvésekkel és megnyilatkozásokkal kapcsolatos – olykor az amerikai típusú puha euroszkepticizmus bizonyos jellegzetességeit is tartalmazó – véleményét a hazai médiában, ám mivel politikai szerepet a pártban nem vállal, megnyilvánulásainak analizisétől a PERC-kutatás kénytelen eltekinteni. A másik sajátos szereplő Mile Lajos egykori MDF-es képviselő, majd 2009-ben az LMP egyik alapító tagja, az Országgyűlés Európai ügyek bizottságának alelnöke, aki prominens pozíciója ellenére a PERC-kutatás által elemzett, 2009 közepétől 2012 közepéig tartó periódusban egyáltalában nem nyilvánult meg a magyar sajtóban, így nem is befolyásolhatta az LMP teljesítményét ezen a téren.

A párt EU-ügyeket illető álláspontját a médiában, jellemzően valamilyen belpolitikai vitába ágyazottan, az LMP más vezető politikusai világitották meg a közönségnek. Bár az ilyen alkalmak nem túl sűrűn fordultak elő, a többé-kevésbé kifejtett álláspontok összességükben harmonizáltak egymással, a párt hivatalos dokumentumaival, valamint az Országgyűlésben képviselt nézeteikkel. Általános jellemzőjüknek tekinthető azonban a visz-

szafogott tónus: az LMP-politikusok a médiában általában ugyanazt mondják és írják az EU-ról, mint amit kisebb nyilvánosság előtt képviselnek, ám mind az unió esetenkénti bírálatát, mind pedig a konstruktív új gondolatok pertraktálását illetően kevésbé markánsan fogalmaznak.

Jávor Benedek, aki a nyilvánosság előtt elsősorban az „ökoszociális” párt kevésbé „politikaérzékeny” környezetvédelmi arcát képviseli, és a leggyakrabban szakkérdésekben szólal meg, már a 2009-es EP-választásokhoz vezető kampány idején írt Népszabadság-beli cikkében kiállt anyaszervezete, „az Európai Zöld Párt által javasolt európai intelligens villamos szuperhálózat kiépítése” mellett (8). Jávor az elmúlt években a kormány energiapolitikájának megítélésekor rendre uniós mércét használt, s ezt különösen a magyar EU-elnökség idején tette hangsúlyossá: „Hiteles az a tárgyaló partner, az az ország, amely úgy megy ki a tárgyalásra, hogy megpróbálja elmagyarázni, hogy hogy kell a többieknek csökkenteni a szén-dioxid kibocsátását, otthon pedig gyakorlatilag semmit nem tesz ennek érdekében?” – tette fel a kérdést például egy 2011. januári ATV-interjúban (7). Hasonlóképpen, egy Scheiring Gáborral közösen írt, 2011. júniusi Népszabadság-cikkben úgy fogalmazott: „A zöld közbeszerzési stratégia hiába készült el szakmai műhelyekben, a Pénzügyminisztérium egyetlen mozdulattal söpörte le az asztalról 2009-ben az EU által is szorgalmazott cselekvési tervet” (7). A közösségi jogrend tiszteletét jelezte, amikor egy 2011. augusztusi HVG-interjúban Jávor rámutatott: a zöld ágazatot érintő kormányzati elvonások miatt azért fordult panasszal az Európai Bizottság környezetvédelmi igazgatóságához, mert „ekkor érvágás már a működőképességet veszélyezteti, ami uniós jogot sért” (7). Viszonylag ritka nem környezetvédelmi témájú nyilvános szerepléseinek sorában pedig 2012 márciusában, az EU pénzügyminiszteri tanácsának a magyar kohéziós jutatásokat felfüggesztő döntése után Jávor a költségvetéssel kapcsolatban egyebek között azt nyilatkozta a Magyar Nemzetnek: „a kormánynak a lehető legsürgősebben fel kell mutatnia egy olyan hiteles csomagot, amely meggyőzi az uniós döntéshozókat” (7).

Kevesbé szak-, inkább általános politikai ügyekben, de ugyancsak unióbarát attitűddel állt többnyire a nyilvánosság elé az LMP másik emblematisz figurája, korábbi frakcióvezetője, Schiffer András. „Az LMP nem kapitalizmusellenes párt. A piac adottság, nem nagyon képzelhető el, hogy más rendező elvet találunk a gazdaságban. A szabad piac számunkra azonban nem önérték, mi olyan társadalom- és gazdaságpolitikát szeretnénk, mely határozott szociális és ökológiai korlátokat állít a piaci logikával szemben. De azt is látjuk, hogy ezeket a korlátokat a nemzetállami keretek között nem lehet felállítani” – fejtette ki 2010 januárjában a Magyar Narancsnak Schiffer, amivel azt jelezte, hogy a párt elismeri az uniós egységes piac fontosságát, miközben a szociális unió kiépítéséért száll síkra (9). Az uniós fiskális paktum kapcsán, 2011 áprilisában, még frakcióvezetőként azt mondta a Magyar Hírlapnak: „nem az európai adóversenybe, hanem az adóharmonizációba kell beszállni” (9). Ugyanekkor egy Népszava-interjúban a médiatörvény kapcsán Schiffer az általa „demokratikus értékközösségnek” nevezett EU és ezen belül Magyarország globális felelőssége között teremtett kapcsolatot, mondván: „Különböző korrupt diktatúrákkal vagy ipari lobbikkal szemben nehéz fellépni akkor, ha a Soros elnökséget adó országnak

tekintélyes demokráciadeficitje van... Felelőtlen az, aki a soros elnökséget betöltve nem számol azzal a felelősséggel, amit az Európai Unió az egész globális színpadon visel" (9).

Viszonylag gyakran szereplő médiaszemélyisége az LMP-nek Karácsony Gergely frakcióvezető-helyettes, akinek szavaiban az EU mindig pozitív színben tűnik fel. A médiatörvényről számos alkalommal, köztük például az MTV1-ben 2011 januárjában leszögezte, hogy „a közösségi jogot sérti a törvény" (7). Ezzel a kijelentéssel rokon, amikor 2011 májusában a Freedom House Magyarországot leminősítő jelentéséről megállapította: „azt bizonyítja, hogy Magyarország lelépett az európai térképről a sajtószabadság területén" (7). A Népszavának nyilatkozva 2012 márciusában Karácsony az EU-t a demokrácia garanciájaként látta, amikor úgfogalmazott: „a demokrácia védelme nemzeti érdek, amit egyébként helyetünk most inkább az EU tesz meg. Orbánnak ezért sem szabad a Közösséget ostromozni" (7).

Az LMP más szakpolitikusainak sajtószerepléseiben általában visszaköszönnek a politika intézményesített fórumain általuk képviselt vélemények. „Teljesen elutasítjuk az adófüggetlenségről szóló orbáni elképzeléseket" – nyilatkozta például a fiskális paktumról szóló kérdésre a Népszavának 2011 márciusában Scheiring Gábor (9). Egy, a Magyar Narancsban 2012 márciusában írt cikkében ugyanakkor megjelenik az LMP ideológiájában rendre feltűnő ellentmondás, amely – a definiálatlan –, „helyi gazdaság" általa kívánatos védelmének garanciáját automatikusan a „nemzetállamba" helyezi, anélkül, hogy ennek logikus magyarázatát adná, egyszersmind kiittatva Európát a helyi és a globális erők közötti védvonalak közül. „Az orbáni nemzeti antiglobalizmus valójában a demokrácia felszámolását jelenti" – írja éltélőleg a képviselő. Scheiring azzal folytatja, hogy „a hazai baloldal válasza milderre a nemzetállami keretek feladása volt"; majd azt állítja, hogy e modellben „a helyi gazdaság szereplőinek nemigen osztanak lapot, hisz nincs ami megvédené őket a globális tőke erőfölényével szemben" (5). Ertsey Katalin 2011 januárjában a Népszabadságban megjelentetett cikkében a férfiak és nők munkaerőpiaci esélyegyenlőségét szolgáló uniós stratégiára hivatkozva azt írta: „Magyarországon szinte mindenben súlyos a lemaradás, s vannak olyan területek is, ahol sürgős intézkedések nélkül az ország látványosan szembekerül az EU deklarált elveivel" (7). Kaltenbach Jenő ugyancsak a Népszabadságban 2011 júniusában „a szubszidiaritás általános európai elvére" hivatkozott a nagyvárosi közigazgatás megszervezésekor (hozzátéve, hogy ezt Magyarországon hibásan értelmezték) (7). Dorosz Dávid, az LMP „külpolitikusa" egy – Berze Mártonnal együtt írt, a Népszabadságban 2011 augusztusában lehozott, az „új hazafiságról" szóló – írásában úgy vélte, ha „az európai integrációban pedig Moszkva, Bécs és Konstantinápoly birodalmi örökösait látjuk, menthetetlenül elbukunk" (7). Sajátos szintet képviselt az LMP-s politikusok sajtószerepléseinek sorában Szabó Tímea 2012. decemberi Népszabadság-beli cikke, amelyben a képviselő arról írt: öt frakcióársával együtt azért tartózkodott az Országgyűlésben az EU és Izrael közötti euro–mediterrán megállapodás kihirdetéséről szóló törvénynél, mert nem ért egyet Izrael emberi jogi gyakorlatával (6).

A fentiekben az LMP 17 jelentősebb, illetve konkrét EU-val kapcsolatos médiamegnyilvánulását értékeltük, amelyek 7,4-es átlaga – nem téve el számottevően a pártról más terepeken kialakult képtől – a puha EU-pragmatikus (7) besorolást indokolja.

Az LMP PERC-mutatója

A párt alapító dokumentumai, hivatalos „hitvallása” korántsem mentes ugyan az Európai Unió jelenlegi működését illető bírálatoktól, de a kritika érdemi, főleg néhány szakpolitikát, valamint az integráció demokratizmusát érinti. Egyes, viszonylag korlátozott területek kivételével – mint például az agrárium és a környezetvédelem bizonyos részkérdései – jellemzően a szupranacionális megoldások irányában keresi az unió fejlesztésének módját, egyzersmind valamelyest átrendezve az integrációs súlypontokat. A közösségi intézmények szükségességét és előnyeit maximálisan elismeri, az uniós értékrendet és konkrét működésmódot nem állítja szembe tagállami szuverenitás elvével, illetve a magyar nemzeti és állampolgári érdekek érvényesülésével.

Az LMP 2009-es EP-választási programja a párt konkrét politikai céljainak megvilágításakor lényegében tükrözi ezeket az alapelveket. Különösen sürgeti az integráció mélyítését a pénzügyi szféra szabályozásában, az uniót hívja segítségül a nemzetpolitikai célok megvalósításához, kiemelkedően integrációpárti a klíma- és energiapolitikában, bár közel kerül az egységes piac, illetve a közösségi szabályozás létjogosultságának tagadásához az agrárszektorban (földtulajdon-szabályozás, GMO-szabályozás, „élelmiszer-önrendelkezés”). A viszonylag „sovány” programból hiányzik az LMP-s vízió egy sor integrációs kulcsproblémával (emberi jogok, közös külpolitika, migráció, intézményrendszer, közös költségvetés) kapcsolatban. Sajátos módon a párt – jelentős gondolati fejlődést tükrözve – jórészt a 2010-es magyar országgyűlési választásokra készített terjedelmes dokumentumában pótolta e hiányosságokat, megadva a lehetőséget a választóknak, hogy az LMP ideológiáját – legalábbis az uniós ügyeket illetően – minden oldalról megismerjék. A program Magyarország helyzetét és jövőjét következetesen uniós összefüggésekben elemzi, a tagságban Magyarország számára egyértelműen pozitív potenciális lehetőségeket lát, magára az integrációra pedig mint a nemzetközi közösség lényegében egyetlen előrevivő működési módjára tekint. Az unió úgynevezett demokratikus deficitjét nem a megsztott tagállami szuverenitás visszaállításával, hanem a politikai integráció mélyítésével pótolná, aminek érdekében konkrét intézményfejlesztési javaslatokat fogalmaz meg, és konstruktív, föderalista elképzelésekkel áll elő számos, az integráció által még alig érintett területeken (adópolitika, szociálpolitika, munkajog). Ebben a programban is – bár az EP-programhoz képes kisebb súllyal – visszaköszönnek ugyanakkor bizonyos, a párt más dokumentumaiban is megtalálható, EU-szkepticizmust súroló nézetek, amelyek alapvetően a globális, az európai és a párt által sokat emlegetett, de definiálatlan „helyi” érdekek közötti konfliktusok természetének értelmezési zavarára utalnak.

Az LMP politikusai a magyar Országgyűlésben nem fejtették ki túl sűrűn az unióról vallott elképzéseiket, de amikor megtették, akkor konzekvensen, gyakran markáns megfogalmazásban képviselték a programjaikban rögzített elveket. Rendre számon kérték a kormányzaton az uniós jog betartását, és igen gyakran a közösségi gyakorlatot állították mintának. Sajátos, csak az LMP-re jellemző attitűdnek minősült, amikor a párt nem azért bírálta az EU úgynevezett fiskális paktumát (és az arról szóló OGY-határozatot), mert

túlzottnak tartotta a nemzeti szuverenitásba való közösségi beavatkozást, hanem éppen azért mert kevesellte (nem párosult a szociális unió létrehozásával). Különösen az OGY plenáris ülésein az LMP-s politikusok nem ódzkodtak hangot adni radikális föderalista javaslataiknak (a tagállamok közötti adóverseny helyett közös uniós adópolitikát, társadalombiztosítás-finanszírozási eszközöket, közös pénzügyi felügyeletet, nagyobb közösségi költségvetést sürgettek), de nyomokban megmutatkoztak az agrárnacionalizmus jelei is. Főként a szakpolitikai ügyekkel foglalkozó bizottsági viták során jelent meg az ökoszociális párt környezetvédelmi témájú, mindenekelőtt a GMO-szabályozással kapcsolatos unióbíráta.

A vizsgált időszakban az LMP médiaszereplései nem mondtak ellent a pártdokumentumok és az országgyűlési megnyilvánulások irányvonalának és tartalmának, de a hangnem e téren visszafogottnak minősíthető. A párt politikusai általában a közösségi előírások tiszteletének hiányát rótták fel a kormányra. Bár a nemzeti adószuverenitás közösségi meghaladását propagáló nézeteikkel a széles nyilvánosság előtt is kiálltak, más föderalista elképzeléseikről a médiában ritkán szóltak, és a „helyi” érdekvédelem olykor szembekerülni látszott az európai szinttel. Utóbbi egyébként a párt egyik vezetője a kutatás során készített háttérbeszélgetésben azzal magyarázta, hogy „Magyarországon szokatlan az LMP által gyakorolt kritikai internacionalizmus, és nem létezik baloldali EU-kritika, csak nacionalista”.

A kutatás keretében elemzett egyes tételek – dokumentumok és személyes megnyilvánulások – átlagos összpontszáma a PERC-skálán 7,3-et ad. A pártdokumentumok és politikusok stílusa, beszédmódja mértéktartó, európai. Az érdemi bírálat konstruktivitással párosul, a párt unióképe az eltelt idő során érzékelhetően fejlődött, és megszilárdulni látszik. Az elképzelések az uniós mai működésétől némileg eltérő, de kidolgozott vízióvá állnak össze, ezeknek a nyilvánosság előtti megjelenítése pedig következetes. Mindez indokolja, hogy a „szubjektív benyomás” alapján a párt teljesítményét plusz 0,5 ponttal honoráljuk, ami az átlagot 7,8-re emeli. Összességében, kerekítve az LMP PERC-besorolása EU-konstruktív (8).

Az LMP PERC-mutatója	
Alapdokumentumok	8
2009-es EP-választási program	7
2010-es OGY-választási program	7
Magyar Országgyűlés	
– bizottsági munka	7
– plenáris munka	8
Médiaszereplés	7
Átlag	7,3
Plusz	0,5
Összesen	7,8
Kerekítve	8
	(EU-konstruktív)

DEMOKRATIKUS KOALÍCIÓ (DK)

Bevezető

„Magyarországnak semmi oka arra, hogy potenciális ellenfelet, és ne együttműködő partnert lásson (...) a vezető demokratikus országokban.”

Gyurcsány Ferenc, Magyarország korábbi (2004–2009) miniszterelnöke a szocialista párton belüli megújulás szándékával 2010. október 22-én jelentette be az MSZP Demokratikus Koalíció Platformjának megalakulását. Gyurcsány az alapításkor még úgy nyilatkozott, hogy nem célja új párt létrehozása, sokkal inkább a szocialista párt megreformálását, belső megújítását szeretné elérni. Az alapító dokumentumban lefektetett célok szerint a platform a párt gyökeres átalakításával, politikai, erkölcsi és szervezeti fordulattal akarja elérni egy közepra nyitott, ugyanakkor a szélek felé zárt, balközép centrupárt létrejöttét.

Már a platform szervezésekor és a tagtoborzáskor is nyilvánvalóvá vált ugyanakkor, hogy a volt miniszterelnök a meglévő párttagságnál szélesebb körben gondolkodik, és túl is akar lépni a meglévő pártkereteken. A platform megalakításának egyéves évfordulóján 2011. október 22-én párttá alakult a Demokratikus Koalíció, mégpedig úgy, hogy a már meglévő Demokrata Párt váltott nevet és alapszabályt a DK létrehozása érdekében. A párt szervezése azért tartott ennyi ideig, hogy összejöjjen a parlamenti képviselőcsoport megalakításához szükséges tíz fő. Az új házszabály azonban keresztülhúzta a DK frakcióalakítási szándékait. A megváltoztatott előírás ugyanis csak az előző általános választáson országos listát állító és mandátumot szerző párthoz tartozó képviselőknek teszi lehetővé a frakcióalakítást, egyúttal tízről tizenkettőre emeli az ehhez szükséges politikusok számát. A DK képviselői jelenleg sem alkotnak parlamenti frakciót.

A DK Vissza Európába című programjáról – amelynek hivatalos funkciója „alapvetés a Demokratikus Koalíció programalkotásához” – általánosságban elmondható, hogy az európai demokratikus értékekhez kíván igazodni, ennek módja azonban gyakran a Fideszszel szembeni önmeghatározás, a Fideszt ért uniós kritikákat kihasználva, vagy éppen a Fidesz EU-szkeptikus kijelentéseinek ellentmondva hangsúlyozza az integráció iránti egyértelmű elkötelezettségét. A dokumentum Magyarország és az európai értékrend kapcsolatáról szóló nyitófejezetében a DK megállapítja: a második világháború utáni évtizedek történelméből kitűnik, hogy a modernizáció és a globalizáció folyamatai kedvező hatást gyakoroltak az európai államokra, azon belül Magyarországra is. „Nálunk is vannak, akik ilyesmit gondolnak [ti. hogy a globalizációval a helyi gazdaságok pusztulnak, távoli gazdasági hatalmaknak leszünk kiszolgáltatva], de Magyarország az elmúlt évtizedekben valójában nem kárvallottja, hanem egyértelmű haszonélvezője volt a globalizációnak. Mi a felgyorsult modernizációt, a nemzetközivállalkozások versenyképes telephelyeinek megjelenését, százezrek korszerű munkahelyhez jutását tapasztaltuk, s van erre lehetőségünk a jövőben is” – jelenti ki a DK, majd figyelmeztet, nem szabad hátat fordítani az európai értékrendnek: a szabadpiacgazdaságnak, a jólétiintézményeknek, a hatalommegosztásra alapozott demokratikus jogállamnak (7). A demokratikus rendszerváltás két évtizedéről szólva az alapvetés

újra felsorolja az „európai értékeket”, amelyeket – vélekedik – Magyarország is elsajátított: modern, európai típusú piacgazdaság, európai típusú parlamenti váltógazdaság, európai demokrácia intézményei (ombudsman, alkotmánybíróság). Kiáll amellett, hogy a magyar kormányok sikeresek voltak a gazdasági rendszer átalakításában (privatizáció, liberalizáció), valamint az ország európai integrációjában (külföldi tőke behozása) (7).

A párt alapvetésének Magyarország bajban című második része erőteljesen Orbán Viktor politikája ellenében határozza meg az európaiságot, mint olyan értékek rendszerét, amelyhez Magyarországnak igazodnia kell. A szöveg szerint az Orbán-féle „autokratikus-oligarchikus berendezkedés” társadalmilag igazságtalan, erősíti a korrupciót és erős központi hatalomra épül. Orbán, aki elfordult a Nyugattól, nem a többség jólétére akarja alapozni a rendszerét. Orbán, „gazdasági szabadságharca” Brüsszelben és Washingtonban nem járt előnyökkel, „hanem megfosztotta az országot a nemzetközi együttműködés biztonságától, s kitette a fizetőképtelenség, a pénzügyi csőd fenyegető veszélyének”. A Fidesz gazdaság politikája csőd (szembefordulás a partnereinkkel), Magyarország elszigetelődött a Nyugattól és Észak-Amerikától – sorolja az Orbán-kormány vétkeit a DK-anyag, amelyben az európaiság, az integráció mindig pozitív értéktartalmú, s Magyarország számára kizárólag előnyökkel jár (9).

A DK az EU tagsággal járó kötelezettségekkel is összefüggésbe hozza eminensen belpolitikai céljait, köztük az alkotmányosság, a 89-es köztársaság helyreállítását (7). Az uniós tagságból vezetile gazdaságpolitikai programját is, mondván, a magyar gazdaság növekedése csak exportorientált lehet, aminek kulcsa a nemzetközi versenyképesség, ez pedig csak az integrálódó európai gazdaságba való beilleszkedéssel, a nemzetközi vállalkozási láncokba való betagozódással érhető el – ami a PERC-kutatás szempontjából az egységes belső piac megszorítások nélküli elfogadásaként értékelhető (8). A dokumentum a befektetői bizalom helyreállítása érdekében azt állítja, „egyértelművé kell tenni elkötelezettségünket az Európai Unió mellett, csatlakoznunk kell az Euró Plusz megállapodáshoz és az államháztartási politikák egyeztetését és uniós ellenőrzését kimondó kormányközi megállapodáshoz is” (8). Sürgeti, hogy lehetőleg minél hamarabb be kell vezetni az eurót, már a következő ciklus alatt meg kell teremteni az ERM II-be való belépést, hiszen – szól az indoklás – az euró bevezetésével kiszámíthatóbbakká válnak a gazdálkodási feltételek, szorosabbá válnak az integrációs kapcsolatok, és nő a versenyképesség (8). Emellett a következő kormány törekedjen az uniós támogatások minél nagyobb mértékű igénybevételére – szólít fel a DK, amely bízik abban, hogy Magyarország a jövőben egyébként is több EU-s forráshoz juthat (7).

Társadalompolitikai programján belül a DK ugyancsak uniós keretek között gondolkodik, például olyan szakképzési rendszert hozna létre, amely kihasználja az EU keretei közötti nemzetközi együttműködést. A magyar felsőoktatást a párt egyértelműen az uniós felsőoktatási szektor részének tekinti: olyan felsőoktatási rendszert kell fenntartani – fogalmazza meg –, amely az uniós országai felé mindkét irányban nyitott, amelyben a diákok szabadon választhatják meg, hogy Magyarországon vagy más EU-s országban végzik-e tanulmányaikat, majd pedig az EU egységes munkaerőpiacán vállalhatnak állást (9).

Többszörösen hitet téve az uniós tagság előnyei mellett, „Magyarországnak semmi oka arra, hogy potenciális ellenfelet, és ne együttműködő partnert lásson a szomszéd népekben és a vezető demokratikus országokban. Eddig is előnyünkre vált a belépés az Európai Unióba és a NATO-ba, a jövőben még több előnyünk lehet belőle” – olvasható a szövegben A DK-dokumentum elismeri, hogy időnként előfordulnak érdeellentétek az egyes tagállamok között, de úgy véli, hogy ezeket a korábbi kormányok jól kezelték (7). A Demokratikus Koalíció alapvetése lényegében nélkülözi az unióval szembeni, mégoly előremutató kritikát, összességében igen sok abszolút EU-pártinak, az integráció mélyítése eszmélyíthetősége tekintetében optimistának, sőt föderalistaszemléletűnek tekinthető jellegzetességet mutat, ugyanakkor – a konkrétumokat nagyvonalúan kezelve – ezt a elvi elkötelezettséget nemigen bontja ki teljes és koherens föderalista rendszerré. Az egyes értékeltelemek számtani átlagát szabályosan fölfelé kerekítve a DK alapvető programjának PERC-mutatója igen magas, EU-konstruktív (8).

Felszólalások az Országgyűlésben

„Ki kell lépni a külpolitikai elszigeteltségből.”

A Demokratikus Koalíció tagjai 2011 októberétől 2012 közepéig az Európai Uniót érintő kérdésekről a magyar törvényhozásban viszonylag ritkán beszéltek, ezzel kapcsolatos – elsősorban a gazdasági válság, illetve az abból való kilábalás lehetőségeit, az EU által nyújtott pénzügyi segítség feltételeit és konstrukcióját érintő – mondanivalóikat inkább közvetlenül a média számára tartogatták.

A PERC-kutatás a Gyurcsány Ferentől a vizsgált időszakban elhangzott tíz egyéni felszólalásból az Európai Uniót érintőeket vizsgálta. A kutatás szempontjából két plenáris felszólalás releváns. Gyurcsány 2011 októberében élesen bírálta az Orbán-kormány gazdaságpolitikáját, amely megítélése szerint Magyarország Európától való leszakadásához vezetett. A gazdaság élénkítését célzó IMF/EU-hiteltárgyalások eredményeként, az MSZP-kormányzása alatt született 2008-as megállapodás tanulságaira építve Gyurcsány új költségvetési stratégiát sürgetett: „Ez a kormány úgy döntött, hogy a magyar pénzügyi-gazdasági helyzet stabilitásának megteremtése érdekében tárgyalásokat kezdeményez az Európai Unióval, a Világbankkal, illetve a Valutaalappal. Én ezekkel az intézményekkel hasonló szituációban sok évvel ezelőtt tárgyaltam. Ahhoz, hogy ezek a tárgyalások eredményesek lehessenek, a Magyar Köztársaságnak ma új költségvetéssel kell rendelkeznie.” (7) A nemzetközi pénzügyi megállapodások Gyurcsány Ferenc több megszólalásában is megjelentek. Egy 2011. decemberi felszólalásában úgy fogalmaz, Magyarországnak az az érdeke, hogy a „nyugati gazdasági protestantizmus domináljon” (7). Az ország nemzetközi megítélésének kérdésén túl, szerinte konkrét gazdaságpolitikai lépések megtétele is elengedhetetlen: „Éppen ezért, hogy mikor kell bevezetni az eurót, azt ma nem tudom, ma messze nem olyan automatikus a válaszom, mint lett volna pár évvel ezelőtt, de a bevezetés feltételeinek megteremtését, költségvetési és monetáris feltételeinek megteremtését én helyes törekvésnek látom” (8).

Vadai Ágnes, a DK-csoport legaktívabb képviselője 2011 októberétől 2012 nyaráig 84 alkalommal szólalt fel, ebből két, plenáris ülésen elhangzott felszólalása foglalkozik az

Európai Uniót érintő kérdéssel. 2012. februári felszólalásában Vadai Horvátország EU-tagsága mellett foglal állást. „Horvátország hazatért” – fogalmaz, hozzátéve: „A horvát csatlakozás talán nemcsak Horvátországot hozta közelebb Európához, hanem az itt ülő parlamenti képviselőket is ebben az, együtt’-ben” (8). Vadai az Orbán-kormány által hozott, szerinte az európai normákkal szembemenő intézkedéseket is kifogásolja. Ellenzi a kormány elszigetelődését, kivonulását az európai politikusokkal történő együttműködésből, egyeztetésekből, és ismételten felhívja a figyelmet az európai normákkal ellentétes kijelentések, intézkedések kártékony hatására, valamint arra, hogy a Fidesz által képviselt vélemény nem azonosítható a nemzet egészével: Vadai végül szélesebb párbeszédet javasol, hogy Magyarország kiléphessen a külpolitikai elszigeteltségből (7).

A DK-s képviselő ugyanabban a felszólalásában a magyar uniós elnökség megítéléséről úgy véli, egy európai uniós elnökség technikai és apparátusi szintű sikeres lebonyolítása messze áll attól, amit valós politikai sikerek lehet nevezni; a nagy uniós témákat hiányolja a napirendről, a nyitást, a szakpolitikák mélyítését szorgalmazza (8). Ugyanebben a felszólalásában Vadai beszél a nemzetközi sajtóban megjelenő, Magyarországot érő kritikákról, melyeket – állítja – nem lehet pusztán a „baloldali kártya” kijátszásával elintézni. Ismételten elítéli a „címzettől függő narratívákat”, amellyel az Orbán-kormány szerinte igyekszik kijátszani a közvéleményt: „Képviselőtársaim, nem lehet azt csinálni, hogy itthon mond valamit a miniszterelnök, majd aztán a néppárti rendezvényen mond valamit, és harmadik dolgot mond mondjuk az Európai Parlamentben, és negyediket az Európai Bizottság elnökével való tárgyaláson. Nem lehet azt csinálni, képviselőtársaim, hogy itthon elfogadnak vagy hoznak egy törvényjavaslatot, és nekem azt ne mondják, hogy ha önök között nincs is, de az apparátusban egészen biztosan vannak olyanok, akik kiválóan ismerik az európai uniós szaknyelvet, hogy nem bírják lefordítani rendszeren a törvényjavaslatokat, amiket egyébként aztán megküldenek Brüsszelnek” – fogalmaz Vadai (7).

Molnár Csaba, aki hivatalosan a Demokratikus Koalíció képviseli a parlament Európai ügyek bizottságában, a vizsgált időszakban tíz alkalommal szólalt fel az Országgyűlésben, ám egyetlen kivételtől eltekintve megszólalása helyszínéül a plénumot választotta, míg ebben a periódusban az európai ügyek bizottságának ülésein vagy nem volt jelen, vagy nem tett az Európai Unióra – akár közvetve – vonatkozó utalást, megjegyzést. 2012 februárjában a Görögországnak nyújtandó uniós mentőcsomag kapcsán Molnár úgy véli, hogy olyan védelmi mechanizmus jön létre az Európai Unióban, amely elsősorban az euróövezet tagjait érinti. Az Orbán-kormány határozottan EU-ellenes álláspontjával szembehegyezkedve, a képviselő a szorosabb EU-integráció, a kölcsönös segítségnyújtás jelentőségét hangsúlyozza (7). Molnár is az euró magyarországi bevezetése mellett érvel, támogatja az eurózóna védelmét, ennek keretében a görög válság uniós eszközökkel történő enyhítését. Szorgalmazza az Euró Plusz megállapodással kapcsolatos parlamenti előterjesztést, ami elvezethet egy jó és kiszámítható gazdaságpolitikához (8).

A kutatás által nagytító alá tett 34 egyéni felszólalásból konkrétan öt alkalmas értékelésre, ezen belül pedig négy felszólalás hangzott el plenáris ülésen és egy bizottsági ülésen. Ezek mind politikai súlyuk, mind mennyiségük tekintetében elenyészőek a többi párt kép-

viselőinek EU-s ügyekben tett felszólalásaihoz képest. A kilenc, viszonylag kiegyenlített kitétel PERC-mutató szerinti átlaga 7,4, így a DK parlamenti aktivitása a puha EU-pragmatikus (7) besorolásnak felel meg.

Megnyilvánulások a médiában

„Magyarország a hazánk, Európa az otthonunk.”

A 2011-ben alakult Demokratikus Koalíciónak (DK) a magyar médiában EU-ügyekről megjelenő nyilatkozatai jobbra valamely belpolitikai eseményre reagálnak. A megszólaló DK-politikusok a párt meghatározó arcai: Gyurcsány Ferenc elnök, Molnár Csaba ügyvezető alelnök és Vadai Ágnes elnökségi tag. A jelenlegi kormány EU-ellenességének bírálata a DK vezető politikusainak visszatérő mondanója, szinte minden megszólalásukban megjelenik ez – legyen az akár szakpolitikai megnyilvánulás. A PERC-osztályozás e három DK-politikus EU-val kapcsolatos véleményét tükrözi, és visszatekint arra az időszakra is, amikor még nem DK-színekben jelentek meg.

A vizsgált periódusban (2009 elejétől 2012 nyaráig) az MSZP-ből kivált, jelenlegi DK-tagok által legtöbbit érintett kérdések a médiában a következők: a gazdasági válság, illetve az abból való kilábalás lehetőségei, az EU által nyújtott pénzügyi segítség feltételei és konstrukciója, a szlovákok magyar kisebbséget hátrányosan érintő politikája és ennek kapcsán az EU állítólagos tétlenségének bírálata. A DK 2011 utáni sajtómegjelenéseinek túlnyomó többsége már az Orbán-kormánynak a demokratikus intézményrendszer lebontását célzó intézkedéseit bírálja, és ezek európai recepcióját vizsgálja. A 2009. márciusi EU-csúcstalálkozón a kelet-európai országok által kért mentőcsomagot visszautasították az unió vezetői. Az index.hu-n ennek kapcsán akkor megjelent cikkben, még miniszterelnökként, Gyurcsány Ferenc gazdasági vasfüggöny kialakulásának veszélyére figyelmeztet. Javasolja a pénzügyi piac szabályozásának szigorítását, a bankrendszer megerősítését, valamint egy olyan alap felállítását, amely célzottan csak a régió országainak likviditását segítené. Gyurcsány elképzelései szerint az alapot a Nemzetközi Valutaalap, az Európai Központi Bank, az Európai Beruházási Bank, az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank, valamint az uniós kormányok zsebéből kellene finanszírozni. A volt miniszterelnök kifogásolja az EU határozatlanságát, és régiós összefogást sürget, mivel úgy véli, az unió másképp kezeli a régi és másképp az újonnan csatlakozott tagállamokat (6). Egy, szintén 2009 márciusában megjelent cikk szerint pedig Gyurcsány Ferenc Orbán Viktorral és Sólyom László volt köztársasági elnökkel együtt azért lobbizik, hogy Magyarországon továbbra se lehessen természeteni génmódosított kukoricát (5). Egy 2009 májusában napvilágott látott Népszava-írás ugyancsak arról számol be, hogy az akkor már szocialista pártelnökségéről és kormányfői posztjáról is lemondott volt miniszterelnök nyíltan szembehelyezkedett az unió és saját szocialista pártja álláspontjával a gázválság kapcsán. Míg ugyanis az EU hangsúlyosan a Nabucco projektet támogatja, Gyurcsány a Gazprommal keresné a megállapodást (5). A szintén akkor még MSZP-s, de később ugyancsak a DK színeiben tevékenykedő Molnár Csaba ennek kapcsán egy 2009. januári interjúban viszont a gázszállító rendszerek európai szintű összekötésének szükségességéről beszél, majd márciusi

beszámolójában is ebben látja a krízis átvészelésének egyetlen lehetőségét, ehhez a megoldáshoz sürget uniós pénzügyi támogatást (8).

„Érdemes egyszerű mondatokat használni: a szlovák nyelvtörvény gyalázat. Nincs magyarázat, nincs melegség, ami elfogadhatóvá tenné” – idézi Gyurcsány blogját egy 2009. augusztusi Népszava-cikk. Az akkor még szocialista párti politikus írásában a magyar kisebbségek védelmében nehezményezi az EU állásfoglalásának hiányát: nem jogorvoslatot kér, hiszen – ismeri el – az nem az EU hatásköre, „elvei és értékei nyomatékosítását” várja el a közösségtől (8). Gyurcsány, Molnár és Vadai egyaránt kiemelten foglalkozik a nemzeti és európai identitás kérdésével sajtómegjelenéseiben, DK-sként már egyszerűsített szembehelyezkedve a 2010-ben hatalomra lépő kormány politikájával és az általa erősített nemzeti-kirekesztő attitűddel, amely az unióban határozott magyarelles reakciókat generál. „Magyarország a hazánk, Európa az otthonunk”, hangsúlyozta Vadai Ágnes az unióban rejlő lehetőségeket kiemelve, egyúttal válaszolva Orbán Viktor elhíresült kijelentésére – „Van élet az EU-n kívül is” – már egy 2009 márciusában megjelent sajtótájékoztatón, amelyről a Hír3 portál is beszámolt (7). Az EU-hoz tartozás fontosságát erősíti Vadai szakkérdéseket érintő nyilatkozatai is, mint a pápai stratégiai légiszállítás bevonása az EU és NATO szorosabb együttműködésébe, amelyről az MTI számolt be, szintén 2009 márciusában (8). A DK pártként is hangsúlyozza az európai értékek fontosságát, kiemelve a szabadság, testvériesség, egyenlőség, jóléti társadalom, piacgazdaság, modernizáció, globalizáció előnyeit – derül ki a szervezet honlapján közzétett állásfoglalásból (7). „Magyarországra sokan úgy tekintenek, mint olyan országra, amely Fehéroroszország irányába halad. Hát ez nem dicsősége annak a miniszterelnöknek, aki ennek a folyamatnak a motorja” – mutat rá Gyurcsány az unióellenes magatartásnak az ország megítélésére gyakorolt hatására, az ATV Egyenes beszéd című, 2011. márciusi adásában. A 2011-es Charta-naggyűlésén tartott beszédében Gyurcsány Ferenc elnök szakpolitikai kérdésekben is osztja az EU Magyarországgal kapcsolatos véleményét, elmarasztalva az alaptörvényt, médiatörvényt, Alkotmánybíróság kérdéseiben hozott országgyűlési döntéseket (7).

Orbán Viktor és a Fidesz megnyilvánulásainak bírálata jellemzi Gyurcsány nyilatkozatait később is. A volt miniszterelnök a magyar EU-elnökséget politikai és morális kudarcként értékeli, derül ki egy 2011 márciusában vele készített HVG-interjúból. Egy 2012. júniusi Népszava-írásban, az Orbán-kormány két évét értékelő cikkében pedig a következőképp fogalmaz: „A nemzetközi életben a fő tájékoztatósi és viszonyítási pont nem az Európai Unió, hanem a közelebről nem definiált Kelet, vélhetően az orosz és kínai oligarchikus, az egypárti központokból vezényelt bürokratikus államkapitalizmus”, majd kiemeli az ebből a megítélésből származó negatív gazdasági (mint az uniós országok befektetései csökkenése/hiánya) és politikai következményeket (7). 2012 augusztusában, a 2013-as költségvetést véleményezve, Gyurcsány elítélte a jegybank függetlensége körüli kormányzati lépéseket, ugyanakkor – azon ritka alkalmak egyikeként, amikor egyetértett a kormányfővel – természetesnek tartotta az EU jogrendje és a tagállamok közötti vitát (7).

Molnár Csaba és Vadnai Ágnes sajtónyilatkozatai a leggyakrabban Magyarország és a kormány uniós megítéléséről szólnak az EU-val ápoltt hűvös, gyakran ellenséges viszonyt

és a jó személyes kapcsolatok hiányát kifogásolva (8), ahogy ez a DK 2011. decemberi tagtoborzó gyűlésén is elhangzott, amiről számos sajtóorgánumban beszámolt. Vadai későbbi nyilatkozataiban – például a melegházasság engedélyezéséről szóló DK-javaslat kapcsán 2012 februárjában – szintén az uniós értékrend és alapvetések mellett az európai jóléti demokráciákat tekintti követendő példának (7). Molnár Csaba konkrét gazdaságpolitikai javaslatokkal is megjelenik a médiában: például a 2011. decemberi DK-sajótájékoztatón kiemeli az Euro Plusz szerződés aláírásának fontosságát, a gazdasági-költségvetési fejeletről szóló megállapodás szükségességét (9). Ezt a véleményt támasztja alá Vadai is, egy, az ATV 2012. áprilisi Start című műsorában elhangzott nyilatkozata alkalmával: „Orbán Viktor unortodoxiája az európai értékekkel szemben is megjelenik, és ha ezt továbbra is tartani fogja, akkor egy nagyon hosszú időszak elé nézünk, ahol egyszer el fog fogyni a pénzügyi piacok türelme” (7).

A kormány politikájával szemben a DK (Molnár Csaba személyesen, de a DK-nyilatkozatokban is) egyértelműen az EU–IMF-kettőssel való megegyezés mellett teszi le a voksát, már korábban, a 2011. decemberi tagtoborzó gyűlésen is. Molnár a pénzügyi mentőcsomagok kérdésében Görögország uniós felkarolása mellett foglal állást, és támogatja – Vadaihoz és Gyurcsányhoz hasonlóan – az euró-zóna stabilitási intézkedéseit, ami ugyancsak megjelenik a már említett 2012. áprilisi ATV Start című műsorban (8). Molnár a gazdasági válság megoldását egy olyan értékközösségben látja, mint az Európai Unió, amely támaszt és garanciát jelenthet – világít rá nyilatkozata 2012 februárjában az Európai Unió működéséről szóló szerződés 136. cikkének módosításáról szóló európai tanácsi határozat kapcsán (8). Egy 2012. júliusi brüsszeli sajtótájékoztatón pedig Vadnai Ágnes hangsúlyozza, mennyire fontosnak tartja, hogy Orbán véget vessen az EU ellen folytatott szabadságharcnak (7).

A fentiekben a DK 15 EU-val kapcsolatos sajtómegnyilvánulását elemeztük. Az értékelt időszakban a megszólaló politikusok a DK megalakulása előtt és azt követően is ugyanazt nyilatkozták az EU-ról; a megnyilvánulások 7-es átlaga a puha pragmatikus besorolásnak felel meg.

A DK PERC-mutatója

A Demokratikus Koalíció alapdokumentumaiban megfogalmazott tézisei összességében nélkülözik az unióval szembeni lényegi kritikát, a DK-s EU-kép alapvetően EU-párti, az integráció elmélyítése, mélyíthetősége felé mutató, föderalista szemléletű felfogásra vall. Ugyanakkor – a konkrétumokat nagyvonalúan kezelve – ezt az elvi elkötelezettséget a DK nem bontja ki teljes és koherens föderalista rendszerré. A tanulmányban vizsgált más pártoktól eltérően, a DK esetében a 2009-es EP-választási program, illetve a 2010-es OGY-választási program nem volt értelmezhető kutatási tárgy. A párt Vissza Európába című programjában fogalmazza meg, melyek a szerinte Magyarország által követendő európai értékek: nevezetesen a modern, európai típusú piacgazdaság, az európai típusú parlamenti váltógazdaság, az európai demokrácia intézményei (ombudsman, alkotmánybíróság stb.). A programon – a bevezető fejezeten, a gazdasági- és a társadalompolitikai víziónyegyaránt – jel-

lemzőenvégigvonulapártparlamentifelszólalásaibanés médiamegjelenéseibenismegmutatkozó, Fideszszel szembeni önmeghatározási kényszer, így a DK a kormánypártot érő uniós kritikákat felhasználva, vagy kifejezetten a Fidesz EU-szkeptikus kijelentéseivel szembeállítva hangsúlyozza saját, integráció iránti elkötelezettségét is.

A Demokratikus Koalíció képviselői ugyanakkor a párt 2011. októberi megalakulásától kezdve 2012 közepéig az Európai Uniót érintő kérdések kapcsán a magyar törvényhozásban ritkán szólaltak fel, és mind politikai súlyuk, mind mennyiségük tekintetében elenyészőek a többi párt képviselőitől uniós ügyekben elhangzott felszólalásaihoz képest. Hozzászólásaikban a DK-sok az unióval kapcsolatos kérdéseket csak akkor érintettek, ha azok az Orbán-kormányt ért EU-s bírálattal kapcsolatba hozhatóak voltak, vagy ha az Országgyűlésben napirenden szerepeltek olyan megkerülhetetlen kérdések, mint a Fidesz által folytatott politika nemzetközi recepciója, az IMF/EU-tárgyalások kapcsán az új költségvetési stratégia, illetve az unió további bővítése. Az EU-t érintő kérdésekben – közöttük elsősorban a gazdasági válsággal, illetve az abból való kilábalás lehetőségeivel, valamint az EU által nyújtott pénzügyi segítség részleteivel kapcsolatban – a DK-s sajtómegnyilvánulások következetesen közvetítették a DK álláspontját ezekről az ügyekről. E fontos integrációs témák esetében is jellemző volt, hogy a párt politikusai valamely belpolitikai eseményt, kérdést használtak fel uniós álláspontjuk megvilágítására. A DK sajtómegjelenéseinek leghangsúlyosabb témája az Orbán-kormánynak címzett kritika a demokratikus intézményrendszer lebontását célzó intézkedések miatt. A párt részéről az EU-val szemben megfogalmazott explicit bíráló az unióon belüli kisebbségpolitikai kérdések kapcsán jelent meg. A DK képviselői ugyanazokat a témákat gyakran ismétlik a különböző médiumokban.

A DK prominens képviselőivel készített háttérinterjúk cizellálták ugyan a párt EU-val kapcsolatos álláspontját, de a föderalista irány gyakori hangoztatásán túl ezekben sem rajzolódtak ki koherens, az elképzelést érdemben részletező javaslatok. Jellemző DK-s attitűd, amely az EU-t nem pusztán egy intézményrendszernek tekinti, hanem kulturális közegnek, amely olyan értékeket közvetít, mint a közös gondolkodás, a nyitottság, a multikulturális világ. Az interjúk megerősítették a DK alapdokumentumában, sajtómegjelenéseiben és parlamenti felszólalásaiban is szereplő, EU-t érintő kijelentéseket, közöttük a globális szinten is hatékony uniót szorgalmazó elképzeléseket. Az integráció jövőjével kapcsolatosan a DK-sok úgy fogalmazznak, hogy az „mérettől és szavazataránytól függetlenül, rajtunk is múlik”. A párt programjában egy értékközpontú, föderális Európa célja lebeg, ám ennek mechanizmusairól konkrét elképzelésekkel gyakorlatilag nem rendelkezik.

A kutatás során elemzett egyes tételek – dokumentumok, országgyűlési és sajtómegnyilvánulások – átlagos összpontszáma a PERC-skálán 7,3-et ad. A párt dokumentumok és a DK politikusainak személyes megszólalásai következetesek. A képviselők parlamenti megnyilvánulásai, sajtómegjelenései gyakran tartalmazznak EU-konstruktív, illetve EU-optimista elemeket, de a föderális unió elérését célzó konkrétumokról nem ejtenek szót. Az unió jelenlegi működéséről a DK koherens módon alkot véleményt, amit

többé-kevésbé következetesen – ugyan nem túl részletesen – közvetít a nyilvánosság felé. A fenti indoklások figyelembe vételével, a „szubjektív benyomás” alapján a párt teljesítményét mínusz 0,5 ponttal kiegészítjük, ami az átlagot 6,8-re csökkenti. Összegezve, a DK PERC-besorolása puha EU-pragmatikus (7).

A DK PERC-mutatója	
Alapdokumentumok	8
Magyar Országgyűlés (bizottsági és plenáris munka együtt)	7
Médiaszereplés	7
Átlag	7,3
Plusz	0,5
Összesen	6,8
Kerekítve	7 (puha EU-pragmatikus)

EP-VITÁK – MAGYAROK NÉLKÜL

Nem vitás, hogy a magyarországi EP-képviselők nagyon sok fontos plenáris vitához szoltak hozzá a kutatásunk által érintett időszakban. A görcső alá vett strasbourggi/brüsszeli napirendi pontokat közelebbről megvizsgálva mégis megállapítható, hogy bizonyos európai vagy akár globális szinten is jelentős ügyek vitája során, amelyek kutatásunk szempontjából is fontosak, egyik EP-képviselőnk sem nyilvánult meg - még ha az adott (szak)politikai kérdés akár a profiljába is vágott. (Az alábbi összefoglalóban abból a közel 200 plenáris EP-vitából válogattuk ki a legjellegzetesebb példákat, amelyek esetében a vita után érkezett írásbeli hozzászólás sem szerepel az adott napirendi pont jegyzőkönyvében – az időbeli keretekre tekintettel ugyanis nem mindenki kaphat szót a plénum előtt.)

Ilyen, a magyarországi EP-képviselők által a plenárison nem kommentált vitapontok közé tartozik az EU polgárait Brüsszelhez „közelebb hozó” lépésként – a fokozott átláthatóság érdekében - a dokumentumokhoz való hozzáférés jogi keretének a Lisszaboni Szerződés hatálybalépése után szükséges javításáról szóló vita. A nemzeti szuverenitás szempontjából mindig érzékeny, ugyanakkor a hatékonyság végett már egyre szupranacionálisabb keretekbe foglalt közös biztonság- és védelempolitikával kapcsolatban érdekes megemlíteni, hogy a pénzügyi válságnak a védelmi ágazatra gyakorolt hatásáról szóló vita – hiába a külpolitikai fejleményeket tekintve mégis csak jelentős téma – ugyancsak magyar EP-képviselők nélkül zajlott.

Az EU kereskedelempolitikája, illetve a nemzetközi kereskedelmi kapcsolatok témakörében is találunk példát az általunk megválasztott EP-képviselők hozzászólása nélkül megvitattott fontos napirendi pontokra. Ilyen volt például az EU és a Koreai Köztársaság között kötendő szabadkereskedelmi megállapodás jóváhagyásának megtárgyalása, aminek kapcsán a Parlament először gyakorolhatta a Lisszaboni Szerződés által ráruházott megerősített hatalmát, illetve a 2010 októberében a plénum elé került, a harmadik országból behozott egyes termékek származási országának jelölésére vonatkozó, ún. „made in” rendeletjavaslat, vagy az európai kereskedelmi politika szerepe az Európa 2020 stratégia keretében.

A bel- és igazságügyi témakörök terén a terrorizmus elleni küzdelem és az adatvédelem közötti megfelelő egyensúly megteremtése az EP-ben mindig nagy figyelemnek örvendett. Ugyanakkor a magyar képviselők nem hallatták a hangjukat például a banki adatok Egyesült Államoknak való átadásával kapcsolatban 2009 őszén vagy 2010 januárjában rendezett, illetve az EU-USA utas-nyilvántartási (PNR) megállapodásról szóló 2010. áprilisi vitán.

A fontos igazságügyi témák közül a magyarországi EP-képviselők közreműködése nélkül vitatta meg a plénum a határon átnyúló öröklési ügyekre irányadó joghatóságról és alkalmazandó jogról, ill. az ilyen ügyekben hozott határozatok és közokiratok elismeréséről és végrehajtásáról szóló irányelv tervezetét, vagy az európai elfogatóparancs elmúlt években való alkalmazásának tapasztalatait. Ugyancsak kimaradtak a magyarok olyan je-

lentős, a bevándorlással és menekültügygel összefüggő témák megvitatásából, mint egyes, az Európai Menekültügyi Alappal kapcsolatos kérdések, az Európai Menekültügyi Tárogató Hivatal létrehozása, vagy a menekültügyi eljárásokról szóló irányelv módosítása.

A kiemelkedőbb adózási kérdéseket megvizsgálva azt látjuk, hogy képviselőink nem vettek részt sem 2010 tavaszán a pénzügyi tranzakciók megadóztatásával kapcsolatos, sem ősszel a közös hozzáadottértékadó-rendszer módosításáról szóló vitán; idén áprilisban sem nyilvánítottak véleményt a határokon átnyúló tevékenységet végző uniós vállalkozásoknak kitalált, a közös konszolidált társasági adóalap számítással kapcsolatos irányelv megvitatásakor sem. A gazdasági témáknál maradvra: a pénzügyi válság tanulságainak levonásaként sok új jogszabály került az EP asztalára, s ezek között is találunk nem egy olyat, amelyek plenáris vitáihoz egyetlen magyar képviselő sem szólt hozzá. Ilyen például az alternatív befektetési alap-kezelőkről szóló irányelvjavaslat, a befektető-kártalanítási, illetve a betétbiztosítási rendszerek megerősítése, vagy a bizonyos részvények és állampapírok rövidre adásának (shortolás) és a szuverén csőd elleni biztosítási csereügyletekkel (CDS) kereskedés szigorítása.

A regionális ügyeket szemügyre véve megállapítható, hogy a magyar képviselők nem kívántak hozzászólni olyan témákhoz sem, mint például a strukturális alapok átprogramozása a fiatalok munkanélkülisége elleni hatékonyabb küzdelem és a kis- és középvállalkozások megsegítése érdekében, vagy a pénzügyi stabilitásuk vonatkozásában komoly nehézségekkel küzdő vagy azok által fenyegetett egyes tagállamok kockázatmegosztó eszközei (holott utóbbi esetben sem csak a nemzeti érdekérvényesítés mentén gondolkodó görög vagy német felszólalókat regisztrált a jegyzőkönyv).

EP-képviselőink nem vettek részt 2010 februárjában a közös halászati politikára vonatkozó reform elképzelések megvitatásában, sem pedig 2011. áprilisában a kékvirág-betegség elleni vakcinálásról szóló irányelv módosításáról szóló vitán. Amennyiben erre az a magyarázat, hogy nem tartották elég jelentősnek ezeket a témákat, úgy – jóindulatú feltételezéssel – talán azért nem szóltak fel az idén júniusban rendezett, az európai tejtermelők helyzetéről és a piac liberalizációjáról rendezett plenáris vitán, mert nem akartak beállni a néhol kétség kívül demagóg, protekcionista érveket sem nélkülöző kórusba.

A környezetvédelem témakörére áttevve azt látjuk, hogy az idén tavasszal megrendezett plenáris vita a hatodik környezetvédelmi cselekvési program felülvizsgálatáról és a hetedik környezetvédelmi cselekvési program prioritásainak meghatározásáról ugyancsak nem tartott számot képviselőink érdeklődésére. Így járt néhány környezetszennyezési- és hulladékkezelési téma is, mint például az ipari kibocsátásokról szóló irányelv átdolgozása, vagy a veszélyes anyagok elektromos és elektronikus berendezésekben való alkalmazásának korlátozásáról szóló irányelv átdolgozása. Ugyancsak „kimaradtak” a magyar látókörből olyan fontos közegészségügyi vitapontok is, mint például a biztonságos gyógyszeralkalmazás korszerűsítését és koherensebbé tételét célzó rendelet módosítása, vagy a gyógyszerekre vonatkozó tájékoztatásról szóló új jogszabályok megvitatása.

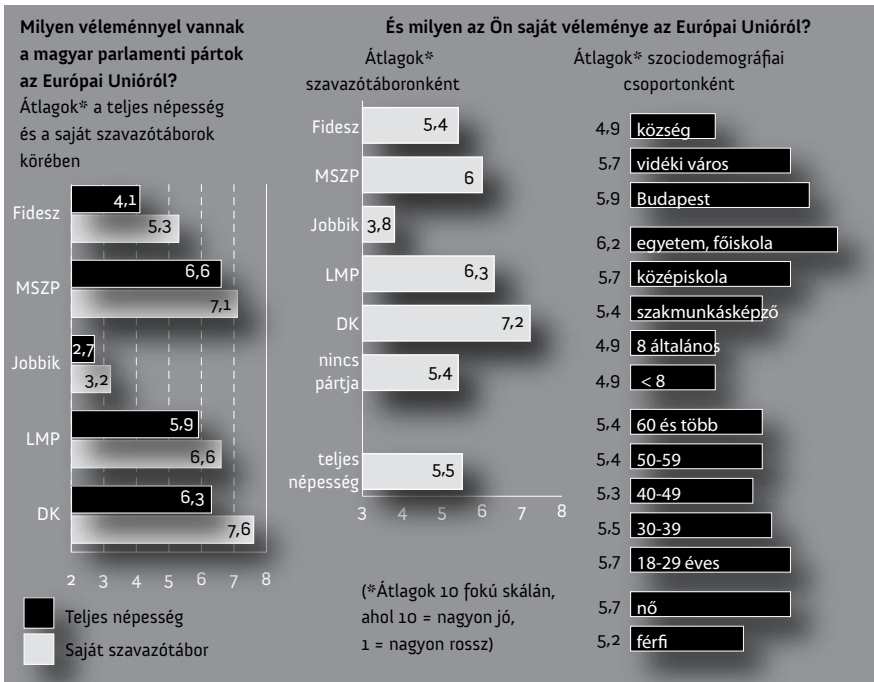
Még említésre méltó a „kimaradt ügyek” közül, hogy bár az EP többször napirendjére tűzött a szakmai végzettségek kölcsönös elismeréséről szóló irányelv gyakorlatba átül-

tetésével kapcsolatos kérdéseket, úgy tűnik, hogy ez a téma nem foglalkoztatta képviselőinket. Az iparpolitika területén ugyanez igaz például a digitális társadalom kiszélesítése felé komoly lépést jelentő hírközlési reformcsomag 2009-es megtárgyalására, vagy az Unión belüli nyilvános mobilhírközlő hálózatok közötti barangolásról szóló, ismertebb nevén III. roaming-rendeletre. A közlekedéspolitikai kérdéseket tekintve pedig nem hallatták a hangjukat a magyarok például a versenyképes áru fuvarozást szolgáló európai vasúti hálózatról szóló rendelet 2010. júniusi, vagy az egy hónappal későbbi, az autóbusszal közlekedő, valamint a vízi közlekedést igénybe vevő utasok jogainak megerősítéséről szóló irányelvek 2010. júliusi vitáján.

Természetesen az itt felhozott példákról nem mondható el általánosan, hogy azokkal magyar EP-képviselők ne foglalkoztak volna szakbizottsági munkájuk során, vagy ne fejtették volna ki azzal kapcsolatos véleményüket esetleg egy konferencián vagy interjúban; csak a plénum előtt nem érezték szükségét - nyilvánvalóan különböző megfontolásból - hogy hozzászóljanak az adott témához.

KÖZVÉLEMÉNY-KUTATÁS: EMBEREK – PÁRTOK – UNIÓ

A PERC-kutatás befejeztével kutatócsoportunk kíváncsi volt arra is, vajon a magyar lakosság hogyan látja: a parlamenti pártok közül melyik mennyire „kedveli” az Európai Uniót. Kérésünkre – a HVG részleges anyagi támogatásával – a Medián Kft. végezte el az erre vonatkozó közvélemény-kutatást 2012. október 26-30 között, 1200 fős országos reprezentatív mintán, személyes megkérdezéssel (a Medián-Omnibusz keretében). A közvélemény-kutatók arra kérték a válaszadókat, hogy 1-től 10-ig terjedő skálán jelöljék meg: szerintük milyen véleménnyel vannak a magyar parlamenti pártok az Európai Unióról. Egy második kérdés ugyanakkor azt kérte, hogy a válaszadó önmagát is helyezze el ugyanezen a skálán. A válaszokat az alábbi ábrák mutatják:

A két közvélemény-kutatás, valamint a PERC-jelentés eredményének összevetéséből figyelemre méltó jelenségek bontakoznak ki. A Medián-felmérésből megállapítható, hogy a DK hívei tekintik pártjukat a leginkább EU-barátnak, az összes megkérdezett

szemében viszont az MSZP tűnik annak. A pártok saját szavazói minden esetben EU-barátabbnak látják kedvenc politikai szervezetüket, mint a teljes népesség, a Jobbik megítélésében van a tábor és a teljes kör véleménye között legkisebb, a DK esetében pedig a legnagyobb különbség. Sajátos, hogy mind a Fidesz, mind a Jobbik hívei jobban szeretik az EU-t, mint ahogy azt pártjukról feltételezik, míg az MSZP, a DK és az LMP esetében ez fordítva van. A párthívek tehát közelebb állnak egymáshoz (a két szélső érték 3,8 és 7,2), mint szavazók megítélése szerint maguk a pártok (amelyek esetében a szélső értékek 2,7 és 7,6). A pártot nem választók „uniószeretete” azonos hőfokú a Fidesz-szavazókéval, következésképpen valamivel intenzívebb, mint amilyenek a Fideszét látják.

A Medián-válaszadók általában kevésbé EU-barátnak vélik a pártokat, mint a PERC-kutatók (amennyiben a PERC-indexen belül a szubjektív korrekció és kerekítés nélküli átlagot vesszük összehasonlítási alapul). Kissé más a helyzet a szoroson vett szavazótáborok esetében: a Jobbik és a DK hívei saját pártjukat EU-lelkesebbnek gondolják, mint amit a PERC-index jelez. Mind a Medián-felmérés, mind a PERC-kutatás minden mutatója szerint a Jobbik a legkevésbé EU-lelkes párt, nála némileg jobban viseli az integrációt a Fidesz. A tabella felsőbb régiójában azonban nem vágnak teljesen egybe a sorrendek: míg a közvélemény az MSZP-t tartja az unió legodaadóbb hívének, amelyet a DK és az LMP követ, a póre PERC-átlag sorrendje: MSZP–LMP–DK, a PERC-kutatás által alkalmazott szubjektív korrekcióval és kerekítéssel együtt pedig a skála élén az LMP áll, megelőzve a holtversenyben második helyezett MSZP–DK párost.

ÖSSZEGZÉS: A PERC-MUTATÓ ÁLLÁSA

Magyarország 2004-es uniós csatlakozását lényegében hézagmentes egyetértés övezte az akkori Országgyűlés pártjai között. Időközben azonban a hazai politikai térkép szinte teljesen átalakult, az Európai Unióról való közbeszéd korábban jellemzően pozitív hangneme pedig elhalványult. Bár a közvéleménynek az uniótól való viszonylagos eltávolodásában nyilván szerepet játszanak a magyar gazdaság tartós és súlyos nehézségei, valamint az eurózóna pénzügyi válsága, a Magyarországi Európa Társaság kutatócsoportjának meggyőződése, hogy a jelenség nagyrészt a politikai elitben felerősödött és általa gerjesztett euroszkepszisnek tudható be. Ahhoz azonban, hogy az egyes pártok felelősségét e folyamatban megállapíthassuk, részleteiben ismernünk kell, miként is viszonyulnak valójában az európai integrációhoz és annak jövőjéhez. Ezt szolgálta a PERC-kutatás, amely az öt magyar országgyűlési párt EU-val kapcsolatos megnyilvánulásainak tartalomelemzését végezte el a 2009-es európai parlamenti választások és 2012 nyara közötti időszakban.

Az elemzés négy forrásra terjedt ki: a pártok hivatalos dokumentumaira (alapvetéseire, a 2009-es európai parlamenti, valamint a 2010-es országgyűlési választási programokra), az európai parlamenti és az országgyűlési felszólalásokra, továbbá a médiára. A pártok képviselőitől e négy területen összesen 643 érdemi megnyilvánulást választottunk

ki értékelésre, amelyek közül 289 a magyar Országgyűlésben, 141 az EP-ben, 100 pedig a hazai médiában hangzott el (látott napvilágot). Az értékelés legfontosabb eszköze a PERC-mutató volt, amelyet az euroszkepticizmus kutatásával foglalkozó külföldi és hazai tudományos munkák áttekintését követően a PERC-kutatócsoport alakított ki. A PERC-index 10 fokozatú minősítési rendszer, amely a nemzetállami szuverenitást mindenekelőle helyező politikai attitűdtől az ilyen önállóságot elhanyagolható jelentőségűnek tekintő integrációfelfogásig terjed, célja az európai föderalizmus perspektívájához való viszony természetének és intenzitásának megragadása. A kutatók által részletesen definiált, egy-egy politikusi kijelentésrészlet besorolására is alkalmazható PERC-kategóriák a következők:

EU-destruktív, 2. EU-fób, 3. kemény EU-szkeptikus, 4. puha EU-szkeptikus, 5. EU-pesszimista, 6. EU-pragmatikus 7. puha EU-pragmatikus, 8. EU-konstruktív, 9. EU-optimista, 10. föderalista.

A politikusi szövegek mélyelemzése során a kutatók igyekeztek „kihámozni” a pártközi csatározásokból az EU-val kapcsolatos mondanivaló magját és ezt önmagában megítélni. Értelemszerűen közömbös volt a vizsgálat számára a politikusok elhelyezkedése a „bal-jobb” mezőn, az értékelés tárgyát kizárólag egy kijelentés integrációs logikája képezte. Egy párt összesített PERC-mutatóját az egyes vizsgált területek pont-átlaga adta meg. Utóbbit „szubjektív korrekció” címén fél ponttal módosítottuk, ha - a PERC-mutató kritériumain túlmenő - kutatói összbenyomás alapján ez különösen indokoltnak látszott. Az összesített végeredményt az alábbi tábla mutatja:

A pártok PERC-mutatói	Fidesz	MSZP	Jobbik	LMP	DK
Alapdokumentumok	–	–	3	8	8
Európai parlamenti választási program, 2009	7	7	2	7	–
Országgyűlési választási program, 2010	5	7	3	7	–
Európai parlamenti felszólalások	6,5	8	3	–	–
Országgyűlési felszólalások	6,3	8	3,5	7,5	7
Médiaszereplés	5	7	3	7	7
Átlag	6,0	7,4	2,9	7,4	7,3
Szubjektív korrekció	–0,5	–0,5	–	+0,5	–0,5
PERC összesen	5,5	6,9	2,9	7,9	6,8
PERC kerekítve	6	7	3	8	7

A pártok PERC-besorolása a pontszámok alapján:

Fidesz: EU-pragmatikus

MSZP: puha EU-pragmatikus

Jobbik: kemény EU-szkeptikus

LMP: EU-konstruktív

DK: puha EU-pragmatikus

Mint az összesítésből kitűnik, a PERC kategóriarendszerében egyetlen magyar országgyűlési párt sem kapott szélső értékeket: a skála alján a szisztéma ezt eleve kizárja, mert EU-destruktívnak (1) csak olyan párt tekinthető, amely elvi alapon nem vesz részt európai parlamenti választáson – ilyen parlamenti párt Magyarországon 2009-ben nem volt. Másfelől, a 10-es kategóriát elérő, „föderalista” besorolású párt sincs az Országházban jelenleg, mert a kutatókegyetlen párt esetében sem találtak kritériumnak teljesen elegendő, koherens föderalista vízióval, amely hajlandó zárójelbe tenni a nemzetállami, kormányzati jogosítványokat. EU-fób (2) egyedi politikusi megnyilvánulásokat – igen sokat – a Jobbik esetében regisztráltunk, míg EU-optimista (9) – vagyis a föderalizmus legfontosabb kritériumait tételesen, vagy legalább szemléletileg – közelítő álláspontok olykor előfordultak az elemzett megnyilvánulások között, különösen a Demokratikus Koalícióban és az LMP-ben.

A viszonylag leggyakoribb pontszám, amellyel a kutatók a politikusi kijelentéseket értékelték, a 7 (puha EU-pragmatikus) volt, mert a PERC-rendszerben ebben a kategóriában szerepel fajsúlyosan az uniós status quo elfogadásának ténye, az adott keretek kihasználásának igénye, és az uniós jogrend tiszteletének követelménye – márpedig a hazai politikusok jelentős része általában ilyen keretek között beszél az integrációról. Igen sok kijelentést soroltak be a kutatók az EU-pragmatikus (6) kategóriába, főképp azért, mert az integráció utilitárius, vagyis pusztán a pénzügyi hasznot tekintő szemléletére, ill. a „nemzeti érdek” érvényesülését túlhangsúlyozó attitűdre utalt. A viszonylag legkiegyenlítettebb „teljesítményt” a Jobbik mutatta, amelynek politikusai csak elvétve estek abba a „hibába”, hogy az európai integrációt a kemény EU-szkepticizmusnál jobb színben tüntessék fel (bár néhány sajátos kilengés azért feltűnt). A viszonylag legtöbb konkrét konstruktív, az uniót érdemben továbbépítő elképzeléssel az LMP esetében találgattunk, még ha a párt egyes szűk szakpolitikai ügyekben bizonyos integrációs visszalépések lehetőségét is megpendíti. A végső átlagszám a kormánypárt esetében fedi el leginkább a belső megosztottságot: a PERC-kutatás kimutatta, hogy az integráció kilátásait, abban Magyarország helyzetét illetően a Fidesz egy kevésbé látható, de EU-konstruktív csoportra, valamint egy hangosabb, EU-pesszimista szárnyra bomlott, az utóbbinak Orbán Viktor a vezérszónoka.

A választási és más dokumentumok, az európai parlamenti és az országgyűlési, valamint média-szereplés-összesített átlagát a kutatóknégy párt esetében módosították subjektív összbemérésük alapján. A Jobbiknál ez nem látszott szükségesnek, mert a szélső-jobb alakulat viszonylag egységesen, a maga módján koherensen képviseli a maga negatív nézeteit az EU-ról. A Fidesznél a kutatók negatív fejleményként értékelték, hogy a párt uniós attitűdje az elmúlt években sokat romlott, s hogy a domináns EU-szkepticus véleményét maga a miniszterelnök jeleníti meg. Az MSZP esetében a PERC-csoport úgy látta, hogy bár a szocialista EP-képviselők – egyes agrárnacionalista kijelentésektől eltekintve – igen elkötelezettek az unió mellett, és „domborítanak” a brüsszeli szakpolitikai vitákban, hazai pályán a szocialisták óvatosan kerülnek az EU jövőjéről szóló érdemi diskurzust, a pártelnök-frakcióvezető attitűdjére pedig rányomja bélyegét az unió utilitárius, magyar

érdekérvényesítő instrumentumként való kezelése. A Demokratikus Koalíció az, amely retorikájában a leggyakrabban használja – támogatólag – a „föderáció” kifejezést az EU fejlődési irányát tekintve, a fogalmat azonban nemigen tölti ki érdemi szakpolitikai javaslatokkal, továbbá ennél a pártnál volt a legszembetűnőbb az EU-val kapcsolatos pozitív attitűd és a kormánypárttal szembeni önmeghatározási kényszer összefüggése. A PERC-kutatók egyedül az LMP esetében korrigálták fölfelé a „nyers” elemzés adta átlagot. Ezt a módosítást az indokolta, hogy az ökoszociális párt uniós víziója a vizsgált 3 év alatt jelentős gondolati fejlődést tükrözött, 2010-es országgyűlési választási programjában a párt közel koherens uniós nézetrendszerrel informálta választóit, az európai föderáció irányába mutató számos konkrét elképzelésének pedig folyamatosan és konzekvensen hangot adott a szélesebb nyilvánosságot is elérő fórumokon.

A PERC-kutatás eredményeinek és a kutatócsoport felkérésére a Medián által végzett közvéleménykutatás összehasonlításából az derül ki, hogy a PERC-csoport minden párt EU-attitűdjét magasabbra értékelte az 1-10 skálán, mint ahol a közvélemény szerint állnak, a legkisebb a különbség az MSZP és a Jobbik esetében, míg a legnagyobb a Fidesz-nél. A közvéleménykutatásra válaszolók motivációi természetesen nem ismertek, de feltételezhető, hogy véleményüket alapvetően a pártok média-megnyilvánulásaira ill. a sajtó által megszűrt információkra alapozzák, amelyekben háttérbe szorulnak a PERC-kutatásban jelentős súllyal szereplő országgyűlési – ezen belül különösen a bizottsági üléseken elhangzó, EU-val kapcsolatos - megszólalások, és különösen az európai parlamenti képviselői szereplések. Utóbbiak figyelembe vétele – mint a PERC-kutatás is bizonyítja – realisabb összképet nyújthat a jelenlegi magyar országgyűlési pártok EU-attitűdjéről, mind a pártok összességét, mind pedig sorrendjüket illetően.

A most következő, bő egy esztendő fontos kérdése, hogy a 2014-es év két választási kampányára, a magyar országgyűlési és az európai parlamenti megmérettetésre ráforduló politikai pártoknak az Európai Unióhoz fűződő attitűdje megváltozik-e, illetve mennyire lesz egyáltalán lényeges az uniós tematika a pártverseny fokozódásával. Akárhogy is, a szavazópolgárok Magyarország és az Európai Unió számukra kívánatos viszonyára is gondolni fognak, amikor voksukat valamelyik szervezetre leadják majd.

Budapest, 2012 november.

IRODALOMJEGYZÉK

- Balázs Péter: Magyarország és Európa, Napvilág Kiadó, 2011
- Batory Ágnes: *Euro-scepticism in the Hungarian Party System: Voices from the Wilderness? In: Szczerbiak, Aleks és Paul Taggart (szerk.): Opposing Europe? The Comparative Party Politics of Euro-scepticism, Volume I: Case Studies and Country Surveys, Volume II: Comparative and Theoretical Perspectives, Parliamentary Affairs* (2010) 63(1), pp. 263-276
- Corbett, Richard: *Why euro-sceptics should support the new EU constitution*, 12. January 2005, www.richardcorbett.org.uk/assets/docs/articles/sceptics.pdf
- Dahrendorf, Ralf: *Parties and populists*. August 2006, www.project-syndicate.org/commentary/dahrendorf53
- Dieringer, Jürgen–Tóth Ákos: *Die Europapolitik Ungarns. Historischer Hintergrund und aktuelle Befindlichkeiten, Osteuropa, Heft 12, Dezember 2011*, pp. 185-198
- Duff, Andrew: *The Struggle for Europe's Constitution, Federal Trust*, 2005
- Dúró József: *Euro-szepticizmus ma, Politikatudományi Szemle*, 2010. 4. szám, XIX/4. 53–85. pp, www.poltudszemle.hu/szamok/2010_4szam/duro.pdf
- Enyedi Zsolt: *Az európai integráció hatása a kelet-európai és a magyar pártstratégiákra. In: Hegedűs István (szerk.): A magyarok bemenetele. Tagállamként a bővülő Európai Unióban. Demokratia Kutatások Magyar Központja Közhatalmú Alapítvány, Budapesti Corvinus Egyetem Politikatudományi Intézet, Budapest, 2006*
- *Euro-szepticizmus Magyarországon. A Policy Solutions politikai elemzése és javaslatai a Friedrich Ebert Alapítvány számára*, 2012. június
- Fabbrini, Sergio (szerk.): *Democracy and federalism in the European Union and the United States*, Routledge, 2005
- Garton Ash, Timothy: *Europe's true stories*, Prospect, February 2007, www.prospectmagazine.co.uk/magazine/europestruestories/
- Göncz Borbála: *Az Európai Unió megítélése Magyarországon., Doktori (PhD) értekezés, Budapesti Corvinus Egyetem, Szociológia Doktori Iskola*, 2011 http://phd.lib.uni-corvinus.hu/542/1/goncz_borbala.pdf
- Hegedűs István: *Media Representations of EU Matters in National Media Systems – The Hungarian Case. In: Miklós Sükösd–Karol Jakubowicz (szerk.): Media, Nationalism and European Identities, CEU Press, Budapest–New York, 2011*, pp. 73-118
- Hegedűs István: *Magyar pártok – európai választások. Négy eshetőség, hat szempont – a tizenkét csillag árnyékában, Politikatudományi Szemle*, 2004. 3. szám, pp. 165-175 www.poltudszemle.hu/szamok/2004_3szam/2004_3_hegedus.pdf
- Houghton, Tim: *Vulnerabilities, Accession Hangovers and the Presidency Role: Explaining New EU Member States' Choices for Europe*, Center for European Studies Central and Eastern Europe, Working Paper Series 68, February 2010 http://aei.pitt.edu/14473/01/CEE_WP_68.pdf
- Hix, Simon: *Towards a partisan theory of EU politics, Journal of European Public Policy* 15:8 December 2008, pp. 1254-1265
- Karácsony Gergely–Bozóki András: *Membership without Belonging? Central European Political Science Review* 13., 2003, pp. 21-41
- Kopecký, Petr–Cas Mudde: *The Two Sides of Euro-scepticism. Party Positions on European Integration in East Central Europe, European Union Politics*, 3. September 2002, pp. 297-326
- Krastev, Ivan: *The new Europe: respectable populism, clockwork liberalism. OpenDemocracy*, 21 March, 2006, www.opendemocracy.net/democracy-europe_constitution/new_europe_3376.jsp
- Ladrech, Robert: *Europeanization and Political Parties: Towards a Framework for Analysis, Party Politics*, July 2002, pp. 389-403
- Lindberg, Björn–Anne Rasmussen–Andreas Warntjen: *Party politics as usual? The Role of Political Parties in the European Union, Journal of European Public Policy*, December 2008, Vol 15 (8), pp. 1107–1126
- Mair, Peter–Thomassen, Jacques: *Political representation and government in the European Union, Journal of European Public Policy* 17:1, January 2010, pp. 20–35
- Marks, Gary–Liesbet Hooghe–Maira Nelson–Edwards, Erica: *Party Competition and European Integration in the East and West. Different Structure, Same Causality, Comparative Political Studies, Volume 39 Number 2, March 2006*, pp. 155-175
- Mesežnikov, Grigorij–Gyárfásóvá, Olga–Smilov, Daniel (szerk.): *Populist Politics and Liberal Democracy in Central and Eastern Europe, Institute for Public Affairs (IVO), Bratislava*, 2008, www.ivo.sk/buxus/docs/publikacie/subory/Populist_politics.pdf

- Missirolini, Antonio: *The rise of anti-EU populism: why, and what to do about it*, European Policy Centre, Policy Brief, 12 September 2011, www.epc.eu/pub_details.php?cat_id=3&pub_id=1331
- Mueller, Jan-Werner: *European elections: the false promises of populism*, *The Guardian*, 4 May, 2012, www.guardian.co.uk/commentisfree/2012/may/04/european-elections-populism-false-promise
- Rasmussen, Anne: *Party soldiers in a non-partisan community? Party linkage in the European Parliament*, *Journal of European Public Policy* 15:8, December 2008, pp. 1164–1183
- Sata Róbert: *The Role of Political Parties in the articulation of the European Public Sphere*, *Eurosphere Comparative Studies, Work Package 5.2 Report*, October 2011, http://eurosphere.b.uib.no/files/2010/06/WP_5_2_final.pdf
- Szczerbiak, Aleks: *Europe and the October 2007 Polish Parliamentary Election*, *European Parties Election and Referendum Network, Election Briefing No. 37*, November 2007, Sussex European Institute, University of Sussex, www.sussex.ac.uk/sei/documents/epern_37_poland2007.pdf
- Szczerbiak, Aleks–Taggart, Paul (szerk.): *Opposing Europe? The Comparative Party Politics of Euroscepticism, Volume I: Case Studies and Country Surveys. Volume II: Comparative and Theoretical Perspectives*, *Parliamentary Affairs*. 2010 63(1)
- Schimmelfennig, Frank–Rittberger, Berthold: *Theories of European integration: assumptions and hypotheses*. In: Jeremy Richardson (szerk.): *European Union. Power and policy-making*. 3rd Edition, Routledge, Oxford, 2006, pp. 73–95
- Siegert, Dieter: *Populismus in Ostmitteleuropa: Stimme der Transformationsverlierer oder Gefährdung der Demokratie? Berliner Debatte Initial*, 2011, 22 (1), pp. 53–65
- Tallberg, Jonas–Johansson, Karl Magnus: *Party politics in the European Council*, *Journal of European Public Policy* 15:8, December 2008, pp. 1222–1242
- Tóka Gábor–Bátory Ágnes (szerk.): *A 2004. évi európai parlamenti választások. Pártok és szavazói magatartás nemzetközi összehasonlításban*. Budapest: Demokrácia Kutatások Magyar Központja Alapítvány – Budapesti Corvinus Egyetem Politikatudományi Intézet – Századvég Kiadó, 2006
- Tóka Gábor–Henjak, Andrija (2007): *Party Systems and Voting Behaviour in the Visegrad Countries 15 Years After the Transition*. In: Pavel Šaradín and Eva Bradová (eds.): *Visegrad Votes: Parliamentary Elections 2005–2006*, Olomouc, Palacky University Press, pp. 210–244, www.personal.ceu.hu/departs/personal/Gabor_Toka/Papers/TokaHenjako7.pdf
- Vidra Zsuzsanna: *Az Európai Unió képe néhány közép-kelet európai és egy balkáni ország sajtójában*, *Regio*, 2007. 4. szám, pp. 35–55
- Závecz Gergő: *Explaining the level of individual Euroscepticism in Hungary*, *Central European University*, 2011, www.etd.ceu.hu/2011/zavec_gergo.pdf

FÜGGELÉK

A vizsgált európai parlamenti plenáris viták

2009. július 15.

4. Az Európai Tanács eredményei (2009. g. 18–19.) – A cseh elnökség feléves tevékenysége

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20090715+ITEM-004+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

5. A svéd elnökség feléves tevékenységének programja (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20090715+ITEM-005+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2009. szeptember 16.

4. G20 csúcstalálkozó Pittsburghben (szeptember 24–25.) (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20090916+ITEM-004+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2009. szeptember 17.

3. Energiabiztonság (Nabucco és Deserterc) (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20090917+ITEM-003+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2009. október 7.

16. Az irországi népszavazás eredménye (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20091007+ITEM-016+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2009. október 8.

5. Az információ szabadsága Olaszországban (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20091008+ITEM-005+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2009. október 19.

17. A schengeni vívmányok alkalmazását nyomon követő értékelési mechanizmus * – A schengeni vívmányok alkalmazását ellenőrző értékelési mechanizmus * – (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20091019+ITEM-017+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

19. A SIS II és a VIS jelenlegi állása (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20091019+ITEM-019+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2009. október 20.

5. Éghajlatváltozás és fejlődő országok az ENSZ koppenhágai éghajlatváltozási konferenciája keretében (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20091020+ITEM-005+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2009. október 21.

2. Az Európai Tanács előkészítése (2009. október 29–30.) (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20091021+ITEM-002+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

8. Európai Külügyi Szolgálat létrehozásának intézményi szempontjai – Az Európai Külügyi Szolgálat létrehozása: a tagállamokkal folytatott tárgyalások állása (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20091021+ITEM-008+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

9. A CET (Transzatlanti Gazdasági Tanács) és AZ EU/USA csúcstalálkozó előkészítése (2009. november 2. és 3.)

– Transzatlanti bírósági és rendőrségi együttműködés (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20091021+ITEM-009+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2009. november 11.

15. A 2009. október 29–30-i Európai Tanács következtetései, beleértve a következőket: az Európai Tanács elnökének, az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének / a Bizottság alelnökének megbízása és hatásköre, továbbá az új Bizottság struktúrája (a vita folytatása)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20091111+ITEM-015+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

16. EU – Oroszország csúcstalálkozó (Stockholm, 2009. november 18.) (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20091111+ITEM-016+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

17. A szolgáltatási irányelv alkalmazása (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20091111+ITEM-017+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

20. A tagállamok külső határainak átlépésekor vízumkötelezettség alá eső, illetve az e kötelezettség alól mentes harmadik országbeli állampolgárok országainak felsorolása * (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20091111+ITEM-020+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

21. Középtávú pénzügyi támogatás a tagállamok fizetési mérlegéhez és szociális feltételeihez (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20091111+ITEM-021+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2009. november 23.

18. Az Europoltól származó információk bizalmas kezelésének védelmével kapcsolatos szabályok * – Az Europol és partnerei közötti kapcsolatokra, többek között a személyes adatok és minősített információk cseréjére irányuló végrehajtási rendelkezések * – Harmadik államok és szervezetek, amelyekkel az Europol megállapodásokat köt * – Az Europolnál végzett elemzésekhez készült munkájakokra vonatkozó végrehajtási rendelkezések

* – Az európai büntelmegelőzési hálózat (EUCPN) * – Az igazságügyi laboratóriumi tevékenységek akkreditálása * (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20091123+ITEM-018+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

21. Az Európai Parlament eljárási szabályzatának hozzáigazítása a Lisszaboni Szerződéshez (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20091123+ITEM-021+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2009. november 25.

6. A 2009. december 10–11-i Európai Tanács előkészítő-sé (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20091125+ITEM-006+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

12. 2009-es bővítési stratégia: nyugat-balkáni országok, Izland és Törökország (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20091125+ITEM-012+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2009. december 14.

18. A foglalkoztatási és társadalmi integrációs célú európai mikrofinanszírozási eszköz (Progress) **

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20091214+ITEM-018+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2009. december 15.

7. Az Európai Unió 2010. évi általános költségvetésének a Tanács által módosított tervezete (valamennyi szakasz)

– Az Európai Unió 2009-es pénzügyi évre vonatkozó 10/2009 sz. költségvetés-módosításának tervezete, III. szakasz – Bizottság – A rugalmassági eszköz felhasználása: energiaprojekt – 2007-2013-as pénzügyi keret: európai gazdaságélénkítési terv, második felülvizsgálat (a költségvetési fejelemlről és a pénzgazdálkodás hatékonyságáról szóló 2006. május 17-i intézményközi megállapodás módosítása) (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20091215+ITEM-007+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

17. A közép- és kelet-európai uniós tagállamok gazdaságának élénkítéséhez szükséges intézkedések (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20091215+ITEM-017+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2009. december 16.

3. A svéd elnökség mérlege és az előző Európai Tanács következtetései (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20091216+ITEM-003+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2009. december 17.

3. 2013 utáni kohéziós politika (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20091217+ITEM-003+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2010. január 13.

Andor László, foglalkoztatási és szociális biztosjelölt meghallgatása

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+IM-PRESS+20100112IPR67162+0+DOC+XML+Vo//HU>

2010. január 20.

5. A spanyol elnökség programjának ismertetése (a vita folytatása)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20100120+ITEM-005+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

11. A koppenhágai klímaváltozási csúcs eredményei (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20100120+ITEM-011+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

15. A Duna-regióra vonatkozó európai stratégia (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20100120+ITEM-015+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2010. február 8.

14. Az adózás területén történő közigazgatási együttműködés * – Az adókból, illetékekből, vámközből és egyéb intézkedésekből eredő követelések behajtására irányuló kölcsönös segítségnyújtás * – A fordított adókvetési mechanizmus bizonyos családra alkalmas termékekre és szolgáltatásokra vonatkozó választható és ideiglenes alkalmazása (a 2006/112/EK irányelv módosítása) * – A jó kormányzás előmozdítása az adóügyek terén (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20100208+ITEM-014+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

16. A nők és férfiak közötti egyenlőség az Európai Unióban – 2009 (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20100208+ITEM-016+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2010. február 10.

8. A Horvátország által elért haladásról szóló 2009. évi jelentés – A Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság által elért eredményéről szóló 2009. évi jelentés – A Törökország által elért haladásról szóló 2009. évi jelentés (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20100210+ITEM-008+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2010. február 11.

6. 3. A Progress közösségi foglalkoztatási és társadalmi szolidaritási program ** (szavazás)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20100211+ITEM-006-03+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2010. február 24.

13. Európa 2020 – A 2010. február 11-i informális Európai Tanács nyomom követése (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20100224+ITEM-013+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2010. február 25.

7. 1 Az Európai Közösségen belüli energiaipari infrastruktúrát érintő beruházási projektek *(szavazás)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20100225+ITEM-007-01+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2010. március 8.

16. A szervezett utazási formákról szóló irányelv felülvizsgálata (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20100308+ITEM-016+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2010. március 9.

5. Huzamos tartózkodásra jogosító vízummal rendelkezők mozgása *(vita)**

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20100309+ITEM-005+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

12. A romákról szóló második európai csúcstalálkozó (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20100309+ITEM-012+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2010. március 11.

2. Beruházás az alacsony szén-dioxid-kibocsátású technológiákba (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20100311+ITEM-002+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2010. március 24.

12. Az Európai Tanács (2010. március 25–26.) előkészítése (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20100324+ITEM-012+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

16. A 2011-es költségvetés prioritásai – III. szakasz – Bizottság – Költségvetési iránymutatók: 2011 – egyéb szakaszok (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20100324+ITEM-016+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

18. A mezőgazdasági termékekre vonatkozó minőségpolitika: követendő stratégia (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20100324+ITEM-018+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2010. április 7. 4. A 2010. március 25–26-i Európai Tanács következtetései (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20100407+ITEM-004+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2010. április 19.

16. Ajgalkotási felhatalmazás hatásköre (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20100419+ITEM-016+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

18. Légi közlekedési biztonsági díjak *(vita)**

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20100419+ITEM-018+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

19. A transzeurópai közlekedési hálózat fejlesztésére vonatkozó közösségi iránymutatók (átdolgozás) *(vita)**

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20100419+ITEM-019+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

23. Uniói mezőgazdaság és éghajlatváltozás (rövid ismertetés)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20100419+ITEM-023+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

25. A KAP egyszerűsítése (rövid ismertetés)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20100419+ITEM-025+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2010. április 20.

14. Az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra vonatkozó általános rendelkezések bizonyos követelmények és a pénzgazdálkodással kapcsolatos bizonyos rendelkezések egyszerűsítése tekintetében *(vita)**

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20100420+ITEM-014+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

15. A mezőgazdasági piacokra vonatkozó egyedi intézkedések (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20100420+ITEM-015+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2010. május 5.

17. A Szerződés felülvizsgálata – Az Európai Parlament összetételével kapcsolatos átmeneti intézkedések – Határozat a Szerződés felülvizsgálatát szolgáló konvent összehívásának mellőzéséről az Európai Parlament összetételével kapcsolatos átmeneti intézkedések tekintetében (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20100505+ITEM-017+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2010. május 17.

15. Az önálló vállalkozói tevékenységet folytató férfiak és nők közötti egyenlő bánásmód *(vita)**

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20100517+ITEM-015+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

16. Az épületek energiateljesítménye (átdolgozás) *(vita)**

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20100517+ITEM-016+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2010. május 18.

12. Az átültetésre kerülő emberi szervekre vonatkozó minőségi és biztonsági normák *(vita) – A szervadományozásra és a szervátültetésre vonatkozó cselekvési terv (2009–2015) (vita)**

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20100518+ITEM-012+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2010. május 19.

10. Az Európai Regionális Fejlesztési Alapról szóló

1080/2006/EK rendeletben szereplő, a kutatás és az in-

- nováció számára elkülönített összegek és a Hetedik Kutatási és Fejlesztési Keretprogram egymást erősítő hatásainak megvalósulása – Az egységes piac megvalósítása a fogyasztók és a polgárok számára – Az államháztartás hosszú távú fenntarthatósága és gazdaságélénkítés – A kohéziós politika hozzájárulása Lisszabon és az EU 2020 stratégia célkitűzéseinek eléréséhez (vita)
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20100519+ITEM-010+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 2010. június 14.**
- 22. A büntetőeljárás során igénybe vehető tolmácsoláshoz és fordításhoz való jog** ***I (vita)
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20100614+ITEM-022+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 2010. június 15.**
- 5. A fogyasztók tájékoztatása az élelmiszerekről** ***I (vita)
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20100615+ITEM-005+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 16. A gazdasági hanyatlás és pénzügyi válság nemi szempontjai – A nők és férfiak közötti egyenlőségre vonatkozó ütemterv (2006–2010) eredményeinek értékelése és a jövőre vonatkozóajánlások – Nőjogi charta – nyomon követés (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20100615+ITEM-016+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 18. A schengeni vívmányok Schengeni Információs Rendszerre vonatkozó rendelkezéseinek a Bolgár Köztársaságban és Romániában történő alkalmazásáról (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20100615+ITEM-018+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 2010. június 16.**
- 4. Az Európai Tanács 2010. június 17-i ülésének előkészítője – A G20-csúcstalálkozó (június 26–27.) előkészületei (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20100616+ITEM-004+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 7. Az EU – Oroszország csúcstalálkozó (május 31–június 1.) következtetései (a vita folytatása)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20100616+ITEM-007+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 19. Árvizek Közép-Európában, különösen Lengyelországban, a Cseh Köztársaságban, Szlovákiában és Magyarországon (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20100616+ITEM-019+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 2010. július 5.**
- 16. Intelligens közlekedési rendszerek a közúti közlekedésben és az egyéb közlekedési módokhoz való kapcsolódás** ***I (vita)
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20100705+ITEM-016+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 19. A Petíciós Bizottság tevékenységéről szóló éves jelentés – 2009 (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20100705+ITEM-019+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 23. Bizottsági zöld könyv az Európai Unió biohulladék-gazdálkodásáról (rövid ismertetés)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20100705+ITEM-023+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 2010. július 6.**
- 5. Az EU és az Amerikai Egyesült Államok között az EU-ból származó pénzügyi üzenetadatoknak a terrorizmus finanszírozásának felderítését célzó program céljából történő feldolgozásáról és az Amerikai Egyesült Államok részére való átadásáról szóló megállapodás (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20100706+ITEM-005+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 11. Az Európai Központi Bank speciális feladatai az Európai Rendszerközközati Testület működésének tekintetében * – Az Európai Bankfelügyeleti Hatóság, az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatási nyugdíj-felügyeleti Hatóság és az Európai Értékpapír-piaci Felügyeleti Hatóság hatásköre ***I – Európai Értékpapír-piaci Felügyeleti Hatóság ***I – A pénzügyi rendszer makroprudenciális felügyelete és az Európai Rendszerközközati Testület felállítása ***I – Európai Bankfelügyeleti Hatóság ***I – Európai Biztosítási és Foglalkoztatási nyugdíj-felügyeleti Hatóság ***I – Határokon átnyúló válságkezelés a banki ágazatban (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20100706+ITEM-011+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 2010. szeptember 6.**
- 17. Tisztességes jövedelem a gazdáknak: hatékonyabban működő élelmiszer-ellátási lánc (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20100906+ITEM-017+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 2010. szeptember 7.**
- 16. Szólas- és sajtószabadság az Európai Unióban (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20100907+ITEM-016+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 2010. szeptember 21.**
- 3. A gázellátás biztonsága ***I (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20100921+ITEM-003+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 10. A biocid termékek forgalomba hozatala és felhasználása ***I (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20100921+ITEM-010+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 2010. október 6.**
- 14. A külső határok átlépésekor vízumkötelezettség alá eső harmadik országbeli állampolgárok országainak felsorolása ***I (vita)**

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20101006+ITEM-014+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 2010. október 7.**
- 5. Az Európai Unió 2013 utáni kohéziós és regionális politikája – Az Európai Szociális Alap jövője (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20101007+ITEM-005+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 2010. október 18.**
- 13. A várandós, a gyermekágyas vagy szoptató munkavállalók munkahelyi biztonságának és egészségvédelmének javítása ** *1 – Bizonytalan munkahellyel rendelkező női munkavállalók (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20101018+ITEM-013+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 2010. október 20.**
- 10. A stabilitási eszköz ** *1 – A fejlesztési együttműködés finanszírozási eszköze ** *1 – A demokrácia és az emberi jogok világszintű előmozdításának finanszírozási eszköze ** *1 – Az iparosodott országokkal folytatott együttműködés finanszírozási eszköze ** *1 – A fejlesztési együttműködés finanszírozási eszköze ** *1 (vita) Jelentés a fejlesztési együttműködés finanszírozási eszközének létrehozásáról szóló 1905/2006/EK rendelet, valamint a demokrácia és az emberi jogok világszintű előmozdítása finanszírozási eszközének (a demokrácia és az emberi jogok európai eszköze) létrehozásáról szóló 1889/2006/EK rendelet módosításáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslatról [COM(2009)0194 – C7-0158/2009 – 2009/0060B(COD)]**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20101020+ITEM-010+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 11. Ukrajna (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20101020+ITEM-011+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 2010. november 10.**
- 19. Az EBESZ megerősítése – Az Európai Unió szerepe (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20101110+ITEM-019+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 20. A külső határok átlépésekor vízumkötelezettség alá eső, illetve az e kötelezettség alól mentes harmadik országbeli állampolgárok országainak felsorolásáról szóló 539/2001/EK rendelet módosítása ** *1 (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20101110+ITEM-020+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 2010. november 11.**
- 4. Az energiaágazatbeli projektek közösségi pénzügyi támogatásán alapuló gazdaságélénkítő program létrehozásáról szóló 663/2009/EK rendelet módosítása ** *1 (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20101111+ITEM-004+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 2010. november 24.**
- 19. Ukrajna (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20101124+ITEM-019+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 20. Az emberi jogok, a szociális és környezetvédelmi normák a nemzetközi kereskedelmi megállapodásokban – Nemzetközi kereskedelempolitika az éghajlatváltozással kapcsolatos követelmények összefüggésében – Vállalati és szociális felelősség a nemzetközi kereskedelmi megállapodásokban (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20101124+ITEM-020+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 2010. december 13.**
- 16. Az EU és Grúzia közötti, a vízumok kiadásának megkönnyítéséről szóló megállapodás ** * – Az EU és Grúzia közötti, az engedély nélkül tartózkodó személyek visszafogadásáról szóló megállapodás ** * – Az EU és Oroszország közötti, vízumkönnyítésről szóló megállapodás végrehajtása – Vízumliberalizációs rendszer Szerbiában és Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaságban (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20101213+ITEM-016+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 17. A bevándorlási összekötő tisztviselők hálózatának létrehozása ** *1 (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20101213+ITEM-017+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 2010. december 14.**
- 6. Az európai védelmi határozat ** *1 (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20101214+ITEM-006+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 7. Emberkereskedelem ** *1 (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20101214+ITEM-007+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 2010. december 15.**
- 19. A Bizottság végrehajtási hatásköreinek gyakorlására vonatkozó tagállami ellenőrzés ** *1 (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20101215+ITEM-019+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 2011. január 18.**
- 3. Az EK és Szerbia közötti stabilizációs és társulási megállapodás ** * – Az EK és Szerbia közötti stabilizációs és társulási megállapodás (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110118+ITEM-003+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 5. Az EK és Szerbia közötti stabilizációs és társulási megállapodás ** * – Az EK és Szerbia közötti stabilizációs és társulási megállapodás (a vita folytatása)**

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110118+ITEM-005+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 13. A határokon átnyúló egészségügyi ellátásra vonatkozó betegjogok ***II (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110118+ITEM-013+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 2011. január 19.**
- 4. A december 16–17-i európai tanácsi ülés következtései (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110119+ITEM-004+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 5. A Tanács magyar elnökségének tevékenységi programja (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110119+ITEM-005+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 14. A menedéjogi iránti kérelmek vizsgálata során a tagállamokban felmerülő költségek (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110119+ITEM-014+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 2011. február 3.**
- 4. A fejlesztési együttműködés finanszírozási eszköze ***II – A demokrácia és az emberi jogok világban történő előmozdításának finanszírozási eszköze (az 1889/2006/EK rendelet módosítása) ***II – A fejlesztési együttműködés finanszírozási eszköze (az 1905/2006/EK rendelet módosítása) ***II – Az iparosodott országokkal folytatott együttműködés finanszírozási eszközeinek létrehozása (az 1934/2006/EK rendelet módosítása) ***II (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110203+ITEM-004+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 2011. február 14.**
- 14. Megerősített együttműködés az egységes szabadalmi oltalom létrehozása területén *** (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110214+ITEM-014+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 15. Az élelmiszerek és a takarmányok radioaktív szennyezettsége * (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110215+ITEM-015+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 2011. február 15.**
- 4. Az autóbusszal közlekedő utasok jogai ***III (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110215+ITEM-004+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 16. Megfelelő, fenntartható és biztonságos európai nyugdíjrendszerek (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110215+ITEM-016+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 2011. február 16.**
- 5. Európa 2020 – A tagállamok foglalkoztatáspolitikáira vonatkozó iránymutatások * – A tagállamok foglalkoztatási politikáival kapcsolatos iránymutatások végrehajtása (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110216+ITEM-005+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 9. Európai polgári kezdeményezés (jogsabályok aláírása)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110216+ITEM-009+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 13. A magyarországi médiatörvény (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110216+ITEM-013+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 2011. február 17.**
- 3. A Duna-régióra vonatkozó európai uniós stratégia végrehajtása (benyújtott állásfoglalásra irányuló indítványok)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110217+ITEM-003+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 2011. március 8.**
- 7. A nők és férfiak közötti esélyegyenlőség – 2010–A nők szegényessége (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110308+ITEM-007+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 16. A romák integrációjának európai uniós stratégiája (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110308+ITEM-016+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 2011. március 9.**
- 7. Az Európai Unió működéséről szóló szerződés módosítása azon tagállamok stabilizációs mechanizmusa tekintetében, amelyek hivatalos pénzneme az euró * (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110309+ITEM-007+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 15. Az Emberi Jogi Tanács 16. ülészaka (Genf, 2011. február 28–március 25.) (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110309+ITEM-015+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 2011. március 10.**
- 2. A magyarországi médiatörvény (benyújtott állásfoglalásra irányuló indítványok)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110310+ITEM-002+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 2011. március 23.**
- 16. Az Európai Tanács 2011. március 24–25-i ülésének előkészítése (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110323+ITEM-016+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

18. A közös uniós letelepítési program létrehozása (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110323+ITEM-018+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

20. A fogyasztók jogai *I (vita)**

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110323+ITEM-020+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

22. Általános tarifális preferenciák *I (vita)**

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110323+ITEM-022+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2011. április 5.

3. Az Európai Tanács következtetései (2011. március 24-25.) (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110405+ITEM-003+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

11. A 2012-es pénzügyi évre tervezett bevételek és kiadások – I. szakasz – Parlament (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110405+ITEM-011+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

6. Irányítás és partnerség az egységes piacon – Az európaiakat szolgáló egységes piac – Közbeszerzés (a vita folytatása)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110406+ITEM-006+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2011. május 10.

15. Migrációs áramlások és menekültügyek, valamint hatáskv Szchengenre (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110510+ITEM-015+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

19. A textiltermékek elnevezése és ehhez kapcsolódó címkézés *II (vita)**

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110510+ITEM-019+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2011. május 11.

13. A jelenleg is tartó adósságválság alakulása és az EU erre adott válasza (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110511+ITEM-013+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2011. május 12.

9. Morzsában az ifjúság – az európai oktatási és képzési rendszerek javításának kerete – Korai oktatás – Az EU külső fellépéseinek kulturális dimenziói – A kulturális és kreatív iparágak potenciáljának felszabadítása – Szarajevó, mint Európa kulturális fővárosa 2014-ben (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110512+ITEM-009+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2011. június 6.

16. Az európai környezeti-gazdasági számlák *I (vita)**

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110606+ITEM-016+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2011. június 7.

7. A nehéz tehergépjárművekre kivetett díjak *II (vita)**

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110607+ITEM-007+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

15. A schengeni vívmányok rendelkezéseinek Bulgáriában és Romániában történő alkalmazása * (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110607+ITEM-015+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2011. június 8.

3. Új többéves pénzügyi keret a versenyképes, fenntartható és befogadó Európáért (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110608+ITEM-003+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

11. A felülvizsgált magyar alkotmány (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110608+ITEM-011+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

13. EU–Oroszország csúcstalálkozó (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110608+ITEM-013+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2011. június 22.

12. A 2011. június 23–24-i európai tanács ülés előkészítése (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110622+ITEM-012+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

14. A 2011. június 23–24-i európai tanács ülés előkészítése (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110622+ITEM-014+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

15. A KAP jövője 2020-ig: az élelmezési, a természeti erőforrásokat érintő és a területi kihívások kezelése (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110622+ITEM-015+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

16. A makrogazdasági egyensúlytalanság megelőzése és korrigálása *I – A túlzott hiány esetén követendő eljárás végrehajtása * – A tagállamok költségvetési kereteire vonatkozó követelmények * – Költségvetési felügyelet az euróövezetben ***I – A költségvetési egyenleg felügyelete és a gazdaságpolitikák felügyelete és összehangolása ***I – Az euróövezetben tapasztalható túlzott makrogazdasági egyensúlytalanságok korrigálását célzó végrehajtási intézkedések ***I (vita)**

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110622+ITEM-016+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

18. A makrogazdasági egyensúlytalanságok megelőzése és korrigálása *I – A túlzott hiány esetén követendő eljárás végrehajtása * – A tagállamok költségvetési kereteire vonatkozó követelmények * – Költségvetési felügye-**

- let az euróövezetben ***I – A költségvetési egyenleg felülege és a gazdaságpolitikák felülege és összehangolása ***I – Az euróövezetben tapasztalható túlzott makrogazdasági egyensúlytalanságok korrigálását célzó végrehajtási intézkedések ***I (a vita folytatása)
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110622+ITEM-018+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
19. **Kiégett fűtélelemek és radioaktív hulladékok * (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110622+ITEM-019+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
2011. június 23.
5. **A kohéziós politikáról és a 2013 utáni időszak kohéziós politikai stratégiájáról szóló 5. jelentés – A 2007–2013 közötti időszak kohéziós politikai programjainak végrehajtása – Európai városfejlesztési menetrend és jövője a kohéziós politikában – 3. célkitűzés: A határokon átnyúló, transznacionális és régiók közötti együttműködés jövőbeli menetrendje – Az ERFA és egyéb strukturális alapok közötti hatékonyság növelése (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110623+ITEM-005+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
2011. július 5.
3. **A felülvizsgált magyar alkotmány (benyújtott állásfoglalásra irányuló indítványok)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110705+ITEM-003+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
5. **A magyar elnökség áttekintése (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110705+ITEM-005+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
6. **A tagállamoknak a területükön történő GMO-termesztéskorlátozására, illetve megtiltására biztosított lehetőség ***I (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110705+ITEM-006+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
24. **Az Egyesült Államokkal, Ausztráliával és Kanadával kötött PNR-megállapodásokról szóló tárgyalások (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110704+ITEM-024+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
11. **Többéves pénzügyi keret (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110705+ITEM-011+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
12. **A fogyasztók élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatása ***II (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110705+ITEM-012+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
2011. július 6.
2. **A Tanács lengyel elnökségének tevékenységi programja (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110706+ITEM-002+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
3. **Pénzügyi, gazdasági és szociális válság: végrehajtható intézkedések és kezdeményezések (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110706+ITEM-003+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
17. **A schengeni rendszer változásai (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110706+ITEM-017+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
2011. szeptember 12.
20. **A jelenleg zajló dohai tárgyalások (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110912+ITEM-020+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
2011. szeptember 13.
14. **Az energiapiac integritása és átláthatósága ***I (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110913+ITEM-014+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
2011. szeptember 14.
3. **Gazdasági válság és az euró (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110914+ITEM-003+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
19. **Az Unió hajtékalmassággal kapcsolatos stratégiája (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110913+ITEM-019+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
13. **A közel-keleti békefolyamat jelenlegi helyzete (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110914+ITEM-013+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
2011. szeptember 26.
16. **Európai uniós kutatás- és innováció finanszírozás (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110926+ITEM-016+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
2011. szeptember 27.
14. **A keleti partnerség csúcstalálkozója (2011. szeptember 29., Varsó) (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20110927+ITEM-014+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
2011. szeptember 29.
3. **Az Európai Globalizációs Alkalmazkodási Alap jövője – Az Európai Globalizációs Alkalmazkodási Alap létrehozásáról szóló 1927/2006/EK rendelet módosítása ***I (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-2011.10kt0ber.12>
14. **Az Európai Tanács 2011. október 23-i ülésének előkészítése (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20111012+ITEM-014+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
5. **Bulgária és Románia schengeni csatlakozása (vita)**

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20111012+ITEM-015+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 17. A jelenlegi fejlemények Ukrajnában (víta)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20111012+ITEM-017+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 2011. október 24.**
- 14. A közbeszerzés modernizálása (víta)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20111024+ITEM-014+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 15. Az európai kisvállalkozói intézkedéscsomag, a válság és a kkv-k (víta)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20111024+ITEM-015+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 17. A munkavállalók mobilitásának előmozdítása (rövid ismertetés)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20111024+ITEM-017+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 18. A szolgáltatási irányelv kölcsönös értékelési folyamata (rövid ismertetés)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20111024+ITEM-018+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 2011. október 25.**
- 5. Európai szemeszter 2011 – Az első tanulságok (víta)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20111025+ITEM-005+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 2011. október 26.**
- 6. Az Unió éves költségvetésére alkalmazandó pénzügyi szabályok (a víta folytatása)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20111026+ITEM-006+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 15. A gyermekek szexuális zaklatása, szexuális kizsákmányolása és a gyermekpornográfia elleni küzdelem ***I – A gyermekek jogai az Európai Unióban (víta)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20111026+ITEM-015+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 16. A harmadik országbeli állampolgárok és hontalan személyek nemzetközi védelemre jogosultként való elismerése és jogállása ***I (víta)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20111026+ITEM-016+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 2011. október 27.**
- 5. Az ombudsman 2010. évi éves jelentése (víta)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20111027+ITEM-005+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 6. A 2011. október 23-i Európai Tanács következtetési (víta)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20111027+ITEM-006+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 2011. november 15.**
- 5. A szegénység és társadalmi kirekesztés elleni küzdelem európai platformja (víta)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20111115+ITEM-005+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 17. Az „Európai Örökség” cím ***II (víta)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20111115+ITEM-017+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 2011. november 16.**
- 5. Gazdasági kormányzás (elsőbbségi víta)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20111116+ITEM-005+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 13. A romák helyzete a tagállamokban (víta)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20111116+ITEM-013+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 2011. november 30.**
- 14. Az Európai Tanács 2011. december 8-9-i ülésének előkészítése (víta)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20111130+ITEM-014+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 15. Csatlakozási szerződés: A Horvát Köztársaság csatlakozásáról szóló szerződés *** – Horvátország európai uniói tagságra irányuló kérelme (víta)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20111130+ITEM-015+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 16. A gazdaságpolitikai koordinációra vonatkozó európai szemeszter (víta)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20111130+ITEM-016+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 2011. december 1.**
- 4. 2012. évi költségvetési eljárás: közös szöveg (víta)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20111201+ITEM-004+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 2011. december 12.**
- 15. Az európai védelmi határozat ***II (víta)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20111212+ITEM-015+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 16. A tartózkodási és munkavállalási engedélyre irányuló egységes kérelmekkel kapcsolatos eljárás *** II (víta)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20111212+ITEM-016+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 2011. december 13.**
- 5. Az Európai Tanács 2011. december 8–9-i ülésének következtetési (víta)**

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20111213+ITEM-005+DOC+XML+Vo//HU#language=HU>
- 12. Az EU–Oroszország csúcstalálkozó (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20111213+ITEM-012+DOC+XML+Vo//HU#language=HU>
- 14. Az európai szomszédságpolitika (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20111213+ITEM-014+DOC+XML+Vo//HU#language=HU>
- 15. Gyümölcslevek és egyes hasonló, emberi fogyasztásra szánt termékek ***I (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20111213+ITEM-015+DOC+XML+Vo//HU#language=HU>
- 16. A háztartási mosószerekben használt foszfátok és más foszforvegyületek ***I (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20111213+ITEM-016+DOC+XML+Vo//HU#language=HU>
- 2011. december 14.**
- 5. A lengyel elnökség mérlege (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20111214+ITEM-005+DOC+XML+Vo//HU#language=HU>
- 16. Az egységes európai közlekedési térség (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20111214+ITEM-016+DOC+XML+Vo//HU#language=HU>
- 17. Börtönkörülmények az EU-ban (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20111214+ITEM-017+DOC+XML+Vo//HU#language=HU>
- 20. A munkavállalók Európai Unión belüli szabad mozgása (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20111214+ITEM-020+DOC+XML+Vo//HU#language=HU>
- 2011. december 15.**
- 4. Az „Intelligens energia – Európa” program (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20111215+ITEM-004+DOC+XML+Vo//HU#language=HU>
- 2012. január 18.**
- 3. A dán elnökség programja (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120118+ITEM-003+DOC+XML+Vo//HU#language=HU>
- 5. A dán elnökség programja (a vita folytatása)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120118+ITEM-005+DOC+XML+Vo//HU#language=HU>
- 21. A közelmúltbeli magyarországi politikai fejlemények (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120118+ITEM-021+DOC+XML+Vo//HU#language=HU>
- 2012. február 1.**
- 12. Az Európai Tanács 2012. január 30-i informális ülésének következtetései (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120201+ITEM-012+DOC+XML+Vo//HU#language=HU>
- 14. Irán és az iráni atomprogram (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120201+ITEM-014+DOC+XML+Vo//HU#language=HU>
- 2012. február 2.**
- 10. Az adózásról szóló éves jelentés (rövid ismertetés)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120202+ITEM-010+DOC+XML+Vo//HU#language=HU>
- 2012. február 13.**
- 15. A Belső Piaci Harmonizációs Hivatal (védjegyek és formatervezési minták) és a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok védelme ***I (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120213+ITEM-015+DOC+XML+Vo//HU#language=HU>
- 2012. február 14.**
- 11. Élelmiszerosztás a leginkább rászorulóik részére ***II (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120214+ITEM-011+DOC+XML+Vo//HU#language=HU>
- 12. Szerződéses kapcsolatok a tej- és tejtermékágazatban ***I (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120214+ITEM-012+DOC+XML+Vo//HU#language=HU>
- 4. A stabilitási kötvények bevezetésének megvalósíthatósága (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120214+ITEM-014+DOC+XML+Vo//HU#language=HU>
- 2012. február 15.**
- 4. Az Európai Tanács 2012. március 1-jei és 2-i ülésének előkészítése (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120215+ITEM-004+DOC+XML+Vo//HU#language=HU>
- 5. Foglalkoztatási és szociális aspektusok a 2012. évi éves növekedési jelentésben – Hozzájárulás a 2012. évi éves növekedési jelentéshez – A tagállamok foglalkoztatáspolitikáira vonatkozó iránymutatók (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120215+ITEM-005+DOC+XML+Vo//HU#language=HU>
- 7. Foglalkoztatási és szociális aspektusok a 2012. évi éves növekedési jelentésben – Hozzájárulás a 2012. évi éves növekedési jelentéshez – A tagállamok foglalkoztatáspolitikáira vonatkozó iránymutatók (a vita folytatása)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120215+ITEM-007+DOC+XML+Vo//HU#language=HU>

13. A Szíriában kialakult helyzet (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120215+ITEM-013+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2012. február 16.

2. A közelmúltbeli magyarországi politikai fejlemények (be nyújtott állásfoglalásra irányuló indítványok)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120216+ITEM-002+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2012. március 12.

17. A nők és férfiak közötti egyenlőség az Európai Unióban – 2011 – A nők részvétele a politikai döntéshozatalban (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120312+ITEM-017+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

23. A bolognai folyamat (rövid ismertetés)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120312+ITEM-023+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2012. március 13.

6. Az Európai Tanács 2012. március 1-jei és 2-i ülésének következtetései (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120313+ITEM-006+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

12. Diszkriminatív internetes oldalak és a kormányok válaszlai (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120313+ITEM-012+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2012. március 14.

13. Az oroszországi elnökválasztás eredménye (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120314+ITEM-013+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

14. Kazahsztán (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120314+ITEM-014+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2012. március 28.

16. Bővítésijelentés Szerbiára vonatkozóan (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120328+ITEM-016+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2012. március 29.

3. Az Unió leginkább rászoruló személyei részére történő élelmiszerosztás (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120329+ITEM-003+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

5. 2010. évi jelentés az uniós polgárságról (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120329+ITEM-005+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2012. április 17.

14. Az emberi jogok helyzete a világban és az Európai Unió ezzel kapcsolatos politikájá (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120417+ITEM-014+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2012. április 18.

3. A szociális biztonsági rendszerek koordinálása *I (vita)**

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120418+ITEM-003+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2012. április 19.

10. Az EU csatlakozása az emberi jogok európai egyezményéhez (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120419+ITEM-010+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

12. A kedvezőtlen helyzetű térségek kijelölése a KAP reformja keretében (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120419+ITEM-012+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

14. Mi is az a „helyben előállított” élelmiszer? (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120419+ITEM-014+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2012. május 21.

14. Belső piaci eredménytábla (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120521+ITEM-014+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2012. május 22.

4. A kkv-k hozzáférése a strukturális alapokhoz – A kkv meghatározásának értékelése

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120522+ITEM-004+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

5. Az ukránjai helyzet, Julija Timosenko ügye (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120522+ITEM-005+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

11. A homofóbia elleni küzdelem Európában (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120522+ITEM-011+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2012. május 23.

3. A pénzügyi tranzakciós adó közös rendszere * (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120523+ITEM-003+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

5. A pénzügyi tranzakciós adó közös rendszere * (a vita folytatása)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120523+ITEM-005+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

16. Erőforrás-hatékony Európa (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120523+ITEM-016+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

17. A „több lehetőséget a fiataloknak” kezdeményezés (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120523+ITEM-017+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2012. május 24.

5. A férfi és női munkavállalók egyenlő vagy egyenlő értékű munkáért járó egyenlő díjazásának elve (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120524+ITEM-005+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

6. A lengyel, litván, lett, észt, szlovén, szlovák, cseh és magyar állampolgárságú személyeknek adott tartózkodási engedélyek számára vonatkozó svájci kvóták (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120524+ITEM-006+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2012. június 12.

5. A pénzügyi stabilitásuk tekintetében súlyos nehézségekkel küzdő vagy súlyos nehézségek által fenyegetett euróövezeti tagállamok gazdasági és költségvetési felügyeletének megerősítése **1 – Az előzetes költségvetési tervek monitoringjára és értékelésére, valamint az euróövezeti tagállamok túlzott hiánya megszüntetésének biztosítására vonatkozó közös rendelkezések **1 (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120612+ITEM-005+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2012. június 13. 6. Az Európai Tanács 2012. június 28-i és 29-i ülésének előkészítése – Többéves pénzügyi keret és saját források (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120613+ITEM-006+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

13. Európai szemeszter (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120613+ITEM-013+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

A vizsgált országgyűlési bizottsági viták

Emberi jogi, kisebbségi, civil- és vallásügyi bizottság

2009. szept. 22.: Ékes Ilona önálló indítványa az Európa Tanács Rec (2001)16. számú ajánlásáról szóló határozati javaslat:

- http://www.parlament.hu/biz38/bizjvk38/EMB/0909222.htm#_Toc242755273 2010. febr. 16.: Tájékoztató az Emberi Jogok Európai Bírósága ítéleteinek végrehajtásáról és a kormányképviselet tevékenységéről:

- http://www.parlament.hu/biz38/bizjvk38/EMB/1002161.htm#_Toc255304254

2010. okt. 18.: Egyes migrációs tárgyú törvények jogharmonizációs célú módosításáról szóló törvényjavaslat (T/1320. szám) (Általános vita):

- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/EMB/1010181.pdf> (6-19. old.)

2011. júni. 22.: Dr. Navracsics Tibor közigazgatási és igazságügyi miniszter meghallgatása (A Hárszabály 68. §-ának (4) bekezdése lapján):

- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/EMB/1106221.pdf> (6-17. old.)

2011. júli. 5.: Az Európai Roma Stratégiából adódó feladatok megvitatása:

- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/EMB/1107051.pdf> (22-36. old.)

2012. márc. 13.: Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény módosításáról címmel benyújtott törvényjavaslat (T/6319. szám) 12 (Általános vita) (Első helyen kijelölt bizottságtént):

- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/EMB/1203131.pdf> (13-16. old.)

Európai ügyek bizottsága

2009. szept. 22.: a svéd uniós elnökséggel kapcsolatos magyar prioritásokról és kormányzati feladatokról:

- http://www.parlament.hu/biz38/bizjvk38/EIB/0909221.htm#_Toc242232984

Eszmecsere Svédország 2009. második félévi európai uniós elnökségének programjáról, valamint a 2008-2009-es francia-cseh-svéd elnökségi trió eredményeiről:

- http://www.parlament.hu/biz38/bizjvk38/EIB/0909221.htm#_Toc242233000

2009. okt. 13.: Tájékoztató a liszaboni szerződéssel kapcsolatos aktuális feladatokról:

- http://www.parlament.hu/biz38/bizjvk38/EIB/0910131.htm#_Toc243449458

Tájékoztató a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium hatáskörébe tartozó alábbi kérdésekről: az uniós és hazai tej-termékpiac helyzete és szabályozása; az Új Magyarország vidékfejlesztési program végrehajtása, uniós agrárpenzék felhasználása; a közös agrárpolitika jövőjéről szóló vita aktuális helyzete:

- http://www.parlament.hu/biz38/bizjvk38/EIB/0910131.htm#_Toc243449468

2009. nov. 10.: Tájékoztató az energiabiztonsággal kapcsolatos alábbi európai uniós tervezetekről: az Európai Parlament és a Tanács rendelete az Európai Közösségen belüli energiaipari infrastruktúrát érintő beruházási projekteknek a Bizottság részére való bejelentéséről és a 736/06/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről; az Európai Parlament és a Tanács rendelete a földgazellátás biztonságának megőrzését szolgáló intézkedésekről és a 2004/67/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről:

- <http://www.parlament.hu/biz38/bizjvk38/EIB/0911011.htm>

2009. nov. 17.: Tájékoztató a 2009. decemberi koppenhágai ENSZ klímakonferencián képviselendő európai uniós álláspontokról:

- http://www.parlament.hu/biz38/bizjvk38/EIB/0911171.htm#_Toc246821621

Dr. Draskovics Tibor igazságügyi és rendészeti miniszter tájékoztatója a Stockholmi Program elfogadásával kapcsolatos előkészületekről:

- <http://www.parlament.hu/biz38/bizjvk38/EIB/0911172.htm>

2010. jan. 6.: Andor László, az Európai Bizottságba jelölt magyar tag meghallgatása:

- <http://www.parlament.hu/biz38/bizjvk38/EIB/1001061.htm>

2010. febr. 16.: Eszmecsere Spanyolország 2010. első félévi európai uniós elnökségének programjáról, valamint

a 2010-2011-es spanyol-belga-magyar elnökségi trió prioritásairól:

- http://www.parlament.hu/biz38/bizjvk38/EIB/1002161.htm#_Toc254764270
- 2010. máj. 27.: Dr. Navracsics Tibor közigazgatási és igazságügyi miniszterjelölt kinevezés előtti meghallgatása, Dr. Fellegi Tamás nemzeti fejlesztési miniszterjelölt kinevezés előtti meghallgatása:
 - <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/EIB/1005271.pdf>
 - <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/EIB/1005272.pdf>
 - <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/EIB/1011031.pdf> (21.old.)
- 2010. nov. 3.: Eszmecsere az észtparlament európai ügyekkel foglalkozó bizottsága képviselőivel:
 - <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/EIB/1011031.pdf> (21.old.)
- 2010. nov. 16.: GMO-vita, EGYEZTETÉSI ELJÁRÁS- Az Európai Parlament és a Tanács rendelete a 2001/18/EK irányelvnek a tagállamoknak a területükön történő GMO-termesztés korlátozására, illetve megtiltására biztosított lehetőség tekintetében történő módosításáról, COM(2010) 375, 2010/0208 (COD):
 - <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/EIB/1011161.pdf> (5-10. old.)
- 2010. dec. 14.: Dr. Cséfalvay Zoltán nemzetgazdasági miniszteriumi államtitkár tájékoztatója az EU 2020 stratégiát végrehajtó nemzeti intézkedési tervről, valamint a magyar kormány által tervezett intézkedésekről, valamint Barsiné Pataky Etelka Duna-stratégiaért felelős kormánybiztos beszámolója a Duna-stratégia cselekvési tervéről, illetve a Duna-régióra vonatkozó magyar célkitűzésekről:
 - <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/EIB/1012141.pdf>
- 2011. febr. 28.: Kármán András nemzetgazdasági miniszteriumi államtitkár tájékoztatója a 2011. február 15-ei ECOFIN-tanácsülésen történekről, különös tekintettel a gazdasági kormányzás alapjait jelentő hat jogszabálytervezetről folyó egyeztetésekre:
 - <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/EIB/1102281.pdf>
- 2011. márc. 7.: Dr. Pintér Sándor belügyminiszter tájékoztatója a 2011. február 24-25-ei Bel- és Igazságügyi Tanácsülésen történekről, különös tekintettel Románia és Bulgária schengeni övezetbe való csatlakozásának kérdésére:
 - <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/EIB/1103071.pdf>
- 2011. márc. 8.: Dr. Navracsics Tibor közigazgatási és igazságügyi miniszter tájékoztatója a 2011. február 24-25-i Bel- és Igazságügyi Tanács-ülésen történekről, különös tekintettel Románia és Bulgária schengeni térséghez történő csatlakozásának kérdésére, majd A Magyar Köztársaság európai uniói tagságával összefüggő kérdésekről és az európai integráció helyzetéről /2009-2010/

szóló J/2425. számú jelentés általános vitája, végül Dr. Martonyi János tájékoztatója az Európai Unió Tanácsának sörös elnökségéről:

- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/EIB/1103081.pdf>
- 2011. márc. 28.: Kármán András nemzetgazdasági miniszteriumi államtitkár tájékoztatója a 2011. március 15-én megtartott ECOFIN-tanácsülésen történekről, különös tekintettel a gazdasági kormányzás alapjait jelentő hat jogszabálytervezetre:
 - <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/EIB/1103281.pdf>
- 2011. máj. 3.: Dr. Fazekas Sándor vidékfejlesztési miniszter tájékoztatója a 2011. március 17-ei Mezőgazdasági és Halászati Tanács-ülésen történekről, különös tekintettel a közös agrárpolitika jövőjéről elfogadott elnökségi következtetésekre:
 - <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/EIB/1105031.pdf>
- 2011. máj. 9.: Kármán András nemzetgazdasági miniszteriumi államtitkár tájékoztatója a konvergencia programról, valamint a gazdasági kormányzás alapjait jelentő hat jogszabálytervezet elfogadásával kapcsolatos fejleményekről:
 - <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/EIB/1105091.pdf>
- 2011. júni. 14.: Dr. Fellegi Tamás nemzeti fejlesztési miniszter meghallgatása:
 - <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/EIB/1106141.pdf>
- 2011. júni. 22.: Dr. Navracsics Tibor közigazgatási és igazságügyi miniszter meghallgatása (A Hárszabály 68. §-ának (4) bekezdése alapján):
 - <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/EIB/1106221.pdf>
- 2011. júli. 4.: Kármán András államtitkár tájékoztatója Magyarország 2011. évi nemzeti reformprogramjáról és aktualizált konvergencia programjáról készített európai bizottsági, valamint tanácsi ajánlásáról, továbbá a gazdasági kormányzás megerősítését célzó hatos jogszabálycsomag elfogadásának legújabb fejleményeiről:
 - <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/EIB/1107041.pdf>
- 2011. szept. 13.: Roman Kowalski, Lengyelország budapesti nagykövete tájékoztatója a lengyel EU-elnökség programjáról és prioritásairól, majd Dr. Martonyi János külügyminiszter meghallgatása a Hárszabály 68. § (4) bekezdése alapján:
 - <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/EIB/1109131.pdf> (10-24. old.)
- 2011. okt. 17.: Németh Zsolt parlamenti államtitkár tájékoztatója az Európai Bizottság 2011. évi bővítési csomagjáról:
 - <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/EIB/1110171.pdf>
- 2011. dec. 19.: Értékelés az Európai Unió aktuális helyzetéről az Európai Tanács december 9-ei ülése után:
 - <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/EIB/1112041.pdf>
- 2012. febr. 13.: A gazdasági és monetáris unióban megvalósuló stabilitásról, koordinációról és kormányzásról szóló szerződés Magyarország általi aláírásának támogatásáról szóló H/5834. számú országgyűlési határozati javaslat általános vitája (Első helyen kijelölt bizottságként):
 - <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/EIB/1202131.pdf> (10-20. old.)
- 2012. febr. 14.: Magyarország európai uniói csatlakozásának eredményeit és a csatlakozás hátrányait feltáró eseti

- bizottság létrehozásáról szóló országgyűlési határozati javaslat Magyarországnak az euróválság megoldásában való részvételéről szóló országgyűlési határozati javaslat (H/5214. szám):
- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/EIB/1202141.pdf> (12-22. old.)
2012. febr. 27.: A cukorgyárak privatizációját, valamint Magyarországot Európai Unióhoz történő csatlakozása óta a közösségi cukorreformok során képviselt magyar álláspontot értékelő, és annak itthoni következményeit feltáró vizsgálóbizottság vizsgálatának eredményéről szóló jelentés elfogadásáról szóló H/6003. számú határozati javaslat általános vitája:
- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/EIB/1202271.pdf> (17-18. old.)
2012. márc. 26.: A Magyar Köztársaság Országgyűlésének Házaszabályáról szóló 46/1994. (IX. 30.) OGY-határozat módosításáról szóló H/6392. számú határozati javaslat általános vitája (Lázár János, Gulyás Gergely (Fidesz) és Harrach Péter (KDNP) képviselők önálló indítványa):
- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/EIB/1203261.pdf> (12-18. old.)
2012. ápr. 16.: Vita az egységes belső piac kiteljesítéséről:
- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/EIB/1204161.pdf> (12-14. old.)
2012. máj. 29.: Az európai zászló kitűzése és az európai lobbogó felvonása kötelező jellegének megszüntetése érdekében szükséges törvénymódosításokról szóló T/6961. számú törvényjavaslat [Murányi Levente (Jobbik), Novák Előd (Jobbik) és dr. Gaudi-Nagy Tamás (Jobbik) képviselők önálló indítványa] (Döntés tárgysorozatra-vételéről):
- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/EIB/1205291.pdf>
2012. júli. 2.: Magyarország európai uniós tagságával összefüggő kérdésekről és az európai integráció helyzetéről (2011) szóló J/7413. számú jelentés általános vitája:
- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/EIB/1207021.pdf> (9-26. old.)
- Gazdasági és informatikai bizottság**
2010. febr. 17.: Az EU Duna-térségre szóló stratégiájának előkészítése:
- http://www.parlament.hu/biz38/bizjvk38/GB/1002171.htm#_Toc255286531
2010. okt. 19.: A magán-nyugdíjpénztári befizetésekhez kapcsolódó törvénymódosításokról szóló T/1378. számú törvényjavaslat (Általános vita); a Magyar Köztársaság 2010. évi költségvetéséről szóló 2009. évi CXXX. törvény módosításáról szóló T/1379. számú törvényjavaslat (Általános vita):
2011. okt. 18.: A Költségvetési Tanács T/4365/1. számú véleménye Magyarország 2012. évi költségvetésének tervezetéről:
- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/GB/110181.pdf> (9. old.)
2012. febr. 13.: A gazdasági és monetáris unióban megvalósuló stabilitásról, koordinációról és kormányzásról szóló szerződés Magyarország általi aláírásának támogatásáról szóló H/5834. számú határozati javaslat (Általános vita):
- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/GB/1202131.pdf> (24-31. old.)
2012. márc. 19.: A befektetői bizalom visszaszerzése és a gazdasági növekedés beindítása érdekében szükséges egyes intézkedésekről szóló H/5940. számú határozati javaslat (Döntés képviselői önálló indítvány tárgysorozatra-vételéről):
- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/GB/1203191.pdf> (12-13. old.)
2012. ápr. 23.: Magyarország Alaptörvényének első módosítása címmel benyújtott T/6817. számú törvényjavaslat (Általános vita):
- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/GB/1204231.pdf> (10-12. old.)
- Környezetvédelmi bizottság**
2009. dec. 8.: Tájékoztató az Európai Bizottság Duna stratégiája elkészítésével kapcsolatos hazai feladatok végrehajtásának helyzetéről, a stratégia környezetvédelmi, természetvédelmi és vízgazdálkodási alapvetéseiről:
- http://www.parlament.hu/biz38/bizjvk38/KORB/0912081.htm#_Toc248826958
- Külügyi és határon túli magyarok bizottsága**
2010. febr. 16.: Tájékoztató és vita a magyar kormány külpolitikájáról:
- http://www.parlament.hu/biz38/bizjvk38/KUB/1002161.htm#_Toc254955729
- Új Magyarország Fejlesztési Terv végrehajtásáról szóló eseti bizottság**
2009. okt. 13.: Az Állami Számvevőszéknek az európai uniós támogatások 2008. évi felhasználásának ellenőrzéséről szóló J/10541. számú tájékoztatójának megvitatása:
- <http://www.parlament.hu/biz38/bizjvk38/Voog/0910131.htm>
- Alkotmányügyi Bizottság**
2010. okt. 18.: Egyes migrációs tárgyú törvények jogharmonizációs célú módosításáról szóló törvényjavaslat (T/1320. szám); általános vita:
- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/AIB/1010181.pdf> (6-9. old.)
2011. dec. 19.: Magyarország Alaptörvényének átmeneti rendelkezései című törvényjavaslat (T/5005. szám); döntés bizottsági módosító javaslatok benyújtásáról, első helyen kijelölt bizottságtól:
- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/AIB/1112192.pdf> (9. old.)
2012. febr. 20.: Gaudi-Nagy Tamás ügyrendi javaslata:
- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/AIB/1202201.pdf> (20-22. old.)
2012. márc. 5.: Egyes migrációs tárgyú törvények jogharmonizációs célú módosításáról szóló törvényjavaslat (T/5948. szám); általános vita:
- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/AIB/1202201.pdf> (18-23. old.)
2012. márc. 19.: Az információk önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény mó-

dosításáról címmel benyújtott törvényjavaslat (T/6319. szám); általános vita:

- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/AIB/1203391.pdf> (13-18. old.)

2012. ápr. 16.: A közadatok újrahasznosításáról szóló törvényjavaslat (T/6585. szám); általános vita, első helyen kijelölt bizottságként:

- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/AIB/1204161.pdf> (29-31. old.)

2012. máj. 7.: Magyarország Alaptörvényének első módosítása címmel benyújtott törvényjavaslat (T/6817. szám); b) A Magyar Nemzeti Bankról szóló 2011. évi CCVIII. törvény módosításáról szóló törvényjavaslat (T/6818. szám); együttes általános vita:

- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/AIB/1205071.pdf> (29-34. old.)

Égésügyi Bizottság

2010. dec. 1.: Unió elnökség, egészségügyi prioritások vita:

- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/EGB/1012011.pdf> (24. oldaltól)

2011. márc. 9.: Tájékoztató az európai unió elnökségből származó feladatokról és programokról:

- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/EGB/1103091.pdf> (31-34. old.)

Fenntartható fejlődés bizottsága

2010. okt. 6.: A fővárosi és megyei kormányhivatalokról, valamint a fővárosi és megyei kormányhivatalok kialakításával és a területi integrációval összefüggő törvény módosításokról szóló törvényjavaslat (T/1248. szám) (Általános vita):

- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/FFB/1010061.pdf> (27. old.)

2010. nov. 24.: Az Európai Parlament és a Tanács rendelete a 2001/18/EK irányelvnek a tagállamoknak a területükön történő GMO-termesztés korlátozására, illetve megtiltására biztosított lehetőség tekintetében történő módosításáról (COM (2010) 375), valamint az Európai Parlament és a Tanács rendelete a biocid termékek forgalomba hozataláról és felhasználásról (COM (2009) 267):

- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/FFB/11011242.pdf> (23-32. old.)

2010. nov. 30.: Az Európai Parlament és a Tanács rendelete a 2001/18/EK irányelvnek a tagállamoknak a területükön történő GMO-termesztés korlátozására, illetve megtiltására biztosított lehetőség tekintetében történő módosításáról (COM (2010) 375), valamint az Európai Parlament és a Tanács rendelete a biocid termékek forgalomba hozataláról és felhasználásról (COM (2009) 267):

- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/FFB/11011301.pdf> (10. old.)

2012. ápr. 10.: A bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény és egyes energetikai tárgyú törvények módosításáról szóló T/6589. számú törvényjavaslat (Általános vita):

- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/FFB/1204101.pdf> (6-24. old.)

Foglalkoztatási és munkaügyi bizottság

2012. ápr. 23.: A Roma Integráció Évtizede Program Stratégiai Tervéről szóló 68/2007. (VI. 28.) OGY határozat módosításáról szóló határozati javaslat (H/6776. szám) (Általános vita) A Roma Integráció Évtizede Program Stratégiai Terve és a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia – mélyszegénység, gyermekszegénység, romák – összhangjáról szóló jelentés (J/6775. szám) (Általános vita):

- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/FMB/1204231.pdf> (16-18. old.)

Fogyasztóvédelmi bizottság

2010. máj. 27.: Dr. Matolcsy György nemzetgazdasági miniszterjelölt kinevezés előtti meghallgatása:

- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/FVB/11005271.pdf> (10-20. old.)

2011. ápr. 19.: Az e-kereskedelemlélelmény összefüggő fogyasztóvédelmi tapasztalatok áttekintése:

- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/FVB/1104191.pdf> (16-18. old.)

2011. júli. 11.: Dr. Matolcsy György nemzetgazdasági miniszter meghallgatása:

- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/FVB/1107111.pdf> (13. old.)

2011. nov. 2.: A hazánkban, illetőleg más uniós tagországokban a multinacionális cégek által gyártott termékek minőségének összehasonlításáról szóló összefoglaló megvitatása:

- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/FVB/1111021.pdf> (14-15. old.)

2012. febr. 20.: A devizakölcsönök törlesztési árfolyamának rögzítéséről és a lakóingatlanok kényszerértékesítésének rendjéről szóló 2011. évi LXXV. törvény módosításáról szóló törvényjavaslat (T/5842. szám) (Általános vita):

- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/FVB/1202201.pdf> (11. old.)

Honvédelmi és rendészeti bizottság

2011. szept. 12.: Az Európai Uniónak a szomáliai biztonsági erők kiképzésére irányuló missziójához („EUTM Somalia”) történő további magyar katonai hozzájárulásáról szóló 1227/2011. (VII. 4.) Korm. határozatban foglalt döntésről szóló J/3838. számú beszámoló elfogadásáról szóló H/..... számú országgyűlési határozati javaslat; döntés a bizottsági önálló indítványról:

- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/HOB/11109121.pdf> (17. old.)

Ifjúsági, szociális, családgügyi és lakhatási bizottság

2010. nov. 8.: A tartással kapcsolatos ügyekben a joghatóságról, az alkalmazandó jogról, a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az e területen folytatott együttműködéséről szóló 4/2009/EK tanácsi rendelet végrehajtásának biztosítása érdekében szükséges törvénymódosításokról szóló törvényjavaslat (T/1441. szám) (Általános vita):

- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/ISB/1011081.pdf> (14. old.)
- 2011. ápr. 19.: Döntés képviselői önálló indítvány tárgysorozatba-vételéről, általános vita: a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentése érdekében szükséges haladéktan intézkedésekről szóló határozati javaslat (H/2734. szám):
- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/ISB/1104191.pdf> (41-42. old.)

Számvevőszéki és költségvetési bizottság

2010. okt. 4.: A regisztrációs adóról szóló törvény hatályon kívül helyezéséről szóló, önálló képviselői indítványként benyújtott törvényjavaslat tárgyalása:

- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/KTB/1010041.pdf> (22. old.)

2010. okt. 12.: Az egyes pénzügyi tárgyú törvényeknek a nehéz helyzetbe került lakáscélú hitel felvételére vonatkozó megsegítése érdekében szükséges módosításáról szóló törvényjavaslat (T/1278. szám – Kósa Lajos, Rogán Antal, Németh Szilárd István (Fidesz) és Harrach Péter, dr. Tarnai Richárd (KDNP) képviselők önálló indítványa – módosító javaslatok megvitatása):

- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/KTB/1010121.pdf> (13-15. old.)

2010. okt. 19.: A magán-nyugdíjpénztári befizetésekhez kapcsolódó törvénymódosításokról szóló törvényjavaslat általános vitára való alkalmasságának tárgyalása:

- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/KTB/1010191.pdf> (36-38. old.)

2011. dec. 12.: Magyarország pénzügyi stabilitásáról szóló T/5130. számú törvényjavaslat (Módosító javaslatok megvitatása):

- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/KTB/1112121.pdf> (27-29. old.)

2012. febr. 13.: A gazdasági és monetáris unióban megvalósuló stabilitásról, koordinációról és kormányzásról szóló szerződés Magyarország általi aláírásának támogatásáról szóló országgyűlési határozati javaslat általános vitára való alkalmasságának tárgyalása:

- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/KTB/1202131.pdf> (10-21. old.)

2012. febr. 14.: A gazdasági és monetáris unióban megvalósuló stabilitásról, koordinációról és kormányzásról szóló szerződés Magyarország általi aláírásának támogatásáról szóló országgyűlési határozati javaslat (H/5834. szám – módosító javaslatok megvitatása):

- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/KTB/1202141.pdf> (5. old.)

2012. febr. 22.: A Tanács irányelve a közös konszolidált társasági adóalapról – írásos bizottsági vélemény kialakítása:

- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/KTB/120221.pdf> (25-30. old.)

Kulturális és sajtóbizottság

2011. febr. 28.: A sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. Törvény és a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról

szóló 2010. évi CLXXXV. Törvény módosításáról szóló törvényjavaslat (T/2471. szám):

- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/KSB/1102281.pdf> (7-18. old.)

Külügyi bizottság (nagyon sok zárt ülés volt)

2011. ápr. 21.: Dr. Martonyi János külügyminiszter úr meghallgatása:

- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/KUB/1104211.pdf> (15-23. old.)

2011. nov. 14.: Az Európai Parlament és a Tanács rendelete a külső határok átlépésekor vízumkötelezettség alá eső, illetve az e kötelezettség alól mentes harmadik országbeli állampolgárok országainak felsorolásáról szóló 539/2001/EK tanácsi rendelet módosításáról:

- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/KUB/1111141.pdf> (9. old.)

2011. dec. 20.: Dr. Martonyi János külügyminiszter szóbeli expozéja:

- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/KUB/1112201.pdf> (14-15. old.)

Mezőgazdasági bizottság

2012. febr. 13.: A géntechnológiai tevékenységgel, annak mezőgazdasági és élelmiszer-előállítási alkalmazásával kapcsolatos egyes kérdésekről és az ezeket érintő magyar stratégiáról szóló 53/2006. (XI. 29.) OGY határozatban foglaltak 2009. és 2010. évi végrehajtásáról szóló J/4748. számú jelentés; A géntechnológiai tevékenységgel, annak mezőgazdasági és élelmiszer-előállítási alkalmazásával kapcsolatos egyes kérdésekről és az ezeket érintő magyar stratégiáról szóló 53/2006. (XI. 29.) OGY határozatban foglaltak 2009. és 2010. évi végrehajtásáról szóló jelentés elfogadásáról szóló határozati javaslat (Döntés bizottsági önálló indítvány benyújtásáról):

- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/MB/1202131.pdf> (10-11. old.)

2012. febr. 21.: A cukorgyárak privatizációját, valamint Magyarország Európai Unióhoz történő csatlakozása óta a közösségi cukorreformok során képviselt magyar álláspontot értékelő, és annak itthoni következményeit feltáró vizsgálóbizottság vizsgálatának eredményéről szóló J/5536. számú jelentés (A cukorgyárak privatizációját, valamint Magyarország Európai Unióhoz történő csatlakozása óta a közösségi cukorreformok során képviselt magyar álláspontot értékelő, és annak itthoni következményeit feltáró vizsgálóbizottság önálló indítványa) (Általános vita) (Első helyen kijelölt bizottságment); A cukorgyárak privatizációját, valamint Magyarország Európai Unióhoz történő csatlakozása óta a közösségi cukorreformok során képviselt magyar álláspontot értékelő, és annak itthoni következményeit feltáró vizsgálóbizottság vizsgálatának eredményéről szóló jelentés elfogadásáról szóló határozati javaslat (H/... szám) (Döntés bizottsági önálló indítvány benyújtásáról):

- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/MB/1202211.pdf> (6-19. old.)

2012. júni. 19.: A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény módosításáról szóló T/7672. számú törvényjavaslat (Általános vita) (Első helyen kijelölt bizottságtént):

- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/MB/1206191.pdf> (31. old.)

Nemzeti összetartozás bizottsága

2012. febr. 13.: A Horvát Köztársaság Európai Unióhoz történő csatlakozási szerződésének kihirdetéséről szóló törvényjavaslat (T/5841. szám) (Általános vita):

- <http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/NOB/1202131.pdf> (19. old.)

A vizsgált országgyűlési plenáris viták

2009. szept. 14.: A menekültek vízumkötelezettségének eltörléséről szóló, 1959. április 20-án Strasbourgon aláírt európai megállapodás kihirdetéséről szóló törvényjavaslat általános vitája:

- http://www.mkogy.hu/internet/plsql/ogy_naplo.naplo_fadat_aktus?p_ckl=38&p_ulin=220&p_felsz=204&p_felszig=208&p_aktus=44

2009. szept. 21.: Béki Gabriella napirend előtti felszólalása:

- http://www.mkogy.hu/internet/plsql/ogy_naplo.naplo_fadat_aktus?p_ckl=38&p_ulin=222&p_felsz=10&p_felszig=13&p_aktus=5

2009. nov. 30.: Az Európa Tanács közérdekű adatot tartalmazó iratokhoz való hozzáférésről szóló egyezményének kihirdetéséről szóló törvényjavaslat általános vitája és határozathozatala:

- http://www.mkogy.hu/internet/plsql/ogy_naplo.naplo_fadat_aktus?p_ckl=38&p_ulin=248&p_felsz=194&p_felszig=198&p_aktus=53

2009. dec. 14.: Az Európai Unióról szóló szerződés K. 3 cikke alapján létrejött, az Európai Közösségek pénzügyi érdekeinek védelméről szóló egyezmény és az azt kiegészítő jegyzőkönyvek, valamint az Európai Unióról szóló szerződés 35. cikkének (2) bekezdése alapján megtejt nyilatkozat kihirdetéséről szóló törvényjavaslat általános vitája:

- http://www.mkogy.hu/internet/plsql/ogy_naplo.naplo_fadat_aktus?p_ckl=38&p_ulin=252&p_felsz=193&p_felszig=197&p_aktus=44

2010. júni. . 21.: Az Európai Unió és a menekültek:

- http://www.mkogy.hu/internet/plsql/ogy_naplo.naplo_fadat_aktus?p_ckl=39&p_ulin=16&p_felsz=14&p_felszig=17&p_aktus=3

2010. júni. 22.: Horvátország csatlakozása az Európai Unióhoz új lehetőségeket kínál Baranya megye fejlesztésében:

- http://www.mkogy.hu/internet/plsql/ogy_naplo.naplo_fadat_aktus?p_ckl=39&p_ulin=17&p_felsz=15&p_felszig=18&p_aktus=4

2010. júni. 29.: Az Európai Unió közös gazdasági politikája gazdasági önrendelkezésünk végső feladása?:

- http://www.mkogy.hu/internet/plsql/ogy_naplo.naplo_fadat_aktus?p_ckl=39&p_ulin=19&p_felsz=9&p_felszig=12&p_aktus=4

2010. júli. 6.: Az Európai Tanács üléséről:

- http://www.mkogy.hu/internet/plsql/ogy_naplo.naplo_fadat_aktus?p_ckl=39&p_ulin=22&p_felsz=3&p_felszig=6&p_aktus=3

2010. okt. 20.: Politikai vita az „Európai uniós elnökségünk prioritásairól” címmel:

- http://www.mkogy.hu/internet/plsql/ogy_naplo.naplo_fadat_aktus?p_ckl=39&p_ulin=37&p_felsz=80&p_felszig=188&p_aktus=9

2010. okt. 25.: Kíván-e a kormány bármilyen feltételt szabni Szerbia uniós csatlakozásának támogatásához?:

- http://www.mkogy.hu/internet/plsql/ogy_naplo.naplo_fadat_aktus?p_ckl=39&p_ulin=38&p_felsz=37&p_felszig=43&p_aktus=20

2010. okt. 19.: Az egyes migrációs tárgyú törvények jogharmonizációs célú módosításáról szóló törvényjavaslat általános vitája. A törvényjavaslat T/1320. sorszám, a bizottsági ajánlások T/1320/2.:

- http://www.mkogy.hu/internet/plsql/ogy_naplo.naplo_fadat_aktus?p_ckl=39&p_ulin=36&p_felsz=17&p_felszig=45&p_aktus=6

A törvényjavaslat szövege:

- <http://www.parlament.hu/irom39/01320/01320.pdf>

2010. okt. 27.: Az egyes migrációs tárgyú törvények jogharmonizációs célú módosításáról szóló törvényjavaslat általános vitájának folytatása és lezárása. A törvényjavaslat T/1320. számán, a bizottsági ajánlások T/1320/2. és 3. számokon:

- http://www.mkogy.hu/internet/plsql/ogy_naplo.naplo_fadat_aktus?p_ckl=39&p_ulin=40&p_felsz=1&p_felszig=45&p_aktus=2

A törvényjavaslat szövege:

- <http://www.parlament.hu/irom39/01320/01320.pdf>

2010. nov. 16.: 20 éves az Európa Tanács:

- http://www.mkogy.hu/internet/plsql/ogy_naplo.naplo_fadat_aktus?p_ckl=39&p_ulin=47&p_felsz=5&p_felszig=8&p_aktus=3

2010. dec. 14.: A lisszaboni szerződés egy éve:

- http://www.mkogy.hu/internet/plsql/ogy_naplo.naplo_fadat_aktus?p_ckl=39&p_ulin=60&p_felsz=1&p_felszig=6&p_aktus=2

2011. márc. 1.: Meddig lesznek a magyar termelők kiszolgáltatva Brüsszel kényének-kedvének?:

- http://www.mkogy.hu/internet/plsql/ogy_naplo.naplo_fadat_aktus?p_ckl=39&p_ulin=71&p_felsz=5&p_felszig=8&p_aktus=4

2011. ápr. 4.: Félidejéhez érkezett hazánk európai uniós soros elnöksége:

- http://www.mkogy.hu/internet/plsql/ogy_naplo.naplo_fadat_aktus?p_ckl=39&p_ulin=82&p_felsz=1&p_felszig=14&p_aktus=2

2011. ápr. 11.: Az Ecofin árnyékában; európai szolidaritás, hazai zárolás:

- http://www.mkogy.hu/internet/plsql/ogy_naplo.naplo_fadat_aktus?p_ckl=39&p_ulin=83&p_felsz=17&p_felszig=20&p_aktus=6

2011. máj. 16.: Az Európai Unió által elrendelt pénzügyi és vagyoni korlátozó intézkedések végrehajtásáról, valamint ehhez kapcsolódóan egyes törvények módosításáról szóló 2007. évi CLXXX. törvény módosításáról szóló

törvényjavaslat általános vitája és a határozathozatal. Az előterjesztés T/3090. sorszámán, a bizottsági ajánlás T/3090/2. sorszámán:

- http://www.mkogy.hu/internet/plsql/ogy_naplo.naplo_fadat_aktus?p_ckl=39&p_ulin=91&p_felsz=200&p_felszig=208&p_aktus=46

2011. júni. 21.: A magyar elnökségi és európai gazdasági kormányzás:

- http://www.mkogy.hu/internet/plsql/ogy_naplo.naplo_fadat_aktus?p_ckl=39&p_ulin=101&p_felsz=1&p_felszig=4&p_aktus=2

2011. júni. 27.: Erős Európa, erős Magyarország:

- http://www.mkogy.hu/internet/plsql/ogy_naplo.naplo_fadat_aktus?p_ckl=39&p_ulin=104&p_felsz=1&p_felszig=14&p_aktus=2

Az uniós elnökség sikerei és a hazai ünneprontók:

- http://www.mkogy.hu/internet/plsql/ogy_naplo.naplo_fadat_aktus?p_ckl=39&p_ulin=104&p_felsz=27&p_felszig=30&p_aktus=6

2011. júli. 11.: A magyar EU-elnökség mérlege:

- http://www.mkogy.hu/internet/plsql/ogy_naplo.naplo_fadat_aktus?p_ckl=39&p_ulin=108&p_felsz=33&p_felszig=39&p_aktus=9

2011. okt. 24.: Az euróválságról:

- http://www.mkogy.hu/internet/plsql/ogy_naplo.naplo_fadat_aktus?p_ckl=39&p_ulin=122&p_felsz=10&p_felszig=23&p_aktus=5

2011. nov. 22.: Az arab tavasz és migráció kérdése Európában:

- http://www.mkogy.hu/internet/plsql/ogy_naplo.naplo_fadat_aktus?p_ckl=39&p_ulin=139&p_felsz=17&p_felszig=20&p_aktus=6

2011. nov. 12.: Az euróválságról:

- http://www.mkogy.hu/internet/plsql/ogy_naplo.naplo_fadat_aktus?p_ckl=39&p_ulin=152&p_felsz=1&p_felszig=14&p_aktus=2

2012. febr. 13.: Az új európai szerződésről és a kormányzati teendőkről:

- http://www.mkogy.hu/internet/plsql/ogy_naplo.naplo_fadat_aktus?p_ckl=39&p_ulin=162&p_felsz=10&p_felszig=22&p_aktus=6
- http://www.mkogy.hu/internet/plsql/ogy_naplo.naplo_fadat_aktus?p_ckl=39&p_ulin=162&p_felsz=244&p_felszig=346&p_aktus=49

2012. febr. 27.: A kohéziós pénzek zárolásáról „Az Európai Bizottság döntése után” címmel:

- http://www.mkogy.hu/internet/plsql/ogy_naplo.naplo_fadat_aktus?p_ckl=39&p_ulin=166&p_felsz=17&p_felszig=20&p_aktus=4

Meddig hátrál még Magyarország?

- http://www.mkogy.hu/internet/plsql/ogy_naplo.naplo_fadat_aktus?p_ckl=39&p_ulin=166&p_felsz=93&p_felszig=100&p_aktus=27

Az államháztartás egyensúlyját javító különadóról és járადékról szóló 2006. évi LIX. törvény módosításáról szóló törvényjavaslat határozathozatala. Az indítvány T/5952. sorszámán:

- http://www.mkogy.hu/internet/plsql/ogy_naplo.naplo_fadat_aktus?p_ckl=39&p_ulin=166&p_felsz=186&p_felszig=196&p_aktus=51

2012. márc. 5.: Új európai kiegyezés:

- http://www.mkogy.hu/internet/plsql/ogy_naplo.naplo_fadat_aktus?p_ckl=39&p_ulin=168&p_felsz=7&p_felszig=10&p_aktus=4

Eutanázia:

- http://www.mkogy.hu/internet/plsql/ogy_naplo.naplo_fadat_aktus?p_ckl=39&p_ulin=168&p_felsz=11&p_felszig=16&p_aktus=5

2012. márc. 6.: Az egyes migrációs tárgyú törvények jogharmonizációs célú módosításáról szóló törvényjavaslat általános vitája a lezárásig. A törvényjavaslat T/5948. sorszámán.

- http://www.mkogy.hu/internet/plsql/ogy_naplo.naplo_fadat_aktus?p_ckl=39&p_ulin=169&p_felsz=45&p_felszig=82&p_aktus=12

A vita tárgya:

- <http://www.parlament.hu/irom39/05948/05948.pdf>

2012. márc. 12.: Akié a föld, azé az ország:

- http://www.mkogy.hu/internet/plsql/ogy_naplo.naplo_fadat_aktus?p_ckl=39&p_ulin=170&p_felsz=11&p_felszig=18&p_aktus=4

2012. márc. 13.: Az Ecofin döntése előtt:

- http://www.mkogy.hu/internet/plsql/ogy_naplo.naplo_fadat_aktus?p_ckl=39&p_ulin=171&p_felsz=13&p_felszig=14&p_aktus=5

2012. márc. 26.: A nemzeti kisebbségek helyzete Európában:

- http://www.mkogy.hu/internet/plsql/ogy_naplo.naplo_fadat_aktus?p_ckl=39&p_ulin=174&p_felsz=37&p_felszig=42&p_aktus=12

2012. ápr. 17.: A párizsi európai szerződés évfordulóján:

- http://www.mkogy.hu/internet/plsql/ogy_naplo.naplo_fadat_aktus?p_ckl=39&p_ulin=181&p_felsz=19&p_felszig=22&p_aktus=6

2012. máj. 7.: Lát-e lehetőséget a daganatos betegségek gyógyításában a minőségi változást jelentő, megkezdett európai uniós fejlesztési projekt felgyorsítására az Uzsoki Utcai Kórházban?:

- http://www.mkogy.hu/internet/plsql/ogy_naplo.naplo_fadat_aktus?p_ckl=39&p_ulin=185&p_felsz=83&p_felszig=92&p_aktus=27

2012. máj. 8.: Magyarország nyerni fog az új Európában:

- http://www.mkogy.hu/internet/plsql/ogy_naplo.naplo_fadat_aktus?p_ckl=39&p_ulin=186&p_felsz=7&p_felszig=10&p_aktus=4

2012. júni. 5.: A géntechnológiái tevékenységről szóló 1998. évi XXVII. törvény módosításáról szóló törvényjavaslat általános vitája a lezárásig. A törvényjavaslat T/7231. számon.

- http://www.mkogy.hu/internet/plsql/ogy_naplo.naplo_fadat_aktus?p_ckl=39&p_ulin=198&p_felsz=41&p_felszig=61&p_aktus=13

A törvényjavaslat:

- <http://www.parlament.hu/irom39/07231/07231.pdf>
- A 200. ülésnapi (2012. 06. 11.)**